

४५०० हून अधिक प्रश्नांसह परिपूर्ण मार्गदर्शिका

३ री
आवृत्ती
इयत्ता ६ वी

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा मार्गदर्शिका २०२७

विराज ठाकरे

NEXT ACADEMY, NASHIK, MAHARASHTRA

NEXT Academy

तयारी पक्की.....निवड नक्की

Next Academy Nashik Maharashtra

जवाहर नवीदय विद्यालय

प्रवेश परीक्षा २०२६

मार्गदर्शिका

इयत्ता ६ वी

४५००+ प्रश्नांचा समावेश असणारी
एकमेव मार्गदर्शिका

इयत्ता - 6 वी

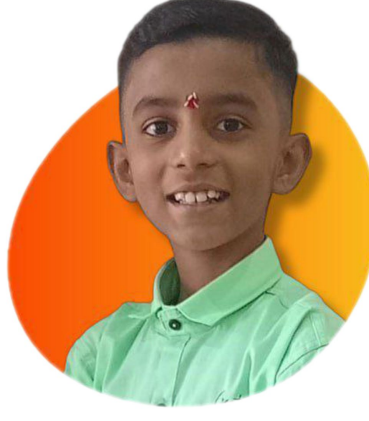
NEXT ACADEMY

Nashik, Maharashtra

Jawahar Navodaya Entrance Exam 2024 Selected Students

भार्गव राहुल
पाटील

संस्कार गणेश
साळी

सार्थक सतिश
पाटील

हर्ष विद्याधर
चौधरी

श्लोक गणेश
सारुक

संवेद सुनिल
गांगुर्डे

सोहम कुत्तरमारे

तनुजा दिपक
गवळी

मानसी विडुल पाटील

NEXT ACADEMY

Nashik, Maharashtra

+91-9168667007

Visit Our Website

www.aapalathakare.in
www.aapalathakare.com

नवोदय प्रवेश परीक्षा 2026 मध्ये निवड झालेली विद्यार्थी

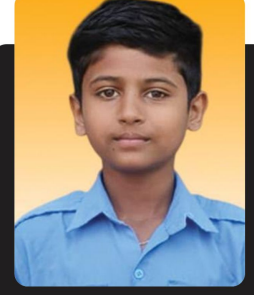
गौरव भास्कर शितोळे

संस्कार विष्णू खेंगरे

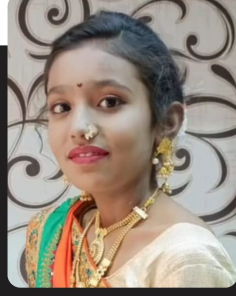
आरूषी गणेश शिंदे

विराज विष्णू बोडखे

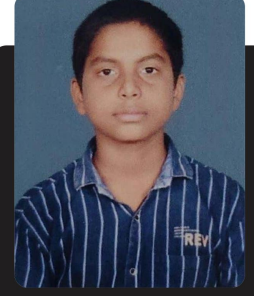
खंदारे कृष्णा जयंत

दुर्वा योगेश अहिरे

शांतनू शिवाजी गायकवाड

अभिमन्यू रामदास पांढरे

जठार संस्कार शिवशंकर

मनस्वी संदीप तरवारे

गोरे ज्ञानेश मिथुन

श्रेयश अशोक चव्हाण

NEXT ACADEMY

Nashik, Maharashtra

अनुक्रमणिका

अ.नं.

सॉल्वड पेपर जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा - 2024

पेज नं.

1. जवाहर नवोदय परीक्षा 2026 (फेज - 1 : 13 डिसेंबर, 2025) (80 प्रश्न)	1 - 9
2. जवाहर नवोदय परीक्षा 2026 (फेज - 2 : 11 एप्रिल, 2026) (80 प्रश्न)	10 - 18
3. जवाहर नवोदय परीक्षा 2025 (फेज - 1 : 18 जानेवारी, 2025) (80 प्रश्न)	19 - 27
4. जवाहर नवोदय परीक्षा 2025 (फेज - 2 : 12 एप्रिल, 2025) (80 प्रश्न)	28 - 36
5. जवाहर नवोदय परीक्षा 2024 (फेज - 1 : 04 नोव्हेंबर, 2023) (80 प्रश्न)	37 - 45
6. जवाहर नवोदय परीक्षा 2024 (फेज - 2 : 20 जानेवारी, 2024) (80 प्रश्न)	46 - 55

विभाग - 1 मानसिक क्षमता चाचणी

1. भिन्न/वेगळी आकृती शोधणे. (150 प्रश्न)	A-1 - 9
2. समान आकृती (150 प्रश्न)	A-10 - 17
3. अपूर्ण आकृती पूर्ण करणे. (150 प्रश्न).....	A-18 - 26
4. आकृत्यांची मालिका (150 प्रश्न).....	A-27 - 43
5. समसंबंध (150 प्रश्न).....	A-44 - 60
6. भौमितिक आकृती पूर्ण करणे. (150 प्रश्न).....	A-61 - 68
7. आरशातील प्रतिमा (150 प्रश्न).....	A-69 - 76
8. कागद कापणे आणि घडी घालणे. (150 प्रश्न).....	A-77 - 93
9. तुकडे जोडून होणारी आकृती शोधणे. (150 प्रश्न).....	A-94 - 102
10. लपलेली प्रश्न आकृती शोधणे. (150 प्रश्न).....	A-103 - 111

विभाग - 2 अंकगणित चाचणी

1. संख्या ज्ञान (203 प्रश्न).....	B-1 - 22
2. विभाजक आणि विभाज्य (100 प्रश्न).....	B-23 - 32
3. ल.सा.वि. आणि म.सा.वि. (100 प्रश्न).....	B-33 - 47
4. अपूर्णांक (150 प्रश्न).....	B-48 - 65
5. दशांश संख्या आणि अपूर्णांकाचे दशांश मध्ये रूपांतर (154 प्रश्न).....	B-66 - 78
6. व्यंजक अंदाजीकरण (100 प्रश्न).....	B-79 - 84
7. सरलीकरण (150 प्रश्न)	B-85 - 94
8. मापन (112 प्रश्न).....	B-95 - 106
9. नफा आणि तोटा (102 प्रश्न).....	B-107 - 117
10. क्षेत्रफळ,परिमिती आणि घनफळ (150 प्रश्न).....	B-118 - 134
11. रेषा आणि कोन,कोनाचे प्रकार (100 प्रश्न).....	B-135 - 145
12. डेटा विश्लेषण (100 प्रश्न).....	B-146 - 155

विभाग - 3 भाषा चाचणी - मराठी

1. मराठी व्याकरण (140 प्रश्न).....	C-1 - 20
2. परिच्छेद (उतारे) (100 उतारे, 500 प्रश्न).....	C-21 - 57

मॉडेल प्रश्नपत्रिका प्रश्नपत्रिका - 1 (ओ.एम.आर. शीटसह)

1. नवोदय मॉडेल प्रश्नपत्रिका (परीक्षेच्या स्वरूपानुसार ओ.एम.आर. शीटसह) (80 प्रश्न).....	1 - 16
---	--------

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा 2026

प्रश्नपत्रिका (फेज -I)

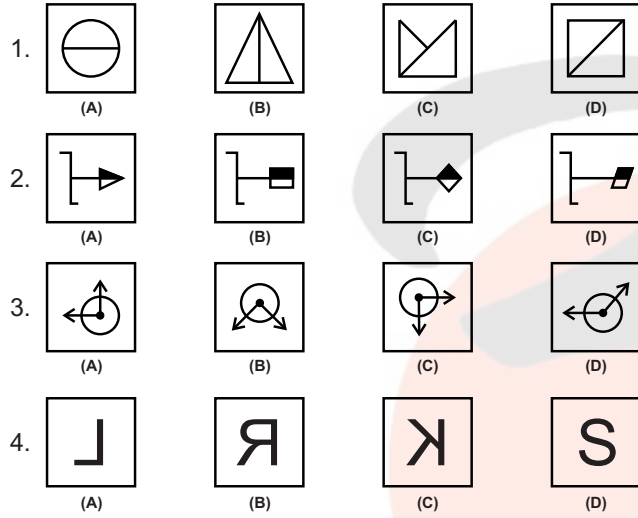
परीक्षा तारीख
13 डिसेंबर, 2025

विभाग - I मानसिक क्षमता चाचणी

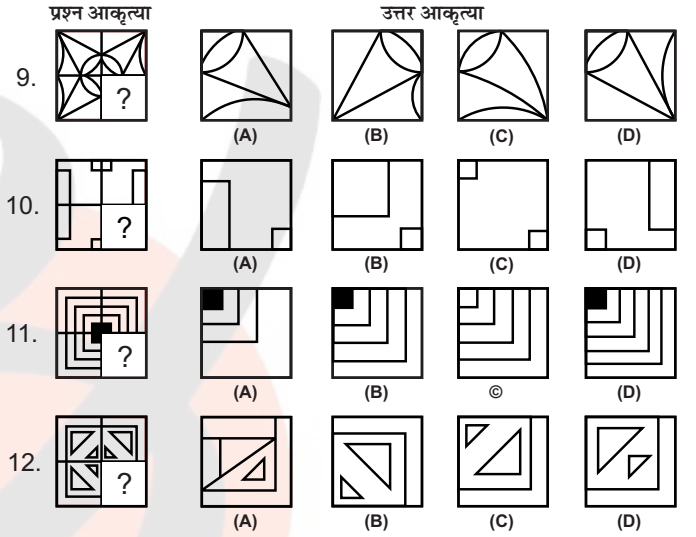
भाग - 3

भाग - 1

सूचना : प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 मध्ये, चार आकृत्या (A), (B), (C) आणि (D) दाखविलेल्या आहेत. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान आहेत आणि एक आकृती त्यांच्यापासून निराळी आहे. त्या निराळ्या आकृतीची निवड करा. आपले उत्तर दाखविण्यासाठी ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

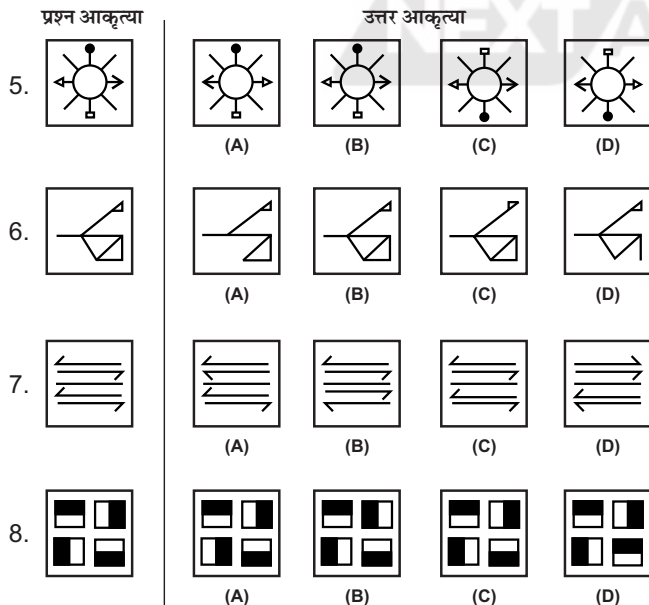

सूचना : प्रश्न क्रमांक 9 ते 12 मध्ये, डाव्या बाजूला एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि त्याचा एक भाग लुप्त आहे. उजव्या बाजूस दिलेल्या (A), (B), (C) आणि (D) अशा उत्तर आकृत्यांवर विचार करा आणि दिशा न बदलता प्रश्न आकृतीच्या संरचनेत आढळणारे असे प्रश्न आकृतीच्या संरचनेतील लुप्त भागात बरोबर बसेल अशी आकृती शोधून काढा. तुमचे उत्तर ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील क्रमांकामध्ये इष्ट पर्यायास काळे करून दाखवा.

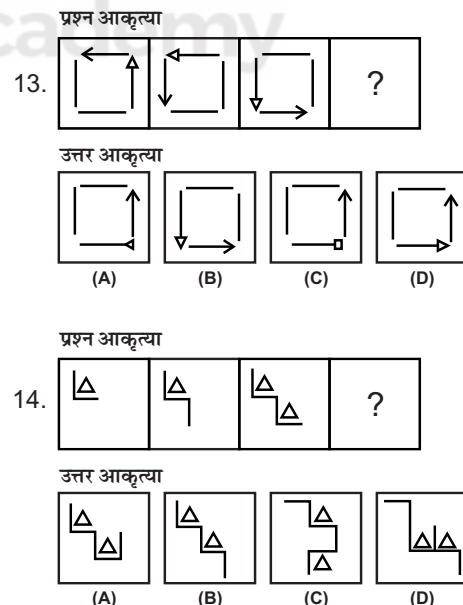
भाग - 2

सूचना : प्रश्न क्रमांक 5 ते 8 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि उजव्या बाजूस (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तर आकृत्या दिलेल्या आहेत. उत्तर आकृत्यांपैकी प्रश्न आकृतीशी समान अशा आकृतीची निवड करा आणि आपले उत्तर दाखविण्याकरिता ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

भाग - 4

सूचना : प्रश्न क्रमांक 13 ते 16 मध्ये, डाव्या बाजूस तीन प्रश्न आकृत्या दिलेल्या आहेत आणि चौथ्या आकृतीसाठी जागा रिकामी सोडलेली आहे. प्रश्न आकृत्या विशिष्ट अनुक्रमाने आहेत. उजव्या बाजूला दिलेल्या उत्तर आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधून काढा जी मोकळ्या सोडलेल्या प्रश्न आकृतीची जागा घेईल आणि अनुक्रम पूर्ण करेल. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावरील प्रश्नाशी जुळेल अशा क्रमांकासमोरील पर्याय काळा करून तुमचे उत्तर दिग्दर्शित करा.

सूचना : प्रश्न क्रमांक 29 ते 32 मध्ये, डाव्या बाजूकडील प्रश्नाकृतीत दाखविल्याप्रमाणे एका कागदाच्या घड्या घालून त्याला भोके पाडलेली आहेत आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार आकृत्या उजवीकडे दिलेले आहेत. घड्या उलगडल्यावर कागद कसा दिसेल तशा उत्तर आकृतीची निवड करा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करून तुमचे उत्तर दर्शवा.

29. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

30. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

31. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

32. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

सूचना : प्रश्न क्रमांक 33 ते 36 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिलेली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तरे असलेल्या उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत. तुकडे केलेल्या प्रश्नाकृतीमधून तयार होईल अशी उत्तराकृती निवडा ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकाच्या समोरील वर्तुळ काळे करा.

33. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

34. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

35. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

36. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

सूचना : प्रश्न क्रमांक 37 ते 40 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत जिच्यामध्ये प्रश्नाकृती लपलेली/जडवलेली आहे, अशी उत्तराकृती निवडा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

37. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

38. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

39. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

40. प्रश्न आकृत्या

उत्तर आकृत्या

(A) (B) (C) (D)

विभाग - II अंकगणित परीक्षण

सूचना : प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे (A), (B), (C) आणि (D) अशी दिलेली आहेत. यांपैकी केवळ एकच बरोबर आहे. ते बरोबर उत्तर निवडा आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठाच्या संबंधित प्रश्न क्रमांकासमोरचे वर्तुळ काळे करा.

41. 1 आणि 11 यांच्यामध्ये किती मूल संख्या आहेत?
 (A) 5 (B) 4
 (C) 6 (D) 3
42. 999 आणि 9999 यांचा गुणाकार—
 (A) 999999 (B) 999001
 (C) 9989001 (D) 899991
43. 0.2 आणि 0.03 चा गुणाकार—
 (A) 0.006 (B) 0.06
 (C) 0.6 (D) 6
44. 64 च्या सर्व अवयवांची (Factors) बेरीज—
 (A) 125 (B) 126
 (C) 127 (D) 128
45. 20 आणि 30 चा सर्वात मोठा समान अवयव (Common Factor) आहे—
 (A) 5 (B) 8
 (C) 10 (D) 25
46. $6.082 + 60.82 + 608.2 - 0.6082$ हे सोडविल्यास प्राप्त होईल
 (A) 674.102 (B) 674.4938
 (C) 675.1022 (D) 675.5916
47. $0.1 \times 0.1 \times 0.1$ बरोबर किती?
 (A) 0.1 (B) 0.001
 (C) 0.01 (D) 1.000
48. $\frac{3}{2} \div \frac{3}{2} \times 2 + \frac{3}{2}$ बरोबर किती?
 (A) 2 (B) 6
 (C) $\frac{7}{2}$ (D) $\frac{2}{7}$
49. $\frac{999}{1000}$ चे दशांश रूप म्हणजे—
 (A) 0.0999 (B) 9.99
 (C) 0.999 (D) 0.00999
50. 0.238 चा अपूर्णाक (Fraction) आहे—
 (A) $\frac{119}{500}$ (B) $\frac{238}{25}$
 (C) $\frac{119}{25}$ (D) $\frac{119}{50}$
51. 100 cm^2 याला m^2 (वर्ग मीटर) मध्ये परिवर्तित केल्यावर ..... मिळे.
 (A) 0.1 m^2 (B) 0.01 m^2
 (C) 1 m^2 (D) 10 m^2
52. एक रेल्वेगाडी दिल्लीहून जयपूरला जाण्यासाठी सकाळी 10:45 वाजता सुटते आणि संध्याकाळी 03:30 वाजता जयपूरला पोहोचते. प्रवासाचा कालावधी आहे :
 (A) 7 तास 15 मिनिटे (B) 4 तास 45 मिनिटे
 (C) 4 तास 30 मिनिटे (D) 2 तास 15 मिनिटे
53. पूढील पदावलीतील (Expression) लुप्त संख्या कोणती ?
 $58394 - 86 - 86 = \underline{\hspace{2cm}} \times 86$
 (A) 677 (B) 678
 (C) 680 (D) 681
54. एका डब्यात 500 अंडी होती. त्यापैकी $\frac{3}{25}$ इतकी अंडी फुटलेली निघाली. एकूण अंडीपैकी $\frac{1}{5}$ अंडी पाहुण्यांसाठी राखून ठेवायची आहेत. उरलेल्यापैकी आता किती अंडी वापरता येतील?
 (A) 60 (B) 100
 (C) 340 (D) 440
55. एका दुकानदाराने ₹ 200 रुपयात एक घड्याळ विकत घेतलं आणि 40 रुपयांचा नफा घेऊन विकलं. घड्याळाची विक्रीची किंमत किती आहे?
 (A) ₹ 220 (B) ₹ 230
 (C) ₹ 240 (D) ₹ 250
56. एका फळ विक्रेत्याने ₹ 1,500 रुपयांत सफरचंद विकत घेतले आणि त्यांना दुकानापर्यंत आणण्यासाठी ₹ 100 रु खर्च केले. त्याने हे सफरचंद एकूण ₹ 2,236 रुपयांत विकले. त्याला एकूण किती फायदा झाला?
 (A) ₹ 630 (B) ₹ 636
 (C) ₹ 640 (D) ₹ 642
57. एक पंचकोनाची परिमिती (Perimeter) 80 से.मी. असून त्याच्या चार बाजूंच्या लांबीची बेरीज 63 से.मी. आहे. त्याच्या पाचव्या बाजूची लांबी असेल.
 (A) 12 cm (B) 13 cm
 (C) 15 cm (D) 17 cm
58. एक संपूर्ण कोन (Complete angle) ..... याच्या समान असतो.
 (A) 1 काटकोन (B) 2 काटकोन
 (C) 3 काटकोन (D) 4 काटकोन
59. एका आयताच्या सर्व अंतरकोनांची बेरीज असते :
 (A) 360° (B) 90°
 (C) 270° (D) 180°

परिच्छेद - 3

राष्ट्रीय संग्रहालय, दिल्ली येथे जाड काचेच्या मागे मांडून ठेवलेल्या जागतिक कीर्तीच्या नर्तकीला कसे विसरता येईल? 'मोहनजो-दडो येथील नृत्य करत असलेली ही नर्तकी पितळी धातूची दुर्मिळ कलाकृती आहे. शालेय पुस्तकांतूनही आपणास 5000 वर्षांपूर्वीच्या इतक्या प्राचीन वारशाबद्दल माहिती मिळते.

तिच्या डाव्या हाताच्या कोपऱ्यापासून बोटांपर्यंत शिंपले, हस्तदंत किंवा पातळ धातूच्या अनेक बांगड्या आहेत. आधुनिक कलेचा नमुना म्हणून एकत्र तीन पेंडंटचा हार आणि उजव्या हातात कोपऱ्यावर आणि मनगटावर काही बांगड्या आहेत.

ती म्हणजे निडर मानवीवृत्तीचे प्रतीक आहे. तिला पाहून आपणास समजते की एखाद्या कलाकृतीचा परिणाम आपल्या इंद्रियांवर कसा होतो.

71. नृत्य करणाऱ्या नर्तकीला जाड काचेच्या मागे का ठेवण्यात आले आहे? कारण .....

- (A) ती एक दुर्मिळ कलाकृती आहे
- (B) ती एक जागतिक कीर्तीची नर्तकी आहे
- (C) तिला मौल्यवान रत्नांनी सजविले आहे
- (D) ती निडर आहे

72. 'पेंडंट' यापैकी कशाचा घटक आहे?

- (A) बांगड्या
- (B) हार
- (C) मनगट
- (D) पाटल्या

73. विधान (i) आणि (ii) वाचा आणि योग्य पर्याय निवडा :

(i) तिच्या बांगड्या शिंपले किंवा पातळ धातूपासून तयार केलेल्या आहेत.

(ii) तिने हस्तदंताचा हार घातला आहे.

- (A) (i) सत्य (ii) असत्य
- (B) (ii) सत्य (i) असत्य
- (C) (i) आणि (ii) दोन्ही सत्य
- (D) (i) आणि (ii) दोन्ही असत्य

74. 'निडर' शब्दाचा समानार्थी नसलेला शब्द :

- (A) भित्रा
- (B) शूर
- (C) धाडसी
- (D) पराक्रमी

75. उतान्यातील 'कलाकृती' या शब्दाचा अर्थ :

- (A) कलेचे तपशील
- (B) माणसाने तयार केलेले कलात्मक नमुने
- (C) खणून काढलेली वस्तू
- (D) तांब्याच्या मूर्ती

परिच्छेद - 4

भीमकाय पांडा आज फक्त मध्य चीनच्या बांबूच्या जंगलात आणि काही प्रमाणात तिबेटमध्ये आढळतात. बांबूचे जंगल त्यांना खाद्य, विसावा आणि संरक्षण देतात. भीमकाय पांडा अधिकांश वेळ बांबूच्या जंगलात फिरण्यात आणि बांबूची कोवळी पाने चघळण्यात घालवितात. ते मोठ्या प्रमाणात फक्त बांबूची कोवळी पानेच खातात, त्यामुळे त्यांना सदोदित पोटभर खाद्य मिळत नाही.

मोठ्या प्रमाणात करण्यात येत असलेली शिकार आणि त्यांचे नैसर्गिक अधिवास नष्ट होत असल्याने हा सुंदर प्राणी विलुप्त होण्याच्या मार्गावर आहे. ते आता फक्त प्राणिसंग्रहालयातच दिसतात. मात्र प्राणिसंग्रहालयात त्यांचे संगोपन अवघड असते, कारण त्यांच्यासाठी पुरेसा आहार उपलब्ध करून देणे कठीण आहे.

76. प्राणिसंग्रहालयात भीमकाय पांडाचे संगोपन अवघड का ठरते?

- (A) तिथे खूप वर्दळ असते.
- (B) तिथे त्यांच्या पिलांना सांभाळणे शक्य नाही.
- (C) त्यांच्यासाठी पुरेसा आहार मिळविणे कठीण आहे.
- (D) ते शिकार्यांना घाबरतात.

77. भीमकाय पांडाचा मुख्य आहार कोणता आहे?

- (A) बांबूचे झाड
- (B) बांबूची कोवळी पाने
- (C) बांबूच्या मुळ्या
- (D) हिरवी पाने आणि गवत

78. हा सुंदर प्राणी विलुप्त होण्याच्या मार्गावर आहे, कारण:

- (A) त्यांना मनोरंजनासाठी प्राणिसंग्रहालयात ठेवण्यात येते.
- (B) मोठ्या प्रमाणात करण्यात येणारी शिकार आणि नैसर्गिक अधिवास नष्ट होत आहेत.
- (C) चीनमध्ये बांबूचे जंगल पुरेसे नाही.
- (D) ते साधारणपणे जन्म झाल्यावर मरण पावतात.

79. 'भीमकाय' शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द शोधा:

- (A) मोठा
- (B) विस्तृत
- (C) लहान
- (D) लांबलचक

80. प्राणिसंग्रहालयात.....

- (A) पक्षी पिंजऱ्यात ठेवले जातात
- (B) पशू चरतात व विश्रांती घेतात
- (C) मुलं पशूंचे मनोरंजन करण्यास येतात
- (D) पशुपक्ष्यांना कुंपणात व पिंजऱ्यात ठेवले जाते

(TO BE FILLED BY CANDIDATE)

अनुक्रमांक Roll No.	प्रश्न पुस्तिका क्रमांक Test Booklet No.																																																																																																																																				
<table border="1"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr> <tr><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr> <tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr> <tr><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td></tr> <tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr> <tr><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td></tr> <tr><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td></tr> <tr><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td></tr> <tr><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td></tr> </table>							0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	7	7	7	7	7	7	8	8	8	8	8	8	9	9	9	9	9	9	<table border="1"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr> <tr><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr> <tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr> <tr><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td></tr> <tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr> <tr><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td></tr> <tr><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td></tr> <tr><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td></tr> <tr><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td></tr> </table>							0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	7	7	7	7	7	7	8	8	8	8	8	8	9	9	9	9	9	9
0	0	0	0	0	0																																																																																																																																
1	1	1	1	1	1																																																																																																																																
2	2	2	2	2	2																																																																																																																																
3	3	3	3	3	3																																																																																																																																
4	4	4	4	4	4																																																																																																																																
5	5	5	5	5	5																																																																																																																																
6	6	6	6	6	6																																																																																																																																
7	7	7	7	7	7																																																																																																																																
8	8	8	8	8	8																																																																																																																																
9	9	9	9	9	9																																																																																																																																
0	0	0	0	0	0																																																																																																																																
1	1	1	1	1	1																																																																																																																																
2	2	2	2	2	2																																																																																																																																
3	3	3	3	3	3																																																																																																																																
4	4	4	4	4	4																																																																																																																																
5	5	5	5	5	5																																																																																																																																
6	6	6	6	6	6																																																																																																																																
7	7	7	7	7	7																																																																																																																																
8	8	8	8	8	8																																																																																																																																
9	9	9	9	9	9																																																																																																																																

अभ्यर्थी का नाम (बड़े अक्षरों में)
NAME OF THE CANDIDATE (IN CAPITAL LETTERS)

पिता का नाम (बड़े अक्षरों में)
FATHER'S NAME (IN CAPITAL LETTERS)

(TO BE FILLED BY INVIGILATOR)

State	Distt.	Block	Centre
0	0	0	0
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका नं. / Answer Sheet No.

3450001

ANSWERS																			
Q.No.	Response				Q.No.	Response				Q.No.	Response								
01	A	B	●	D	21	A	●	C	D	41	A	●	C	D	61	A	●	C	D
02	●	B	C	D	22	A	●	C	D	42	A	B	●	D	62	A	B	●	D
03	A	B	C	●	23	A	●	C	D	43	●	B	C	D	63	●	B	C	D
04	A	B	C	●	24	●	B	C	D	44	A	B	●	D	64	A	●	C	D
05	A	●	C	D	25	A	●	C	D	45	A	B	●	D	65	A	●	C	D
06	A	●	C	D	26	A	●	C	D	46	A	●	C	D	66	A	●	C	D
07	A	B	●	D	27	●	B	C	D	47	A	●	C	D	67	●	B	C	D
08	A	B	●	D	28	A	●	C	D	48	A	B	●	D	68	●	B	C	D
09	A	B	C	●	29	A	●	C	D	49	A	B	●	D	69	●	B	C	D
10	A	B	C	●	30	A	●	C	D	50	●	B	C	D	70	A	●	C	D
11	A	●	C	D	31	A	B	C	●	51	A	●	C	D	71	●	B	C	D
12	A	B	●	D	32	A	B	●	D	52	A	●	C	D	72	A	●	C	D
13	A	B	C	●	33	A	●	C	D	53	●	B	C	D	73	●	B	C	D
14	A	●	C	D	34	A	●	C	D	54	A	B	●	D	74	●	B	C	D
15	A	B	C	●	35	●	B	C	D	55	A	B	●	D	75	A	●	C	D
16	A	B	●	D	36	A	B	●	D	56	A	●	C	D	76	A	B	●	D
17	A	B	●	D	37	●	B	C	D	57	A	B	C	●	77	A	●	C	D
18	●	B	C	D	38	A	●	C	D	58	A	B	C	●	78	A	●	C	D
19	●	B	C	D	39	●	B	C	D	59	●	B	C	D	79	A	B	●	D
20	A	B	C	●	40	A	●	C	D	60	A	B	●	D	80	A	B	C	●

पुस्तिका कोड
Booklet Code

R

●

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका निरीक्षक को सौंपने से पहले परीक्षार्थी को यह जाँच करनी चाहिए कि अनुक्रमांक एवं प्रश्न पुस्तिका संख्या सही ढंग से भर दिये गए और चिह्नित कर दिये गये हैं।
Before handing over the OMR Answer Sheet to the Invigilator, the candidate should check that Roll Number and testbooklet number are filled in and marked correctly.

Signature of Candidate in running hand

Signature of Invigilator

INVIGILATOR PUT CENTRE STAMP INDICATING STATE, DISTT., BLOCK & CENTRE CODE

STATE	DISTT	BLOCK	CENTRE
-------	-------	-------	--------

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा – 2026 (13.12.2025 रोजी घेण्यात आलेली परीक्षा) फेज – 1
उत्तरसूची आणि गणिताचे स्पष्टीकरण – मराठी माध्यम

41. (B)
1 ते 11 मधील मूळ संख्या = 2, 3, 5, 7
एकूण = 4
42. (C)
 $999 \times 9999 = 9889001$
43. (A)
 $0.2 \times 0.03 = 0.006$
44. (C)
64 चे सर्व विभाजक = 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64
बेरीज = $1 + 2 + 4 + 8 + 16 + 32 + 64$
= 127
45. (C)
20 चे विभाजक = 1, 2, 4, 5, 10, 20
30 चे विभाजक = 1, 2, 3, 5, 6, 10, 15, 30
सामायिक विभाजक = 1, 2, 5, 10
सर्वात मोठा सामायिक विभाजक = 10
46. (B)
 $6.082 + 60.82 + 608.2 - 0.6082$
 $\Rightarrow 675.1020 - 0.6082 = 674.4938$
47. (B)
 $0.1 \times 0.1 \times 0.1 = 0.001$
48. (C)
 $\frac{3}{2} \div \frac{3}{2} \times 2 + \frac{3}{2}$
 $\Rightarrow 1 \times 2 + \frac{3}{2} = 2 + \frac{3}{2} \Rightarrow 2 + 1.5 = 3.5$ किंवा $\frac{7}{2}$
 $\Rightarrow \frac{7}{2}$
49. (C)
 $\frac{999}{1000} = 0.999$
50. (A)
 $0.238 = \frac{238}{1000} = \frac{119}{500}$
51. (B)
1 चौरस मीटर (1 m^2) = $100 \text{ cm} \times 100 \text{ cm} = 10000 \text{ cm}^2$
 $1 \text{ cm}^2 = \frac{1}{10000} \text{ m}^2 = 0.0001 \text{ m}^2$
 $100 \text{ cm}^2 = 100 \times 0.0001 \text{ m}^2 = 0.01 \text{ m}^2$
 $\Rightarrow 0.01 \text{ m}^2$
52. (B)
स्पष्टीकरण
सकाळी 10:45 ते दुपारी 12:45 = 2 तास
दुपारी 12:45 ते दुपारी 2:45 = 2 तास
दुपारी 2:45 ते दुपारी 3:30 = 45 मिनिटे.
एकूण वेळ = 2 तास + 2 तास + 45 मिनिटे = 4 तास 45 मिनिटे
53. (A)
समजा (Let) ती संख्या = x
प्रश्नानुसार = $58394 - 86 - 86 = x \times 86$
 $\Rightarrow 58394 - (86 + 86) = x \times 86$
 $58222 = 86x$
 $x = \frac{58222}{86} = 677$
54. (C)
एकूण अंडी = 500
फुटलेला भाग = $\frac{3}{25}$
पाहुण्यांसाठी भाग = $\frac{1}{5}$
फुटलेली अंडी + पाहुण्यांसाठी = $\frac{3}{25} + \frac{1}{5}$
 $= \frac{3+5}{25} = \frac{8}{25}$
तो 500 का $\frac{8}{25}$ भाग
 $\Rightarrow = 500 \times \frac{8}{25} = 20 \times 8 = 160$ अंडी
म्हणून, उपयोगात येणारी अंडी = $500 - 160 = 340$ अंडी

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा 2026

प्रश्नपत्रिका (फेज -II)

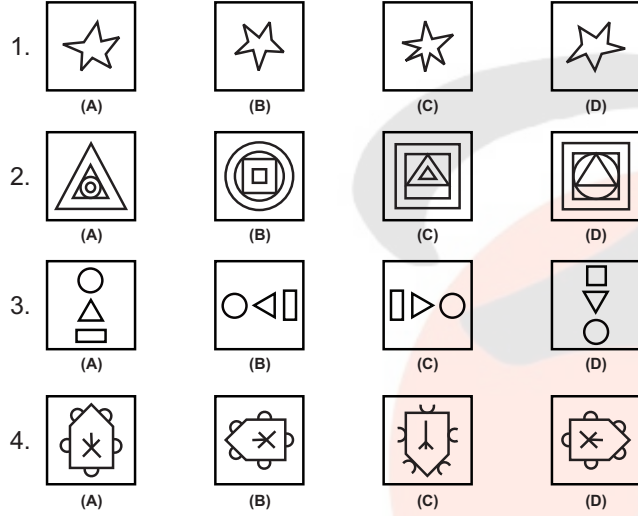
परीक्षा तारीख
11 एप्रिल, 2026

विभाग - I मानसिक क्षमता चाचणी

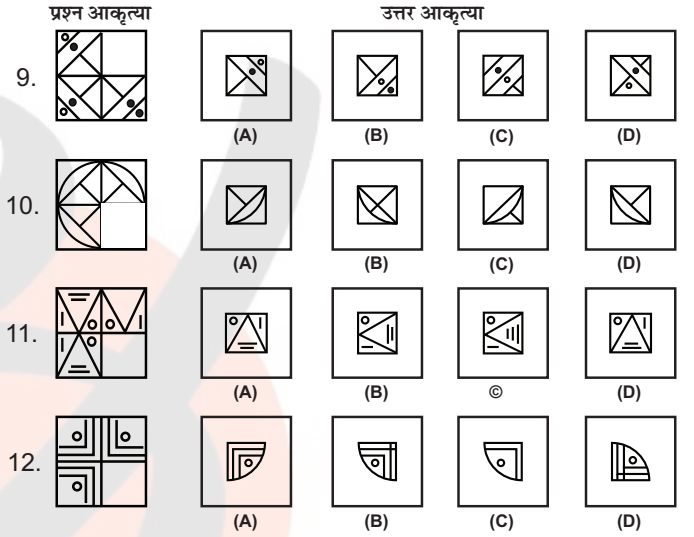
भाग - 3

भाग - 1

सूचना : प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 मध्ये, चार आकृत्या (A), (B), (C) आणि (D) दाखविलेल्या आहेत. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान आहेत आणि एक आकृती त्यांच्यापासून निराळी आहे. त्या निराळ्या आकृतीची निवड करा. आपले उत्तर दाखविण्यासाठी ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

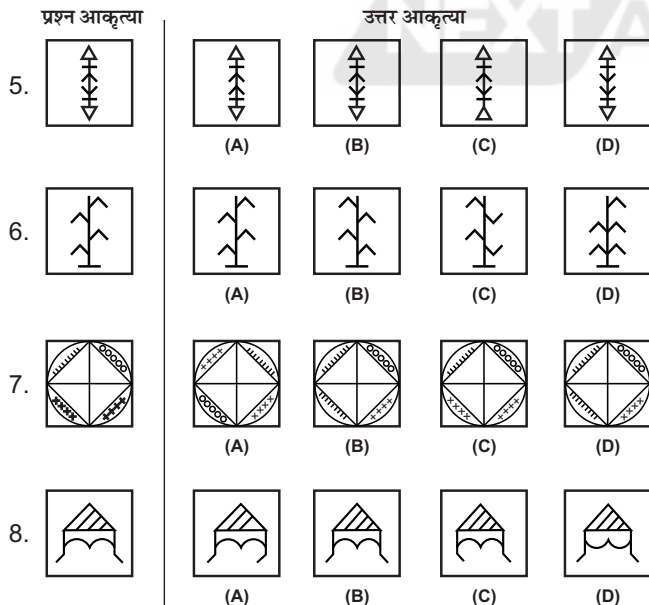

सूचना : प्रश्न क्रमांक 9 ते 12 मध्ये, डाव्या बाजूला एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि त्याचा एक भाग लुप्त आहे. उजव्या बाजूस दिलेल्या (A), (B), (C) आणि (D) अशा उत्तर आकृत्यांवर विचार करा आणि दिशा न बदलता प्रश्न आकृतीच्या संरचनेत आढळणारे असे प्रश्न आकृतीच्या संरचनेतील लुप्त भागात बरोबर बसेल अशी आकृती शोधून काढा. तुमचे उत्तर ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील क्रमांकांमध्ये इष्ट पर्यायास काळे करून दाखवा.

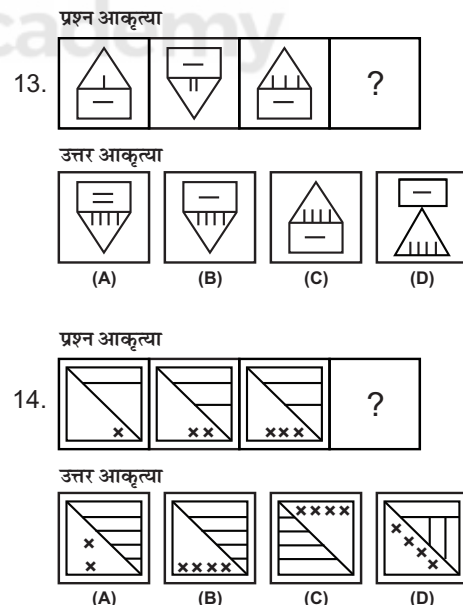
भाग - 2

सूचना : प्रश्न क्रमांक 5 ते 8 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि उजव्या बाजूस (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तर आकृत्या दिलेल्या आहेत. उत्तर आकृत्यांपैकी प्रश्न आकृतीशी समान अशा आकृतीची निवड करा आणि आपले उत्तर दाखविण्याकरिता ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

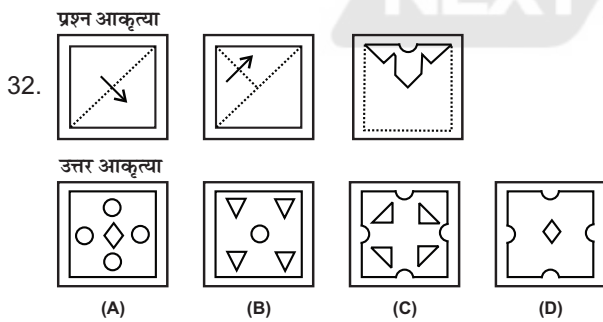
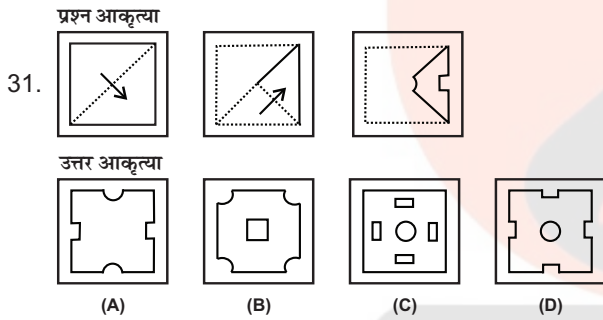
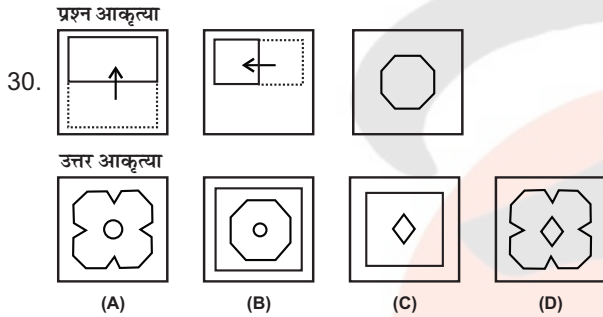
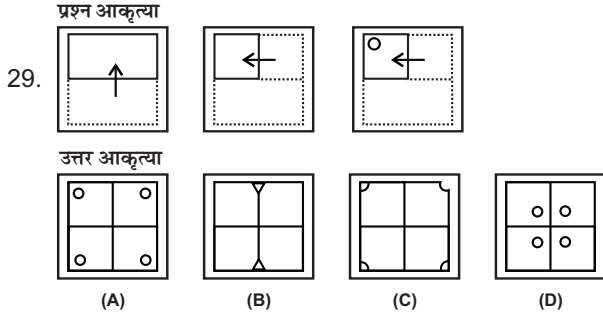

भाग - 4

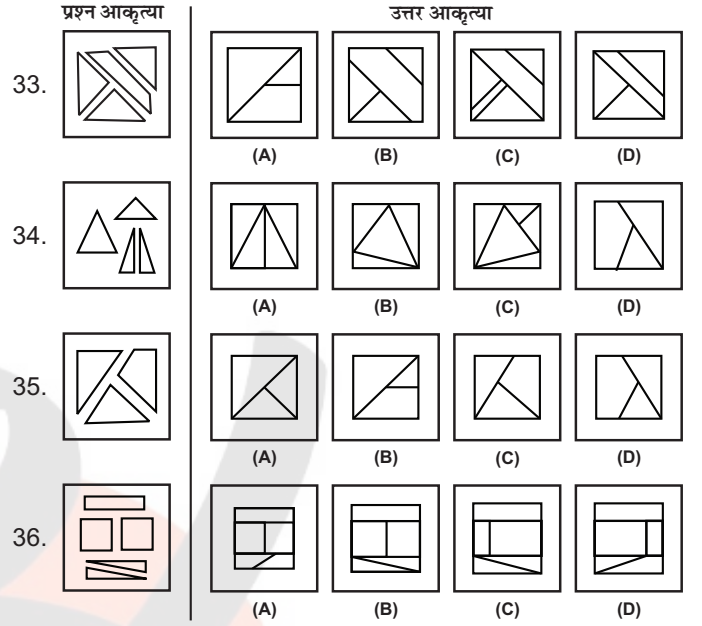
सूचना : प्रश्न क्रमांक 13 ते 16 मध्ये, डाव्या बाजूस तीन प्रश्न आकृत्या दिलेल्या आहेत आणि चौथ्या आकृतीसाठी जागा रिकामी सोडलेली आहे. प्रश्न आकृत्या विशिष्ट अनुक्रमाने आहेत. उजव्या बाजूला दिलेल्या उत्तर आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधून काढा जी मोकळ्या सोडलेल्या प्रश्न आकृतीची जागा घेईल आणि अनुक्रम पूर्ण करेल. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावरील प्रश्नाशी जुळेल अशा क्रमांकासमोरील पर्याय काळा करून तुमचे उत्तर दिग्दर्शित करा.

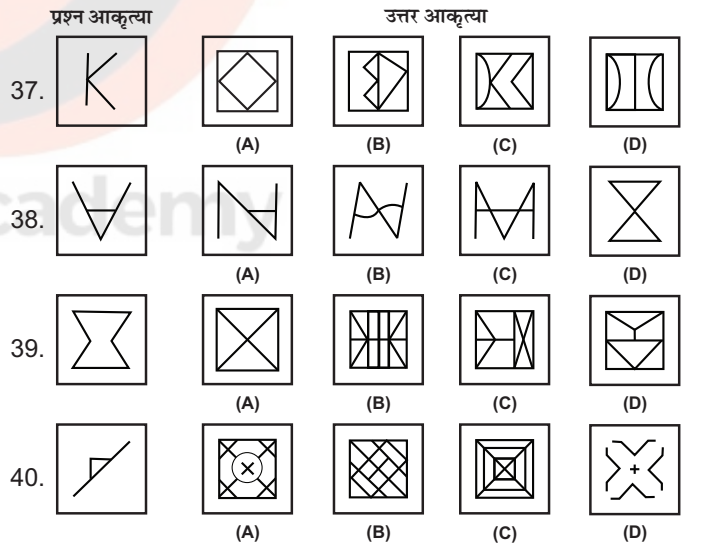
सूचना : प्रश्न क्रमांक 29 ते 32 मध्ये, डाव्या बाजूकडील प्रश्नाकृतीत दाखविल्याप्रमाणे एका कागदाच्या घड्या घालून त्याला भोके पाडलेली आहेत आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार आकृत्या उजवीकडे दिलेले आहेत. घड्या उलगडल्यावर कागद कसा दिसेल तशा उत्तर आकृतीची निवड करा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करुन तुमचे उत्तर दर्शवा.

सूचना : प्रश्न क्रमांक 33 ते 36 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिलेली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तरे असलेल्या उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत. तुकडे केलेल्या प्रश्नाकृतीमधून तयार होईल अशी उत्तराकृती निवडा ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकाच्या समोरील वर्तुळ काळे करा.

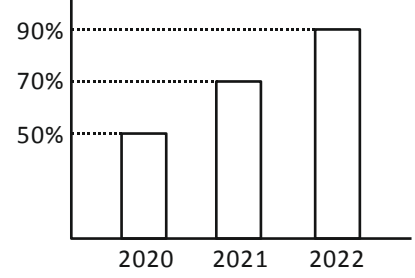
सूचना : प्रश्न क्रमांक 37 ते 40 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत जिच्यामध्ये प्रश्नाकृती लपलेली/जडवलेली आहे, अशी उत्तराकृती निवडा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

विभाग - II अंकगणित परीक्षण

सूचना : प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे (A), (B), (C) आणि (D) अशी दिलेली आहेत. यांपैकी केवळ एकच बरोबर आहे. ते बरोबर उत्तर निवडा आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठाच्या संबंधित प्रश्न क्रमांकासमोरचे वर्तुळ काळे करा.

41. ₹1440 ला घड्याळ विकल्यास एका माणसाला ₹160 तोटा होतो. 240 नफा मिळवण्यासाठी त्याने ते किती किंमतीला विकावे?
 (A) ₹ 1821.60 (B) ₹ 1800
 (C) ₹ 1840 (D) ₹ 1880
42. एका कामगाराचा पगार प्रथम $\frac{1}{20}$ ने वाढवला आणि पुढील वर्षी $\frac{1}{20}$ ने कमी केला. मूळ पगार ₹4000 असल्यास पगारात काय बदल झाला?
 (A) कोणताही बदल नाही
 (B) ₹ 100 ने घट
 (C) ₹ 10 ने वाढ
 (D) ₹ 10 ने घट
43. समान वजनाच्या 7 बिस्किटांच्या पाकिटांचे एकूण वजन 5 कि.ग्रॅ. 628 ग्रॅ. आहे. तर एका पाकिटाचे वजन किती?
 (A) 840 ग्रॅ. (B) 804 ग्रॅ.
 (C) 84 ग्रॅ. (D) 814 ग्रॅ.
44. $\frac{15}{240}$ चे दशांश रूप काय आहे?
 (A) 0.0562
 (B) 0.0652
 (C) 0.6250
 (D) 0.0625
45. एका संख्येच्या एक-पंचमांश भागाचा तीन-चतुर्थांश भाग 60 आहे. तर ती संख्या कोणती?
 (A) 300 (B) 400
 (C) 450 (D) 1200
46. पाच संख्यांची बेरीज 255 आहे. पहिल्या तीन संख्यांची बेरीज 126 आणि शेवटच्या तीन संख्यांची बेरीज 177 आहे. तर तिसरी संख्या कोणती?
 (A) 47 (B) 48
 (C) 50 (D) 51
47. जर एखादा कोन त्याच्या पूरक कोनापेक्षा 20° ने मोठा असेल, तर त्या कोनाचे माप किती?
 (A) 100° (B) 45°
 (C) 55° (D) 35°
48. स्तंभालेखात शाळेचा तीन वर्षांचा निकाल दर्शविला आहे. 2020 च्या तुलनेत 2022 मध्ये किती टक्के वाढ झाली आहे?

- (A) 90% (B) 40%
 (C) 20% (D) 50%
49. ताशी 60 किमी वेगाने धावणारी 600 मीटर लांबीची एक रेल्वेगाडी 1400 मीटर लांबीच्या प्लॅटफॉर्मवरून जाते. त्या गाडीला प्लॅटफॉर्म ओलांडण्यासाठी लागणारा वेळ किती?
 (A) 1 मिनिट (B) 2 मिनिट
 (C) 3 मिनिट (D) 5 मिनिट
50. ज्या संख्यांना दोनपेक्षा जास्त गुणक असतात त्यांना काय म्हणतात?
 (A) विषम संख्या
 (B) सम संख्या
 (C) अभाज्य संख्या
 (D) संयुक्त संख्या
51. सर्वात मोठ्या 6 अंकी संख्येला सर्वात मोठ्या 3 अंकी संख्येने भागल्यास आपल्याला मिळते:
 (A) 1100 (B) 1010
 (C) 1001 (D) 1009
52. खालील बेरीज सोडवा $6 + \frac{9}{10} + \frac{19}{100} + \frac{19}{1000}$ दशांश रूपात उत्तर किती?
 (A) 7.109 (B) 6.490
 (C) 7.990 (D) 8.109
53. 22 यार्ड म्हणजे किती मीटर?
 (दिलेली माहिती: 1 यार्ड = 0.914 मीटर)
 (A) 20.108 मी (B) 2.0108 मी
 (C) 19.108 मी (D) 19.10108 मी
54. पाच वेगवेगळे अंक वापरून बनणार्या सर्वात मोठ्या आणि सर्वात लहान 5 अंकी संख्येतील फरक किती?
 (A) 97531 (B) 89999
 (C) 88531 (D) 86420

68. 'शोधून काढणे' या शब्दाच्या अर्थाशी जुळत नसलेला शब्द कोणता?

- (A) निर्माण करणे (B) विकसित करणे
(C) रचना करणे (D) नष्ट करणे

69. इजिप्तच्या लेखनपद्धतीमध्ये चित्रांचा वापर कसा केला जात होता?

- (A) ती चिन्हे किंवा खुणा बनली.
(B) ती कथा सांगत किंवा माहिती देत असत.
(C) ती वस्तूंची नक्कल करत असत.
(D) ती कलात्मक लेखन बनली.

70. 'सार्वजनिक' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द निवडा.

- (A) परिचित (B) सामान्य
(C) सर्वसाधारण (D) खाजगी

परिच्छेद - 3

शाकाहार हा नैसर्गिक जीवनपद्धतीला प्रोत्साहन देतो. परंतु अहिंसेचा त्याचा अप्रत्यक्ष संदेश असूनही त्याला फारसा प्रसार मिळालेला नाही. याचे कारण असे असू शकते की ही सवय सामान्यतः अंतर्मुख स्वभावाची असते आणि ती मेहनतपूर्वक अभ्यास व चिंतनातून मनात जोपासली जाते.

शाकाहारी जीवनपद्धती स्वीकारल्याने प्राणिजगताला आणि त्याच्याशी सहअस्तित्वाला मदत होते. प्राणी मनुष्याला दूध, शेणखत आणि ऊर्जा पुरवतात. हे भारतीय संस्कृतीचे हजारो वर्षांपासूनचे केंद्रबिंदू राहिले आहे. शाकाहारी जीवनशैली स्वभावतः अनेक पैलूंनी युक्त आहे आणि निरोगी मार्गाने आत्मसंरक्षणास मदत करते.

पाश्चिमात्य जगात शाकाहाराला सहसा पसंती दिली जात नाही. तेथे शाकाहारांचे उपविभाग केले जातात. शुद्ध शाकाहारी हे दूध वगळता प्राण्यांपासून मिळणाऱ्या सर्व पदार्थांचा त्याग करतात आणि कोणतेही प्राणिजन्य पदार्थ खात नाहीत. दुग्ध-शाकाहारी लोक प्राण्यांपासून मिळणाऱ्या पदार्थांपैकी दूध आणि दुग्धजन्य पदार्थांचा समावेश करतात. दुग्ध-अंड-शाकाहारी लोक दुग्धजन्य पदार्थांबरोबर अंडीही खातात.

71. जे लोक त्यांच्या आहारात अंडी समाविष्ट करतात त्यांना काय म्हणतात?

- (A) शुद्ध शाकाहारी (B) दुग्ध-शाकाहारी
(C) दुग्ध-अंड-शाकाहारी (D) शुद्ध शाकाहारी

72. दिलेल्या वाक्यात अधोरेखित शब्दाऐवजी योग्य शब्द निवडा. ही सवय सामान्यतः अंतर्मुख स्वभावाची असते आणि ती मेहनतपूर्वक अभ्यास व चिंतनातून मनात जोपासली जाते.

- (A) मेहनतपूर्वक अभ्यास व चिंतनातून सुधारली जाते
(B) भाजीपाला पिकवण्यासाठी वाढवली जाते
(C) माती सैल करण्यासाठी किंवा फोडण्यासाठी वापरली जाते
(D) व्यवसाय म्हणून शेती स्वीकारण्यासाठी वापरली जाते

73. योग्य शब्दरूप वापरून वाक्य पूर्ण करा. हा उतारा ..... बदल आहे आणि जगातील विविध प्रकारच्या शाकाहारांच्याविषयी चर्चा करतो.

- (A) प्रोत्साहन देत आहे (B) प्रोत्साहन दिले
(C) प्रोत्साहन देतो (D) प्रोत्साहन देणे

74. दिलेल्या वाक्यातील अधोरेखित शब्दाचा अर्थ सांगा.

"शाकाहारी जीवनशैली स्वभावतः नैसर्गिक आहे आणि अनेक पैलूंनी युक्त आहे तसेच निरोगी मार्गाने आत्मसंरक्षणास मदत करते."

- (A) वेगवेगळ्या वैशिष्ट्यांचा समावेश असलेली
(B) वेगवेगळ्या चेहऱ्यांची असलेली
(C) असामान्य
(D) अनेक कामे एकाच वेळी करणारी

75. 'अप्रत्यक्ष' या शब्दासारखा अर्थ असलेला शब्द निवडा.

- (A) स्पष्ट (B) थेट
(C) सूचक (D) प्रेरित

परिच्छेद - 4

आईला यश सहज मिळाले. ती जेव्हा माझ्या वयाची होती, तेव्हा ती वैद्यकीय शिक्षण घेत होती, मैदानी खेळांमध्ये भाग घेत होती आणि बास्केटबॉल खेळत होती. कोणीही कोणतेही काम सांगावे, ती ते करायची आणि तेही उत्तम प्रकारे. तिचे शिक्षण पूर्ण झाल्यावर, तिने लग्न केले आणि वडिलांची डबघाईला आलेली औषधांची कंपनी जवळजवळ बंद पडेपर्यंत तिने वैद्यकीय व्यवसाय केला. त्यानंतर तिने कंपनीची जबाबदारी हाती घेतली आणि कधीही मागे वळून पाहिले नाही. गेल्या नोव्हेंबरमध्ये, तिला वर्षातील 'सर्वोत्कृष्ट व्यावसायिक महिला' म्हणून गौरवण्यात आले आणि मला माहित आहे की तिने हे सर्व एकटीने केले.

76. आईला यश .....मिळते.

- (A) क्वचितच (B) कष्टाने
(C) सहजपणे (D) अडचणीने

77. सर्व काही .....केले जायचे आणि .....केले जायचे.

- (A) त्यांच्याकडून, वेगाने
(B) माझ्याकडून, उत्तम
(C) त्यांच्याकडून, वाईट रीतीने
(D) तिच्याकडून, उत्तम प्रकारे

78. एकदा, वडिलांची कंपनी .....लागली आणि जवळजवळ बंद पडली.

- (A) सुरळीत चालायला (B) घसरायला
(C) सहजपणे चालायला (D) संघर्ष करायला

79. 'व्यवसाय केला' या शब्दाची जात कोणती आहे?

- (A) नाम (B) क्रियापद
(C) क्रियाविशेषण (D) विशेषण

80. 'कोसळणे' (बंद पडणे) या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द निवडा.

- (A) पुनरुज्जीवित होणे (B) थकवा
(C) गळून जाणे (D) थकलेला

(TO BE FILLED BY CANDIDATE)

अनुक्रमांक Roll No.	प्रश्न पुस्तिका क्रमांक Test Booklet No.
0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9

अभ्यर्थी का नाम (बड़े अक्षरों में)
NAME OF THE CANDIDATE (IN CAPITAL LETTERS)

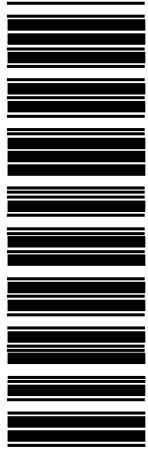
पिता का नाम (बड़े अक्षरों में)
FATHER'S NAME (IN CAPITAL LETTERS)

(TO BE FILLED BY INVIGILATOR)

State	Distt.	Block	Centre
0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9

ANSWERS														
Q.No.	Response				Q.No.	Response				Q.No.	Response			
01	A	B	☒	D	21	A	☒	C	D	41	A	B	☒	D
02	A	B	C	☒	22	☒	B	C	D	42	A	B	C	☒
03	A	B	C	☒	23	☒	B	C	D	43	A	☒	C	D
04	A	B	☒	D	24	A	B	☒	D	44	A	B	C	☒
05	☒	B	C	D	25	A	B	C	☒	45	A	☒	C	D
06	☒	B	C	D	26	A	☒	C	D	46	A	☒	C	D
07	A	☒	C	D	27	A	☒	C	D	47	A	B	☒	D
08	A	☒	C	D	28	☒	B	C	D	48	A	☒	C	D
09	A	☒	C	D	29	☒	B	C	D	49	A	☒	C	D
10	☒	B	C	D	30	☒	B	C	D	50	A	B	C	☒
11	A	B	☒	D	31	A	B	☒	D	51	A	B	☒	D
12	☒	B	C	D	32	A	B	☒	D	52	☒	B	C	D
13	A	☒	C	D	33	A	B	☒	D	53	☒	B	C	D
14	A	☒	C	D	34	A	☒	C	D	54	A	B	☒	D
15	A	B	☒	D	35	A	B	☒	D	55	A	☒	C	D
16	A	☒	C	D	36	A	☒	C	D	56	A	☒	C	D
17	A	☒	C	D	37	☒	B	C	D	57	A	B	C	☒
18	☒	B	C	D	38	A	B	☒	D	58	A	☒	C	D
19	A	☒	C	D	39	A	☒	C	D	59	A	☒	C	D
20	A	B	C	☒	40	A	B	☒	D	60	A	B	C	☒
										61	☒	B	C	D
										62	☒	B	C	D
										63	A	B	☒	D
										64	A	B	☒	D
										65	A	B	C	☒
										66	A	B	☒	D
										67	A	☒	C	D
										68	A	B	C	☒
										69	A	☒	C	D
										70	A	B	C	☒
										71	A	B	☒	D
										72	☒	B	C	D
										73	A	B	☒	D
										74	☒	B	C	D
										75	A	B	☒	D
										76	A	B	☒	D
										77	A	B	C	☒
										78	A	B	C	☒
										79	A	☒	C	D
										80	☒	B	C	D

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका नं. / Answer Sheet No.

3450001

पुस्तिका कोड
Booklet Code

R

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका निरीक्षक को सौंपने से पहले परीक्षार्थी को यह जाँच करनी चाहिए कि अनुक्रमांक एवं प्रश्न पुस्तिका संख्या सही ढंग से भर दिये गए और चिह्नित कर दिये गये हैं।
Before handing over the OMR Answer Sheet to the Invigilator, the candidate should check that Roll Number and testbooklet number are filled in and marked correctly.

Signature of Candidate in running hand

Signature of Invigilator

INVIGILATOR PUT CENTRE STAMP INDICATING STATE, DISTT., BLOCK & CENTRE CODE

STATE	DISTT	BLOCK	CENTRE
-------	-------	-------	--------

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा – 2026 (11.04.2026 रोजी घेण्यात आलेली परीक्षा) फेज – 2
उत्तरसूची आणि गणिताचे स्पष्टीकरण – मराठी माध्यम

41. (C)
विक्री किंमत = ₹ 1440
तोटा = ₹ 160
विक्री किंमत = ₹ 1440 + ₹ 160 = ₹ 1600
अपेक्षित नफा = ₹ 240
नवीन विक्री किंमत = ₹ 1600 + ₹ 240
= ₹ 1840
42. (D)
मूळ पगार = ₹ 4000
वाढ = $4000 \times \frac{1}{20} = 200$
नवीन पगार = ₹ 4200
घट = $4200 \times \frac{1}{20} = 210$
अंतिम पगार = 4000 - 210 = ₹ 3990
बदल = ₹ 10 ने घट
43. (B)
एकूण वजन = 5 कि.ग्रॅ. 628 ग्रॅ. = 5628 ग्रॅ.
एका पाकिटाचे वजन = $5628 \div 7 = 804$ ग्रॅ.
44. (D)
 $\frac{15}{240} = \frac{1}{16} = 0.0625$
45. (B)
ती संख्या 'x' मानू उदाहरणात सांगितल्याप्रमाणे आपण समीकरण
 $x \times \frac{1}{5} \times \frac{3}{4} = 60$
 $x \times \frac{1 \times 3}{5 \times 4} = 60$
 $x \times \frac{3}{20} = 60$
 $x = 60 \times \frac{20}{3}$
 $x = 400$
46. (B)
तिसरी संख्या = $126 + 177 - 2555 = 48$
47. (C)
समजा कोन = x
पूरक कोन = $90 - x$
 $x = (90 - x) + 20$
 $2x = 100$
 $x = 55^\circ$
48. (B)
 $90\% - 50\% = 40\%$
49. (B)
एकूण अंतर = $600 + 1400 = 2000$ मी.
वेग = 60 कि.मी./तास = 100 मी./मिनिट
वेळ = $\frac{2000}{1000} = 2$ मिनिट
50. (D) संयुक्त संख्या
दोनपेक्षा जास्त गुणक असलेल्या संख्यांना संयुक्त संख्या (Composite Numbers) म्हणतात.
51. (C)
सर्वात मोठी 6 अंकी संख्या = 999999
सर्वात मोठी 3 अंकी संख्या = 999
म्हणून,
 $\frac{999999}{999} = 1001$
52. (A)
आता बेरीज करू:
 $\frac{9}{10} = 0.9$
 $\frac{19}{100} = 0.19$
 $\frac{9}{1000} = 0.019$
आता बेरीज करू:

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा 2025

प्रश्नपत्रिका (फेज -II)

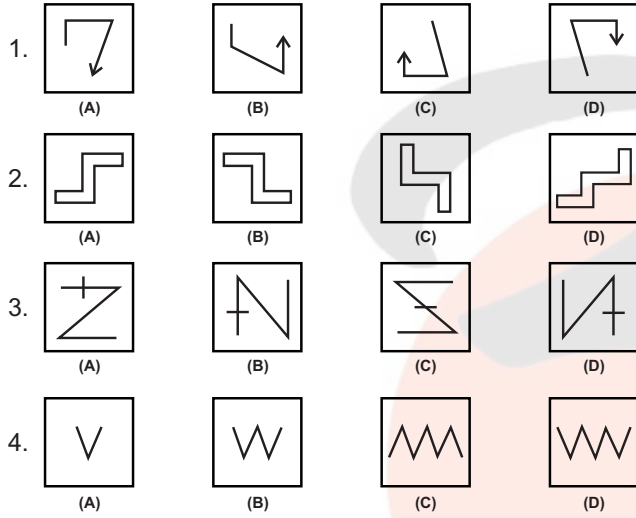
परीक्षा तारीख
12 एप्रिल, 2025

विभाग - I मानसिक क्षमता चाचणी

भाग - 3

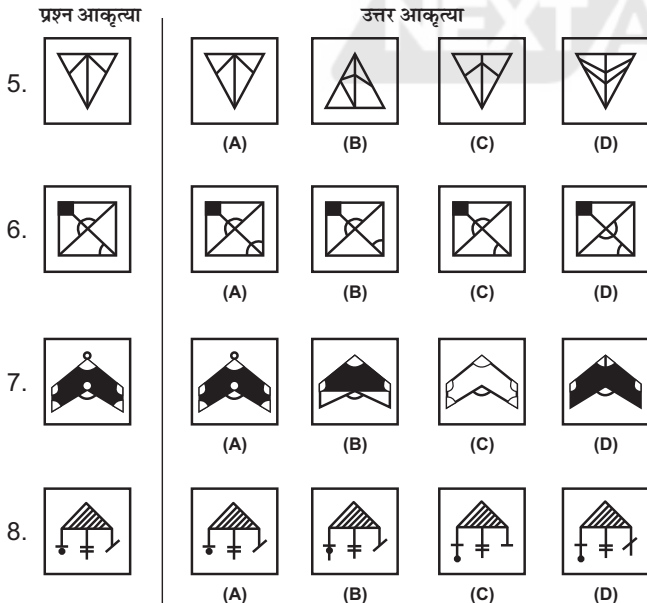
भाग - 1

सूचना : प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 मध्ये, चार आकृत्या (A), (B), (C) आणि (D) दाखविलेल्या आहेत. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान आहेत आणि एक आकृती त्यांच्यापासून निराळी आहे. त्या निराळ्या आकृतीची निवड करा. आपले उत्तर दाखविण्यासाठी ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

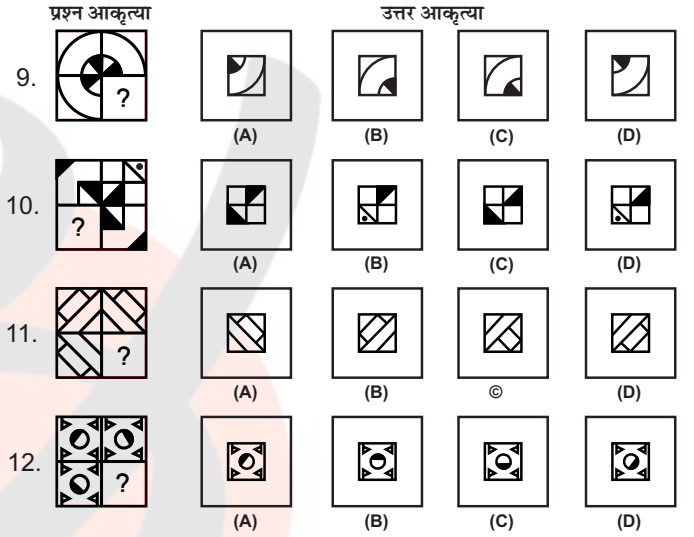

भाग - 2

सूचना : प्रश्न क्रमांक 5 ते 8 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि उजव्या बाजूस (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तर आकृत्या दिलेल्या आहेत. उत्तर आकृत्यांपैकी प्रश्न आकृतीशी समान अशा आकृतीची निवड करा आणि आपले उत्तर दाखविण्याकरिता ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

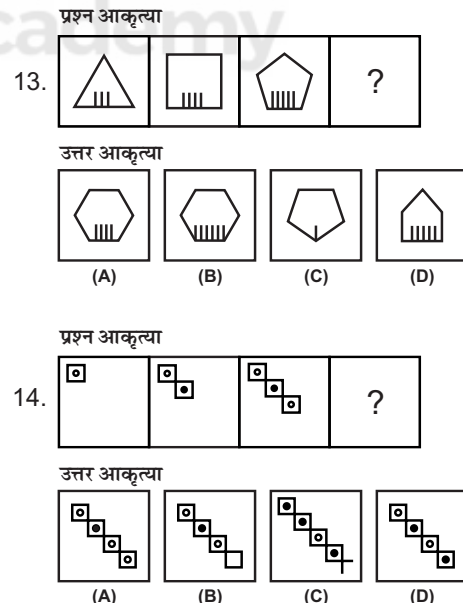

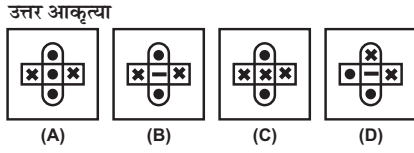
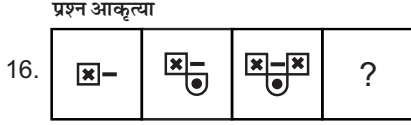
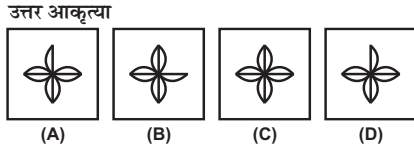
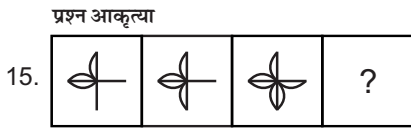
सूचना : प्रश्न क्रमांक 9 ते 12 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि त्याचा एक भाग लुप्त आहे. उजव्या बाजूस दिलेल्या (A), (B), (C) आणि (D) अशा उत्तर आकृत्यांवर विचार करा आणि दिशा न बदलता प्रश्न आकृतीच्या संरचनेत आढळणारे असे प्रश्न आकृतीच्या संरचनेतील लुप्त भागात बरोबर बसेल अशी आकृती शोधून काढा. तुमचे उत्तर ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील क्रमांकांमध्ये इष्ट पर्यायास काळे करून दाखवा.

भाग - 4

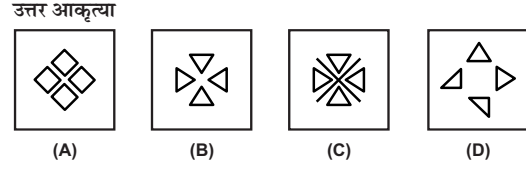
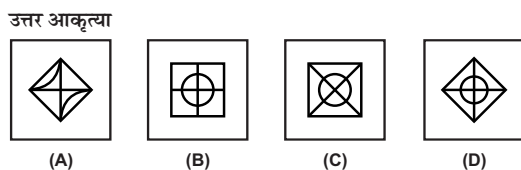
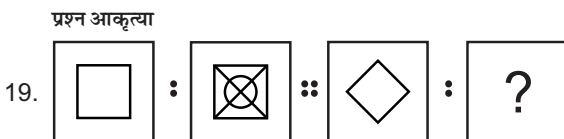
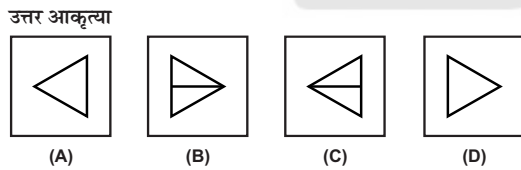
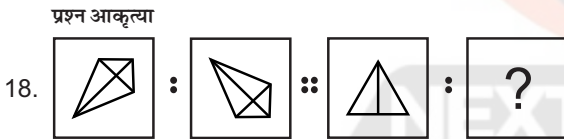
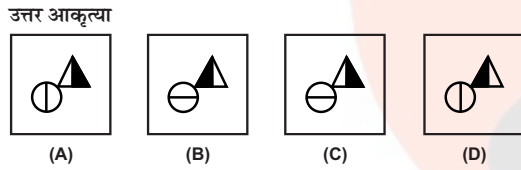
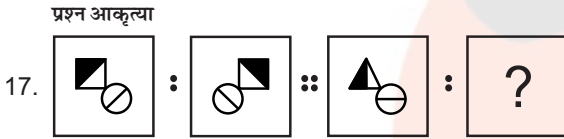
सूचना : प्रश्न क्रमांक 13 ते 16 मध्ये, डाव्या बाजूस तीन प्रश्न आकृत्या दिलेल्या आहेत आणि चौथ्या आकृतीसाठी जागा रिकामी सोडलेली आहे. प्रश्न आकृत्या विशिष्ट अनुक्रमाने आहेत. उजव्या बाजूस दिलेल्या उत्तर आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधून काढा जी मोकळ्या सोडलेल्या प्रश्न आकृतीची जागा घेईल आणि अनुक्रम पूर्ण करेल. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावरील प्रश्नाशी जुळेल अशा क्रमांकासमोरील पर्याय काळा करून तुमचे उत्तर दिग्दर्शित करा.

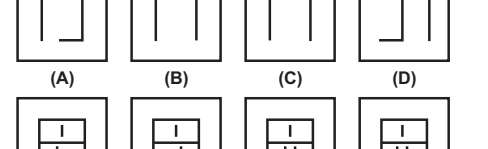
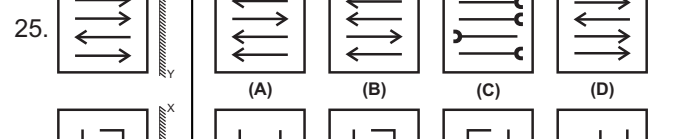
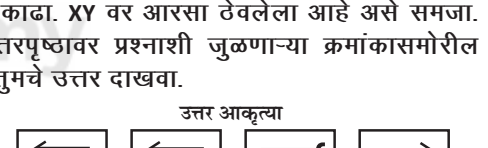
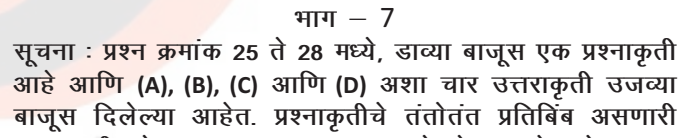
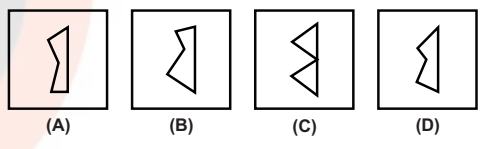
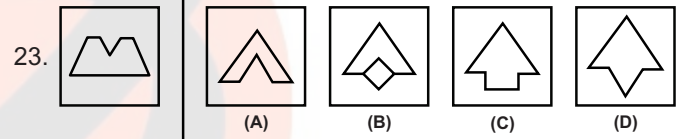
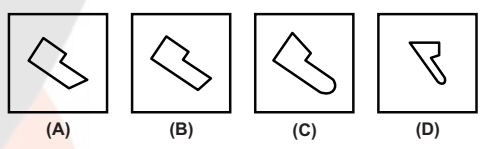
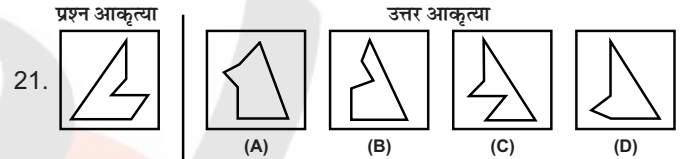
भाग - 5

सूचना : प्रश्न क्रमांक 17 ते 20 मध्ये, प्रत्येकी दोन प्रश्न आकृतीचे दोन गट आहेत. दुसऱ्या गटामध्ये एक प्रश्नचिन्ह (?) आहे. पहिल्या दोन प्रश्न आकृतींमध्ये काहीएक नाते आहे. तिसऱ्या व चौथ्या प्रश्न आकृतींमध्ये तसलेच नाते असावयास हवे. प्रश्नचिन्हाची जागा घेऊ शकेल अशी आकृती उत्तर आकृतींमधून शोधून काढा. प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील तो पर्याय ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर वर्तुळ काढे करुन तुमचे उत्तर दाखवा.

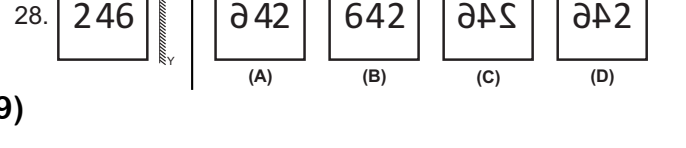
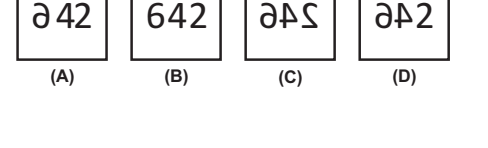
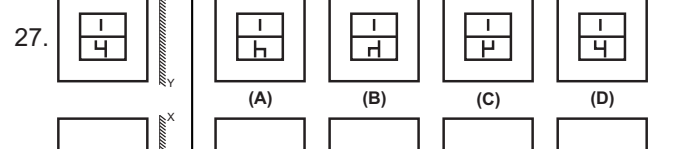
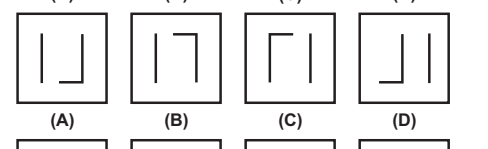
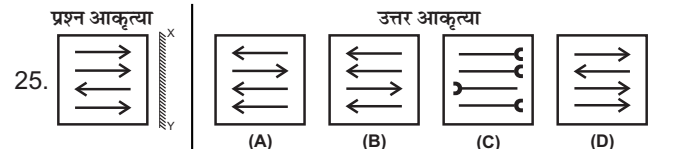
भाग - 6

सूचना : प्रश्न क्रमांक 21 ते 24 मध्ये एका भूमितीतील आकृतीचा (त्रिकोण, चौरस, वर्तुळ) एक भाग डाव्या बाजूस प्रश्नाकृतीच्या स्वरूपात आहे आणि दुसरा भाग उजव्या बाजूच्या चार उत्तराकृतींमध्ये (A), (B), (C) आणि (D) यांमध्ये आहे. उजव्या बाजूची अशी आकृती शोधून काढा की जी त्या भूमितीतील आकृतीस पूर्ण करेल आणि ओ.एम.आर. उत्तर पृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काढे करा.

भाग - 7

सूचना : प्रश्न क्रमांक 25 ते 28 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत. प्रश्नाकृतीचे तंतोतंत प्रतिबिंब असणारी उत्तराकृती शोधून काढा. XY वर आरसा ठेवलेला आहे असे समजा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काढे करुन तुमचे उत्तर दाखवा.

विभाग - II अंकगणित परीक्षण

सूचना : प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे (A), (B), (C) आणि (D) अशी दिलेली आहेत. यांपैकी केवळ एकच बरोबर आहे. ते बरोबर उत्तर निवडा आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठाच्या संबंधित प्रश्न क्रमांकासमोरचे वर्तुळ काळे करा.

41. 14.7 लीटर क्षमता असलेल्या तेलाच्या पिंपाकाधून 245 मिली क्षमता असलेल्या किती बाटल्या भरता येतील ?
 (A) 50 (B) 60
 (C) 65 (D) 70
42. 127 तास म्हणजे पुढीलपैकी किती?
 (A) 3 दिवस 14 तास (B) 5 दिवस 7 तास
 (C) 6 दिवस 1 तास (D) 7 दिवस 2 तास
43. $\frac{248}{13} + \frac{168}{26} + \frac{513}{39} =$ किती ?
 (A) $\frac{530}{13}$ (B) $\frac{503}{13}$
 (C) $\frac{611}{13}$ (D) $\frac{539}{13}$
44. जर $A = 6$, तर $\frac{A}{A+4} + \frac{A+12}{12-2} - \frac{3}{10} =$ किती ?
 (A) $\frac{9}{10}$ (B) 1
 (C) $\frac{11}{10}$ (D) $\frac{13}{10}$
45. 0.125 चे व्यवहारी अपूर्णाकाचे रूप :
 (A) $\frac{125}{100}$ (B) $\frac{25}{2}$
 (C) $\frac{1}{8}$ (D) $\frac{5}{4}$
46. 36 च्या एकूण अवयवांची संख्या किती ?
 (A) 8 (B) 9
 (C) 6 (D) 18
47. दोन संख्यांचा गुणाकार 384 आहे. जर त्यापैकी एक संख्या 16 असेल तर दुसरी संख्या :
 (A) 6 (B) 12
 (C) 18 (D) 24
48. $3.5 + 3.05 + 3.005 + 4 \times 3.05 = ?$
 (A) 15.575 (B) 15.755
 (C) 21.575 (D) 21.755
49. 12.0625 चा सममूल्य अपूर्णाक आहे?
 (A) $\frac{195}{16}$ (B) $\frac{197}{16}$
 (C) $\frac{193}{16}$ (D) $\frac{199}{16}$
50. 2, 1, 9, 0 व 4 या अंकांपासून तयार होणाऱ्या लहानात लहान व

मोठ्यात मोठ्या पाच अंकी संख्येतील फरक किती ?

- (A) 92961 (B) 81720
 (C) 83961 (D) 89000
51. $\frac{1}{7} [17 + 36 \times 3 \times 7 - 5 \times 2] = ?$
 (A) 114 (B) 113
 (C) 107 (D) 109
52. $\frac{152}{125}$ चे योग्य दशांश रूप कोणते?
 (A) 12.16 (B) 1.216
 (C) 1.0216 (D) 0.1216
53. आयत ABCD ची परिमिती काढा
- A 4 m B
D 5 m C
3 m
- (A) 7 मी (B) 14 मी
 (C) 19 मी (D) 24 मी
54. 25 मीटर लांबी असणाऱ्या एका अंगणात 20 सेमी बाजू असणाऱ्या 11,250 चौरसाकृती फरश्या लागतात. तर त्या चौरसाकृती अंगणाची परिमिती किती?
 (A) 18 मी (B) 43 मी
 (C) 86 मी (D) 172 मी
55. 9 मीटर रुंदी असणाऱ्या खोलीत 15 सेमी $\times$ 12 सेमी मापाच्या 7500 फरश्या लागतात. तर त्या खोलीची लांबी (मीटर मध्ये) किती?
 (A) 9 (B) 10
 (C) 12 (D) 15
56. एक दुकानदार 6000 रुपयांना मोबाईल ची विक्री करून खरेदी किमतीच्या $\frac{3}{5}$ एवढा नफा कमावतो. तर त्या मोबाईलची खरेदी किंमत किती?
 (A) ₹ 3,500 (B) ₹ 3,750
 (C) ₹ 4,000 (D) ₹ 4,250
57. एका दुकानदाराने रु. 48 प्रति डझन दराने काही पेन्सिली खरेदी करून त्या रु. 4.50 प्रति नग दराने विकल्यास दुकानदाराचा प्रति डझन नफा किती?
 (A) ₹ 8 (B) ₹ 6
 (C) ₹ 6.50 (D) ₹ 8.50
58. पुढील आलेखात विकलेल्या कार ची संख्या दाखविण्यात आलेली आहे.

सहन करण्याची क्षमता असते.अर्थात,जेव्हा कुत्र्याची योग्य काळजी घेतली जाते आणि आदराने वागवले जाते तेव्हा ते आश्चर्यकारकरित्या प्रेमळ, खेळकर आणि बुद्धिमान साथीदार असू शकतात.

66. बॉम्ब-निष्क्रिय पथके कुत्र्याचा वापर करतात कारण.....

.....

- (A) त्यांची श्रवणशक्ती चांगली असते.
- (B) त्यांच्या वास घेण्याच्या क्षमतेमुळे ते स्फोटके शोधू शकतात
- (C) ते चांगले मित्र आहेत.
- (D) ते खूप निष्ठावान आणि विश्वासू आहेत

67. 'अलास्कन मालामुट' अत्यंत थंड हवामानात राहू शकते.

कारण ते.....

- (A) खूप काळजी घेते
- (B) उष्ण आणि दमट हवामान सहन करू शकते
- (C) 70 अंशांपर्यंत तापमान सहन करू शकते
- (D) बहिरे, आंघोळे आणि दातहीन आहे

68. कुत्र्यांना आदराने वागवले पाहिजे कारण.....

- (A) ते जिवंत प्राणी आहेत
- (B) ते बोलू शकत नाहीत आणि बहिरे आहेत
- (C) ते मानवांचे निष्ठावान सेवक असू शकतात
- (D) ते मानवांचे विश्वासू साथीदार असू शकतात

69. विश्वासू' चा विरुद्धार्थी शब्द..... आहे

- (A) समर्पित
- (B) संकोच न करणारा
- (C) बिनभरवशाचा
- (D) निष्ठावान

70. 'आश्चर्यकारक' चा सर्वात योग्य अर्थ.....

- (A) विश्वास ठेवण्यास अशक्य वाटणारे.
- (B) तसे घडण्याची शक्यता
- (C) विश्वास ठेवण्याजोगे
- (D) ऐकू न येणारे

उतारा - 3

कचरा हा पर्यावरणासाठी एक मोठा धोका आहे. त्यामुळे आजार निर्माण होतात. फेकून दिल्या जाणाऱ्या बऱ्याच कचऱ्यामध्ये कागद, धातू आणि काच असे पदार्थ असतात.जे पुनर्वापर करता येतात आणि पुन्हा वापरता येतात. ते जवळच्या पुनर्वापर केंद्रात पाठवता येतात किंवा कचरा विक्रेत्याकडे टाकता येतात. त्यात पानांसारखे सेंद्रिय पदार्थ देखील असतात जे मातीची सुपीकता वाढवू शकतात. कंपोस्ट खड्डा अशा सोयीच्या ठिकाणी बनवता येतो जिथे कचरा मातीच्या थरांनी आणि अधूनमधून पाणी शिंपडता येते. यामुळे कुजून मौल्यवान खत तयार होण्यास मदत होईल. यामुळे अशा सेंद्रिय कचरा जाळल्याने होणारे प्रदूषण देखील रोखता येईल.

71. खालीलपैकी कोणता शब्द 'धोका' चा समानार्थी शब्द आहे?

- (A) कचरा
- (B) जोखीम
- (C) कबाड
- (D) विल्हेवाट

72. खालीलपैकी कोणत्या पदार्थाचा पुनर्वापर करता येत नाही?

- (A) कागद
- (B) काच
- (C) धातू
- (D) प्लास्टिक

73. कंपोस्ट खड्डा बनवण्याचा खालीलपैकी कोणता फायदा नाही?

(A) प्रदूषण रोखते.

(B) कंपोस्ट खड्ड्यामधील पाने माती सुपीक बनवू शकतात.

(C) ते आपल्या सभोवतालचे परिसर सुंदर बनवते.

(D) ते मौल्यवान खत तयार करते.

74. खालीलपैकी कोणता शब्द 'मौल्यवान' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द आहे?

- (A) समृद्ध
- (B) निरुपयोगी
- (C) सेंद्रिय
- (D) विल्हेवाट लावणे

75. पुनर्वापर केंद्रात विल्हेवाट लावलेल्या साहित्याचे काय होते?

- (A) ते फेकून दिले जाते.
- (B) ते पुनर्वापरासाठी प्रक्रिया केले जाते.
- (C) ते कचरा वेचकांना विकले जाते.
- (D) ते जमिनीत टाकले जाते.

उतारा - 4

भटक्यांचा समूह म्हणजे लोकांचा एक गट, जे त्यांची घरे उध्वस्त करतात आणि दरवर्षी नवीन ठिकाणी जातात.भटक्यांचे बहुतेक गट वाळवंटात आपली घरे बनवतात जिथे पाण्याचे स्रोत काही काळानंतर आटतात. ते तात्पुरत्या तंबूत राहतात जे मजबूत असतात परंतु सहजपणे वेगळे केले जाऊ शकतात. जेव्हा स्थलांतर करण्याची वेळ येते तेव्हा ते नवीन जागेच्या शोधात जाताना त्यांच्या सर्व मालमत्ता उंटंवर ठेवतात.रात्री तारे आणि ग्रहांच्या मदतीने आणि दिवसा पाऊलखुणा वापरून ते वाळूच्या अंतहीन विस्तारातून मार्ग काढतात. त्यांची जीवनशैली आदिम असूनही, त्यांच्या समुदायात एक श्रेणीबद्ध वर्ग रचना अस्तित्वात आहे. उंटंंना समृद्धीचे प्रतीक मानले जाते. श्रेणीबद्ध रचना ही एखाद्याकडे असलेल्या उंटंंच्या संख्येवर आधारित असते.भटक्यांच्या जीवनात शहरी जीवनाची गुंतागुंत नसली तरीही ते त्यांच्या स्वतःच्या समस्यांनी वेढलेले असतात.

76. भटक्यांचे नवीन ठिकाणी स्थलांतर का होते?

- (A) त्यांना प्रवास करायला आवडते.
- (B) त्यांची घरे तंबू आहेत जी उध्वस्त करता येतात.
- (C) ते जलद संपणऱ्या नैसर्गिक संसाधनांवर अवलंबून असतात.
- (D) त्यांच्या उंटंंना हालचाल करत राहावी लागते.

77. भटक्या लोकांच्या घरांचे वर्णन कोणते विशेषण उत्तम प्रकारे करू शकते?

- (A) तात्पुरते
- (B) तंबू
- (C) मजबूत
- (D) वाळू

78. श्रेणीबद्ध वर्ग रचना ..... वर आधारित आहे.

- (A) कुटुंबाचा आकार
- (B) तंबूंची संख्या
- (C) उंटंंची संख्या
- (D) केलेल्या कामाचे प्रमाण

79. भटक्यांना विशिष्ट दिशा घेण्यास काय मार्गदर्शन करते?

- (A) नकाशे
- (B) उंट
- (C) जमातीतील वृद्ध लोक
- (D) तारे आणि ग्रह

80. उतान्यात 'वेढलेले' या शब्दाचा अर्थ काय आहे?

- (A) प्रभावित
- (B) सहस्थायिक
- (C) सोडवले
- (D) धोका

(TO BE FILLED BY CANDIDATE)

अनुक्रमांक Roll No.	प्रश्न पुस्तिका क्रमांक Test Booklet No.																																																																																																																																																																																
<table border="1"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr> <tr><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr> <tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr> <tr><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td></tr> <tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr> <tr><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td></tr> <tr><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td></tr> <tr><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td></tr> <tr><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td></tr> </table>									0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	8	8	8	8	8	9	9	9	9	9	9	9	9	<table border="1"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr> <tr><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr> <tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr> <tr><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td></tr> <tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr> <tr><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td></tr> <tr><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td></tr> <tr><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td></tr> <tr><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td></tr> </table>									0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	8	8	8	8	8	9	9	9	9	9	9	9	9
0	0	0	0	0	0	0	0																																																																																																																																																																										
1	1	1	1	1	1	1	1																																																																																																																																																																										
2	2	2	2	2	2	2	2																																																																																																																																																																										
3	3	3	3	3	3	3	3																																																																																																																																																																										
4	4	4	4	4	4	4	4																																																																																																																																																																										
5	5	5	5	5	5	5	5																																																																																																																																																																										
6	6	6	6	6	6	6	6																																																																																																																																																																										
7	7	7	7	7	7	7	7																																																																																																																																																																										
8	8	8	8	8	8	8	8																																																																																																																																																																										
9	9	9	9	9	9	9	9																																																																																																																																																																										
0	0	0	0	0	0	0	0																																																																																																																																																																										
1	1	1	1	1	1	1	1																																																																																																																																																																										
2	2	2	2	2	2	2	2																																																																																																																																																																										
3	3	3	3	3	3	3	3																																																																																																																																																																										
4	4	4	4	4	4	4	4																																																																																																																																																																										
5	5	5	5	5	5	5	5																																																																																																																																																																										
6	6	6	6	6	6	6	6																																																																																																																																																																										
7	7	7	7	7	7	7	7																																																																																																																																																																										
8	8	8	8	8	8	8	8																																																																																																																																																																										
9	9	9	9	9	9	9	9																																																																																																																																																																										

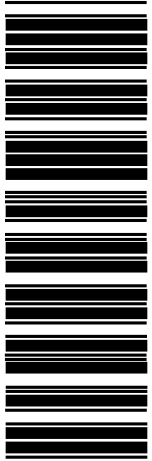
अभ्यर्थी का नाम (बड़े अक्षरों में)
NAME OF THE CANDIDATE (IN CAPITAL LETTERS)

पिता का नाम (बड़े अक्षरों में)
FATHER'S NAME (IN CAPITAL LETTERS)

(TO BE FILLED BY INVIGILATOR)

State	Distt.	Block	Centre
0	0	0	0
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका नं. / Answer Sheet No.

3450001

पुस्तिका कोड
Booklet Code

R

●

ANSWERS									
Q.No.	Response				Q.No.	Response			
01	A	●	C	D	21	A	B	●	D
02	A	B	C	●	22	●	B	C	D
03	A	B	●	D	23	A	●	C	D
04	A	B	●	D	24	A	B	●	D
05	●	B	C	D	25	A	●	C	D
06	A	B	●	D	26	A	B	●	D
07	●	B	C	D	27	A	B	●	D
08	●	B	C	D	28	A	B	●	D
09	●	B	C	D	29	A	●	C	D
10	A	●	C	D	30	A	B	●	D
11	A	B	C	●	31	A	B	C	●
12	A	B	C	●	32	●	B	C	D
13	A	●	C	D	33	●	B	C	D
14	A	B	C	●	34	A	B	●	D
15	●	B	C	D	35	●	B	C	D
16	A	●	C	D	36	A	B	C	●
17	A	B	●	D	37	●	B	C	D
18	A	●	C	D	38	A	●	C	D
19	A	B	C	●	39	A	●	C	D
20	●	B	C	D	40	A	●	C	D
41	A	●	C	D	41	A	●	C	D
42	A	●	C	D	42	A	●	C	D
43	A	●	C	D	43	A	●	C	D
44	A	B	●	D	44	A	B	●	D
45	A	B	●	D	45	A	B	●	D
46	A	●	C	D	46	A	●	C	D
47	A	B	C	●	47	A	B	C	●
48	A	B	C	●	48	A	B	C	●
49	A	B	●	D	49	A	B	●	D
50	A	B	●	D	50	A	B	●	D
51	A	B	C	●	51	A	B	C	●
52	A	●	C	D	52	A	●	C	D
53	A	●	C	D	53	A	●	C	D
54	A	B	●	D	54	A	B	●	D
55	A	B	C	●	55	A	B	C	●
56	A	●	C	D	56	A	●	C	D
57	A	●	C	D	57	A	●	C	D
58	A	B	●	D	58	A	B	●	D
59	A	B	C	●	59	A	B	C	●
60	A	●	C	D	60	A	●	C	D
61	A	B	C	●	61	A	B	C	●
62	A	●	C	D	62	A	●	C	D
63	A	●	C	D	63	A	●	C	D
64	●	B	C	D	64	●	B	C	D
65	A	B	C	●	65	A	B	C	●
66	A	●	C	D	66	A	●	C	D
67	A	B	●	D	67	A	B	●	D
68	A	B	C	●	68	A	B	C	●
69	A	B	●	D	69	A	B	●	D
70	●	B	C	D	70	●	B	C	D
71	A	●	C	D	71	A	●	C	D
72	A	B	C	●	72	A	B	C	●
73	A	B	●	D	73	A	B	●	D
74	A	●	C	D	74	A	●	C	D
75	A	●	C	D	75	A	●	C	D
76	A	B	●	D	76	A	B	●	D
77	●	B	C	D	77	●	B	C	D
78	A	B	●	D	78	A	B	●	D
79	A	B	C	●	79	A	B	C	●
80	●	B	C	D	80	●	B	C	D

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका निरीक्षक को सौंपने से पहले परीक्षार्थी को यह जाँच करनी चाहिए कि अनुक्रमांक एवं प्रश्न पुस्तिका संख्या सही ढंग से भर दिये गए और चिन्हित कर दिये गये हैं।
Before handing over the OMR Answer Sheet to the Invigilator, the candidate should check that Roll Number and testbooklet number are filled in and marked correctly.

Signature of Candidate in running hand	Signature of Invigilator
--	--------------------------

INVIGILATOR PUT CENTRE STAMP INDICATING STATE, DISTT., BLOCK & CENTRE CODE

STATE	DISTT	BLOCK	CENTRE
-------	-------	-------	--------

$$\text{रुंदी} = \frac{11250 \times 20 \times 20}{25 \times 100 \times 100}$$

$$\text{रुंदी} = 18 \text{ मीटर}$$

$$\text{परिघ} = 2 (\text{लांबी} + \text{रुंदी})$$

$$= 2 (25 + 18)$$

$$= 2 \times 46$$

$$= 86 \text{ मीटर}$$

55. (D)

$$\text{फरशांची संख्या} = \frac{\text{मजल्याचे क्षेत्रफळ}}{\text{एक टाईलचे का क्षेत्रफळ}}$$

$$75000 = \frac{\text{लांबी} \times 9 \text{ मी.}}{15 \text{ से. मी.} \times 12 \text{ से. मी.}}$$

$$75000 = \frac{\text{लांबी} \times 9 \text{ मी.} \times 100 \times 100}{15 \text{ मी.} \times 12 \text{ मी.}}$$

$$\text{लांबी} = \frac{75000 \times 15 \times 12}{9 \times 100 \times 100} = 15 \text{ मीटर}$$

56. (B)

$$\text{खरेदी किंमत (CP)} = x$$

$$\text{नफा} = x + \frac{3}{5} = \frac{3x}{5}$$

$$\text{म्हणजे विक्री किंमत (CP)} = x + \frac{3x}{5} = \frac{8x}{5}$$

प्रश्नांनुसार,

$$\Rightarrow \frac{8x}{5} = ₹ 6000$$

$$\Rightarrow x = \frac{6000 \times 5}{8} = ₹ 3750$$

57. (B)

$$\text{खरेबी किंमत (प्रति डजन)} = ₹ 48$$

$$\text{विक्री किंमत (प्रति डजन)} = ₹ 4.50 \times 12 = ₹ 54$$

$$\text{नफा (प्रति डजन)} = ₹ 54 - ₹ 48 = ₹ 6$$

58. (C)

$$\text{जानेवारी, मार्च, मे या महिन्यात विकलेल्या गाड्यांची एकूण संख्या}$$

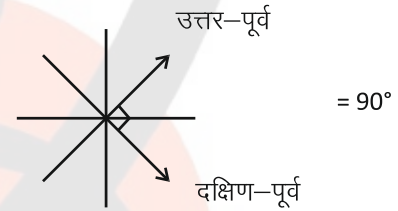
$$= 20000 + 10000 + 15000$$

$$= 45000$$

59. (D)

$$\text{काटकोनापेक्षा मोठे कोन} = 2, 3, 4, 5 \text{ (एकूण 4 कोन)}$$

60. (B)

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा 2024

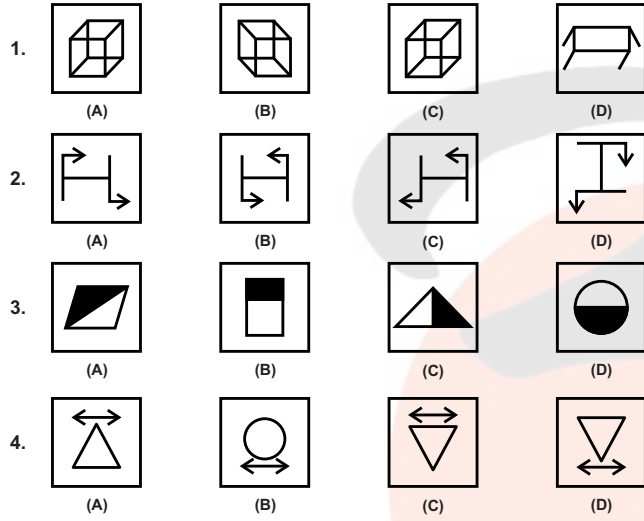
सॉल्वड पेपर (फेज -I)

परीक्षा तारीख
04 नोव्हेंबर, 2023

विभाग - I मानसिक क्षमता चाचणी

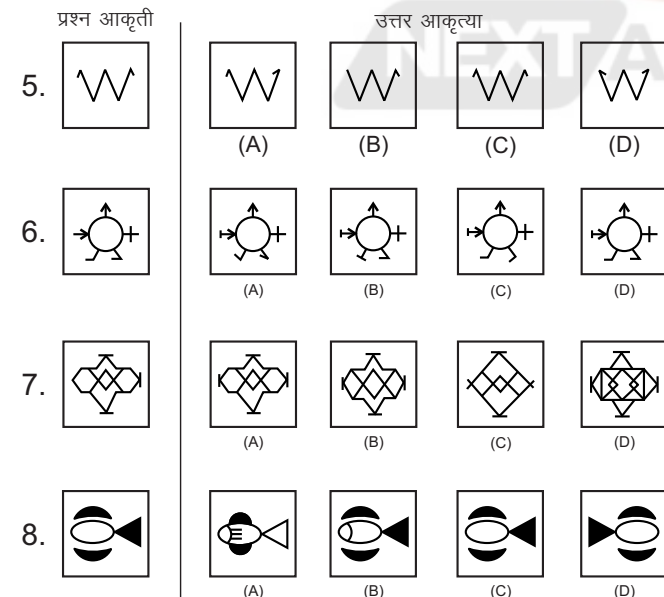
भाग - 1

सूचना : प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 मध्ये, चार आकृत्या (A), (B), (C) आणि (D) दाखविलेल्या आहेत. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान आहेत आणि एक आकृती त्यांच्यापासून निराळी आहे. त्या निराळ्या आकृतीची निवड करा. आपले उत्तर दाखविण्यासाठी ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

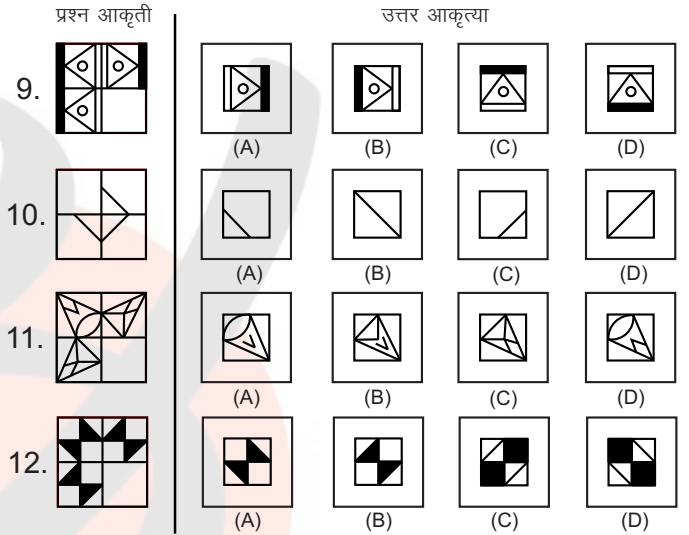
भाग - 2

सूचना : प्रश्न क्रमांक 5 ते 8 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि उजव्या बाजूस (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तर आकृत्या दिलेल्या आहेत. उत्तर आकृत्यांपैकी प्रश्न आकृतीशी समान अशा आकृतीची निवड करा आणि आपले उत्तर दाखविण्याकरिता ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

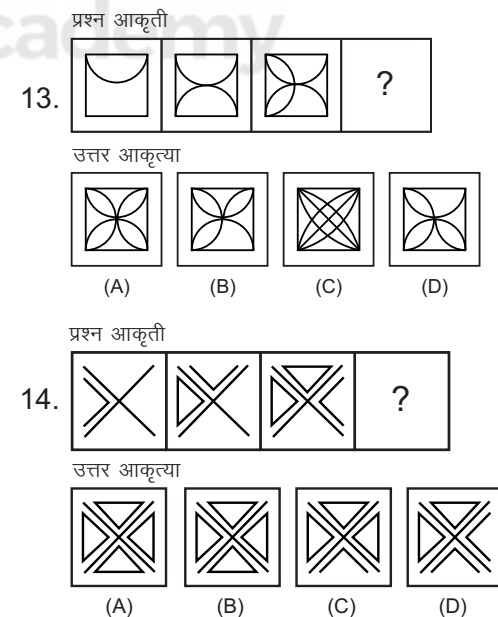
भाग - 3

सूचना : प्रश्न क्रमांक 9 ते 12 मध्ये, डाव्या बाजूला एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि त्याचा एक भाग लुप्त आहे. उजव्या बाजूस दिलेल्या (A), (B), (C) आणि (D) अशा उत्तर आकृत्यांवर विचार करा आणि दिशा न बदलता प्रश्न आकृतीच्या संरचनेत आढळणारे असे प्रश्न आकृतीच्या संरचनेतील लुप्त भागात बरोबर बसेल अशी आकृती शोधून काढा. तुमचे उत्तर ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील क्रमांकांमध्ये इष्ट पर्यायास काळे करून दाखवा.

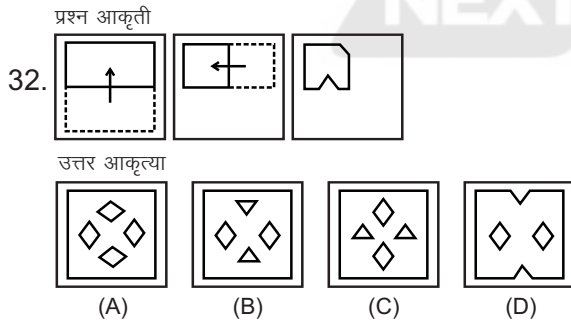
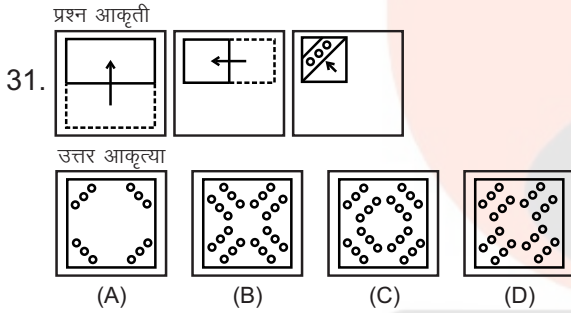
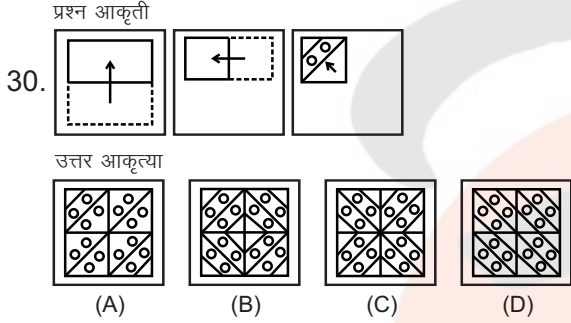
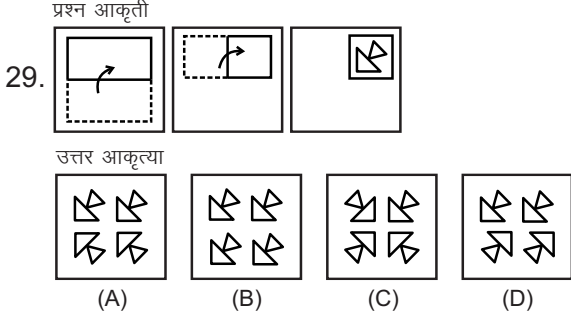

भाग - 4

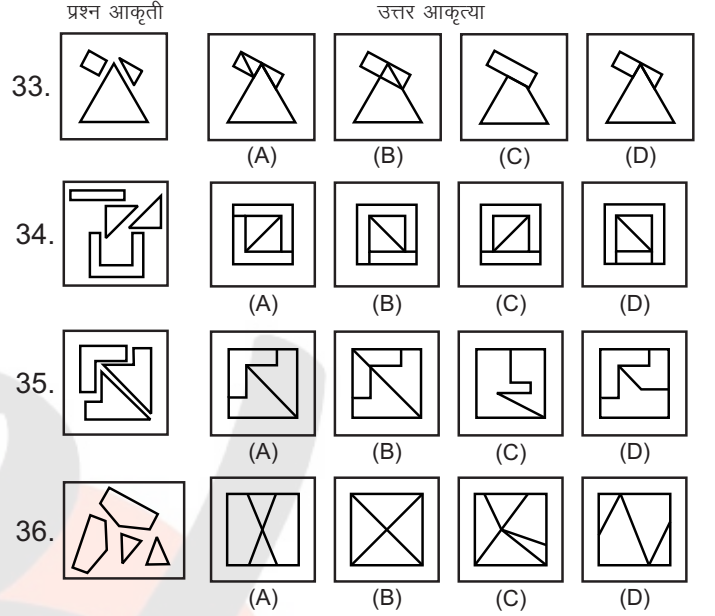
सूचना : प्रश्न क्रमांक 13 ते 16 मध्ये, डाव्या बाजूस तीन प्रश्न आकृत्या दिलेल्या आहेत आणि चौथ्या आकृतीसाठी जागा रिकामी सोडलेली आहे. प्रश्न आकृत्या विशिष्ट अनुक्रमाने आहेत. उजव्या बाजूला दिलेल्या उत्तर आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधून काढा जी मोकळ्या सोडलेल्या प्रश्न आकृतीची जागा घेईल आणि अनुक्रम पूर्ण करेल. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावरील प्रश्नाशी जुळेल अशा क्रमांकासमोरील पर्याय काळा करून तुमचे उत्तर दिग्दर्शित करा.

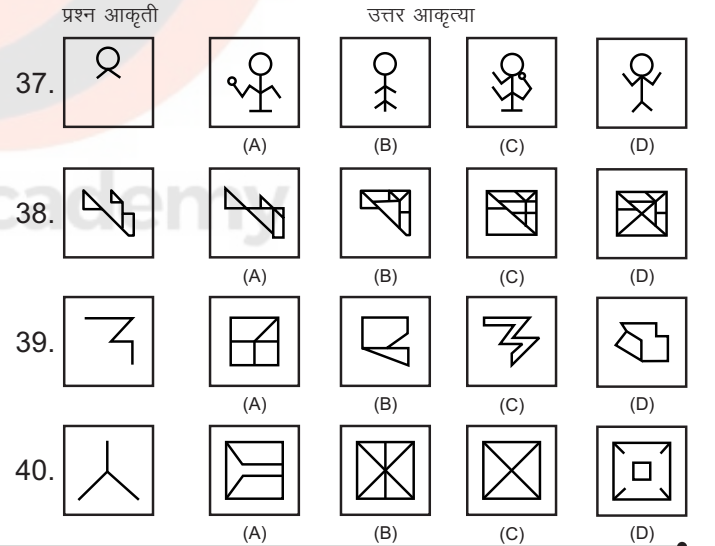
सूचना : प्रश्न क्रमांक 29 ते 32 मध्ये, डाव्या बाजूकडील प्रश्नाकृतीत दाखविल्याप्रमाणे एका कागदाच्या घड्या घालून त्याला भोके पाडलेली आहेत आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार आकृत्या उजवीकडे दिलेले आहेत. घड्या उलगाडल्यावर कागद कसा दिसेल तशा उत्तर आकृतीची निवड करा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करून तुमचे उत्तर दर्शवा.

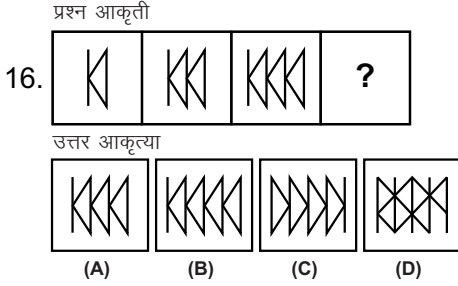
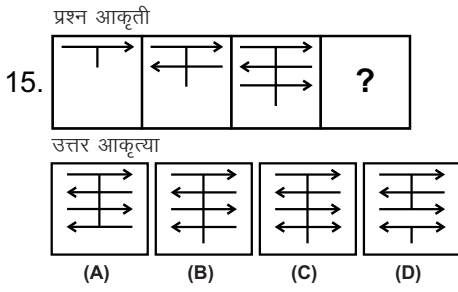

सूचना : प्रश्न क्रमांक 33 ते 36 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिलेली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तरे असलेल्या उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत. तुकडे केलेल्या प्रश्नाकृतीमधून तयार होईल अशी उत्तराकृती निवडा ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकाच्या समोरील वर्तुळ काळे करा.

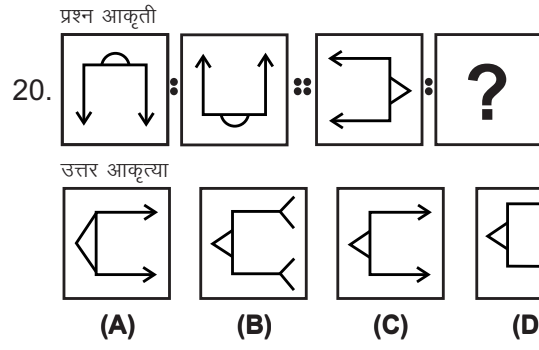
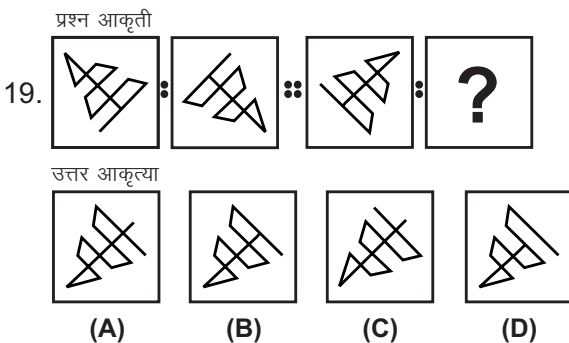
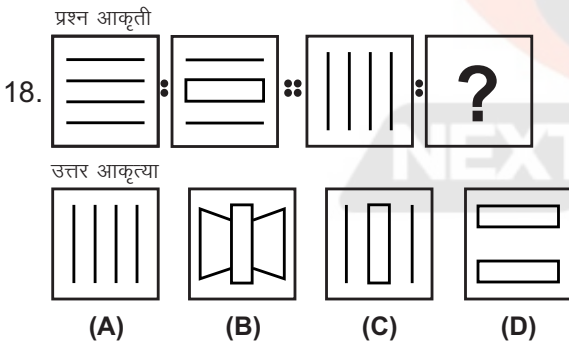
सूचना : प्रश्न क्रमांक 37 ते 40 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत जिच्यामध्ये प्रश्नाकृती लपलेली/जडवलेली आहे, अशी उत्तराकृती निवडा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

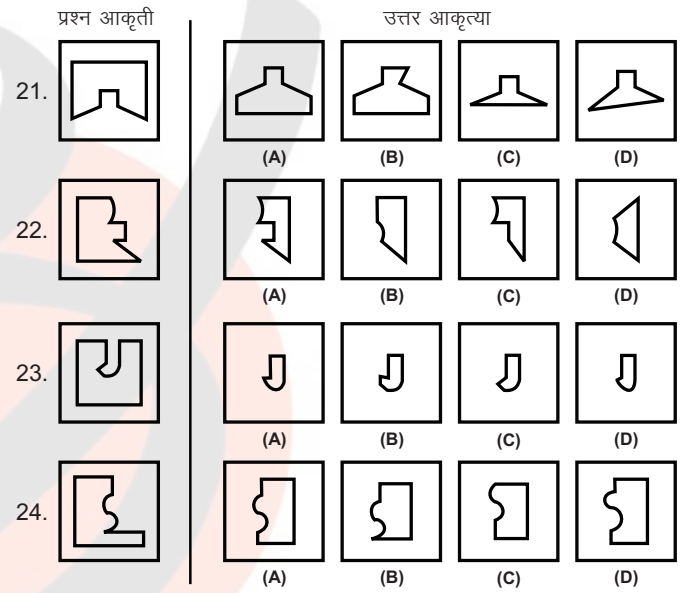
भाग - 5

सूचना : प्रश्न क्रमांक 17 ते 20 मध्ये, प्रत्येकी दोन प्रश्न आकृतीचे दोन गट आहेत. दुसऱ्या गटामध्ये एक प्रश्नचिन्ह (?) आहे. पहिल्या दोन प्रश्न आकृतींमध्ये काहीएक नाते आहे. तिसऱ्या व चौथ्या प्रश्न आकृतींमध्ये तसलेच नाते असावयास हवे. प्रश्नचिन्हाची जागा घेऊ शकेल अशी आकृती उत्तर आकृतींमधून शोधून काढा. प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील तो पर्याय ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर वर्तुळ काळे करून तुमचे उत्तर दाखवा.

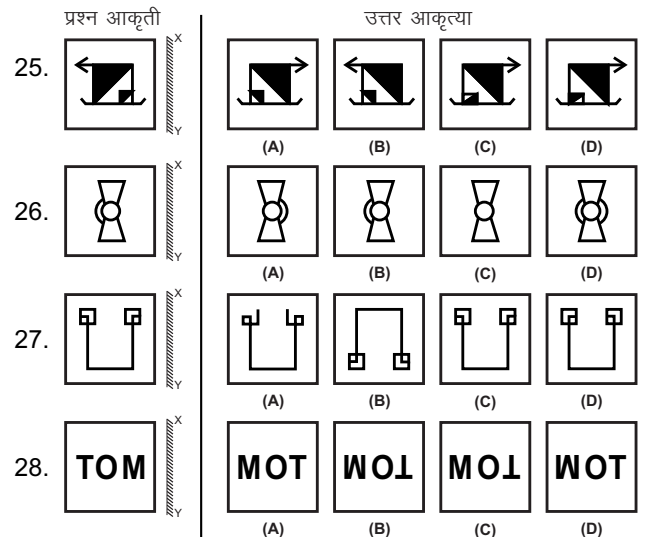
भाग - 6

सूचना : प्रश्न क्रमांक 21 ते 24 मध्ये एका भूमितीतील आकृतीचा (त्रिकोण, चौरस, वर्तुळ) एक भाग डाव्या बाजूस प्रश्नाकृतीच्या स्वरूपात आहे आणि दुसरा भाग उजव्या बाजूच्या चार उत्तराकृतींमध्ये (A), (B), (C) आणि (D) यांमध्ये आहे. उजव्या बाजूची अशी आकृती शोधून काढा की जी त्या भूमितीतील आकृतीस पूर्ण करेल आणि ओ.एम.आर. उत्तर पृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

भाग - 7

सूचना : प्रश्न क्रमांक 25 ते 28 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत. प्रश्नाकृतीचे तंतोतंत प्रतिबिंब असणारी उत्तराकृती शोधून काढा. XY वर आरसा ठेवलेला आहे असे समजा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करून तुमचे उत्तर दाखवा.

विभाग - II अंकगणित परीक्षण

सूचना : प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे (A), (B), (C) आणि (D) अशी दिलेली आहेत. यांपैकी केवळ एकच बरोबर आहे. ते बरोबर उत्तर निवडा आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठाच्या संबंधित प्रश्न क्रमांकासमोरचे वर्तुळ काळे करा.

41. जर 1 ते 100 पर्यंत सर्व संख्या लिहिल्या तर 9 हा अंक किती वेळा येईल?
 (A) 19 (B) 20
 (C) 21 (D) 23
42. 9,6,0 हे अंक वापरून तयार होणारी तीन अंकी सर्वात मोठी संख्या आणि तीन अंकी सर्वात लहान संख्या यांचा गुणाकार किती?
 (A) 66240 (B) 999000
 (C) 584640 (D) 869760
43. दिलेला अपूर्णाक समान किंवा सममूल्य राहिल जर,
 (A) अंशामध्ये आणि छेदामध्ये समान संख्या मिळविली
 (B) अंश आणि छेदामधून समान संख्या वजा केली
 (C) शून्याव्यतिरिक्त कोणत्याही एका संख्येने अंश आणि छेदाला गुणले
 (D) त्याच्या व्यस्त संख्येने त्याला गुणले
44. जर $4392 \div 3.66 = 1200$, तर $439.2 \div 36.6 = ?$
 (A) 12 (B) 0.12
 (C) 1.02 (D) 1.2
45. एका चौरसाची परिमिती 17 मी.लांबी आणि 11 मी.रुंदी असलेल्या आयताच्या परिमिती एवढी आहे. चौरसाचे क्षेत्रफळ आहे (मी.² मध्ये) –
 (A) 196 (B) 14
 (C) 187 (D) 121
46. 30 किलो मिटाईपासून $\frac{2}{3}$ किलो मिटाईची किती बॉक्स तयार होतील?
 (A) 20 (B) 30
 (C) 40 (D) 45
47. आयताकृती भूखंडाचे क्षेत्रफळ 616 चौ.मी. असून त्याची रुंदी 22 मी. आहे. 7.50 रुपये प्रती मीटर या दराने कुंपणाचा खर्च आहे –
 (A) 1500 रुपये (B) 375 रुपये
 (C) 4620 रुपये (D) 750 रुपये
48. $\frac{a}{b}$ हा अपूर्णाक असून, $a=b-3$ आणि $\frac{a+10}{b} - \frac{a}{b} = \frac{10}{7}$ तर $\frac{a}{b}$ असेल –
- (A) $\frac{8}{11}$ (B) $\frac{2}{5}$
 (C) $\frac{4}{7}$ (D) $\frac{5}{8}$
49. $31\frac{7}{16}$ चे दशांश अपूर्णाकात रूपांतर करा.
 (A) 314.375 (B) 3.14375
 (C) 31.4375 (D) 31.475
50. जर चौरसाची प्रत्येक बाजू त्याच्या लांबीच्या एक-तृतीयांशाने कमी केली तर त्याचे क्षेत्रफळ कितीने कमी होईल?
 (A) एक-सप्तांश (B) एक-तृतीयांश
 (C) एक-अष्टांश (D) एक-नवांश
51. एक वस्तू 2,540 रुपयांना विकल्याने जेवढा नफा होतो तेवढाच तोटा ती वस्तू 1,850 रुपयांना विकल्याने होतो. तर त्या वस्तूची खरेदी किंमत किती?
 (A) Rs. 2095 (B) Rs. 2195
 (C) Rs. 2010 (D) Rs. 2020
52. एक मशिन एका मिनिटाला 12 पाने छपाई करते. 5760 पाने छपाई करण्यासाठी त्या मशीनला किती वेळ लागेल?
 (A) 7 तास (B) 8 तास
 (C) $8\frac{1}{2}$ तास (D) 9 तास
53. एका पुस्तकाची खरेदी किंमत 100 रुपये आहे. दुकानदार अशा प्रकारची 3 पुस्तके 275 रुपयांना विकतो. तर नफा अगर तोटा किती झाला?
 (A) 175 रु.नफा (B) 25 रु.नफा
 (C) 175 रु.तोटा (D) 25 रु.तोटा
54. पुढील समीकरणाची अंदाजे किंमत आहे.
 $5\frac{3}{8} \times 8\frac{1}{8} - 3\frac{1}{8} \times 5\frac{5}{8}$
 (A) 25 (B) 26
 (C) 27 (D) 30
55. 30009 शी समान मूल्य आहे –
 (A) 30 दशहजार आणि 9 दशक
 (B) 30 हजार आणि 9 शतक
 (C) 3 दशहजार आणि 9 एकक
 (D) 3 दशहजार आणि 9 दशक
56. सुमितचे वजन 107 किलो आणि संजयचे वजन 82 किलो

आहे. त्यांच्या वजनांचे जवळच्या दशकात रुपांतर केले तर त्यांच्या वजनातील फरक किती असेल?

- (A) 30 किलो
(B) 100 किलो
(C) 40 किलो
(D) 20 किलो

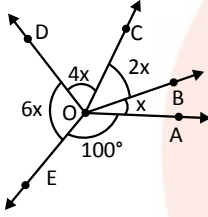
57. जर दोन कोनांची बेरीज विशालकोन असेल, तर खालीलपैकी कोणते विधान अयोग्य आहे?

- (A) एक काटकोन आणि एक लघुकोन
(B) एक विशालकोन आणि एक लघुकोन
(C) दोन लघुकोन
(D) दोन काटकोन

58. एखाद्या संख्येतून त्याच्या अंकांची बेरीज वजा केली तर मिळणारी संख्या नेहमी विभाज्य असते -

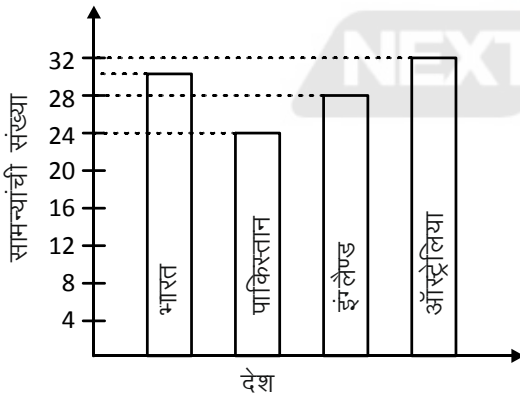
- (A) 2 (B) 7
(C) 5 (D) 9

59. आकृतीमध्ये $\angle AOB$, $\angle BOC$, $\angle COD$ आणि $\angle DOE$ यांची अनुक्रमे मापे आहेत -

- (A) $20^\circ, 40^\circ, 80^\circ, 120^\circ$ (B) $30^\circ, 30^\circ, 70^\circ, 130^\circ$
(C) $40^\circ, 30^\circ, 120^\circ, 70^\circ$ (D) $50^\circ, 20^\circ, 80^\circ, 110^\circ$

60. दिलेला स्तंभालेख एका वर्षामध्ये विविध देशांच्या क्रिकेट संघांनी खेळलेले सामने दर्शवितो. पाकिस्तानपेक्षा ऑस्ट्रेलियाने किती जास्त सामने खेळले आहेत?

- (A) 8 (B) 2
(C) 4 (D) 6

विभाग - III भाषा परीक्षण - मराठी

सूचना : या खंडात चार परिच्छेद आहेत. प्रत्येक उताऱ्यानंतर पाच प्रश्न आहेत. प्रत्येक उतारा काळजीपूर्वक वाचा आणि त्यानंतरच्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. प्रत्येक प्रश्नाकरिता (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. यापैकी केवळ एकच उत्तर बरोबर आहे. बरोबर उत्तर शोधा आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठामध्ये प्रश्नक्रमांकाशी संबंधित वर्तुळ काळे करा.

परिच्छेद - 1

कृतज्ञता व्यक्त करणे हा प्रत्येक मनुष्याचा सर्वात मोठा गुण आहे. ही एक भावना आहे ज्याद्वारे आपण एखाद्याचे आभार व्यक्त करतो. आपण विविध स्वरूपात आपली कृतज्ञता व्यक्त करू शकतो. आपण आपले विचार, शब्द आणि कृतीमध्ये कृतज्ञ असू शकतो. जेव्हा आपण धन्यवाद म्हणतो तेव्हा आपण त्याविषयी कृतज्ञ असतो. आपल्याला मदत करणाऱ्या प्रत्येकाशी आपण कृतज्ञ असलो पाहिजे. आपण देवाचे आभार मानले पाहिजेत कारण 'त्याने' आपल्याला अनेक चांगल्या गोष्टी दिल्या आहेत. आपण त्याचे अंतःकरणातून आभार व्यक्त केले पाहिजेत.

61. 'धन्यवाद' म्हणजे आम्ही आहोत-

- (A) श्रेष्ठ (B) दुःखी
(C) दयनीय (D) कृतज्ञ

62. सर्वात मोठा गुण कोणता?

- (A) क्रूरता व्यक्त करणे
(B) कृतज्ञता व्यक्त करणे
(C) दुःख व्यक्त करणे
(D) हालअपेष्टा व्यक्त करणे

63. एखादी व्यक्ती एखाद्याच्या ..... विषयी कृतज्ञ असू शकते.

- (A) सद्गुण (B) कर्तव्य
(C) विचार (D) कमाई

64. 'मदत' हे आहे.

- (A) नाम (B) सर्वनाम
(C) क्रियापद (D) विशेषण

65. 'सद्गुण' म्हणजे -

- (A) गुणवत्ता (B) वीरता
(C) दुष्ट (D) शांतता

परिच्छेद - 2

एक महान पर्यावरणवादी आणि सामाजिक कार्यकर्ते सुंदरलाल बहुगुणा यांच्याविषयी तुम्ही ऐकले असेल. उत्तराखंड मधील एका छोट्याशा गावात त्यांचा जन्म झाला. त्यांचे गाव हिरव्यागार जंगलांनी वेढलेल्या डोंगराच्या वरच्या भागात होते. मौल्यवान झाडांनी जंगल व्यापले होते. क्रीडा साहित्य बनविणार्या अनेक कंपन्यांनी साहित्य बनविण्यासाठी झाडे तोडायला सुरुवात केली.

त्याचा परिणाम म्हणून लगतच्या भागात विनाशकारी पूर आला. पुरामुळे लोकांना अनेक समस्यांना सामोरे जावे लागले. त्यांना त्यांच्या जीवनातील जंगलाचे महत्त्व समजले.

66. सुंदरलाल बहुगुणा हे एक महान होते.

- (A) पर्यावरणवादी (B) वैज्ञानिक
(C) शिक्षक (D) डॉक्टर

67. त्यांचे गाव वेढलेले होते.

- (A) गडद जंगल (B) तपकिरी जंगल
(C) हिरवेगार जंगल (D) विरळ जंगल

68. जंगलतोडीचा परिणाम झाला -

- (A) विनाशकारी पूर (B) पूर नियंत्रण
(C) दुष्काळ (D) पुरातील दिवे

69. 'सुंदरलाल बहुगुणा' हे ----- नाम आहे.

- (A) सामान्य नाम (B) समूहवाचक नाम
(C) भाववाचक नाम (D) विशेषनाम

70. मौल्यवान चा पर्यायवाचक शब्द आहे.

- (A) घृणास्पद (B) अमानुष
(C) अमूल्य (D) निरुपयोगी

परिच्छेद - 3

टीव्ही चे आपल्या शरीरावरील विविध भागांवर आणि अवयवांवर होणाऱ्या धोकादायक परिणामांबद्दल शास्त्रज्ञ आणि डॉक्टर आपल्याला चेतावणी देत असतात. प्रत्येकजण दररोज सरासरी तीन ते चार तास टीव्ही पाहतो, ज्यामुळे आपली दृष्टी कमकुवत होते. मुलांवर याचा सर्वाधिक परिणाम होतो कारण ते जवळून टीव्ही पाहतात, जे अत्यंत हानिकारक आहे. डोकेदुखीची सामान्य तक्रार हा देखील याचा परिणाम आहे.

जास्त वेळ टीव्ही पाहणे हे आपल्या शारीरिक स्वास्थासाठी आणि मानसिक वाढीसाठी हानिकारक आहे. विविध कार्यक्रमांमध्ये सादर केलेले नृत्य, संगीत आणि मारामारी यांच्या उच्च स्तरीय आवाजामुळे बहिरेपणा येवू शकतो. एकाच स्थितीत बसून सतत टीव्ही पहिल्याने सांधेदुखी, पाठदुखी आणि स्नायूदुखीचा त्रास होतो. जेवताना टीव्ही पहिल्याने पचनसंस्था मंदावते आणि लड्डपणाला कारणीभूत ठरते. भितीदायक आणि हिंसाचाराच्या दृश्यांमुळे तरुणांमध्ये मानसिक समस्या निर्माण होतात.

71. सतत टीव्ही पहिल्याने आपल्या ..... वर परिणाम होत नाही.

- (A) मानसिक स्वास्थ (B) उंची
(C) पचनक्रिया (D) वजन

72. भितीदायक आणि हिंसाचाराच्या दृश्यांमुळे तरुणांमध्ये मानसिक समस्या निर्माण होतात. 'मानसिक समस्या' कशाशी संबंधित आहेत?

- (A) मन (B) हृदय
(C) पचनसंस्था (D) श्रवण क्षमता

73. टीव्ही पहिल्याने मुलांच्या दृष्टीवर परिणाम होतो, कारण -

- (A) त्यांची पचनसंस्था मंद असते.
(B) ते टीव्ही पाहताना चुकीच्या पद्धतीमध्ये बसतात.
(C) ते जवळून टीव्ही पाहतात.
(D) ते जेवताना टीव्ही पाहतात.

74. 'मंद' ला समानार्थी शब्द आहे-

- (A) उत्साही (B) व्यस्त
(C) सावकाश (D) वेगवान

75. उताऱ्यापमध्ये आलेल्या 'हानिकारक' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द आहे -

- (A) हानिकारक (B) निराशावादी
(C) उपयोगी (D) धोकादायक

परिच्छेद - 4

नम्रता हा एक महान गुण आहे. याचाच अर्थ विनम्र, सहनशील आणि विनयशील असणे. हे अभिमानाच्या विरुद्ध आहे. एखाद्याला स्वःताच्या नियंत्रणाखाली ठेवण्याची ती विशेषता आहे. अशी व्यक्ति हट्टी नसते. ती इतरांच्या सल्ल्यानुसार आणि त्यांच्या अनुभवातून शिकण्यास तयार असते. ती स्वःताचाच गुरु असते. ती सहजासहजी नाराज होत नाही. विनम्र व्यक्ती हसत-हसत त्याच्या चुका आणि कमतरता मान्य करते. तो आत्मकेंद्री नसल्याने विचारशील असतो.

76. नम्रता हा आहे -

- (A) गुण (B) दुष्ट
(C) पाप (D) दोष

77. नम्रता म्हणजे -

- (A) अहंकारी असणे (B) नम्र असणे
(C) क्रूर असणे (D) निर्दयी असणे

78. विनम्र व्यक्ती कशातून शिकतो?

- (A) इतरांचे अनुभव (B) स्वःताचे अनुभव
(C) शिक्षकांचे अनुभव (D) पालकांचे अनुभव

79. 'अभिमान' हा समानार्थी शब्द आहे -

- (A) विनम्र (B) सहनशील
(C) विनयशील (D) अहंकार

80. 'हट्टी' च्या विरुद्धार्थी आहे -

- (A) अट्टल (B) कठीण
(C) सहमत (D) ईच्छाशक्ती

(TO BE FILLED BY CANDIDATE)

अनुक्रमांक Roll No.	प्रश्न पुस्तिका क्रमांक Test Booklet No.
0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9

अभ्यर्थी का नाम (बड़े अक्षरों में)
NAME OF THE CANDIDATE (IN CAPITAL LETTERS)

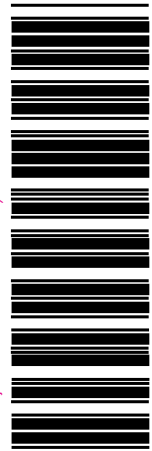
पिता का नाम (बड़े अक्षरों में)
FATHER'S NAME (IN CAPITAL LETTERS)

(TO BE FILLED BY INVIGILATOR)

State	Distt.	Block	Centre
0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9

ANSWERS									
Q.No.	Response				Q.No.	Response			
01	A	B	☒	D	21	A	B	☒	D
02	A	B	☒	D	22	☒	B	C	D
03	A	☒	C	D	23	A	B	☒	D
04	A	B	C	☒	24	A	☒	C	D
05	A	☒	C	D	25	☒	B	C	D
06	A	B	C	☒	26	☒	B	C	D
07	A	B	C	☒	27	A	B	☒	D
08	A	☒	C	D	28	☒	B	C	D
09	☒	B	C	D	29	☒	B	C	D
10	A	☒	C	D	30	A	☒	C	D
11	A	B	☒	D	31	☒	B	C	D
12	A	B	C	☒	32	A	B	☒	D
13	A	☒	C	D	33	A	☒	C	D
14	☒	B	C	D	34	A	B	C	☒
15	A	☒	C	D	35	☒	B	C	D
16	A	☒	C	D	36	A	B	☒	D
17	A	B	☒	D	37	☒	B	C	D
18	A	B	☒	D	38	A	B	☒	D
19	A	☒	C	D	39	☒	B	C	D
20	A	B	☒	D	40	A	B	☒	D
					41	A	☒	C	D
					42	A	B	☒	D
					43	A	B	☒	D
					44	☒	B	C	D
					45	☒	B	C	D
					46	A	B	C	☒
					47	A	B	C	☒
					48	A	B	☒	D
					49	A	B	☒	D
					50	A	B	C	☒
					51	A	☒	C	D
					52	A	☒	C	D
					53	A	B	C	☒
					54	A	☒	C	D
					55	A	B	☒	D
					56	☒	B	C	D
					57	A	B	C	☒
					58	A	B	C	☒
					59	☒	B	C	D
					60	☒	B	C	D
					61	A	B	C	☒
					62	A	☒	C	D
					63	A	B	☒	D
					64	A	B	C	☒
					65	☒	B	C	D
					66	☒	B	C	D
					67	A	B	☒	D
					68	☒	B	C	D
					69	A	B	C	☒
					70	A	B	☒	D
					71	A	☒	C	D
					72	☒	B	C	D
					73	A	B	☒	D
					74	A	B	☒	D
					75	A	B	☒	D
					76	☒	B	C	D
					77	A	☒	C	D
					78	☒	B	C	D
					79	A	B	C	☒
					80	A	B	☒	D

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका नं. / Answer Sheet No.

3450001

पुस्तिका कोड
Booklet Code

R

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका निरीक्षक को सौंपने से पहले परीक्षार्थी को यह जाँच करनी चाहिए कि अनुक्रमांक एवं प्रश्न पुस्तिका संख्या सही ढंग से भर दिये गए और चिन्हित कर दिये गये हैं।
Before handing over the OMR Answer Sheet to the Invigilator, the candidate should check that Roll Number and testbooklet number are filled in and marked correctly.

Signature of Candidate in running hand

Signature of Invigilator

INVIGILATOR PUT CENTRE STAMP INDICATING STATE, DISTT., BLOCK & CENTRE CODE

How to fill OMR Sheet
Know More
Scan QR Code

STATE   DISTT   BLOCK   CENTRE

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा – 2024 (फेज – II)
परीक्षा तारीख : 20 जानेवारी 2024 पेपर सोल्यूशन

41. (ब)

1 ते 100 पर्यंतच्या 9 अंकांच्या एकूण वेळा
9, 19, 29, 39, 49, 59, 69, 79, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98,
99

एकूण 20 वेळा

42. (c)

9, 3, 0 = 960 ने बनविलेल्या 3 अंकांची सर्वात मोठी संख्या आणि 3
अंकांची सर्वात लहान संख्या=609

गुणाकार = 960 x 609 = 584640

43. (c)

अपूर्णांक = समान किंवा समतुल्य

जेव्हा समान संख्येचा अंक आणि भजकाने गुणकार करतात तेव्हा
समतुल्य अपूर्णांक

$$\frac{2}{3} = \frac{2 \times 2}{3 \times 2} = \frac{4}{6}$$

44. (A)

$$\therefore 4392 \div 3.66 = 1200$$

$$\therefore 439.2 \div 3.66 = 12.00 = 12$$

45. (A)

प्रश्नानुसार,

चौरसाची परिमिती = आयताची परिमिती

$$4 \times \text{बाजू} = 2 (\text{लांबी} + \text{रुंदी})$$

$$4 \times \text{बाजू} = 2 (17 \text{ मी} + 11 \text{ रुंदी})$$

$$4 \times \text{बाजू} = 2 \times 28$$

$$\text{बाजू} = 56 \text{ मी} / 4$$

$$\text{बाजू} = 14 \text{ मी}$$

$$\text{प्रति चौरस} = \text{बाजू}^2$$

$$= (14 \text{ मी})^2 = 196 \text{ मी}^2$$

46. (D)

एकूण गोड = 30 किलो

1 बॉक्समध्ये गोड = $\frac{2}{3}$ किलो

एकूण बॉक्स 30 = किलो $\div \frac{2}{3}$ किलो

$$30 \times \frac{3}{2} = 45$$

47. (D)

प्लॉटची लांबी = x मी

आयताकृती भूखंडाचे क्षेत्रफळ = 616 चौ.मी

आणि रुंदी = 22 मी

आयताचे क्षेत्रफळ = लांबी x रुंदी

616 चौ. मी = X x 22 मी

$$\frac{616 \text{ चौरस मीटर}}{22 \text{ मीटर}} = X$$

$$22 \text{ मीटर} = X$$

सभोवताली कुंपण करून

परिमिती = 2 x (लांबी+रुंदी)

$$= 2(28 \text{ मी} + 22 \text{ मी})$$

$$= 2 \times 50 \text{ मी} = 100 \text{ मी}$$

1 मीटरची किंमत रु. 7.50

$$100 \text{ मीटरची किंमत रु. } 7.50 \times 100 = \text{रु. } 750$$

48. (C)

$\frac{a}{b}$ चा पुर्णांक आहे

$$\therefore a = v - c$$

$$\text{आणि } \frac{a+10}{b} - \frac{a}{b} = \frac{10}{7}$$

A.T.Q.

$$\frac{a+10}{b} - \frac{a}{b} = \frac{10}{7} \quad \text{Put } a = b - 3$$

$$\frac{a-3+10}{b} = \frac{a}{b} = \frac{10}{7}$$

$$\frac{b+7}{b} - \frac{b-3}{b} = \frac{10}{7}$$

$$\frac{b+7-b+3}{b} = \frac{10}{7}$$

$$\frac{10}{b} = \frac{10}{7}$$

$$b \times 10 = 10 \times 7$$

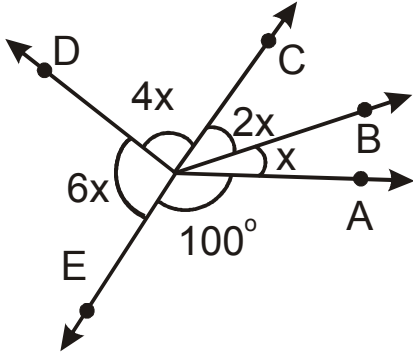
$$b = \frac{10 \times 7}{10}$$

$$\therefore a = b - 3 = 7 - 3 = 4$$

तर, = 4 आणि b = 7

$$\therefore \frac{a}{b} = \frac{4}{7}$$

59. (A)

सर्व कोनांची एकूण बेरीज = 360°

$$6x + 4x + 2x + x + 100^\circ = 360^\circ$$

$$13x + 100^\circ = 360^\circ$$

$$13x = 360^\circ - 100^\circ$$

$$13x = 260^\circ$$

$$x = \frac{260^\circ}{13}$$

$$x = 20^\circ$$

$$x = 20^\circ$$

$$2x = 2 \times 20 = 40^\circ$$

$$4x = 4 \times 20 = 80^\circ$$

$$6x = 6 \times 20 = 120^\circ$$

60. (A)

पाकिस्तानने खेळलेले सामने = 24

ऑस्ट्रेलियाने खेळलेले सामने = 32

फरक = $32 - 24 = 8$

जवाहर नवोदय विद्यालय प्रवेश परीक्षा

मार्गदर्शिका

इयत्ता - 6 वी

विभाग - I

मानसिक क्षमता चाचणी

1

भिन्न/वेगळी आकृती शोधणे. (Different Figure)

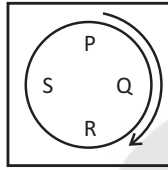
भाग - I

भिन्न/वेगळी आकृती शोधणे:- भिन्न (वेगळी)आकृती किंवा वर्गीकरण म्हणजे समान गुणधर्म/वैशिष्ट्यांच्या आधारे सर्वात वेगळा आकार निवडणे.

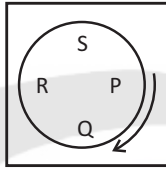
भिन्न (वेगळी) आकृती चाचणी:- या प्रकारच्या चाचणीमध्ये, तुमच्या नवोदय परीक्षेतील प्रश्नाला चार आकार दिले जातात. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या काही सामान्य वैशिष्ट्यांच्या आधारे समान आहेत आणि चौथी आकृती इतरांपेक्षा वेगळी आहे. तुम्हाला वेगळी आकृती शोधून तुमचे उत्तर निवडावे लागेल. वेगवेगळ्या आकृती चाचणीची काही उदाहरणे-

भाग-1 - घड्याळाच्या दिशेने किंवा विरुद्ध दिशेने फिरणे.

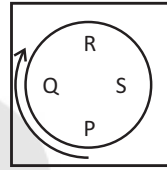
उदाहरणे - 1

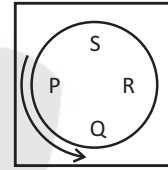
(A)

(B)

(C)

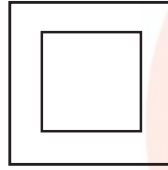
(D)

उत्तर (D)

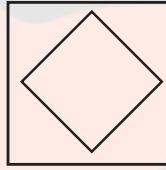
या प्रश्नात (A), (B), (C) घड्याळाच्या दिशेने फिरत आहेत परंतु (D) मध्ये घड्याळाच्या विरुद्ध दिशेने फिरत आहेत.

भाग - 2 - आकृत्यांच्या बाजू

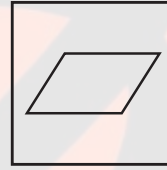
उदाहरणे - 2

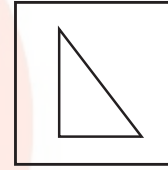
(A)

(B)

(C)

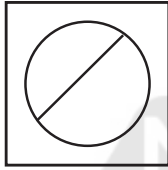

(D)

उत्तर (D)

या अंतर्गत, आकृती (D) वगळता, इतर सर्व आकृत्यांना चार बाजू आहेत, परंतु आकृती (D) मध्ये तीन बाजू असल्यामुळे ते इतर तीनपेक्षा वेगळे असेल.

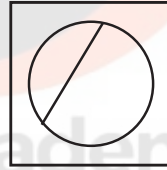
उदाहरणे - 3

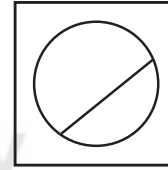
(A)

(B)

(C)

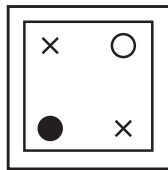

(D)

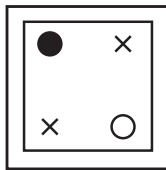
उत्तर (B)

या अंतर्गत, आकृती (B), मध्ये (A), (C), (D) वगळता सर्व वर्तुळांचा व्यास आहे. पण (B) मध्ये ते बनवले जात नाही.

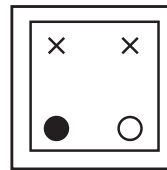
उदाहरणे - 4

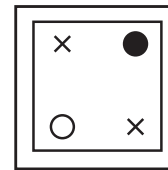
(A)

(B)

(C)

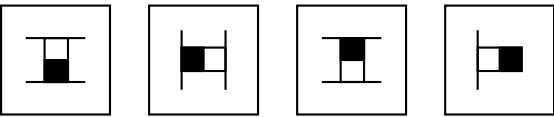

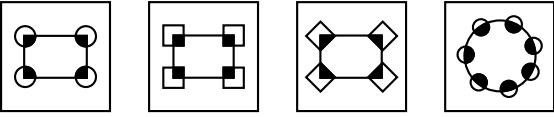
(D)

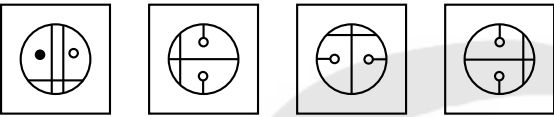
उत्तर (C)

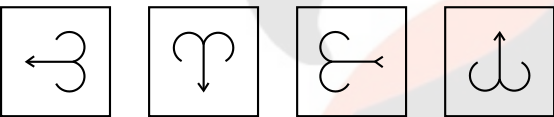
या अंतर्गत, आकृती (C) वगळता, (A), (B), (D) मधील आकृत्यांचे घटक एकमेकांना कर्ण आहेत.

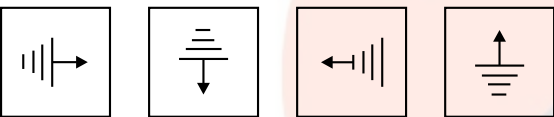
स्पष्टीकरण : प्रश्न क्रमांक 1 ते 150 मध्ये (1), (2), (3) आणि (4) चार आकडे दाखवले आहेत. या चार आकृत्या पैकी तीन आकृत्या काही प्रमाणात सारखीच आहेत, तर एक आकृती इतरांपेक्षा वेगळे आहे.

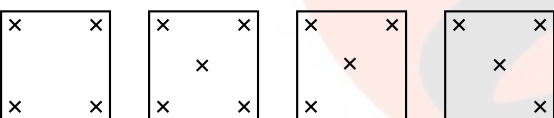
1.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2023)

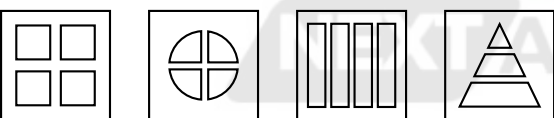
2.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2023)

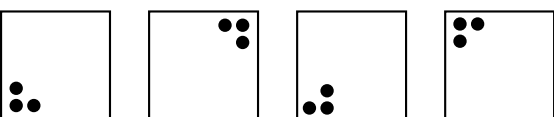
3.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2023)

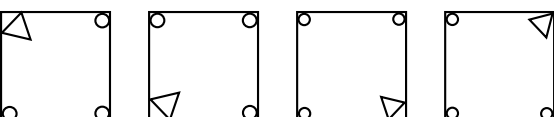
4.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2023)

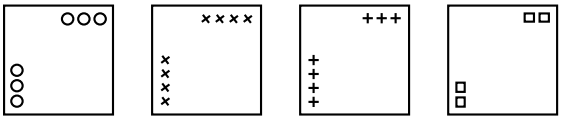
5.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2022)

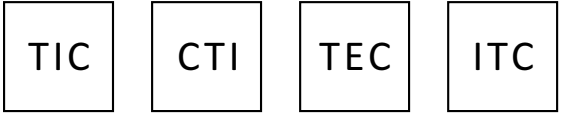
6.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2022)

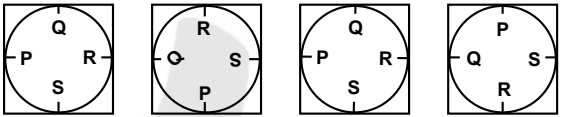
7.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2022)

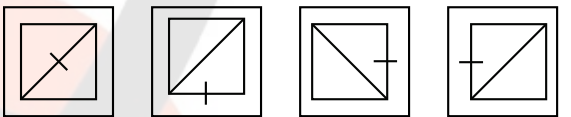
8.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2022)

9.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2021)

10.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2021)

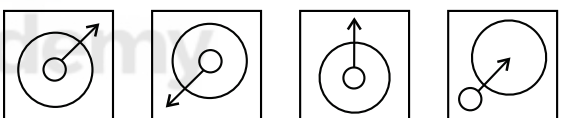
11.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2021)

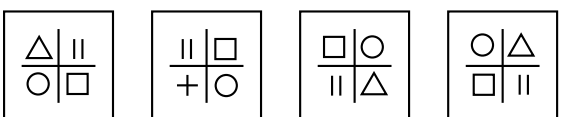
12.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2021)

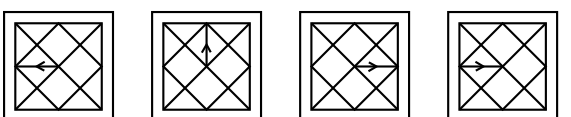
13.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 1)

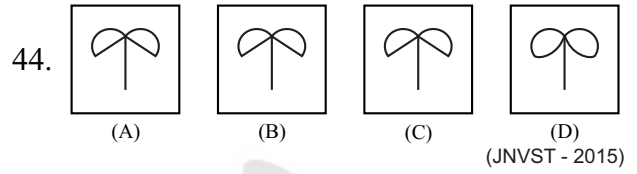
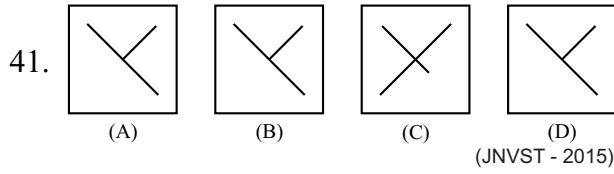
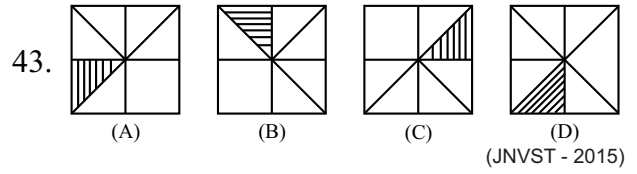
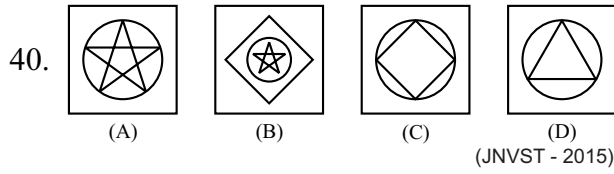
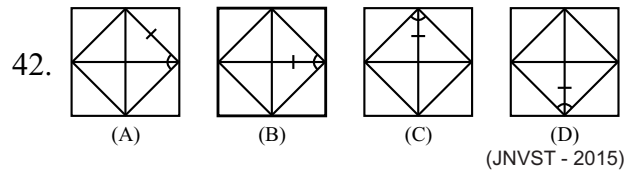
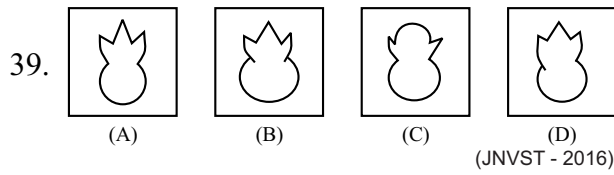
14.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 1)

15.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 1)

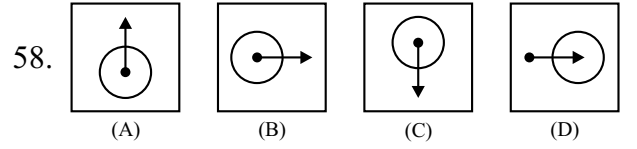
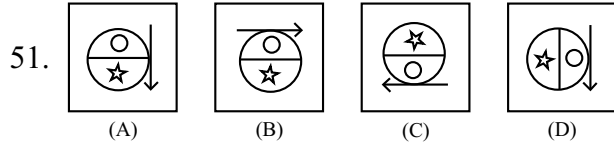
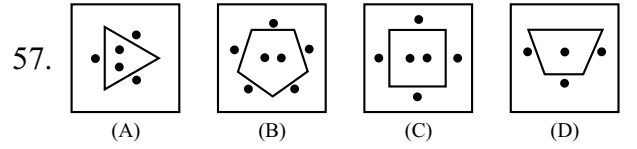
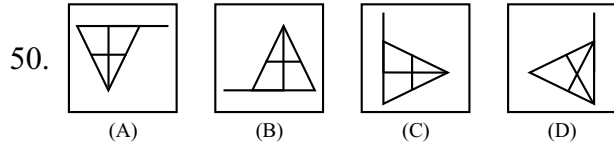
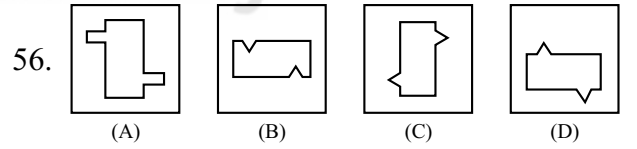
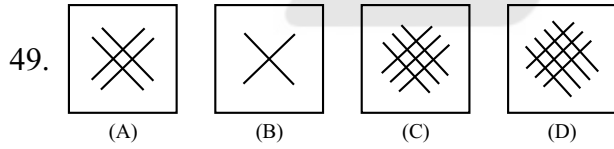
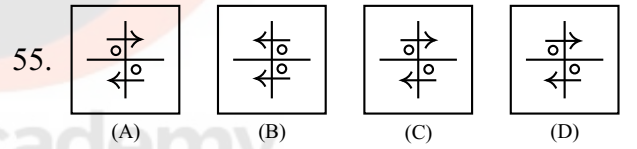
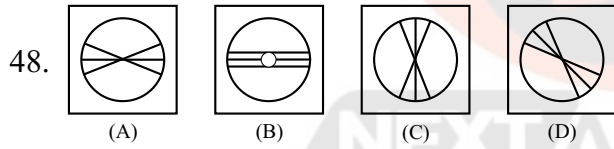
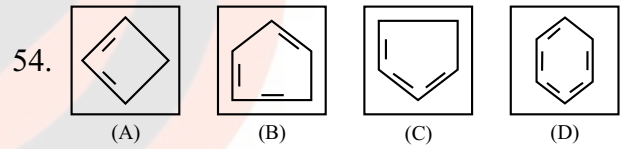
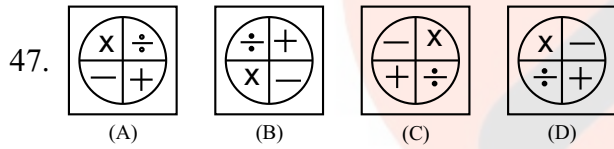
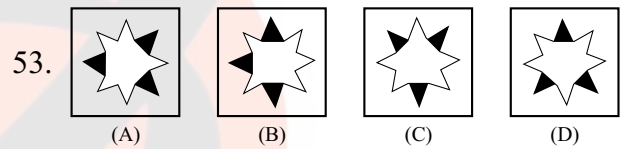
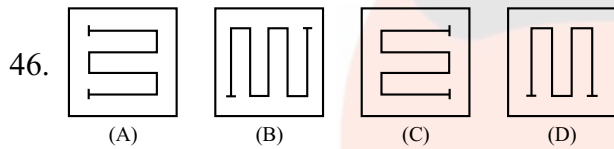
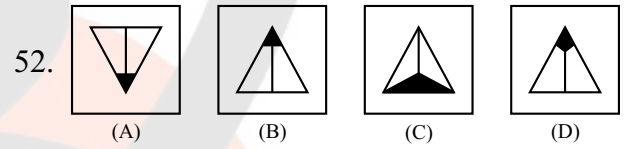
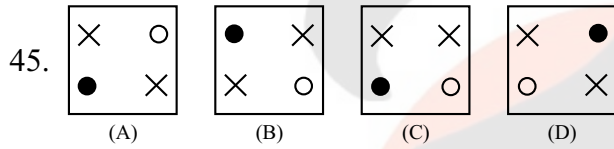
16.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 1)

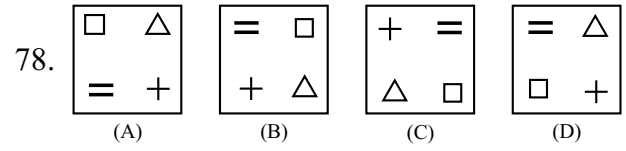
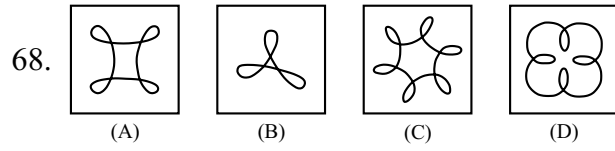
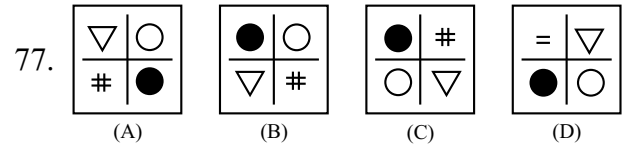
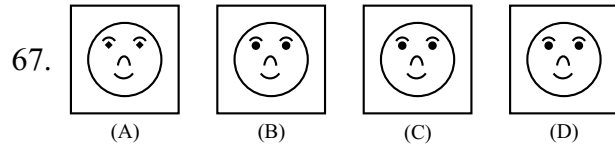
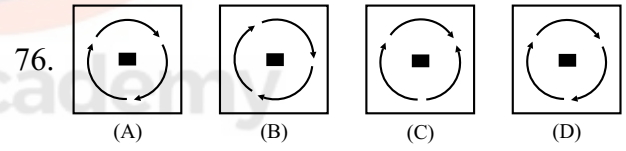
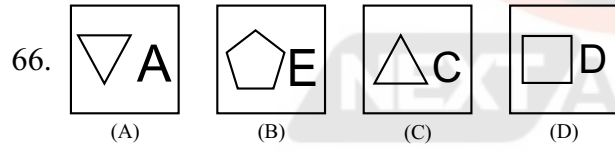
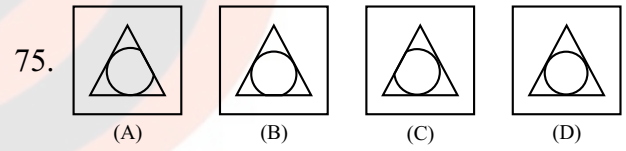
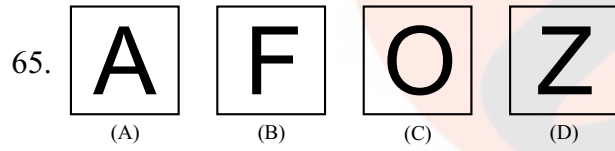
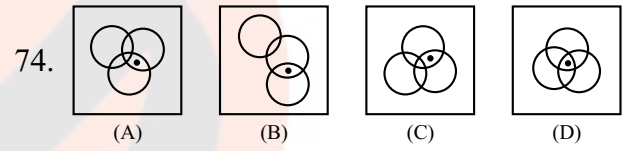
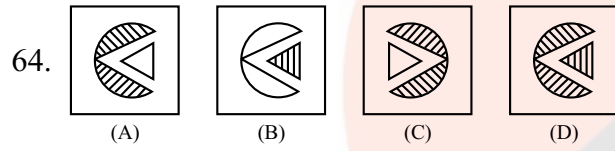
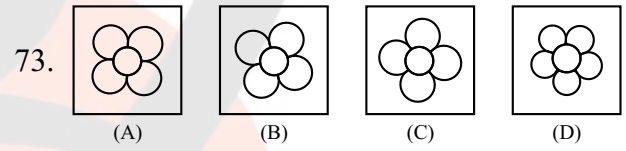
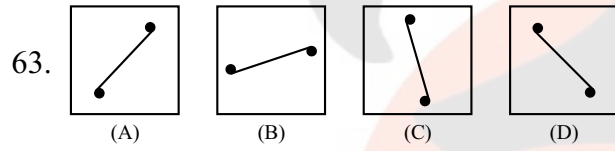
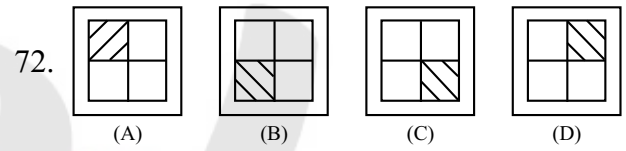
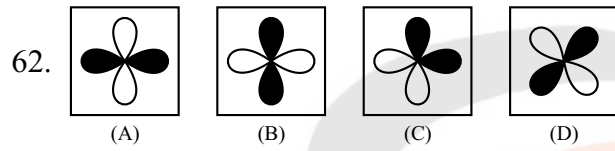
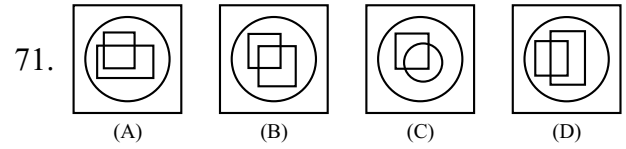
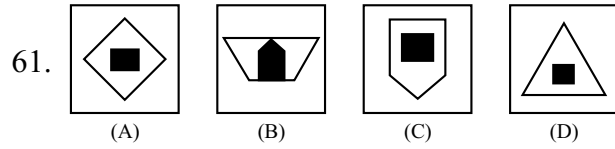
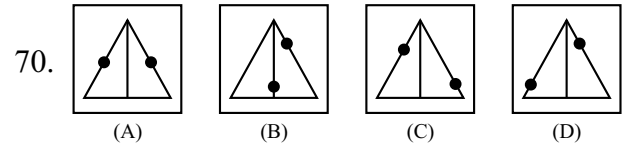
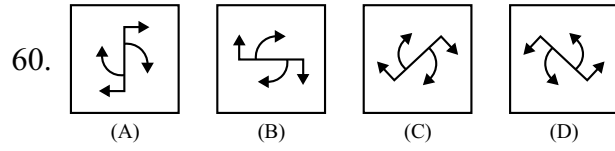
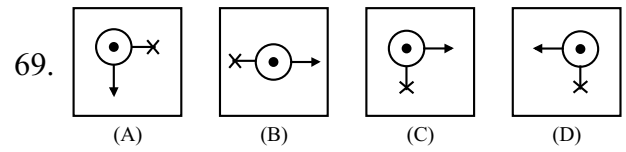
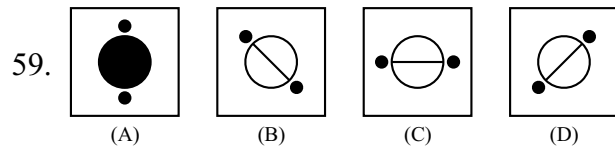
17.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 2)

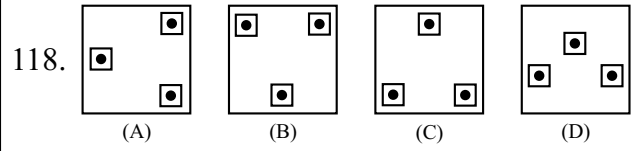
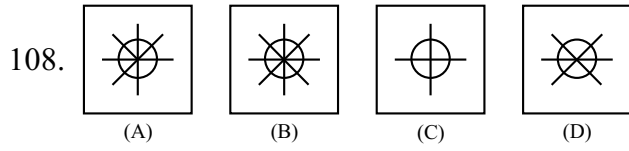
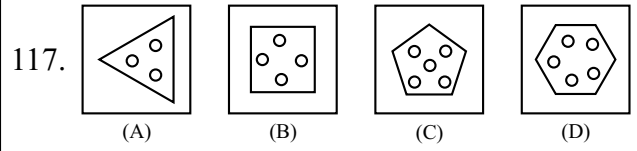
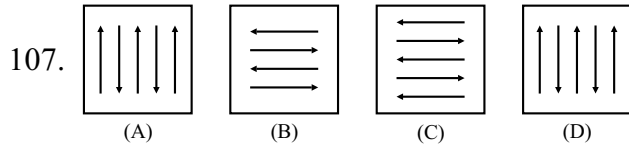
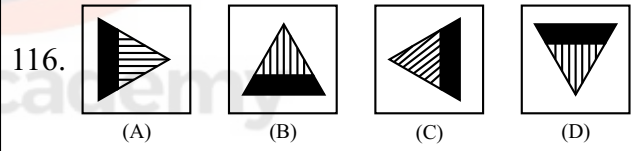
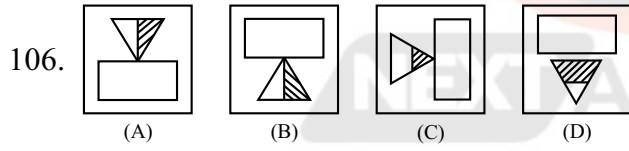
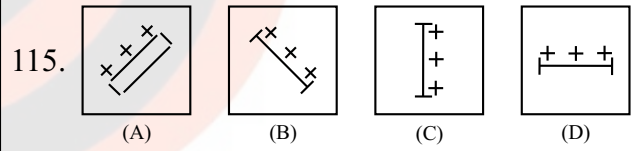
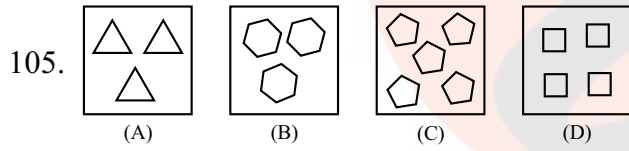
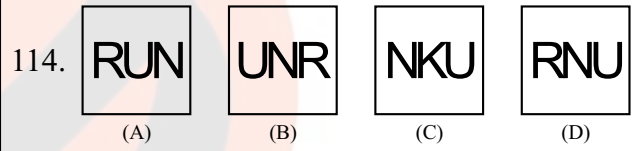
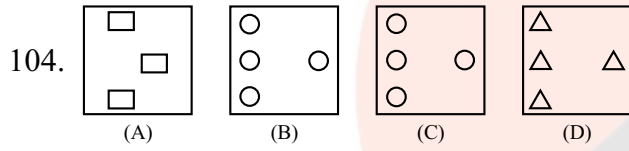
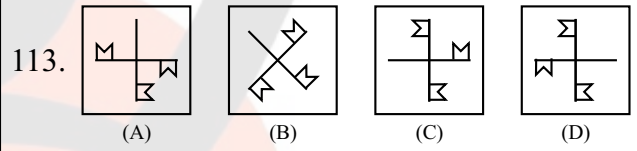
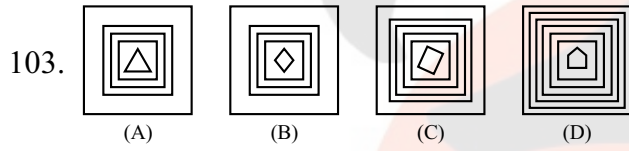
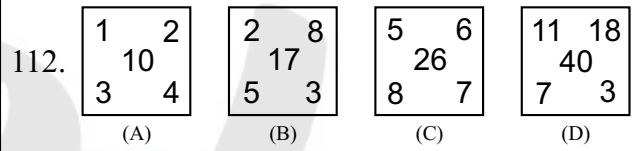
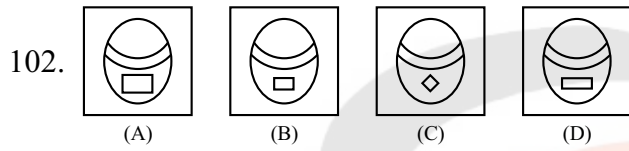
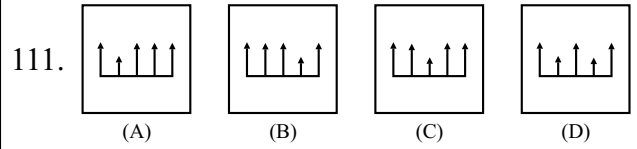
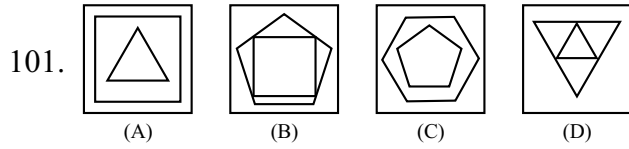
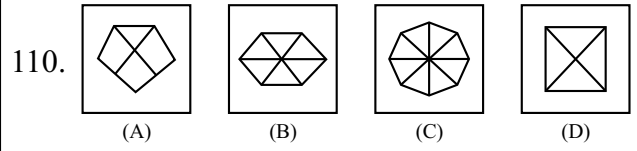
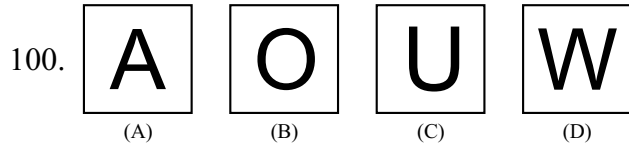
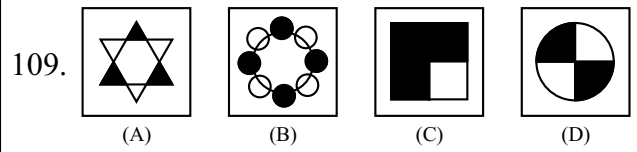
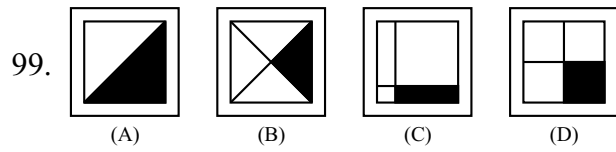
18.
(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 2)

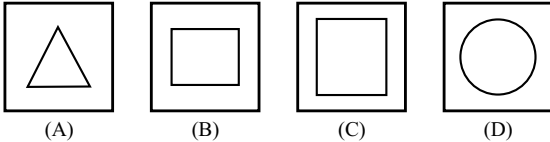

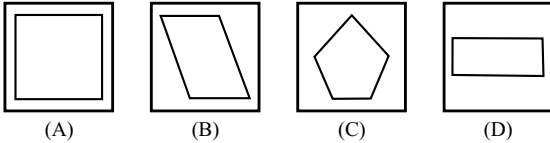
सराव प्रश्न

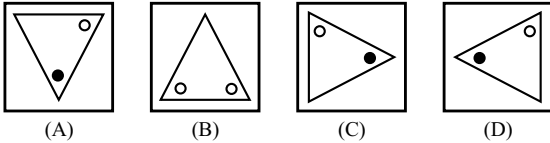

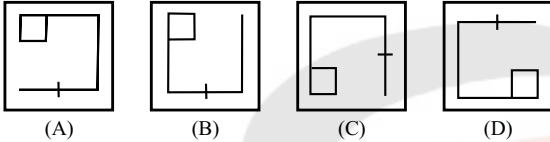

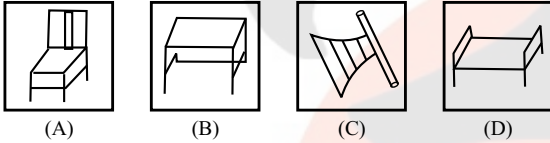

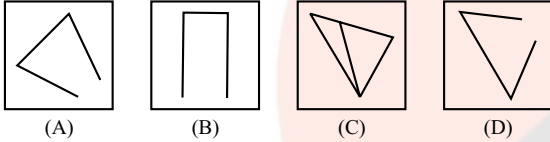
139.

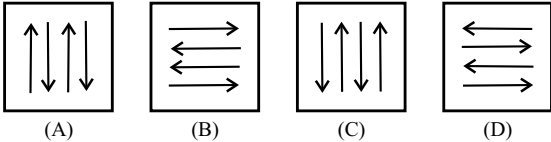
140.

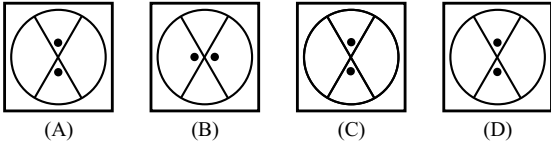
141.

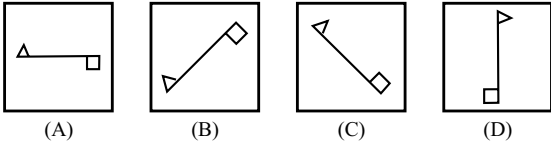
142.

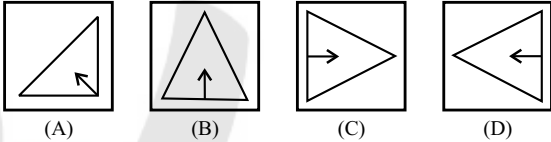
143.

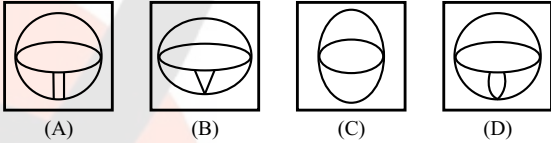
144.

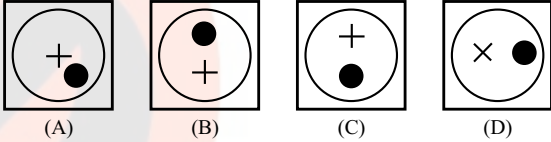
145.

146.

147.

148.

149.

150.

भिन्न आकृती/वेगळी आकृती शोधणे.

उत्तरपत्रिका

Que.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Ans.	D	D	A	C	C	B	D	C	D	C	C	D	A	D	B	D	B	D	D	B	B	B	C	D	A
Que.	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
Ans.	C	C	D	C	B	B	D	B	B	A	A	C	C	C	B	C	A	D	D	C	B	D	B	D	D
Que.	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
Ans.	A	C	B	D	B	B	D	D	A	D	A	C	A	D	C	A	A	D	B	B	C	A	D	D	D
Que.	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Ans.	C	D	D	C	D	B	C	A	A	A	A	A	D	D	C	C	B	D	D	C	D	C	C	A	D
Que.	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125
Ans.	D	C	B	A	B	D	B	A	C	A	D	B	A	C	A	C	D	D	C	D	B	C	C	D	C
Que.	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150
Ans.	D	A	A	B	C	D	C	C	D	C	B	B	D	D	C	B	B	C	C	B	B	C	A	C	D

जवाहर नवोदय विद्यालय प्रवेश परीक्षा

मार्गदर्शिका

इयत्ता - 6 वी

विभाग - II

अंकगणित चाचणी

1 संख्याज्ञान (Number System)

➤ संख्या लिहिण्याच्या आणि वाचण्याच्या पद्धती

भारतीय संख्या पद्धती

अंकाचे मूल्य		
एकक	1	10^0
दशक	10	10^1
शतक	100	10^2
हजार	1000	10^3
दश हजार	10000	10^4
लक्ष	100000	10^5
दश लक्ष	1000000	10^6
कोटी	10000000	10^7
दश कोटी	100000000	10^8

आंतरराष्ट्रीय संख्या पद्धती

अंकाचे मूल्य		
एकक	1	10^0
दशक	10	10^1
शतक	100	10^2
हजार	1000	10^3
दश हजार	10000	10^4
शंभर हजार	100000	10^5
मिलियन	1000000	10^6
दहा मिलियन	10000000	10^7
शंभर मिलियन	100000000	10^8

➤ महत्वाचे शब्द

❖ अंक:-

कोणतीही संख्या दर्शविण्यासाठी 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9 या दहा संकेतांचा वापर केला जातो त्यांना अंक म्हणतात.

अंकांच्या दोन किंमती असतात -

(i) नैसर्गिक किंमत/ दर्शनी किंमत (Face Value):- कोणत्याही संख्येतील अंकाला त्याची दर्शनी किंमत म्हणतात.

जसे - 432 मध्ये 4 ची दर्शनी किंमत = 4

432 मध्ये 3 ची दर्शनी किंमत = 3

आणि 432 मध्ये 2 ची दर्शनी किंमत = 2

(ii) स्थानिक किंमत (Place Value):-

कोणत्याही संख्येतील अंकाची त्याच्या स्थानानुसार असणारी किंमत म्हणजे स्थानिक किंमत होय.

जसे - 432 मध्ये 4 ची स्थानिक किंमत = 400

432 मध्ये 3 ची स्थानिक किंमत = 30

आणि 432 मध्ये 2 ची स्थानिक किंमत = 2

लक्षात ठेवा :

(i) कोणत्याही संख्येत एकक स्थानातील अंकाची दर्शनी किंमत आणि स्थानिक किंमत समान असते.

(ii) कोणत्याही संख्येत कोणत्याही स्थानावर असलेल्या 0 ची दर्शनी किंमत आणि स्थानिक किंमत 0 च असते.

❖ संख्या:-

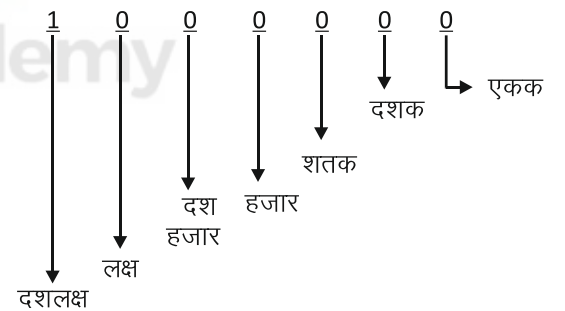
दोन किंवा दोनपेक्षा अधिक अंक एकत्र लिहिल्याने संख्या तयार होते.

जसे - (i) 2 व 5 या अंकांपासून 25 व 52 या संख्या तयार होतात.

(ii) 4, 6 व 9 या अंकांपासून 469 व 946 या संख्या तयार होतात.

❖ संख्या विस्तार:-

प्रत्येक संख्येतील अंक एका विशिष्ट स्थानावर असतात.

संख्येचे विस्तारीत रूप पुढीप्रमाणे करता येते.

उदा.

(i) 43251

$$= 40000 + 3000 + 200 + 50 + 1$$

(ii) 725493

$$= 700000 + 20000 + 5000 + 400 + 90 + 3$$

❖ संख्येचे विस्तारीत रूप 10 च्या घातांकामध्ये-

✓ 10चा घात-

$$1 = 10^0$$

$$10 = 10^1$$

$$100 = 10^2$$

$$1000 = 10^3$$

$$10000 = 10^4$$

$$5000 = 5 \times 1000 = 5 \times 10^3$$

$$600 = 6 \times 100 = 6 \times 10^2$$

जसे -

$$(i) 43251$$

$$= 40000 + 3000 + 200 + 50 + 1$$

$$= 4 \times 10000 + 3 \times 1000 + 2 \times 100 + 5 \times 10 + 1 \times 1$$

$$= 4 \times 10^4 + 3 \times 10^3 + 2 \times 10^2 + 5 \times 10^1 + 1 \times 10^0$$

$$(ii) 7654$$

$$= 7000 + 600 + 50 + 4$$

$$= 7 \times 1000 + 6 \times 100 + 5 \times 10 + 4 \times 1$$

$$= 7 \times 10^3 + 6 \times 10^2 + 5 \times 10^1 + 4 \times 10^0$$

➤ संख्यांचे प्रकार

(1) एकक संख्या (Unit Numbers):-

1 ते 9 पर्यंतच्या संख्यांना एकक संख्या म्हणतात. तसेच कोणत्याही संख्येच्या शेवटच्या अंकाला (उजवीकडील अंक) एकक अंक म्हणतात. जसे - 379 मध्ये 9 हा एकक अंक आहे.

(2) नैसर्गिक संख्या (Natural Numbers) :-

कोणतीही वस्तु मोजण्यासाठी उपयोगात आणल्या जाणाऱ्या संख्यांना नैसर्गिक संख्या म्हणतात. नैसर्गिक संख्यांच्या संचाला N या अक्षराने दाखविले जाते. सर्वात लहान नैसर्गिक संख्या 1 असते तर मोठी नैसर्गिक संख्या सांगता येत नाही.

$$\text{जसे - } N = \{1, 2, 3, \dots\}$$

(3) पूर्ण संख्या (Whole Numbers) :-

नैसर्गिक संख्यांमध्ये 0 जोडल्यास मिळणाऱ्या संख्यांना पूर्ण संख्या म्हणतात. पूर्ण संख्यांच्या संचाला W या अक्षराने दाखविले जाते.

$$\text{जसे - } W = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$$

(4) पूर्णांक (Integers) :-

ऋण संख्या, 0 आणि धन संख्या मिळून तयार होणाऱ्या संख्यांना पूर्णांक म्हणतात. यांच्या समूहाला I किंवा Z ने दाखविले जाते.

$$\text{जसे - } I = \{\dots, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots\}$$

❖ पूर्णांक दोन प्रकारचे असतात.-

(a) धन पूर्णांक (Positive Integers) :-

नैसर्गिक संख्येतील धन संख्यांना धन पूर्णांक म्हणतात. त्यांचा समूह I^+ ने दाखविला जातो.

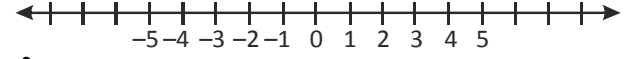
$$\text{जसे - } I^+ = \{+1, +2, +3, \dots\} = \{1, 2, 3, \dots\}$$

(b) ऋण पूर्णांक (Negative Integers):-

नैसर्गिक संख्यांच्या ऋण संख्यांना ऋण पूर्णांक म्हणतात. त्यांचा समूह I^- ने दाखविला जातो.

$$\text{जसे - } I^- = \{-1, -2, -3, \dots\}$$

(5) संख्या रेषा (Number Line):-

टीप: -

1. संख्यारेषेवर उजवीकडे जाणाऱ्या संख्येचे मूल्य वाढत जाते.
2. संख्यारेषेवर डावीकडे जाणाऱ्या संख्येचे मूल्य कमी होत जाते.
3. संख्यारेषेच्या मध्यभागी शून्य असतो.
4. शून्याच्या डावीकडे ऋण संख्या असतात.
5. शून्याच्या उजवीकडे धन संख्या असतात.

(6) सम संख्या (Even Numbers) :-

दोनने पूर्णपणे विभाज्य असणाऱ्या संख्यांना सम संख्या म्हणतात. जसे - 10, 14, 18, 1296 इत्यादी सम संख्या आहेत.

✓ कोणत्याही संख्येला 2 ने भागले असता भागाकर पूर्णांक संख्या येत असेल तर तिला सम संख्या म्हणतात.

$$\text{उदा. :- } \{\dots, -2, 0, 2, 4, 6, 8, \dots\}$$

(7) विषम संख्या (Odd Numbers) :-

2 ने पूर्णपणे विभाज्य नसणाऱ्या संख्यांना विषम संख्या म्हणतात म्हणजेच 2 ने भाग दिल्यास एक बाकी शिल्लक राहते.

जसे - 13, 19, 131, 1729 इत्यादी विषम संख्या आहेत.

$$\text{उदा. :- } \{\dots, -5, -3, -1, 1, 3, 5, \dots\}$$

(8) संयुक्त संख्या (Composite Numbers) :-

ज्या संख्या स्वतः व 1 या व्यतिरिक्त किमान अन्य एका संख्येने विभाज्य असतात त्यांना संयुक्त संख्या म्हणतात.

जसे - 6, 8, 9, 10 या संयुक्त संख्या आहेत.

(9) मूळ संख्या (Prime Numbers):-

ज्या संख्या स्वतः व 1 या व्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही संख्येने विभाज्य नसतात त्यांना मूळ संख्या म्हणतात.

जसे - 2, 3, 5, 11, 13 या मूळ संख्या आहेत.

● महत्त्वाच्या बाबी (Important Facts) -

1. सर्वात लहान मूळ संख्या = 2
2. 2 वगळता इतर कोणतीही सम संख्या मूळ नाही, कारण इतर सर्व सम संख्या 2 ने विभाज्य असतात..
3. सर्वात लहान विषम मूळ संख्या = 3
4. सर्वात लहान सम मूळ संख्या = 2
5. 1 ही मूळ तसेच संयुक्त संख्या नाही.
6. 1 ते 100 पर्यंत मूळ संख्या = 25

चढता व उतरता शब्दाध्ये -

- (i) चढता - लहान शब्द $\Rightarrow$ लहान ते मोठा क्रम
 (ii) उतरता - मोठा शब्द $\Rightarrow$ मोठा ते लहान क्रम

❖ रोमन पद्धत (Roman System)

रोमन अंकांचा उपयोग करून संख्या लिहिण्याच्या पद्धतीला रोमन पद्धत म्हणतात.

यामध्ये हिंदू-अरबी संख्यांच्या समान असणाऱ्या सात निश्चित स्वरूपाच्या अक्षरांचा उपयोग केला जातो.

I	V	X	L	C	D	M
1	5	10	50	100	500	1000

$\Rightarrow$ खालील नियमांच्या मदतीने या संख्या लिहिता येतात -

1. **I, X, C व M** हे जास्तीत जास्त तीन वेळा लिहिता येतात. यांपासून तयार होणाऱ्या संख्येचे मूल्य त्यांच्या बेरजे इतके असते.

जसे -

$$II = 1 + 1 = 2,$$

$$XXX = 10 + 10 + 10 = 30,$$

$$CC = 100 + 100 = 200$$

$$III = 1 + 1 + 1 = 3$$

$$IIII = 1 + 1 + 1 + 1 = 4 \otimes$$

$$4 = IV$$

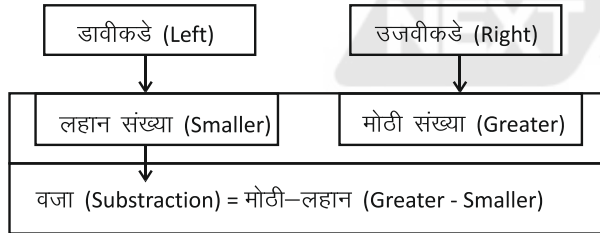
$$XXX = 10 + 10 + 10 = 30$$

$$XXXX = 10 + 10 + 10 + 10 = 40 \otimes$$

$$40 = XL$$

2. **V, L, D** यांची पुनरावृत्ती होत नाही, म्हणजेच ते केवळ एकदाच वापरता येतात.

3. कोणत्याही लहान अक्षराला मोठ्या अक्षराच्या डावीकडे लिहिल्यास संख्येचे मूल्य मिळविण्यासाठी लहान अक्षराला मोठ्या अक्षरातून वजा केले जाते.

जसे -

$$IV = 5 - 1 = 4,$$

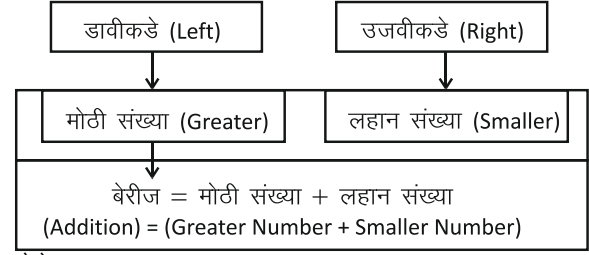
$$XC = 100 - 10 = 90$$

$$IX \rightarrow \frac{1}{10} \\ = 10 - 1 = 9$$

$$XC \rightarrow \frac{10}{100} \\ = 100 - 10 = 90$$

4. कोणत्याही लहान अक्षराला मोठ्या अक्षराच्या उजवीकडे लिहिल्यास संख्येचे मूल्य मिळविण्यासाठी लहान अक्षराला मोठ्या अक्षरामध्ये

मिळविले जाते.

जैसे-

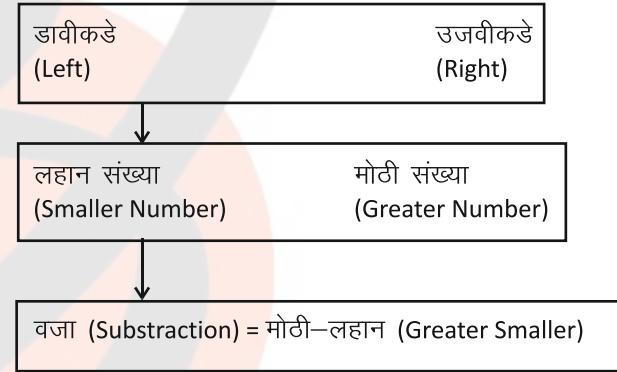
$$VI = 5 + 1 = 6$$

$$XII = 10 + 1 + 1 = 12$$

$$XV \rightarrow \frac{10}{5} \\ = 10 + 5 = 15$$

$$LX \rightarrow \frac{50}{10} \\ = 50 + 10 = 60$$

5. **वजाबाकीचे नियम (Rules of Substraction in Roman Number):-**

- (A) I ला V व X मधून, X ला L व C मधून, C ला D व M मधून फक्त वजा करता येते तर V, L व D यांना कधीही वजा केले जात नाही. म्हणजेच I ला केवळ V आणि X मधूनच वजा करता येते.

$$I \rightarrow V, X$$

$$1 \rightarrow 5, 10$$

जसे -

$$IV = 5 - 1 = 4 \quad \boxed{\times}$$

$$IX = 10 - 1 = 9 \quad \boxed{\times}$$

$$IL = 50 - 1 = 49 \quad \boxed{\times}$$

$$IC = 100 - 1 = 99 \quad \boxed{\times}$$

$$ID \quad \boxed{\times}$$

$$IM \quad \boxed{\times}$$

- (B) X ला केवळ L व C मधूनच वजा करता येते.

$$X \rightarrow L, C$$

$$10 \rightarrow 50, 100$$

नवोदय मार्गदर्शिका इयत्ता - 6 वीं

पूर्णतः विभाज्य असते.

उदा. 600, 300

(10) 11 ने विभाज्यतेचा नियम:-

एकक स्थानापासून सम स्थानातील अंकांची बेरीज व विषम स्थानातील अंकांची बेरीज यातील फरक 0 किंवा 11च्या पटीत असेल तर ती संख्या 11 ने पूर्णतः विभाज्य असते.

उदा. 1331

विषम स्थानातील अंकांची बेरीज (एकक स्थानापासून) = 1 + 3 =

सम स्थानातील अंकांची बेरीज = 3 + 1 = 4;

अंकांच्या बेरजेतील फरक = 4 - 4 = 0

म्हणून 1331 ही संख्या 11 ने विभाज्य आहे.

(11) 18 ने विभाज्यतेचा नियम -

ज्या सम संख्येला 9 ने भाग जातो, ती संख्या 18 ने पूर्णतः विभाज्य असते?

उदा. 108, 792

❖ विभाज्यता (Divisibility)

1. भाज्य = भाजक × भागाकर + बाकी

[Divident = Divisor × Quotient + Remainder]

2. भागाकर = $\frac{\text{भाज्य} - \text{बाकी}}{\text{भाजक}}$

[Quotient = $\frac{\text{Divident} - \text{Remainder}}{\text{Divisor}}$]

3. भाजक = $\frac{\text{भाज्य} - \text{बाकी}}{\text{भागाकर}}$

[Divisor = $\frac{\text{Divident} - \text{Remainder}}{\text{Quotient}}$]

उदा. :-

$$(A) \frac{15}{3} \quad \begin{array}{r} 3 \overline{) 15} 5 \\ \underline{15} \\ 0 \end{array}$$

भाज्य (Divident) - 15
भाजक (Divisor) - 3
भागाकर (Quotient) - 5
बाकी (Remainder) - 0

❖ गुणाकार/बेरजेमधील एकक स्थानचा अंक

$$(1) 432 \textcircled{6} \times 436 \textcircled{2} \times 504 \textcircled{2} \times 364 \textcircled{7} \times 221 \textcircled{3} \times 46 \textcircled{9}$$

$$= 6 \times 2 \times 2 \times 7 \times 3 \times 9$$

$$= 2 \textcircled{4} \times 2 \textcircled{1} \times 9$$

$$= 4 \times 1 \times 9$$

$$= 3 \textcircled{6}$$

$$= 6$$

$$(2) 226 \textcircled{4} + 331 \textcircled{2} + 430 \textcircled{5} + 674 \textcircled{9} + 821 \textcircled{4}$$

$$= 4 + 2 + 5 + 9 + 4$$

$$= \textcircled{11} + 13$$

$$= 1 + 3 = \textcircled{4}$$

➤ चिन्हांचा वापर

(-) → ऋणात्मक संख्या

(+) → धनात्मक संख्या

(A) बेरीज/वजाबाकी (Addition/Subtraction):-

+ - } विरुद्ध (Opposite) = वजाबाकी (Difference)
- + }

- - } समान (Same) = बेरीज (Sum)
+ + }

टीप - उदाहरण सोडविल्यानंतर उत्तरला नेहमी मोठ्या संख्येचे चिन्ह द्यावे.

उदा. :-

$$(1) -4 + 3 = -1$$

$$(2) \begin{array}{r} 10 \quad -3 \quad +7 \quad -4 \\ \quad \downarrow \quad \uparrow \quad \uparrow \\ \quad 17 \quad -7 = 10 \end{array}$$

(B) गुणाकार (Multiplication):-

(+) × (-) } विरुद्ध चिन्ह = वजाबाकीचे चिन्ह (-)
(-) × (+) }

(-) × (-) } समान चिन्ह = बेरजेचे चिन्ह (+)
(+) × (+) }

उदा. :-

$$(1) (-4) \times 3 = -12$$

$$(2) (-3) \times (-2) \times 3 = 18$$

(C) भागाकर (Division):-

(+) ÷ (-) } विरुद्ध चिन्ह = वजाबाकीचे चिन्ह (-)
(-) ÷ (+) }

(-) ÷ (-) } समान चिन्ह = बेरजेचे चिन्ह (+)
(+) ÷ (+) }

उदा. :-

$$(1) \frac{-4}{+2} = -2$$

$$(2) \frac{+10}{-5} = -2$$

$$(3) \frac{-6}{-3} = +2$$

$$(4) \frac{+15}{+3} = +5$$

❖ एकूण सम/विषम संख्या शोधणे

दिलेल्या संख्येतील शेवटची संख्या खालीलपैकी असेल.

शेवटची संख्या ⇨	सम (even)	विषम (odd)
सम (even) ⇨	$\frac{\text{शेवटची संख्या}}{2}$	$\frac{\text{शेवटची संख्या} - 1}{2}$
विषम (odd) ⇨	$\frac{\text{शेवटची संख्या}}{2}$	$\frac{\text{शेवटची संख्या} + 1}{2}$

उदाहरण:-

1. 1 ते 30 पर्यंतच्या एकूण संख्या = ? (सम, विषम)

स्पष्टीकरण : {1, _____ 30}

$$\text{सम (Even)} = \frac{30}{2} = 15$$

$$\text{विषम (Odd)} = \frac{30}{2} = 15$$

2. 1 ते 55 पर्यंतच्या एकूण संख्या = ? (सम, विषम)

स्पष्टीकरण : {1, _____ 55}

$$\text{सम (Even)} = \{2, 4, 6, \dots 54\}$$

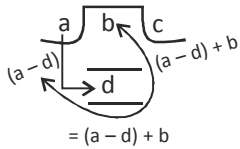
$$= \frac{55-1}{2} = \frac{54}{2} = 27$$

$$\text{विषम (Odd)} = \{1, 3, 5, \dots 55\}$$

$$= \frac{55+1}{2} = \frac{56}{2} = 28$$

काही संख्यांमध्ये किमान आणि कमाल कोणती संख्या मिळवा किंवा वजा करावी जेणेकरून मिळालेल्या संख्येला दिलेल्या संख्येने पूर्ण भाग जाईल.

(A) किमान (Minimum):-

उदा. :-

$$\begin{array}{r} 3 \overline{) 100} 33 \\ -9 \\ \hline (3-1) 10 (3-1)+100 \\ -9 \\ \hline 1 \end{array}$$

$$= (3-1) + 100 = 2 + 100 = 102$$

(B) कमाल (Maximum):-

$$\begin{array}{r} a \overline{) b} c \\ (b-d) \\ -d \\ \hline = (b-d) \end{array}$$

उदा. :-

$$\begin{array}{r} 5 \overline{) 99} 19 \\ -5 \\ \hline 49 (99-4) \\ -45 \\ \hline 4 \\ = (99-4) = 95 \end{array}$$

-: उदाहरण :-

1. लहानात लहान चार अंकी संख्येमध्ये कोणती किमान संख्या मिळवली असता मिळणाऱ्या संख्येला 75 ने पूर्णतः भाग जाईल?

उत्तर - चार अंकी लहानात लहान संख्या = 1000

$$\begin{array}{r} 75 \overline{) 1000} 13 \\ -75 \\ \hline 250 \\ -225 \\ \hline 25 \Rightarrow (75-25=50) \end{array}$$

$$= 1000 + 50 = 1050$$

⇒ 50 मिळविले पाहिजेत.

2. लहानात लहान पाच अंकी संख्येमध्ये कोणती किमान संख्या मिळवली असता मिळणाऱ्या संख्येला 64 ने पूर्णतः भाग जाईल?

उत्तर- स्वतः सोडवा.

⇒ किमान 48 मिळविले पाहिजेत.

3. मोठ्यात मोठ्या चार अंकी संख्येमधून कोणती किमान संख्या वजा केली असता मिळणाऱ्या संख्येला 50 ने पूर्णतः भाग जाईल?

उत्तर- मोठ्यात मोठी चार अंकी संख्या = 9999

$$\begin{array}{r} 50 \overline{) 9999} 199 \\ -50 \\ \hline 499 \\ -450 \\ \hline 49 \end{array}$$

$$= 9999 - 49 = 9950$$

⇒ किमान 49 वजा केले पाहिजेत.

4. मोठ्यात मोठ्या पाच अंकी संख्येमधून कोणती किमान संख्या वजा केली असता मिळणाऱ्या संख्येला 44 ने पूर्णतः भाग जाईल?

उत्तर- स्वतः सोडवा.

⇒ किमान 48 वजा केले पाहिजेत.

दिलेल्या संख्यांदरम्यान दिलेल्या संख्येने विभाजित एकूण संख्या

नवोदय मार्गदर्शिका इयत्ता - 6 वीं

- कोणत्याही संख्येमध्ये शून्य मिळवला किंवा वजा केला तरी त्या संख्येच्या किंमतीमध्ये बदल होत नाही.
जसे $-6 - 0 = 6$, $15 + 0 = 15$
- कोणत्याही संख्येला शून्याने गुणल्यास गुणाकार शून्य येतो.
जसे $-3 \times 0 = 0$, $25 \times 0 = 0$
- कोणत्याही संख्येला शून्याने भागल्यास भागाकार येत नाही, तर शून्याला कोणत्याही संख्येने भागल्यास भागाकार शून्य येतो.
जसे $-20 \div 0 = \infty$, $0 \div 20 = 0$
- शून्या व्यतिरिक्त कोणत्याही संख्येचा घातांक शून्य असेल तर त्याचे मूल्य 1 असते.
जसे $-225^0 = 1$, $13^0 = 1$

❖ एकचे (1) गुणधर्म (Properties of One):-

एक (1) ही अशी संख्या आहे की जिला कोणत्याही संख्येने गुणले असता त्या संख्येचे मूल्य बदलत नाही.

जसे $-25 \times 1 = 25$
 $412 \times 1 = 412$

महत्वाची तथ्ये (Important Facts):-

- दोन पूर्ण संख्यांची बेरीज पूर्ण संख्या असते.
 $\rightarrow W = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$
(1) 0, 3   (2) 5, 7
 $0 + 3 = 3$ $5 + 7 = 12$
↓   ↓
पूर्ण संख्या   पूर्ण संख्या
- जर a व b या दोन पूर्ण संख्या असतील तर,
 $a + b = b + a$ ← **संख्यांची अदलाबदल**
(1) 2, 3   (2) 9, 15
 $2 + 3 = 3 + 2$ $9 + 15 = 15 + 9$
 $5 = 5$ $24 = 24$
- जर a, b व c या पूर्ण संख्या असतील तर,
 $a + (b + c) = (a + b) + c$ ← **समानता**
(1) 2, 3, 5   (2) 3, 6, 12
 $2 + (3 + 5) = (2 + 3) + 5$ $3 + (6 + 12) = (3 + 6) + 12$
 $2 + 8 = 5 + 5$ $3 + 18 = 9 + 12$
 $10 = 10$ $21 = 21$
- जर a ही एक पूर्ण संख्या असेल तर,
 $a + 0 = a$
 $a + (-a) = 0$ [a व (-a) = बेरीज व्यस्त]
(1) 5   (2) 10
 $5 + 0 = 5$ $10 + 0 = 10$
 $5 + (-5) = 5 - 5$ $10 + (-10) = 10 - 10$
 $= 0$ $= 0$
- दोन पूर्ण संख्यांतील फरक ----- असतो.

(1) 3, 5

$5 - 3 = (2) \rightarrow$ पूर्ण संख्या

$3 - 5 = (-2) \rightarrow$ ऋण संख्या (पूर्णांक)

(2) 2, 4

$4 - 2 = (2) \rightarrow$ पूर्ण संख्या

$2 - 4 = (-2)$

[नेहमी पूर्ण संख्या नसतो]

6. दोन पूर्ण संख्यांचा गुणाकार ----- असतो.

(1) 4, 6

$4 \times 6 = 24$
 $6 \times 4 = 24$ } $\rightarrow$ पूर्ण संख्या

(2) 5, 15

$5 \times 15 = 75$
 $15 \times 5 = 75$ } $\rightarrow$ पूर्ण संख्या

[नेहमी पूर्ण संख्या असतो]

7. जर a ही एक पूर्ण संख्या असेल तर,

$a \times 0 = 0$

$a \times 1 = a$

$a \times \frac{1}{a} = 1$

(1) 3

(2) 25

$3 \times 0 = 0$

$25 \times 0 = 0$

$3 \times 1 = 3$

$25 \times 1 = 25$

$3 \times \frac{1}{3} = 1$

$25 \times \frac{1}{25} = 1$

$\rightarrow$ 1 ला समान गुणक (**Multiplicative Identity**) म्हणतात.

$\rightarrow$ a व $\frac{1}{a}$ एकमेकांचे गुणाकार व्यस्त (**Multiplicative Inverse**) असतात.

8. एका पूर्ण संख्येला दुसऱ्या पूर्ण संख्येने भाग दिल्यास भागाकार नेहमी पूर्ण संख्या येत नाही.

(1) 4, 2

(2) 5, 10

$\frac{4}{2} = (2) \rightarrow$ पूर्ण संख्या $\frac{10}{5} = (2) \rightarrow$ पूर्ण संख्या

$\frac{2}{4} = (0.5)$ $\frac{5}{10} = (0.5)$

9. a ही पूर्ण संख्या असेल तेव्हा

$a \div a = 1$

(1) 15

$a \div 1 = a$

$0 \div a = 0$

$a \div 0 = \infty$

$15 \div 15 = 1$

$15 \div 1 = 15$

$0 \div 15 = 0$

$15 \div 0 = \infty$

10. a या कोणत्याही संख्येची व्यस्त संख्या $\left(\frac{1}{a}\right)$ असते.

उदा. :-

(a) $5 \rightarrow \frac{1}{5}$

(b) $6 \rightarrow \frac{1}{6}$

(c) कोणत्याही दोन संख्यांची बेरीज 8 असून गुणाकार 15 आहे, तर त्यांच्या व्यस्तांची बेरीज किती असेल?

स्पष्टीकरण : $a + b = 8, ab = 15$

$$\frac{1}{a} + \frac{1}{b} = \frac{b+a}{ab} = \frac{8}{15}$$

11. एकसमान तत्व (Identity Element)

(1) बेरजेसाठी – शून्य (0)

$4 + 0 = 4$

$5 + 0 = 5$

(2) गुणाकारासाठी – एक (1)

$4 \times 1 = 4$

$5 \times 1 = 5$

Notes:- ✍

□□□

NEXT Ac demy

मागील वर्षातील प्रश्न

1. 9, 7, 0 आणि 4 या अंकांची पुनरावृत्ती न करता बनलेल्या 4 अंकी मोठ्यात मोठी कमाल संख्येमधील व लहानात लहान किमान संख्येमधील अंतर आहे ..... [JNVST-2023]
 (A) 8991 (B) 5391
 (C) 9261 (D) 5661
2. पाच हजार पाचशे पंचावन्न असे लिहितात. [JNVST-2023]
 (A) 5055 (B) 5505
 (C) 5550 (D) 5555
3. जर तीन क्रमवार संख्यांची बेरीज 15 असेल तर मध्यभागी असणा-या संख्येचा वर्ग किती असेल. [JNVST-2023]
 (A) 16 (B) 25
 (C) 36 (D) 49
4. 4 किंवा जास्त अंकांची संख्या 8 ने विभाज्य असेल जर : [JNVST-2023]
 (A) संख्या सम असते
 (B) शेवटचा अंक 8 ने विभाज्य आके.
 (C) शेवटचे दोन अंक 8 ने विभाज्य आहेत.
 (D) शेवटचे तीन अंक 8 ने विभाज्य आहेत.
5. रहीमला दिनेशपेक्षा 10 गुण जास्त मिळाले. जॉर्जला रहीम पेक्षा 25 गुण कमी मिळाले. सर्वांच्या गुणांची बेरीज 235 आहे. जॉर्जला किती गुण मिळाले. [JNVST-2023]
 (A) 80 (B) 65
 (C) 90 (D) 75
6. जर दोन संख्यांची बेरीज 8 आणि गुणाकार 15 आहे. तर त्यांच्या व्यस्तांची बेरीज किती असेल? [JNVST-2023]
 (A) $\frac{8}{15}$ (B) $\frac{15}{8}$
 (C) 23 (D) 7
7. दोन अंकी नैसर्गिक संख्या किती आहेत. [JNVST-2022]
 (A) 89 (B) 90
 (C) 91 (D) 99
8. एका संख्येतून तिच्या अंकांची बेरीज वजा केली असता मिळणारी संख्या नेहमी विभाजित असते. [JNVST-2022]
 (A) 2 ने (B) 5 ने
 (C) 8 ने (D) 9 ने
9. दोन लाख दोन हजार अंकामध्ये लिहिले असता ही संख्या मिळते. [JNVST-2021]
 (A) 20200 (B) 200200
 (C) 202000 (D) 220000

10. लहानात लहान 6 अंकी संख्या आणि 4 अंकी मोठ्यात मोठी संख्या यामधील फरक किती आहे? [JNVST-2021]
 (A) 1 (B) 90000
 (C) 90001 (D) 900001
11. पहिल्या चार मूळ संख्यांची बेरीज किती आहे? [JNVST-2021]
 (A) 10 (B) 11
 (C) 26 (D) 17
12. जर $\frac{x}{25} = \frac{196}{x}$ तर x चे किंमत काय आहे? [JNVST-2021]
 (A) 56 (B) 70
 (C) 84 (D) 42
13. 6 अंकी मोठ्यात मोठी संख्या आणि 5 अंकी मोठ्यात मोठी संख्या यामधील फरक किती आहे? [JNVST-2020]
 (A) 100000 (B) 100001
 (C) 99999 (D) 900000
14. 7 अंकी मोठ्यात मोठी संख्या आणि 4 अंकी लहानात लहान संख्या यामधील फरक किती आहे. [JNVST-2020]
 (A) 9990999 (B) 9993999
 (C) 9996999 (D) 9998999
15. खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे. [JNVST-2019]
 (A) शून्य ही एक विषम संख्या आहे.
 (B) शून्य ही एक सम संख्या आहे.
 (C) शून्य ही एक मूळ संख्या आहे.
 (D) शून्य ही विषम संख्या किंवा सम संख्या नाही.
16. 0, 3, 6, 7 आणि 9 यांची पुनरावृत्ती न होता तयार होणारी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान 5 अंकी संख्या यातील फरक काय आहे. [JNVST-2019]
 (A) 93951 (B) 67061
 (C) 66951 (D) 60840
17. 5, 84, 356 मधील 5 या अंकाच्या स्थानिक किंमतीची बेरीज किती आहे? [JNVST-2019]
 (A) 10 (B) 50,050
 (C) 5,050 (D) 5,00,050
18. पहिल्या 100 नैसर्गिक संख्यांमध्ये 3 आणि 5 ने विभाजित होणाऱ्या संख्या आहेत. [JNVST-2019]
 (A) 10 (B) 9
 (C) 7 (D) 6
19. जर -1 ला -1 ने 100 वेळा गुणले तर गुणाकार काय येईल? [JNVST-2019]
 (A) 1 (B) -1
 (C) 100 (D) -100
20. एका संख्येतून तिच्या अंकांची बेरीज वजा केली असता मिळणारी

- (C) 1089 (D) 109999
39. 0, 9, 8, 5 आणि 6 हे अंक वापरून तयार होणारी पाच अंकी लहानात लहान संख्या कोणती आहे? (अंकांचा पुन्हा वापर करता येणार नाही) [JNVST-2015]
- (A) 09865 (B) 90856
(C) 50689 (D) 56890
40. खालीलपैकी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान संख्या ओळखा. 58019, 25364, 54217, 13007 [JNVST-2015]
- (A) 58019, 13007
(B) 13007, 54217
(C) 54217, 58019
(D) 13007, 25364
41. खालील संख्यांची चढत्या क्रमाने मांडणी करा. 72156, 65127, 12576, 56721 [JNVST-2015]
- (A) 12576, 56721, 65127, 72156
(B) 72156, 65127, 56721, 12576
(C) 65127, 72156, 56721, 12576
(D) 56721, 65127, 72156, 12576
42. अशी 12 अंकी मूळ संख्या जी दोन्ही मूळ अंकांनी बनलेली आहे? [JNVST-2015]
- (A) 1 (B) 2
(C) 3 (D) 4
43. 11 आणि 21 बाबत खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे? [JNVST-2015]
- (A) दोन्ही संयुक्त संख्या आहेत.
(B) दोन्ही सम संख्या आहेत.
(C) दोन्ही सहमूळ संख्या आहेत.
(D) दोन्ही 3 चे गुणक आहेत.
44. 7, 2, 4, 8 आणि 0 हे अंक एकदाच वापरून तयार होणारी मोठ्यात मोठी पाच अंकी संख्या कोणती आहे. [JNVST-2015]
- (A) 80742 (B) 87042
(C) 87420 (D) 87402
45. अशी मोठ्यात मोठी संख्या शोधा जिने 1277 आणि 1368 ला भागल्यास प्रत्येकवेळी बाकी 3 येईल. [JNVST-2015]
- (A) 68 (B) 77
(C) 91 (D) 97
46. राजेशचे वजन रामच्या वजनापेक्षा 5 किलोग्रॅमने कमी आहे आणि नेहाचे वजन रामच्या वजनापेक्षा 3 किलोग्रॅमने जास्त आहे. जर तिघांचे एकूण वजन 103 किलोग्रॅम असेल तर रामचे वजन किती आहे? [JNVST-2015]
- (A) 34 किलोग्रॅम (B) 38 किलोग्रॅम
(C) 33 किलोग्रॅम (D) 35 किलोग्रॅम

सराव प्रश्न

47. 5, 1, 6 यांपैकी कोणतेही दोन अंक दोनवेळा वापरून तयार होणारी लहानात लहान 5 अंकी संख्या कोणती आहे?
- (A) 11565 (B) 51156
(C) 11556 (D) 11655
48. 4 अंकी लहानात लहान संख्या जी 2, 3, 8, 10 ने पुर्णपणे विभाजित आहे.
- (A) 1020 (B) 1060
(C) 1080 (D) 1120
49. दोन संख्यांचा गुणाकार 18.75 आहे. जर एक संख्या दुस-या संख्येच्या तिप्पट असेल तर मोठी संख्या कोणती आहे?
- (A) 2.5 (B) 3.5
(C) 4.5 (D) 7.5
50. 76076 ला 13 ने भागले असता भागाकर काय येईल.
- (A) 5652 (B) 5852
(C) 5762 (D) 5662
51. 9, 13, 17, 21, 25 ..... या श्रेणीमध्ये पुढील संख्या कोणती असेल?
- (A) 26 (B) 27
(C) 29 (D) 33
52. खालीलपैकी कोणत्या संख्यांच्या दरम्यान फक्त एकच मूळ संख्या आहे.
- (A) 40 आणि 50 (B) 60 आणि 70
(C) 80 आणि 90 (D) 90 आणि 100
53. काकूला बक्षीपेक्ष 7 गुण कमी मिळाले तर रमनला काकूपेक्षा 3 गुण जास्त मिळाले. जर सर्वांच्या गुणांची बेरीज 76 असेल, तर रमनला किती गुण मिळाले?
- (A) 22 (B) 25
(C) 29 (D) 31
54. ज्यामध्ये सर्व अंक वेगळे असतील अशी 5 अंकी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान संख्या यांच्यातील फरक किती आहे?
- (A) 41976 (B) 88531
(C) 98531 (D) 108999
55. भिन्न अंक असलेली 4 अंकी लहानात लहान संख्या जिच्या दशकस्थानी 9 आहे, ती संख्या कोणती आहे?
- (A) 1290 (B) 1092
(C) 2091 (D) 2190
56. रामला शामपेक्षा 20 गुण कमी मिळाले तर अनिलला शामपेक्षा 5 गुण जास्त मिळाले. जर सर्वांच्या गुणांची बेरीज 225 असेल, तर रामला किती गुण मिळाले होते?
- (A) 90 (B) 85
(C) 80 (D) 60

76. 29 आणि 38 बाबत खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे?
 (A) दोन्ही मूळ संख्या आहेत
 (B) दोन्ही 19 चे गुणक आहेत
 (C) दोन्ही सहमूळ संख्या आहेत
 (D) दोन्ही विषम संख्या आहेत
77. दोन संख्यांची बेरीज 346270 आहे. जर त्यापैकी एक संख्या दुसरीपेक्षा 9020 ने छोटी असेल, तर छोटी संख्या कोणती आहे?
 (A) 9020 (B) 168625
 (C) 177645 (D) 178625
78. खालीलपैकी कोणती संख्या सर्वात मोठी आहे?
 (A) 76057 (B) 76507
 (C) 70657 (D) 77560
79. 5 अंकी मोठ्यात मोठी सम संख्या आणि 5 अंकी लहानात लहान विषम संख्या यांच्यातील फरक किती आहे?
 (A) 89999 (B) 89997
 (C) 88887 (D) 99001
80. दोन संख्यांचा गुणाकार 16095 आहे. जर एक संख्या 145 असेल तर दुसरी संख्या कोणती आहे?
 (A) 11.1 (B) 111.1
 (C) 1110 (D) 111
81. गोपाळचे वजन अमीरच्या वजनापेक्षा 6 किलोग्रॅमने कमी आहे आणि गोपीचे वजन अमीरच्या वजनापेक्षा 2 किलोग्रॅमने जास्त आहे. जर तिघांचे एकूण वजन 137 किलोग्रॅम असेल तर अमीरचे वजन किती आहे?
 (A) 47 किग्रॅ. (B) 42 किग्रॅ.
 (C) 41 किग्रॅ. (D) 49 किग्रॅ.
82. 3, 2, 0, 9, 7 हे सर्व अंक वापरून तयार होणारी सहा अंकी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान संख्येची बेरीज किती आहे? (अंकांचा पुन्हा वापर करता येईल)
 (A) 1179699
 (B) 1197699
 (C) 1197689
 (D) 1197698
83. खालील संख्या उतरत्या क्रमाने मांडा.
 400234, 423001, 403320
 (A) 400234, 423001, 403320
 (B) 423001, 400234, 403320
 (C) 423001, 403320, 400234
 (D) 400234, 403320, 423001
84. पहिल्या 9 नैसर्गिक संख्यांच्या गुणाकाराच्या एककस्थानी हा अंक आहे?
 (A) 0 (B) 2
 (C) 4 (D) 6
85. 51 ते 80 च्या दरम्यान किती मूळ संख्या आहेत.
 (A) 4 (B) 5
 (C) 6 (D) 7
86. 22, 78 आणि 99 बाबत खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे?
 (A) सर्व मूळ संख्या आहेत
 (B) सर्व सम संख्या आहेत
 (C) सर्व 11 चे गुणक आहेत
 (D) सर्व संयुक्त संख्या आहेत
87. दोन संख्यांचे प्रमाण 4 : 3 आहे. जर त्यांचा गुणाकार 432 असेल तर त्यांच्यामध्ये कितीचा फरक असेल.
 (A) 24 (B) 18
 (C) 6 (D) 42
88. 0, 4, 6 आणि 8 हे सर्व अंक वापरून तयार होणारी 6 अंकी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान संख्येमधील फरक किती आहे. (अंकांचा पुन्हा वापर करता येईल)
 (A) 488572 (B) 398640
 (C) 420640 (D) 396000
89. खालीलपैकी कोणता संख्यासमुह मोठ्याकडून लहानाकडे जातो?
 (A) 81427, 16378, 82341, 63178
 (B) 16378, 63178, 82341, 81427
 (C) 81427, 82341, 63178, 16378
 (D) 82341, 81427, 63178, 16378
90. 70 ते 80 दरम्यानच्या सर्व मूळ संख्यांची बेरीज किती आहे?
 (A) 221 (B) 223
 (C) 227 (D) 231
91. दोन मुलांच्या वयांचा (वर्षामध्ये) गुणाकार 770 आहे. त्यांच्या वयांची बेरीज किती आहे?
 (A) 87 (B) 81
 (C) 57 (D) 75
92. खालील बेरजेमधील लुप्त अंक शोधा.

$$\begin{array}{r} * \ 2 \ \oplus \ 8 \\ 4 \ \boxed{*} \ 3 \ 7 \\ \hline 8 \ 1 \ 5 \ 5 \end{array}$$

 (A) * = 1, $\oplus$ = 3, $\boxed{*}$ = 9
 (B) * = 9, $\oplus$ = 1, $\boxed{*}$ = 3
 (C) * = 3, $\oplus$ = 1, $\boxed{*}$ = 9
 (D) * = 9, $\oplus$ = 3, $\boxed{*}$ = 1
93. खालीलपैकी कोणते विधान 33 आणि 97 बाबत सत्य आहे?
 (A) दोन्ही मूळ संख्या आहेत.
 (B) दोन्ही सहमूळ संख्या आहेत.
 (C) दोन्ही 11 चे गुणक आहेत.

- (D) दोन्ही सम संख्या आहेत.
94. जर $67127y76x2$ ही संख्या 88 ने विभाज्य असेल तर $(7x-2y)$ ची किंमत किती आहे?
 (A) 10 (B) 7
 (C) 3 (D) 5
95. जर $5y5884805x6$ ही संख्या 72 ने विभाज्य असेल तर $\sqrt{xy}$ ची किंमत आहे. येथे $x=y$
 (A) $\sqrt{6}$ (B) 3
 (C) 7 (D) $2\sqrt{7}$
96. जर $15x1y2$ ही संख्या 44 ने विभाज्य असेल तर $(x+y)$ ची किंमत किती असेल?
 (A) 8 (B) 7
 (C) 6 (D) 9
97. जर $517x324$ ही संख्या 12 ने विभाज्य असेल तर x चे किमान किंमत किती असेल.
 (A) 3 (B) 1
 (C) 0 (D) 2
98. दोन अंकी एका संख्येतील अंकांची बेरीज, त्या संख्येच्या $\frac{1}{7}$ आहे. एककस्थानचा अंक दशक स्थानच्या अंकापेक्षा 4 ने लहान आहे. जर त्या अंकांची अदला-बदल करून 7 ने भागले तर बाकी किती येईल?
 (A) 4 (B) 5
 (C) 1 (D) 6
99. जर n या पूर्णांक संख्येला 7 ने भागले असता बाकी 3 येते. तर $6n$ ला 7 ने भागल्यास बाकी किती येईल?
 (A) 1 (B) 2
 (C) 4 (D) 0
100. जर n या पूर्णांक संख्येला 8 ने भागले असता बाकी 3 येते. तर $6n-1$ ला 8 ने भागल्यास बाकी किती येईल?
 (A) 4 (B) 1
 (C) 0 (D) 2
101. दोन धन संख्यांमधील फरक 2001 आहे. मोठ्या संख्येला लहान संख्येने भागले असता भागाकर 9 आणि बाकी 41 येते. त्यामधील मोठ्या संख्येतील अंकांची बेरीज किती आहे?
 (A) 14 (B) 11
 (C) 10 (D) 19
102. $\frac{567 \times 653 \times 672}{9}$ बाकी काढा.
 (A) 0 (B) 3
 (C) 5 (D) 6
103. M ही तीन अंकी सर्वात मोठी सम संख्या असून तिला 6 आणि 5 ने भागल्यास बाकी अनुक्रमे 2 आणि 3 येते. M ला 11 ने भागल्यास बाकी किती येईल?
 (A) 1 (B) 8
 (C) 3 (D) 9
104. 1000 ते 2000 दरम्यान 341 ने विभाज्य असणा-या किती संख्या आहेत?
 (A) 1 (B) 2
 (C) 3 (D) 4
105. एका संख्येला 192 ने भागले असता बाकी 54 येते. तर त्या संख्येला 16 ने भागले असता बाकी किती येईल?
 (A) 2 (B) 4
 (C) 6 (D) 8
106. एक भाजक भागाकाराच्या 50 पट आणि बाकीच्या 10 पट आहे. जर भागाकर 32 असेल तर भाज्य किती असेल.
 (A) 51000 (B) 51360
 (C) 61000 (D) 61520
107. 100 मध्ये अशी कोणती लहानात लहान संख्या मिळवावी म्हणजे ती 6 ने पूर्ण विभाजित होईल?
 (A) 2 (B) 3
 (C) 5 (D) 4
108. 3401 मधून अशी कोणती लहानात लहान संख्या वजा करावी म्हणजे ती 11 ने पूर्ण विभाजित होईल.
 (A) 3 (B) 1
 (C) 2 (D) 0
109. 1 ते 200 दरम्यान अशा किती संख्या आहेत ज्या 3 ने विभाज्य आहेत परंतु 7 ने नाही.
 (A) 38 (B) 45
 (C) 57 (D) 66
110. 700 ते 950 दरम्यान किती संख्या आहेत ज्या 7 व 3 ने विभाज्य नाही?
 (A) 107 (B) 141
 (C) 144 (D) 145
111. एका संख्येला 38 ने भागल्यास भागाकर 90 आणि बाकी 19 येते. तर ती संख्या कोणती आहे?
 (A) 3401 (B) 3382
 (C) 3458 (D) 3439
112. एका संख्येला 44 ने भागले असता भागाकर 432 आणि बाकी शून्य येते. जर त्या संख्येला 31 ने भागले तर बाकी किती येईल.
 (A) 3 (B) 4
 (C) 5 (D) 6
113. 1000 पेक्षा लहान किती संख्या आहेत ज्या 7 ने विभाज्य आहेत परंतु 35 ने नाही?
 (A) 285 (B) 114
 (C) 341 (D) 243
114. दोन अंकी मोठी संख्या कोणती आहे जिला 6 आणि 5 ने भागले

- (A) 0 (B) 25
(C) 50 (D) 75
155. कोणत्या संख्येच्या आधीची संख्या 1 लाख आहे?
(A) 99000 (B) 99999
(C) 999999 (D) 100001
156. 16 ते 80 आणि 90 ते 100 दरम्यान किती मूळ संख्या आहेत?
(A) 20 (B) 18
(C) 17 (D) 16
157. 7254×98 ही संख्या 22 ने विभाज्य असेल तर * जागी कोणता अंक येईल?
(A) 1 (B) 2
(C) 6 (D) 0
158. अशी सर्वात मोठी संख्या कोणती संख्या आहे, जी क्रमवार विषम संख्येच्या बेरजेला नेहमी विभाजित करते.
(A) 2 (B) 4
(C) 6 (D) 8
159. एक संख्या 5 आणि 6 ने विभाज्य आहे. ती कोणत्या संख्येने विभाज्य असणार नाही?
(A) 10 (B) 15
(C) 30 (D) 60
160. 1729 च्या मूळ अवयवांची बेरीज किती आहे?
(A) 13 (B) 19
(C) 32 (D) 39
161. 75, 60, 105 च्या सामाईक अवयवांची संख्या किती आहे?
(A) 2 (B) 3
(C) 4 (D) 5
162. $39746 = 3 \times 10000 + 9 \times 1000 + 7 \times 100 + 4 \times 10 + 6$
(A) बरोबर
(B) चूक
(C) सांगता येत नाही
(D) यापैकी नाही
163. 6 अंकी एकूण किती संख्या आहेत.
(A) 9 लाख
(B) 99 लाख
(C) 1 लाख
(D) 90000
164. 738 आणि शतक व एकक स्थानच्या अंकांचा क्रम बदलून तयार होणारी संख्या यातील फरक किती आहे?
(A) 99 (B) 90
(C) 100 (D) 9
165. यापैकी कोणता उतरता क्रम आहे?
(A) 102345680, 63521047, 63514796, 7355014, 7354206
(B) 102345680, 63521047, 7354206, 63514759, 7355014
(C) 63521047, 63514759, 7355014, 102345680, 7354206
(D) 63521047, 7354206, 63514759, 7355014, 102345680
166. यापैकी कोणता चढता क्रम आहे?
(A) 9873426, 24615019, 990357, 9874012, 24620010
(B) 990357, 9873426, 9874012, 24615019, 24620010
(C) 990357, 9873426, 24620010, 9874012, 24615019
(D) 9873426, 9874012, 24615019, 24620010, 990357
167. मागील 2 वर्षांमध्ये माता वैष्णोदेवी मंदिराचे दर्शन घेणा-यांची संख्या अनुक्रमे 13789509 आणि 12976498 होती. या दोन वर्षांमध्ये किती लोकांनी मंदिराचे दर्शन घेतले?
(A) 26766007 (B) 26760007
(C) 26700667 (D) 26700067
168. $(170 + 395)$ ची शतकीय निकटतम संख्या कोणती आहे?
(A) 400 (B) 600
(C) 500 (D) 700
169. * च्या जागी कोणता एकच अंक असेल ज्यामुळे समीकरणाचे समाधान होईल? $856 - * 3 * = 6 * 4$
8	5	6
-	*	3
6	*	4
- (A) 2 (B) 5
(C) 3 (D) 4
170. पाच अंकी सर्वात मोठी संख्या आणि सहा अंकी सर्वात छोटी संख्या यातील फरक किती आहे?
(A) 10000 (B) 9
(C) 9 (D) 1
171. 4 अंकी सर्वात मोठी संख्या आणि 7 अंकी सर्वात लहान संख्या यातील फरक किती आहे?
(A) 990001 (B) 999901
(C) 999001 (D) 900001
172. 36490 मधील 6 आणि 9 या अंकांची अदलाबदल करून तयार होणारी संख्या आणि मूळ संख्या यातील फरक किती आहे?
(A) 2690 (B) 2780
(C) 2970 (D) 2790
173. चार अंकी सर्वात मोठी संख्या आणि तीन अंकी सर्वात छोटी संख्या यांचा गुणाकार किती आहे?
(A) 999900 (B) 999000
(C) 9999900 (D) 990000
174. दोन पूर्ण संख्यांचा गुणाकार शून्य आहे. यावरून तुम्ही काय

- निष्कर्ष काढू शकाल
 (A) किमान एक संख्या शून्य आहे.
 (B) दोन्ही संख्या शून्य असू शकतात.
 (C) दोन्ही योग्य आहेत.
 (D) कोणतेच योग्य नाही.
175. अशी कोणती संख्या आहे, जिला त्याच संख्येने गुणल्यास तीच संख्या येते?
 (A) 1 आणि 3 (B) 0 आणि 1
 (C) 5 आणि 7 (D) 9 आणि 11
176. ती कोणती संख्या आहे जिला 35 ने भागल्यास भागाकार 20 आणि बाकी 18 येते?
 (A) 612 (B) 823
 (C) 718 (D) 529
177. ती कोणती संख्या आहे जिला 58 ने भागल्यास भागाकार 40 आणि बाकी 31 येते?
 (A) 2313 (B) 2351
 (C) 2341 (D) 2321
178. दोन संख्यांचा गुणाकार 504347 आहे. त्यातील एक संख्या 1591 आहे, तर दुसरी संख्या कोणती असेल?
 (A) 308 (B) 299
 (C) 316 (D) 317
179. 59761 या संख्येला एका संख्येने भागले असता भागाकार 189 आणि बाकी 37 येते. तर भाजक किती असेल?
 (A) 316 (B) 310
 (C) 320 (D) यापैकी कोणतेही नाही.
180. 55390 ला 299 ने भागले असता बाकी 75 येते. भागाकार किती असेल?
 (A) 172 (B) 183
 (C) 125 (D) 185
181. खालीलपैकी कोणती सर्वात लहान पूर्ण संख्या आहे?
 (A) 1 (B) 2
 (C) 0 (D) यापैकी कोणतेही नाही.
182. खालीलपैकी कोणती सर्वात लहान सम पूर्ण संख्या आहे.
 (A) 0 (B) 1
 (C) 2 (D) यापैकी कोणतेही नाही
183. खालीलपैकी कोणती सर्वात लहान विषम पूर्ण संख्या आहे?
 (A) 0 (B) 1
 (C) 3 (D) 5
184. 437 आणि 487 दरम्यान किती पूर्ण संख्या आहेत?
 (A) 50 (B) 49
- (C) 51 (D) यापैकी कोणतेही नाही.
185. 999 च्या नंतरची आणि 1001 आधीच्या संख्यांचा गुणाकार किती आहे?
 (A) एक लाख (B) दहा करोड
 (C) दहा लाख (D) एक करोड
186. खालीलपैकी कोणती संख्या पूर्ण संख्येच्या आधीची नाही?
 (A) 1 (B) 0
 (C) 2 (D) यापैकी कोणतेही नाही.
187. सर्वात लहान पूर्ण संख्या आणि दोन अंकी सर्वात मोठी संख्या या दरम्यान किती पूर्ण संख्या आहेत?
 (A) 101 (B) 100
 (C) 99 (D) 98
188. जर n ही अशी पूर्ण संख्या आहे की, $n + n = n$, तर $n = ?$
 (A) 1 (B) 2
 (C) 3 (D) यापैकी कोणतेही नाही.
189. 3 अंकी सर्वात लहान संख्येच्या आधीची संख्या ही आहे.
 (A) 99 (B) 99
 (C) 100 (D) 101
190. ती संख्या कोणती आहे जिला 53 ने भागले असता भागाकार 8 आणि बाकी 5 येते?
 (A) 424 (B) 419
 (C) 429 (D) यापैकी कोणतेही नाही.
191. योग्य पर्याय निवडा.
 (A) $-3 > +5$ (B) $+5 > -3$
 (C) $+8 > +10$ (D) $0 > +1$
192. सोडवा. $0 + 0 + 0 + 0 + 0$
 प्रत्येक 0 चे मूल्य 2 असेल तर सर्व 0 ची बेरीज किती आहे?
 (A) 12 (B) 10
 (C) 14 (D) 15
193. रिकाम्या जागी भरा.
 $(+3 - 8 + 5) \underline{\hspace{1cm}} (+5 - 8 - 3 + 2)$
 (A) $>$ (B) $<$
 (C) $=$ (D) $\geq$
194. ऋण संख्या, शून्य आणि धन संख्या यांच्या समुहाला काय म्हणतात?
 (A) नैसर्गिक संख्यांचा समूह
 (B) पूर्णांक संख्यांचा समूह
 (C) धन संख्यांचा समूह
 (D) ऋण संख्यांचा समूह
195. खालीलपैकी कोणती सर्वात मोठी ऋणात्मक पूर्णांक संख्या आहे?
 (A) -100 (B) -9
 (C) -1 (D) 1
196. कोणती संख्या ऋण किंवा धन नाही?
 (A) 1 (B) 5

नवोदय मार्गदर्शिका इयत्ता - 6 वीं

- (C) 0 (D) 10
197. दोन पूर्णांक संख्याची बेरीज 238 आहे. जर त्यापैकी एक - 122 असेल, तर दुसरी संख्या कोणती आहे?
(A) 365 (B) 360
(C) 375 (D) 370
198. दोन पूर्णांक संख्याची बेरीज -223 आहे. जर त्यापैकी एक 172 असेल, तर दुसरी संख्या कोणती आहे?
(A) 395 (B) -395
(C) -390 (D) 390
199. जर a आणि b अशा दोन पूर्णांक संख्या आहेत की a, b च्या आधेची संख्या आहे. a - b चे किंमत काढा.
(A) 1 (B) 0
(C) -1 (D) 2

200. जर a आणि b अशा दोन पूर्णांक संख्या आहेत की a, b च्या नंतरची संख्या आहे. a - b चे किंमत काढा.
(A) 0 (B) -2
(C) -1 (D) 1
201. दोन पूर्णांक संख्याची बेरीज -38 आहे. जर त्यापैकी एक 240 असेल, तर दुसरी संख्या कोणती आहे?
(A) -273 (B) -271
(C) 278 (D) -278
202. खालीलपैकी कोणते विधान सत्य नाही ?
(A) $0+0=0$ (B) $0-0=0$
(C) $0 \times 0=0$ (D) $0 \div 0=0$
203. एक ऋणात्मक पूर्णांक संख्या ___ पूर्णांक संख्येच्या समान असते.
(A) नकारात्मक (B) सकारात्मक
(C) शून्य (D) यापैकी कोणताही नाही
204. सर्वात लहान ऋणात्मक पूर्णांक संख्या कोणाच्या समान असते? ___.

विषय - गणित					उत्तरसूची (A)-9										संख्याज्ञान					
Q. No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Ans.	D	D	B	D	B	A	B	D	C	C	D	B	D	D	B	C	D	D	A	D
Q. No.	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Ans.	A	C	B	C	D	A	D	C	B	D	D	B	A	B	D	B	D	B	C	A
Q. No.	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
Ans.	A	D	C	C	C	D	C	C	D	B	C	D	B	B	B	D	A	B	A	C
Q. No.	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
Ans.	A	B	B	A	C	B	A	C	D	B	A	C	B	B	D	C	B	D	B	D
Q. No.	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Ans.	A	B	C	A	D	D	C	A	D	B	C	C	B	B	A	B	D	D	C	B
Q. No.	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120
Ans.	D	A	B	C	C	B	A	C	C	C	D	C	B	C	D	B	A	C	B	B
Q. No.	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140
Ans.	D	B	C	B	C	B	D	D	B	B	D	D	C	B	C	B	D	D	B	A
Q. No.	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160
Ans.	B	C	D	C	C	D	B	D	B	C	C	B	A	C	B	C	C	B	D	D
Q. No.	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180
Ans.	A	A	A	A	A	B	A	B	A	D	A	D	A	A	B	C	B	D	A	D
Q. No.	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200
Ans.	C	C	B	B	C	B	D	D	B	C	B	B	A	B	C	C	B	B	C	D
Q. No.	201	202	203	204																
Ans.	B	A	B	D																

जवाहर नवोदय विद्यालय प्रवेश परीक्षा

मार्गदर्शिका

इयत्ता - 6 वी

विभाग - III

भाषा चाचणी - मराठी

मराठी व्याकरण

➤ शब्दांच्या जाती

विकारी

1. नाम
2. सर्वनाम
3. विशेषण
4. क्रियापद

• विकारी –

लिंग, वचन, विभक्ती यांचा परिणाम होऊन बदल होतो.

• अविकारी –

लिंग, वचन, विभक्ती यांचा परिणाम होत नाही.

• नाम :

व्याख्या – प्रत्यक्षात अस्तित्वात असलेल्या किंवा काल्पनिक वस्तूला किंवा त्यांच्या गुणांना जे नाव दिले जाते त्याला नाम असे म्हणतात.
उदा. – स्पर्श, पृथ्वी, सौंदर्य, सुनिता, नदी.

• नामाचे प्रकार :

1. सामान्य नाम – सामान्य नामाचे दोन प्रकार पडतात

अ. पदार्थवाचक नाम

जे घटक शक्यतो लीटर, मीटर, किंवा किलो ग्रॅम अशा परिमाणात मोजले जातात, संख्येत मोजले जात नाहीत, त्या घटकांच्या नावांना पदार्थ वाचक नामे म्हणतात.

उदा. – तांबे, कापड, पीठ, प्लास्टिक, पाणी, सोने साखर, तूप, दूध, हवा.

ब. समूहवाचक नाम

समान गुणधर्म असणाऱ्या अनेक घटकांच्या एकत्रित समूहाला दिलेल्या नावाला समूहवाचक नाम म्हणतात.

उदा. – मोळी, जुडी, ढिगारा, गंज, वर्ग, सैन्य, कळप.

2. विशेषनाम – ज्या नामावरून जातीचा बोध होतो त्या जातीतील एका विशिष्ट पदार्थाचा बोध होतो त्याला विशेष नाम असे म्हणतात.

उदा. – गंगा, हिमालय, राधिका, गोदावरी, रमेश, औरंगाबाद, ताजमहल, सूर्य, चंद्र ब्रह्मा, गोपाळ, महेश, मोनी, रान, मुंबई.

3. भाववाचक नाम – ज्या नामामधून पदार्थाचा किंवा वस्तूचा कोणत्याही प्रकारचा गुण, भाव, धर्म व्यक्त होतो त्याला भाववाचक नाम म्हणतात.

– भाववाचक नामाचे अनेकवचन होत नाही.

– भाववाचक नामाचे स्वतंत्र अस्तित्त्व आहे.

उदा. – शौर्य, देवत्व, देवपण, मोठेपण, चतुराई, भव्यत्व दास्यत्व, धैर्य, गुलामगिरी, दुधाळ, श्रीमंती, गोडी, लबाडी, वकिली शांतता, मधुरता पाटीलकी, आपुलकी, क्रूरता, नम्रता.

नाम – अभ्यास प्रश्न

1. खालील पैकी विशेष नाम ओळखा.
(A) नवलाई (B) सरस्वती
(C) चांदी (D) धैर्य
  2. तुमचा मुलगा कुंभकर्णच दिसतो. अधोरेखित शब्दांचे नाम ओळखा.
(A) सामान्य नाम (B) विशेष नाम
(C) भाववाचक नाम (D) समूहवाचक नाम
  3. खाली दिलेल्या शब्दांपैकी विशेष नाम कोणते?
(A) प्राणी (B) पक्षी
(C) दिनेश (D) पर्वत
  4. सुशील अभ्यास करत आहे. यातील सुशील हे काय आहे?
(A) नाम (B) क्रियापद
(C) सर्वनाम (D) क्रियाविशेषण
  5. मुलगा, लेखणी, नदी, शाळा हे खालील पैकी कोणते नाम आहे?
(A) विशेष नाम (B) सामान्य नाम
(C) भाववाचक नाम (D) पदार्थवाचक नाम
- खालील शब्दसमूहांसाठी योग्य शब्द निवडा**
6. मेंढ्यांचा _____
(A) ढीग (B) संच
(C) रास (D) कळप
  7. दगडांचा _____
(A) गुच्छ (B) मालिका
(C) संच (D) ढीग
  8. कीटकांचा _____
(A) थवा (B) कळप
(C) गुच्छ (D) संच
  9. हॅरी पॉटर पुस्तकाची _____
(A) लीड (B) रास
(C) मालिक (D) ढीग
  10. पुस्तकांचा _____
(A) कळप (B) रास
(C) संच (D) गुच्छ
  11. फुलांचा _____
(A) ढीग (B) गुच्छ
(C) थवा (D) संच

12 – 20 अधोरेखित शब्दांची जात ओळखा

12. त्याचे बोलणे मनाला लागले आहे.

- (A) सामान्य नाम (B) भाववाचक नाम
3) विशेष नाम (D) धातुसाधित नाम

13. गरिबांना सर्वांनी मदत करणे आवश्यक आहे.

- (A) नाम (B) विशेषण
(C) उभयान्वयी (D) केवलप्रयोगी

14. माधुरी हा शब्द नामाच्या कोणत्या प्रकारात मोडतो.

- (A) सामान्य नाम (B) भाववाचक नाम
(C) द्रव्यवाचक नाम (D) सर्वनाम

रिकाम्या जागा भरा

15. वात्सल्य हा शब्द _____ आहे.

- (A) विशेष नाम (B) भाववाचक नाम
(C) सामान्य नाम (D) समूहवाचक नाम

16. चागुलपणा _____ नाम आहे.

- (A) विशेषनाम (B) सामान्य नाम
(C) भाववाचक नाम (D) सर्वनाम

17. साखर, मीट, हवा, तेल, ही _____ नामे आहेत.

- (A) सामान्य (B) भाववाचक
(C) विशेष (D) पदार्थवाचक

18. मोळी, ढिगारा, कळप हा नामाचा _____ प्रकार आहे.

- (A) सामान्य नाम (B) भाववाचक नाम
(C) समूहवाचक नाम (D) पदार्थवाचक नाम

19. सुलभा हे _____ नाम आहे.

- (A) विशेष (B) सामान्य
(C) सर्वनाम (D) पदार्थवाचक

20. सामान्य नाम _____ हे आहे.

- (A) हिंदूस्थान (B) मानवता
(C) शाळा (D) गोदावरी

➤ वाक्यप्रचार

- हरभऱ्याच्या झाडावर चढवणे – खोटी स्तुती करणे.
- वाली भेटणे – आधार देणारा माणूस भेटणे.
- आग पाखडणे – अतोनात संतापणे.
- उंटावरून शेळ्या हाकणे – प्रत्यक्ष कार्यापासून दूर राहून नुसत्या सूचना देणे.
- आगेकूच करणे – निश्चयपूर्वक पुढे पुढे जाणे.
- जीव भांड्यात पडणे – सुटकेची भावना निर्माण होणे.
- कुंपणाने शेत खाणे – ज्याच्या हाती रक्षणाचे काम आहे त्याच सळो की पळो करणे – संतापून सोडणे.

- आभाळ फाटणे – सर्व बाजूंनी संकटे येणे,
- आढेवेढे होणे – इच्छा असूनही नकार दर्शविण्याचा प्रयत्न करणे.
- शंख करणे – आरडाओरडा करणे,
- कणिक तिंबणे – खूप मारपीट करणे,
- कचाट्यात सापडणे – तावडीत
- कोंड्याचा करणे – हलाखीच्या परिस्थितीतही काटकसरीने पण समाधानाने
- सूतोवाच करणे – प्रारंभ करणे.
- सूंबाल्या करणे – पळून जाणे.
- शेणसडा होणे – परिस्थिती वाईट होणे, वाया जाणे.
- अग्निदिव्य करणे – सत्त्वासाठी प्राणांतिक संकटातून जाणे.
- कच खाणे – माघार घेणे,
- ऊर फोडून घेणे – फार श्रम करणे,
- कवडी किमतीचे – क्षुद्र
- गुळाचा गणपती – जड व आळशी माणूस
- गारुड करणे – जादूटोणा करणे.
- तोफ डागणे – खूप रागावून बोलणे,
- दगडास शेंदूर फासणे – अकारण मोठेपणा देणे.
- दिशा देणे – एखाद्या कार्याचा उपदेश करणे.
- कानामागे टाकणे – दुर्लक्ष
- डोक्यावर खापर फोडणे – निर्दोष माणसावर दोष टाकणे.
- गळ्यातला ताईत होणे – अत्यंत आवडता होणे
- धूळ चारणे – पूर्ण पराभव करणे.
- अटकेवर झेंडा लावणे – मोठा पराक्रम गाजविणे.
- अंगात वीज संचारणे अचानक बळ येणे.
- केसाने गळा कापणे – घात करणे.
- तोंड काळे करणे – कायमचे निघून जाणे.
- डोळ्यांत खुपणे – सहन न होणे.
- डोळे झाक करणे – दुर्लक्ष करणे.
- कंटाशी प्राण येणे – यण खूप कासावीस होणे.
- गळ्यात गळा घालणे – खूप मैत्री होणे.
- खडा लावणे – एखाद्या गोष्टीच्या अनुभवावरून
- खांद्याला भिडवणे – सहकार्याने काम करणे.
- पाचावर धारण बसणे – भयभीत होणे
- पराचा कावळा करणे – अतिशयोक्ती करणे. –
- आफळ साफळ करणे – आदळ आपट करणे.
- कान टोचणे – योग्य गोष्ट सुनावणे.
- उष्ट्या हाताने कावळा न हाकणे – कधी कोणाला काहीही न देणे
- कल्हई करणे – सारवासारव करणे.
- इतिश्री करणे – शेवट करणे.
- ओनामा – प्रारंभ
- तोंडाला कुलूप घालणे – गप्प बसणे, तोंडातून ब्र सुध्दा न काढणे.
- तोंडाला तोंड देणे – भांडणे.

- ब्रम्हांड आठविणे – भीती वाटणे.
- आखूड शिंगी बहुदुद्धी – सर्व योग्य गोष्टी एकत्र येणे,
- ढोर कष्ट करणे – खूप मेहनत करणे.
- पांग फेडणे – कृतज्ञतेने उपकाराची परतफेड
- तत्वाला काळिमा फासणे – तत्वाच्या विरुद्ध वागणे,
- त्राटिका – कुजाग बायको.
- त्रेधा उडणे – फजिती होणे.
- चतुर्भुज होणे – कैद होणे, लग्न होणे.
- षटकर्णी होणे – गुप्त गोष्ट तिसऱ्यास सांगणे.
- तत्त्वतः निघून जाणे – रागाने निघून जाणे.
- पदरमोड करणे – स्वतःसाठी ठेवलेल्या पैशातून दुसऱ्यासाठी खर्च करणे.
- उधान येणे – भरती येणे.
- अमृतकला सोसणे – जीव घाबरा होणे.
- दवंडी पिटणे – जाहीर करणे, सर्वाना सांगणे.
- डाळ न शिजणे – काम न साधणे.
- टेंभा मिरवणे – शान दाखवणे.
- हमरीतुमरीवर येणे – वादाला भांडणाचे स्वरूप येणे.
- स्वतःच्या पायावर उभे राहणे – दुसऱ्यापेक्षा वरचढ होणे.
- हाती कान न लागणे – काहीच फायदा न होणे.
- काट्याने काटा काढणे – दृष्टाकडून दुष्टाला शासन करणे.
- आभाळ कोसळणे – मोठे संकट कोसळणे.
- पोटात आग पडणे – खूप भूक लागणे.
- नजर चुकवणे – न दिसेल अशी हालचाल करणे, फसवणे.
- वाकुल्या दाखवणे – चिडवणे.
- अभय देणे – भीती नाहीशी
- पाणी सोडणे – एखाद्या गोष्टीचा त्याग करणे.
- खुशामत करणे – एखाद्याची स्तुती करणे, एखाद्याच्या मनाप्रमाणे वागून त्याला खूश करणे
- सुळावर चढवणे – फाशी देणे.
- विवेक करणे – सारासार विचार करणे,
- मर्जी राखणे – एखाद्याच्या मनाप्रमाणे वागणे
- अर्ध्या वचनात राहणे – आज्ञा पाळणे, आज्ञेत राहणे.
- शरीराचे रती रती तुकडे होईपर्यंत कष्ट करणे – खूप कष्ट करणे,
- रक्ताचे पाणी करणे – खूप कष्ट करणे,
- त्रिभुवन टेंगणे वाटणे – अतिशय आनंद होणे.
- अंतःकरण सह होणे – मन भरून येणे.
- अर्धचंद्र मिळणे – हकालपट्टी होणे.
- आळा घालणे – आवर घालणे,
- मन मोहून जाणे – मन आकर्षित होणे.
- महती गाणे – मोठेपण सांगणे.
- चित्त वेधणे – लक्ष वेधून घेणे.
- संगोपन करणे – पालनपोषण करणे.

- आंबून जाणे – विटून जाणे, थकणे.
- राबराब राबणे – खूप कष्ट करणे
- तोंड वेंगाडणे – याचना करणे,
- गुंगी येणे – सुस्ती येणे.
- जिभाळ लागणे – खोल जखम होणे.
- जळफळाट होणे – रागाने लाल होणे
- तमा नसणे – पर्वा नसणे, फिकीर नसणे.
- डोक्यावर घेणे – अति लाड करणे.
- चूर होणे – मग्न होणे.
- जमीन-अस्मानाचा फरक असणे – खूप मोठे अंतर असणे.
- अंगावर काटा उभा रहाणे – खूप भीती वाटणे.
- सलगी करणे – मैत्री करणे,
- उरी फुटून मरणे – अतीव दुःखाने अंत होणे.
- उपजीविका करणे – उदरनिर्वाह करणे.
- जीव नकोसा होणे – वैतागून जाणे.

➤ विरुद्धार्थी शब्द

• अधिक X उणे	• कर्म – कुकर्म
• अधिक X उणे	• कल्याण – अकल्याण
• अध्ययन X अध्यापन	• किमान – अवगुण
• अनुयायी X पुढारी	• कृत्रिम – नैसर्गिक
• अबोल X वाचाळ	• कृपा – अवकृपा
• अभिमानी X निराभिमानी	• खंडन – मंडन
• अल्पायुषी X दीर्घायुषी	• चल – अचल
• अवखळ X गंभीर	• गुळगुळीत – खरखरीत
• अवनत X उन्नत	• चढाई – माघार
• आशा X निराशा	• चपळ – मंद
• आशीर्वाद X शाप	• जन्म – मृत्यू
• उंच X सखल	• जहाल – कृतज्ञ
• उघड X गुप्त	• जागृत – निद्रिस्त
• उथळ X खोल	• तीक्ष्ण – बोथट
• उदय X अस्त	• थोर – सान
• उदार X अनुदार	• दयाळू – निर्दय
• उध्दट X नम्र	• दिन – रजनी
• एकमत X दुमत	• दीर्घ – ह्रस्व
• एकी X स्वर्ग	• देशभक्त – देशद्रोही
• ऐच्छिक X अनेच्छिक	• दोषी – निर्दोषी
• कमाल X गुण	• धनवंत – गरीब
• धूर्त X भोळा	• शाप – तर
• धूर्त X भोळा	• शाश्वत – अशाश्वत
• पराजित X अपराजित	• शीतल – उष्ण
• पुरोगामी X प्रतिगामी	• शुक्लपक्ष – वैद्यपक्ष
• पूर्वगामी X कर्मत	• श्रेष्ठ – कनिष्ठ

- घर – सदन, भुक्त, गेह, ग्रह, निकेतन
- घास – कवळ, ग्रास
- चंद्र – इंद्र, हिमांशु, शशी, सोम, निशाकर, शाशांक
- चांदणे – चंद्रीका, कौमुदी, जोत्स्ना, चंद्रप्रकाश
- चाड – गरज, गोडी, आवड
- चालिंदर – तंत्र, तहा
- जग – भुवन, विघ्न, दुनिया, जगत, भूलोक
- जीभ – जिह्वा, रसना
- जोखड – काळजीचे ओझे
- झुंबड – थवा, रीघ
- जोके – शिर, मस्तक, मूर्धा, शीश, शीर्ष
- जोळा – चक्षु, अक्ष, नयन, नेत्र
- जौल – मांडणी
- ढग – घन, आभाळ, तोमर, अभ, नीरद, अबुद, जलधर
- ढीग – रास
- ढोला – लट्ट
- तडब – भरपूर, खचाखच
- तारु – जहाज, गुलबत
- ताली – कैवारी, रक्षणकर्ता
- तृक्ष – पादप, झाड, सुम, तरु, विटप
- तृण – गवत
- तृष्णा – लालसा, तहान
- थंड – गार, शीतल, शीत
- दरिद्री – दीन, गरीब, निर्धन, कंगाल
- दात – दंत, रुदन
- दानी – उदार, दाता, दानशूर
- दुर्जन – अभद्र, दुष्ट, असाध, अनुदार
- देह – तनु, काया, वपू, शरीर
- धवल – शुभ्र पांढरा
- नंदिनी – मुलगी, कन्या, तनया, सुता, आत्मजा, दुहिता, तनुजा
- नमस्कार – नमा, प्रतिपात, वंदन
- पोरका – निराधार
- पोशिंदा – पोसणारा
- प्रकाश – उजेड, तेज
- नवरा – प्राणनाथ, पती, धन, वल्लभ, नारायण, भरतार, प्रभू, स्वामी
- प्रतीक – चिन्हे, खूण
- प्रत्यही – प्रतिदिन
- नारळ – नारियल, श्रीफळ
- नाव – नौका, जलयान, होडी
- नेक – चांगला, सरळ
- पंक्ती – रांग, पतंग, ओळ
- पक्षी – अंडज, विहंग, द्विज, खग, विहंगम
- पगा – पाहा, बघा

- पतित – दुर्गुणी
- पत्नी – दारा, जाया, कांन्ता, आर्या, वामांगी, गेहिनी, कलत्र, अर्धांगिनी
- पर्वत – महीधर, गिरी, नग, अचल, शैल, डोंगर, मेरु, अद्री, भूधर, धराधर
- पवित्र – सूची, निर्मल, पावन, विमल, शुध्द
- पाणी – अमृत, आप, वारी, उदक, जीवन, शीर
- पान – मल्लव, दल, पर्ण, पत्री, पत्र, निर्झरिणी, तटिनी, आपगा, तरंगिणी
- पाप – पातक, अपकर्म, दुरीत, दुष्कृत्य
- पाय – पाद, चरण, पद
- पुरुष – नर, मनुष्य, मर्द
- पृथ्वी – क्षमा, भूमी, वसुंधरा, भू, मही, धरा, वसुधा, रत्नगर्भा, अवनी
- पोपट – रावा, राघु, शुक
- प्रेषित – देवदूत
- बक – बगळा
- बहिण – अनुजा, अग्रजा, भगिनी, सहोदरा
- बांधेसूद – रेखीव, सुडौल
- बाप – पिता, जन्मदाता, जनक, वडील
- बिकट – अवघड, कठीण
- बीजमंत्र – सूत्र, मूळ
- बैल – पोळ, वृषभ, खोंड
- बोलणे – वाणी, वाचा, गिरा
- ब्राम्हण – विप्र, द्विज
- भांडण – तंटा, झगडा, कलह, कज्जा
- भाऊ – अनुज, शता, सहोदर, बंधु, ताकद, बंध, अग्रज
- भारत – आर्यावत, हिंदोरता, हिदेश
- भुंगा – अली, मधुप, मिलिंद, मधुकर, बाप पद, श्रमर
- मनसुबा – विचार, बेत
- मलूल – निस्तेज
- मल्ल – पहिलवान
- महा – गुरु, महान, विराट, मोठा
- मुलगा – नंदन, पुत्र, आत्मज, तनय, तनुज
- मेष – मेंढा
- मोर – शिखी, मयूर, नीलकंठ, केळभ
- यज्ञ – कतु, भरव याग, होम
- यहुदी – तापस, तपस्वी, साधक, योगी, मुनी, साधू
- याचक – भिकारी
- युद्ध – समर, रण, संगर, झुंज, संग्राम
- योद्धा – पराक्रमी
- रंक – गरीब
- राजा – भूपती, भूप, नृपती, भूपाल, शय, लोकपाल, भूमीपाल, नृप, नरेंद्र, पृथ्वीपती, नरेश

3. रीती भविष्यकाळ ओळखा
 (A) मी उद्या जाईन (B) मी उद्या पोहोचलो असेन
 (C) मी गो लिहिली असेल (D) मी पुस्तक वाचत जाईन
4. पूर्ण भूतकाळ ओळखा
 (A) त्याने पुस्तक वाचले (B) त्याने पुस्तक वाचले होते.
 (C) तो गो लिहितो (D) त्याने कथा लिहिली
5. आम्ही परवा तुमच्याकडे येऊ.
 (A) वर्तमान काळ (B) भविष्य काळ
 (C) भूतकाळ (D) यापैकी नाही
6. सलीम घराबाहेर निघत आहे.
 (A) साधा वर्तमानकाळ (B) पूर्ण वर्तमानकाळ
 (C) चालू वर्तमानकाळ (D) रिती वर्तमानकाळ
7. मी आंबे खाल्ले आहेत.
 (A) साधा भूतकाळ (B) अपूर्ण वर्तमानकाळ
 (C) रीती वर्तमानकाळ (D) पूर्ण वर्तमानकाळ
8. 'मी निबंध लिहिला असेन' या वाक्यातील काळ ओळखा
 (A) साधा वर्तमानकाळ (B) पूर्ण भविष्यकाळ
 (C) पूर्ण वर्तमानकाळ (D) रीती भविष्यकाळ
9. काळ ओळखा. 'मी कादंबरी वाचत होतो.'
 (A) अपूर्ण भूतकाळ (B) पूर्ण वर्तमानकाळ
 (C) रिती भूतकाळ (D) रीती वर्तमानकाळ
10. 'मी परीक्षा देत आहे.' या वाक्याचा काळ कोणता?
 (A) भविष्यकाळ (B) भूतकाळ
 (C) वर्तमानकाळ (D) अनंतकाळ
11. 'अपूर्ण भविष्यकाळी' वाक्याचा पर्याय शोधा.
 (A) आईने देवपूजा केली असेल
 (B) आई देवपूजा करीत होती.
 (C) आई देवपूजा करीत असेल
 (D) आई देवपूजा करीत आहे.
12. 'विनीत गृहपाठ करीत होता.' या वाक्यातील काळ ओळखा.
 (A) अपूर्ण भूतकाळ (B) पूर्ण भूतकाळ
 (C) अपूर्ण भविष्यकाळ (D) अपूर्ण वर्तमानकाळ
13. 'आई-बाबा ग्रंथालयात गेले आहेत.'
 (A) पूर्ण वर्तमानकाळ
 (B) अपूर्ण वर्तमानकाळ
 (C) पूर्ण भूतकाळ
 (D) पूर्ण भविष्यकाळ
14. 'आम्ही कॅरम खेळत आहोत.'
 (A) पूर्ण वर्तमानकाळ (B) अपूर्ण वर्तमानकाळ
 (C) अपूर्ण भूतकाळ (D) अपूर्ण भविष्यकाळ
15. रिती वर्तमानकाळ ओळखा
 (A) ती भाषण करत (B) ती भाषण करत आहे
 (C) तिने भाषण केले आहे (D) ती भाषण करत असते.

16. 'सचिनने ड्रायव्हरला कार पुढे नेण्यास सांगितले.'
 (A) भूतकाळ (B) भविष्यकाळ
 (C) अपूर्ण भूतकाळ (D) यापैकी नाही
17. वर्तमान काळाचा पर्याय शोधा
 (A) मी पेरू खातो (B) मी पेरू खाल्ले असतील.
 (C) मी पेरू खाल्ले आहेत (D) मी पेरू खात आहे
18. वर्तमान काळाचा पर्याय शोधा
 (A) सूर्य उगवल्याबरोबर चिमणी येते
 (B) व्यायाम करताना जड उचलतो
 (C) उद्या बाबा घरी येतील
 (D) मी गात होतो
19. 'आश्विनी अभ्यास करत होती.' काळ ओळखा.
 (A) पूर्ण भूतकाळ (B) अपूर्ण भविष्यकाळ
 (C) अपूर्ण वर्तमानकाळ (D) अपूर्ण भूतकाळ
20. 'पोलिसाने चोरास पकडले.' काळ ओळखा.
 (A) भूतकाळ (B) भविष्यकाळ
 (C) वर्तमानकाळ (D) यापैकी नाही.

➤ लिंग

व्याख्या – नामाच्या रूपावरून एखादा घटक वास्तविक अगर काल्पनिक पुरुष जातीचा आहे की स्त्री जातीचा आहे. की दोन्ही पैकी कोणत्याच जातीचा नाही हे ज्याच्यावरून कळते त्याला लिंग असे म्हणतात.

लिंगाचे खालील तीन प्रकार पडतात

पुल्लिंग, स्त्रीलिंग, नपुंसक लिंग

- पुल्लिंग** – पुरुष किंवा नर जातीचा बोध करून देणाऱ्या शब्दाला पुल्लिंग असे म्हणतात.
 उदा. – मुलगा, घोडा, फळा, चिमणा, मृत्यू इत्यादी.
- स्त्रीलिंग** – स्त्री किंवा मादी जातीचा बोध करून देणाऱ्या शब्दांना स्त्रीलिंग असे म्हणतात.
 उदा. – मुलगी, होडी, फळी, चिमणी, श्रीमंती इत्यादी.
- नपुंसक लिंग** – एखाद्या नामावरून नर वा मादी असा कोणताही बोध होत नसेल तर ते नपुंसक लिंग मानतात.
 उदा. – पुस्तक, फुल, वास्तू, गवत इत्यादी

लिंग – अभ्यास प्रश्न

खालील शब्दांचे लिंग बदला (1 ते 5)

- सम्राट**
 (A) सम्राटीण (B) सम्राट
 (C) सम्राज्ञी (D) यापैकी नाही.
- देवपूजा**
 (A) पुल्लिंग (B) स्त्रीलिंग
 (C) नपुंसकलिंग (D) यापैकी नाही

3. झाड
(A) पुल्लिंग (B) स्त्रीलिंग
(C) नपुंसकलिंग (D) यापैकी नाही.
4. पुस्तक
(A) नपुंसकलिंग (B) पुल्लिंग
(C) स्त्रीलिंग (D) यापैकी नाही
5. कमाई
(A) स्त्रीलिंग (B) पुल्लिंग
(C) नपुंसकलिंग (D) यापैकी नाही
6. खालीलपैकी नपुंसकलिंगी शब्द ओळखा
(A) दगड (B) लेखक
(C) भिंत (D) यापैकी नाही
7. खालील काही पुल्लिंगी शब्दांची स्त्रीलिंगी रूपे दिलेली आहेत. त्यापैकी अयोग्य जोडी ओळखा.
(A) हत्ती – हत्तीण (B) वानर – वानरीण
(C) बेडूक – बेडकी (D) जनक – जननी
8. 'पत्रकार' या शब्दाचे विरुद्ध लिंग ओळखा.
(A) पत्रकर्ती (B) पत्रकारीण
(C) पत्रकारिणी (D) पत्रकारी
9. 'कवी' या शब्दाचे स्त्रीलिंगी रूप –
(A) कवी (B) कवियत्री
(C) कवयित्री (D) काव्यकत्री
10. पुढील लिंग रूपाची चुकीची जोडी कोणती?
(A) पाटील – पाटलीण (B) श्रीमान – श्रीमती
(C) वाघ्या – मुरळी (D) जनक – जानकी
11. 'उंट' या नामाचे स्त्रीलिंग रूप ओळखा
(A) उंटीण (B) उंटणी
(C) सांडणी (D) सांड
12. लिंग ओळखा – साखर – भात
(A) पुल्लिंग (B) स्त्रीलिंग
(C) नपुंसकलिंग (D) यापैकी नाही
13. 'गोपी' या शब्दाचा विरुद्ध लिंग शब्द कोणता?
(A) गोपिण (B) गवळण
(C) गोपिका (D) गोप
14. 'पोपट' या नामाचे स्त्रीलिंग रूप कोणते?
(A) पोपटीण (B) मैना
(C) राघू (D) पोपट
15. लिंग ओळखा – सोने
(A) नपुंसकलिंगी (B) पुल्लिंग
(C) स्त्रीलिंग (D) यापैकी नाही
16. कोणाच्या पिलास 'बछडा' म्हणतात?
(A) हत्तीच्या (B) घोड्याच्या
(C) वाघाच्या (D) सिंहाच्या

17. कोणाच्या पिलास 'शावक' म्हणतात?
(A) गाय (B) हरिण
(C) मांजर (D) शेळी

18. 'पुस्तक' हा शब्द कोणत्या लिंग प्रकारात येतो?
(A) नपुंसकलिंग (B) पुल्लिंग
(C) स्त्रीलिंग (D) यापैकी नाही

19. पुल्लिंग ओळखा
(A) गवळी (B) कोळीण
(C) कासारीण (D) वाघीण

20. दुकानदाराने पुस्तकाचे गट्टे बांधले (अधोरेखित नामाचे लिंग ओळखा)
(A) नपुंसकलिंग (B) स्त्रीलिंग
(C) पुल्लिंग (D) उभयलिंग

► नामाचा वचन विचार

व्याख्या – "नामाच्या ठिकाणी संख्या सुचविण्याचा जो धर्म (शब्द) असतो, त्याला वचन असे म्हणतात."

वचनाचे मुख्य दोन प्रकार पडतात

एकवचन, अनेकवचन (बहुवचन)

वचनांसंबंधी काही महत्त्वाचे नियम.

1. नामाच्या तीन नामांपैकी फक्त सामान्य नामाचे अनेकवचन होते.
2. पदार्थवाचक, भाववाचक तसेच विशेषनामाचे शक्यतो अनेकवचन होत नाही.
3. ज्या वेळी विशेष नामाचे अनेकवचन केले जाते त्यावेळी ते विशेषनाम सामान्य नामाची भूमिका करते.
4. आपण, कोण, काय या सर्वनामांचा वापर एकवचनी व अनेकवचनी अशा दोन्ही प्रकारे होऊ शकतो.
5. नामाच्या वचनाचा क्रियापदावरही परिणाम होतो.
6. आकारांत विशेषणावर नामाच्या वचनाचा परिणाम होतो.

काही नामांची रूपे दोन्ही वचनात सारखीच असतात

उदा. –

देव – देव	उंदीर – उंदीर
फोटो – फोटो	वाघ – वाघ
पर्वत – पर्वत	पक्षी – पक्षी
माळी – माळी	डोंगर – डोंगर
खडू – खडू	शत्रू – शत्रू
तेली – तेली	मनुष्य – मनुष्य
राक्षस – राक्षस	साप – साप
हत्ती – हत्ती	चिरंजीव – चिरंजीव
हार – हार	कवी – कवी
लाडू – लाडू	गहू – गहू
बैल – बैल	दगड – दगड
गरुड – गरुड	गुरू – गुरू

3. ज्याच्याविषयी आपण बोलतो किंवा लिहितो त्या व्यक्तीला व वस्तूला व्याकरणात 'पुरुष' असे म्हणतात. या तीनही वर्गातील नामांबद्दल येणाऱ्या सर्वनामांना पुरुषवाचक सर्वनाम असे म्हणतात.

पुरुषवाचक सर्वनामांचे तीन प्रकार पडतात. —

प्रथम पुरुषवाचक : उदा. मी, आम्ही, आपण, स्वतः

द्वितीय : उदा. तू, तुम्ही, आपण, स्वतः

तृतीय : उदा. तो, ती, ते, त्या

2. दर्शक सर्वनाम :

हा, ही, ह्या, तो, ती, ते, त्या ' विशेषण ' नाम = दर्शक सर्वनाम
हा, ही, हे, ह्या, तो, ती, ते, त्या ' नाम'विशेषण=दर्शक विशेषण

दर्शक सर्वनाम :

1. ती चलाख मुलगी आहे.

2. तो मड्ड मुलगा आहे.

3. तो गोरा मुलगा आहे.

दर्शक विशेषण

1. ती मुलगी चलाख आहे.

2. तो मुलगा मड्ड आहे.

3. तो मुलगा गोरा आहे.

काही प्रसंगी 'हा, हे' ही सर्वनामे कालवाचक क्रिया विशेषणाप्रमाणे वापरली जातात.

उदा. 'तुम्ही पुढे व्हा' हा (लगेच) मी आलोच.

3. संबंधी सर्वनाम :

गौण वाक्यातील जो, जी, जे, ज्या ही संबंधी सर्वनामे आहेत. कारण ती पूर्वी उल्लेख केलेल्या एखाद्या नामाशी संबंधित असतात. तर मुख्य वाक्यातील तो, ती, ते, त्या ही अणूसंबंधी सर्वनामे (दर्शक सर्वनामे) आहेत.

संबंधी सर्वनामे : जो, जी, जे, ज्या.

दर्शक, अणूसंबंधी सर्वनामे : तो, ती, ते, त्या

विशेषण गौण वाक्य

मुख्य वाक्य

मिश्र वाक्य

उदा. :

(A) जे चकाकते, ते सोने नसते

(B) जो करेल, तो भरेल

(C) ज्याने हे भांडण उकरले, तो माघार घेईल.

(D) जे पेरावे, ते उगावे.

4. प्रश्नार्थक सर्वनाम :

एखाद्या नामाला विचारण्यासाठी वापरलेल्या प्रश्नसूचक शब्दाला प्रश्नार्थक सर्वनाम म्हणतात.

उदा. —कोण, काय, कोणास, कोणाला कोणी इत्यादी.

5. सामान्य किंवा अनिश्चित सर्वनाम :

व्याख्या : कोण, काय या शब्दांचा वापर प्रश्न विचारण्यासाठी न करता ती कोणाला नामासाठी वापरली आहेत. हे निश्चितपणे सांगता

येत नसेल तर ती अनिश्चित सर्वनामे असतात.

उदा. —

(A) कोणी यावे टिकली मारून जावे

(B) कोणी कोणास काय म्हणावे!

(C) कोण ही गर्दी

(D) माझ्या मुठीत काय ते सांग पाहू.

6. आत्मवाचक सर्वनाम :

कर्ता ' आपण, स्वतः, निज (आत्मवाचक)

उदा. —

1. मी स्वतः त्याला पाहिले.

2. तो आपणहून माझ्याकडे आला.

3. तू स्वतः मोटार हाकशील का?

आपण, स्वतः (कर्त्याच्या जागी साधे वाक्य असल्यास पुरुषवाचक)

उदा. —

1. आपण खेळायला जाऊ, (प्रथम पुरुषवाचक)

2. आपण मार्मिक बोलतात : (द्वितीय पुरुषवाचक)

3. मधूने मला खेळायला बोलावले, मात्र स्वतः आलाच नाही (तृतीय पुरुषवाचक)

आपण, स्वतः (कर्त्याच्या जागी सर्वांना सर्वकाळी लागू पडणारे वाक्य — आत्मवाचक)

उदा. —

1. (माणूस) स्वतः, आपण मेल्याशिवाय स्वर्ग दिसत नाही.

2. (मानसाने) स्वतः, आपण टाकीचे घाव सोसल्याशिवाय देवपण येत नाही.

सर्वनाम — अभ्यास प्रश्न

1. खालीलपैकी दर्शक सर्वनाम ओळखा.

(A) मी

(B) कोण

(C) हा

(D) आपण

2. 'सामान्य सर्वनाम' असलेले वाक्य कोणते?

(A) हा रबरी चेंडू आहे

(B) कोणी बक्षीस मिळविले?

(C) कोणी यावे कोणी जावे

(D) कोण आहे तिकडे?

3. 'आपण' चांगले वागलो तर समाज चांगला वागेल' अधोरेखित सर्वनामांचा प्रकार ओळखा.

(A) प्रथम पुरुषवाचक

(B) द्वितीय पुरुषवाचक

(C) तृतीय पुरुषवाचक

(D) आत्मवाचक

4. ने, नी, जे, ही कोणती प्रकारची सर्वनामे आहेत?

(A) पुरुषवाचक

(B) संबंधी

(C) दर्शक

(D) प्रश्नार्थक

5. नामाऐवजी वापरल्या जाणाऱ्या शब्दाला — — — — — असे म्हणतात.

क्रियापदाचे इतर प्रकार

1. संयुक्त क्रियापद. उदा. - मुले खेळू लागली.
2. प्रायोजक क्रियापद - उदा. - आई मुलाला खेळविते.
3. शक्य क्रियापद - उदा. मला आता काम करवते)
4. सिद्ध क्रियापद - उदा. बस-बसतो.
5. साधित क्रियापद - उदा. तो पुस्तक हाताळतो.
6. द्विकर्मक क्रियापद - उदा. आईने मुलीला गोष्ट सांगितली.

सराव प्रश्न

1. 'तो काम करीत आहे.' या वाक्यातील क्रियापदाचा प्रकार कोणता?
(A) संयुक्त क्रियापद (B) प्रयोजक क्रियापद
(C) शक्य क्रियापद (D) उभयविध क्रियापद
- खालील दिलेल्या वाक्याचा क्रियापदाचा प्रकार ओळखा
2. 'साईने मुलीला लाडू दिला' क्रियापदाचा प्रकार ओळखा.
(A) अकर्मक क्रियापद (B) उभयविध क्रियापद
(C) विकर्मक क्रियापद (D) विधानपूरक
3. 'गवळी धार काढतो.' क्रियापदाचा प्रकार ओळखा.
(A) सकर्मक क्रियापद (B) अकर्मक क्रियापद
(C) प्रायोजक (D) शक्य क्रियापद
4. 'ती रस्त्यात पडली.'
(A) शक्य क्रियापद (B) सकर्मक क्रियापद
(C) अकर्मक क्रियापद (D) सिद्ध क्रियापद
5. 'आज भाऊबीज आहे.' क्रियापदाचा प्रकार ओळखा.
(A) सकर्मक क्रियापद (B) अकर्मक क्रियापद
(C) संयुक्त क्रियापद (D) शक्य क्रियापद
6. 'त्याने भिकाऱ्याला पैसे दिले' क्रियापदाचा प्रकार ओळखा.
(A) सकर्मक क्रियापद (B) द्विकर्मक क्रियापद
(C) संयुक्त क्रियापद (D) सिद्ध क्रियापद
7. 'हा लाडू खाऊन टाक.' क्रियापदाचा प्रकार ओळखा
(A) संयुक्त क्रियापद (B) सकर्मक क्रियापद
(C) अकर्मक क्रियापद (D) प्रायोजक
8. 'आजारानंतर आता मला खेळवते.'
(A) सिद्ध क्रियापद (B) सकर्मक क्रियापद
(C) अकर्मक क्रियापद (D) शक्य क्रियापद
9. श्याम कुत्र्याला पळवितो
(A) प्रायोजक क्रियापद (B) सकर्मक क्रियापद
(C) अकर्मक क्रियापद (D) शक्य क्रियापद
10. 'शिक्षक मुलांना बसवितात.'
(A) प्रायोजक (B) सकर्मक
(C) अकर्मक (D) शक्य
11. खालील वाक्यातील क्रियाविशेषण ओळखा: "तो हळू चालतो."
(A) तो (B) चालतो
(C) हळू (D) यापैकी नाही
12. 'कालवाचक क्रियाविशेषण' कोणते आहे?
(A) समोर (B) जलद (C) आता (D) खूप

13. 'स्थलवाचक क्रियाविशेषण' कोणते आहे?
(A) वारंवार (B) सावकाश (C) पलीकडे (D) थोडे
14. 'रीतिवाचक क्रियाविशेषण' कोणते आहे?
(A) उद्या (B) येथे (C) पटकन (D) जास्त
15. 'परिमाणवाचक क्रियाविशेषण' कोणते आहे?
(A) कसे (B) खाली (C) पूर्ण (D) नेहमी
16. खालीलपैकी कोणते क्रियाविशेषण नाही?
(A) जपून (B) मागून (C) सुंदर (D) दररोज
17. 'तो मोठ्याने ओरडला.' या वाक्यातील क्रियाविशेषण कोणते आहे आणि त्याचा प्रकार कोणता?
(A) मोठ्याने - कालवाचक (B) ओरडला - क्रियापद
(C) मोठ्याने - रीतिवाचक (D) तो - कर्ता
18. 'मी लवकर उठतो.' या वाक्यातील 'लवकर' हे कोणते क्रियाविशेषण आहे?
(A) स्थलवाचक (B) रीतिवाचक
(C) कालवाचक (D) परिमाणवाचक
19. 'गाडी हळू हळू चालली.' या वाक्यातील क्रियाविशेषण कोणते आहे?
(A) गाडी (B) चालली
(C) हळू हळू (D) यापैकी नाही
20. 'ती खूप हसली.' या वाक्यातील 'खूप' हे कोणते क्रियाविशेषण आहे?
(A) रीतिवाचक (B) स्थलवाचक
(C) कालवाचक (D) परिमाणवाचक

➤ विशेषण

व्याख्या : नामाबद्दल विशेष माहिती सांगून नामाची व्याप्ती मर्यादित करणाऱ्या विकारी शब्दास 'विशेषण' असे म्हणतात.

विशेषणाचे मुख्य तीन प्रकार पडतात

1. गुणविशेषण, 2. संख्याविशेषण, 3. सर्वनामिक विशेषण

1. गुणविशेषण (उदा. सुंदर, कडू, गोड)
गणवाचक
  - पूर्णांक वाचक (उदा. एक, दोन, तीन)
  - अपूर्णांक वाचक (उदा. अर्धा, पाव, चतकोर, पाऊण)
  - साकल्पवाचक (उदा. सर्वच्यासर्व) दोघे, उभयता, चारही, पाची
  - क्रमवाचक (उदा. पहिला, पाचवा पन्नासावा)
  - आवृत्तीवाचक (उदा. द्विगुणिकत, चौपट, दुहेरी)
  - पृथकत्ववाचक (उदा. एकेक, पाचपाच)
  - अनिश्चित (उदा. सर्व, काही, इतर, इत्यादी)
2. संख्याविशेषण
  - आवृत्ती वाचक (उदा. द्विगुणित, चौपट, दुहेरी)
3. सर्वनामिक विशेषण
(उदा. माझो, हे, कोणती आमची, असले, कसली)
  - पृथकत्ववाचक (उदा. एकेक, पाचपाच)
  - अनिश्चित (उदा. सर्व, काही, इतर इत्यादी)
  - आवृत्ती वाचक (उदा. द्विगुणित, चौपट, दुहेरी)

महत्त्वाचे -

म्हणी

अती तेथे माती	कोणत्याही गोष्टीचा अतिरेक केला की, त्याचा परिणाम नुकसानकारक ठरतो.
असतील शिते तर जमतील भुते	एखाद्या माणसाकडून फायदा होणार असेल तर त्याच्याभोवती माणसे गोळा होतात.
अचाट खाणे म्हसनात जाणे	खाणे-पिणे हे शरीरपोषणासाठी असते याचे भान न ठेवता अतिरेक केल्यास त्याचे
अती शहाणा त्याचा बैल रिकामा	जो मनुष्य फार शहाणपणा करतो, त्याच्याकडून कोणतेही उपयोगी किंवा मोठे काम होत नाही.
अहो रुपम अहो ध्वनी	एकमेकांचे दोष न दाखवता खोटी स्तुती करणे.
अडला हरी गाढवाचे पाय धरी	एखाद्या बुद्धिमान माणसालाही अडचणीच्या वेळी मूर्ख माणसाची विनवणी करावी लागते.
अगं अगं म्हशी मला कोठे नेशी	स्वतःची चूक मान्य करण्याऐवजी त्यासाठी इतरांवर दोष ठेवणे.
असेल दिवाळी तर नसेल शिमगा	असेल तेव्हा भरपूर खर्च उधळपट्टी करणे, नसेल तेव्हा उपाशी राहणे.
अडली गाय फटके खाय	सकटात किंवा अडचणीत सापडलेल्यानाच अधिक त्रास दिला जातो.
अळी मिळी गुप चिळी	रहस्य उलघडू नये म्हणून सर्वांनी शांत बसणे
अटक्याचा सोंटा, थोरझारा सौदा	अडल्या कामासाठी अधिक अडचणीत आलेल्या माणसांची केविलवाणी स्थिती होणे.
अघळपघळ आणि घाल गोंधळ	मोठमोठ्या बाता करणारा माणूस कामात व्यवस्थित असतो.
अधिक सूट पाहुण्याकडे	अधिक सवलतीचा अधिक कामासाठी उपयोग करणे,
आला चेव तर केला देव नाहीतर हर हर महादेव	कोणतीही गोष्ट नियमितपणे करायची नाही.
आहेर नारळाचा आणि गर्जर वाजंत्र्याचा	थोडेसेच करायचे पण त्याचा गाजावाजा मात्र अधिक करायचा.
आत्याबाईला मिशा आल्या तर काका म्हटले जाते	जी गोष्ट करणे शक्य नसते त्याबद्दल समर्थन करणे.
आई जेरू घालीना, बाप भीक मागू देईना	दोन्हीकडून अडचणीत आलेल्या माणसांची केविलवाणी स्थिती होणे.
आठ हात लाकूड नऊ हात धपली	महत्वाच्या गोष्टीपेक्षा इतर बाबींचा पसाराच अधिक.
आपला तो बाब्या दुसऱ्याचे कारटं	स्वतः चे चांगले आणि दुसऱ्याचे वाईट अशी प्रवृत्ती असणे.
आधी दिवा घरी न्यावा मग दुसरा मंदिरी ठेवा	प्रथम आपले घर सांभाळावे नंतर सार्वजनिक काम करावे.
आणतो उसनवारी, मिरवतो जमादारी	दरिद्री माणूस मोठेपणाचा आव आणतो.
आधी जाते बुद्धी मग जाते भांडवल	आधी माणसाचा विवेक नष्ट होतो नंतर त्याचे नुकसान होते.
आधीच उल्हास त्यात फाल्गुन मास	मुळातच आळशी असणाऱ्या माणसाच्या बाबतीत त्याच्या आळशी वृत्तीला पोषक अवस्था निर्माण होणे
आज रोख उद्या उधार	पैसे देऊन विकत घ्यावे, उधारी ठेऊ नये
आयत्या बिळावर नागोबा	का न करता, सहज मिळणाऱ्या संपत्तीवर कब्जा करणे
आईजीच्या जीवावर बाईजी उदार	दुसऱ्याचा पैसा खर्च करून औदार्य दाखविणे,
आईचा काळ बायकोचा मवाळ	आईकडे दुर्लक्ष करून बायकोची काळजी घेणारा
आपलेच दात, आपलेच ओठ	आपल्याच माणसाने चूक केल्यामुळे निर्माण झालेली अडचणीची स्थिती
आवळा देऊन कोहळा काढणे	क्षुल्लक गोष्टीचा मोबदल्यात मोठा लाभ करून घेणे.
आपला हात जगन्नाथ	आपली प्रगती आपल्या कर्तृत्वावर अवलंबून असते.
आधी पोटोबा, मग विठोबा	पहिले पोटोची सोय पहाची, नंतर देवधर्म करावा.
आलीया भोगाशी असावे सादर	कुरकुर न करता निर्माण झालेली परिस्थिती स्वीकारणे,
आधी शिदोरी मग जेजूरी	आधी भोजन मग देवपूजा
आले राजाजीच्या मना, तेथे कोणाचे चालेना	श्रेष्ठ व्यक्तीच्या इच्छेपुढे कोणाचे काहीही चालत नाही.
आपल्याच पोळीवर तूप ओढणे	फक्त स्वतःचाच फायदा साधून घेणे,
आंधळा मागतो एक डोळा, देव देतो दोन डोळे	अपेक्षेहून जास्त मिळणे.
आंधळ दळत, कुत्रं पीठ खातं	एकाने काम करावे, त्याचा फायदा दुसऱ्याने घ्यावा
इकडे आड तिकडे विहिर	दोन्ही बाजूंनी सारखीच अडचणीची स्थिती
इच्छा तसे फळ	जशी वासना असते तसे फळ मिळते.

"इ," "उ," "ए"

"इ," "उ," "ए"	
इन मीन सव्वातीन	अगदीच अल्पसंख्या असणे.
उचलली जीभ लावली टाळ्याला	विचार न करता बोलणे.
उसवल्यास दोगा भरी, निसवल्यास काय करी	कोणतीही गोष्ट विकोपास गेल्यावर काहीही उपाय नसतो.
उथळ पाण्याला खळखळाट फार	अगी बोडासा गुण असणारा माणूस जास्त बढाई मारतो.
उपट सूळ घे खांद्यावर	नसते लचांड मागे लावून घेणे.
उडाला कावळा, बुडाला तर बेडूक	निश्चित निर्णय न देणे.
उतावळा नवरा गुढ्याला बाशिंग	अतिशय उतावळेपणाने होणारे मूर्खपणाचे दर्शन.
उभारले राजवाडे तेथे आले मनकवडे	श्रीमंत माणसाभोवती खुशमस्करे भोवतातच
उधारीचे पोते, सव्वा हात रिते	उधारीने बेतलेला माळ नेहमीच कमी भरतो. मेहेरवानीने मिळालेल्या वस्तूत कमतरता असतेच.
उंदराला मांजर साक्ष	परस्परांच्या स्वार्थासाठी लबाड माणसांनी एकमेकांना साथ देणे.
ऊस गोड लागला म्हणून मुळासकट खाऊ नये	कोणत्याही चांगल्या गोष्टीचा किंवा एखाद्याच्या चांगुलपणाचा फायदा घेऊ नये.
एका हाताने टाळी वाजत नाही	दोघांच्या भांडणात एकट्यालाच दोष देता येत नाही.
एका कानाने ऐकणे व दुसऱ्या कानाने सोडून देणे	एखादी गोष्ट ऐकून ती लगेच दुर्लक्षित करणे.
एक पुती रडे सात पुती रहे	सगळेच जण असंतु असतात.
एका माळेचे मणी	सगळेच सारखे, सगळेच सारख्या वृत्तीचे.
एका म्यानात दोन तलवारी राहू शकत नाही	दोन सारख्या क्षमतेच्या व्यक्ती एकत्र राहू शकत नाही.
एवी न तेवी भर गो देवी	प्रतिकूल परिस्थितीत रडत बसून काय उपयोग?
एक ना धड भराभर चिंध्या	खूप कामे घेऊन एकही नीट न करणे.
ऐकावे जनाचे, करावे मनाचे	सर्वांचा विचार घ्यावा व आपल्यास योग्य वाटेल तेच करावे.
ऐतखाऊ गोसावी, ताळभैरव बैरागी	आळशी लोकांची कित्येक वेळा चंगळ असते.
"क"	
कर नाही त्याला डर नाही	ज्याने वाईट कृत्य केले नाही, त्याला भीती बाळगण्याचे कारण नाही.
कनवटीला नाही पैसा आणि लोकांना म्हणे या बसा	ऐपत नसताना बडेजाव करणे.
कसायला गाय धार्जनी	लोक दुष्ट आणि कठोर माणसांशी नम्रतेने वागतात.
करावे तसे भरावे	जसे बरेवाईट कृत्य करावे तसे त्याचे बरेवाईट परिणाम भोगायला तयार व्हावे.
कागं बाई उभी, तर घरात दोघी तिघी	घरात पुष्कळ जण काम करायला असले की आळस चढतो
कामापुरता मामा	आपले काम करून घेईपर्यंत गोड गोड बोलणारा.
काखेत कळसा, गावाला वळसा	जवळच असलेली वस्तू शोधण्यास दूर जाणे
कावळ्याच्या शापाने गाई मारत नसतात	शुद्र माणसाच्या निंदेने थोर माणसाचे काही नुकसान होत नाही.
काम नाही कवडीची रिकामपण नाही घडीचे	काहीही काम नसतांना वेळच नाही असं दाखवणं.
कानामागून आली आणि तिखट झाली	श्रेष्ठापेक्षा कनिष्ठ माणसाने वरचढ ठरणे.
कुत्र्याचे शेपूट नळीत घातले तरी वाकडेच	मूळचा स्वभाव कधीच बदलत नाही.
कुठे जागी भोगा तर तुझ्यापुढे उभा	जे संकट येऊ नये असे वाटते तेच समोर येऊन उभे राहते.
कु-हाडीचा दांडा गोतास काळ	स्वार्थासाठी किंवा केवळ दुबुद्धीने, शत्रूला मदत करून आपल्याच माणसांचे नुकसान करणे.
केला तुका, झाला मका	दुसऱ्याच्यासाठी निर्माण केलेली अडचण स्वतःलाच भोगायला लागणे.
केश्या जाणे बारा, तर बेश्या जाणे तेरा	शेरास सव्वाशेर असणे,
कोल्हा काकडीला राजी	क्षुद्र माणसे शुल्लक गोष्टीनेही खूप होतात.
कोणाची म्हस, कोणाला उटबस	काम एकाचे त्रास दुसऱ्याला
कोळसा उगाळावा तितका काळाच	वाईट गोष्टीबाबत जितकी चर्चा करावी, तितकी ती अधिकच वाईट ठरते.
कंबरेचं सोडलं, डोक्याला बांधलं	लाजलब्जा पार सोडून देणे.

"घ"

घर ना दार देवळी बिन्हाड	बायको पोरे नसणारा एकटा पुरुष किंवा शिरावर कोणतीही जाबाबदारी नसलेली व्यक्ती.
घर फिरले म्हणजे घराचे वासेही फिरतात	एखाद्यावर प्रतिकूल परिस्थिती आली म्हणजे सारेच त्याच्याबरोबर वाईटपणे वागू लागतात.
घर पहावे बांधून लग्न पहावे करून	अनुभवाने माणूस शहाणा होतो.
घर ना दार देवळी बिन्हाड	शिरावर कोणती जाबाबदारी नसलेली व्यक्ती.
घरचे झाले थोडे व्याहाने धाडले घोडे	अडचणीत आणखी भर पडण्याची घटना घडणे
घरी असतील तुरी तर संचार करतील पोरी	घरात सर्व सामग्री असेल तर घरगृहस्ती चांगली चालते.
घरात नाही कवडी म्हणे घेऊ शालजोडी	ऐपत नसतांना शानशौकत करणे.
घडाई परिस मडाई जास्त	मुख्य गोष्टीपेक्षा आनुषंगिक गोष्टींचा खर्च जास्त असणे,
घटका पाणी पिते घड्याळ टोले खाते	कर्मानुसार परिणाम भोगावे लागतात.
घरासारखा गुण सासू तशी सून	घराच्या चालीरीती बाबतीत लहान माणसे मोठ्यांचे अनुकरण करतात.
घरोघरी मातीच्या चुली	सर्वत्र सारखीच परिस्थिती अनुभवास येणे.
घार हिंडते आकाशी चित्त तिचे पिलापाशी	आई कुठेही असली तरी तिचे आपल्या मुलांकडे लक्ष असते.
ये सुरी बाल उरी	फाजील उत्सुकता किंवा उत्साह शेवटी घटक ठरतो.
मोडे खाई भाडे	धंद्यात फायद्यापेक्षा खर्च जास्त.
घेता दिवाळी देता शिमगा	ध्यायला आनंद वाटतो तर द्यायच्या वेळी मात्र बोंबाबोंब
घोडे कमावते आणि गाढव खाते	एकाने करावे व निरुपयोगी व्यक्तीने त्याचा गैर फायदा घ्यावा.
घोडी मेली ओझ्यानं शिंगरू मेल हेलपाट्यांनं	काम करणारा काने मारतो तर कमी कुवतीचा त्याच्याबरोबर वावरल्याने मारतो.

"च"

तो पडेल	उत्कर्षासाठी धडपडणाऱ्याला अपयश आले तर त्यात कमीपणा नाही.
चार दिवस सासूचे. चार दिवस सुनेचे	प्रत्येकाला अधिकार गाजवण्याची आयुष्यात संधी मिळतेच
चोराच्या मनात चांदणे	वाईट कृत्य करणाऱ्याला ते उघडकीस येईल की काय याची सतत भीती वाटते.
चव ना ढव, दडपून जेव	स्वयंपाकाला चव नसली तरी भरपूर जेवायला आग्रह करणे
चालत्या गाडीला खीळ	व्यवस्थित चालणाऱ्या कार्यात अडचण निर्माण होणे
चांदणे चोराला, ऊन घुबडाला	चांगल्या गोष्टी दुर्जनाला आवडत नाही
चार दिवस सासूचे आणि चार दिवस सुनेचे	प्रत्येकाला आयुष्यात केव्हा ना केव्हा महत्त्व प्राप्त होतेच. सर्व दिवस सारखेच नसतात
चाल बैला चाल, हरळीवर माती घाल	काही ना काही काम करा अथवा कमीत कमी काम करतो असे तरी दाखवा
चित्त नाही थारी, बावन तीर्थ करी	मनाला समाधान नसले, तर तीर्थयात्रा करूनही ते मिळत नाही

"ज"

जगी सर्व सुखी असा कोण आहे?	ज्याला सर्व सुखे प्राप्त झाली आहेत, असा या जगात कोणीही नाही
जन्मा घालील तो भाकर देईलच	जो आपणास जन्म देतो तो आपले पालनपोषण करतोच करतो
जसा गुरु तसा चेला	गुरु जसे शिक्षण देईल, तसेच विद्यार्थी तयार होतील
जसा भाव तसा देव	ज्याप्रमाणे देवाची भक्ती असते त्याप्रमाणेच फळ मिळते
ज्याचा खावा ठोबारा, त्याचा राखावा उबारा	ज्याचे अन्न खावे त्याच्याशी एकनिष्ठ असावे
जिकडे सुई तिकडे दोरा	प्रमुख व्यक्तीच्या मागे त्याच्या हाताखाली काम करणारे लोक असतात
जित रोटी मेलिया माती	जिवंतपणी अन्न मेल्यावर मूठमाती
जे न देखे रवि ते देखे कवि	कवि आपल्या कल्पनेच्या जोरावर वास्तवाच्या पलीकडेचे पाहू शकतो
जेथे जेथे धूर तेथे अग्नी	कार्य आहे तेथे कारण असतेच

विभाग – III – भाषा चाचणी (मराठी)						उत्तर सूची				मराठी व्याकरण			
शब्दांच्या जाती		काळ		लिंग		नामचा वचन विचार		सर्वनाम		क्रिया विशेषण		विशेषण	
Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.
1	B	1	B	1	C	1	C	1	C	1	A	1	C
2	B	2	A	2	B	2	B	2	C	2	B	2	A
3	C	3	D	3	A	3	C	3	D	3	A	3	D
4	A	4	B	4	A	4	D	4	B	4	C	4	B
5	B	5	B	5	A	5	D	5	C	5	B	5	C
6	D	6	C	6	B	6	D	6	B	6	B	6	C
7	D	7	D	7	B	7	B	7	B	7	A	7	B
8	A	8	B	8	A	8	A	8	D	8	D	8	B
9	C	9	A	9	B	9	A	9	D	9	A	9	A
10	C	10	C	10	D	10	C	10	C	10	A	10	C
11	B	11	C	11	C	11	C	11	A	11	C	11	D
12	C	12	A	12	A	12	D	12	D	12	C	12	A
13	A	13	A	13	D	13	B	13	B	13	C	13	C
14	B	14	C	14	B	14	D	14	D	14	C	14	A
15	B	15	D	15	A	15	A	15	B	15	C	15	A
16	C	16	A	16	C	16	D	16	B	16	C	16	C
17	D	17	C	17	B	17	B	17	B	17	C	17	D
18	C	18	A	18	A	18	A	18	C	18	C	18	A
19	A	19	D	19	A	19	C	19	C	19	C	19	A
20	B	20	A	20	C	20	B	20	C	20	D	20	C

भाषा विभाग – मराठी

उतारा – 1

लाल बहादूर शास्त्री हे भारताचे दुसरे पंतप्रधान होते. भारतातील सर्वोत्तम राजकारण्यांमध्ये त्यांची गणना होते. पण त्यांच्या सुरुवातीच्या आयुष्याबद्दल फारच कमी लोकांना माहिती आहे. शिक्षण पूर्ण करण्यासाठी त्यांनी आयुष्यात अनेक संकटांशी संघर्ष केला. शिक्षण पूर्ण केल्यानंतर त्यांनी कोणतीही नोकरी केली नाही. त्यांना स्वातंत्र्य चळवळीत सामील व्हायचे होते. लवकरच ते लोकनेता बनले. 1964 मध्ये ते भारताचे पंतप्रधान झाले. ते खूप मेहनती होते आणि दिवसातून किमान अठरा तास काम करत असत.

- लाल बहादूर शास्त्री हे भारताचे पंतप्रधान होते.
(A) दुसरे (B) पहिले
(C) तिसरे (D) चौथे
- त्यांना त्यांच्या आयुष्यात अनेक अडथळ्या सामना करावा लागला.
(A) साठी (B) विरुद्ध
(C) मध्ये (D) ला
- ते ..... नेता झाले.
(A) एखाद्या व्यक्तीचे (B) काही व्यक्तींचे
(C) गर्दीचे (D) लोकांचे
- 'बनले' या क्रियापदाचा ..... काळ आहे.
(A) वर्तमान (B) भूतकाळ
(C) भविष्य (D) अनिश्चित
- 'पूर्णकरणे'च्यासमानार्थी ..... आहे.
(A) प्रारंभ करणे (B) सुरु करणे
(C) समाप्तकरणे (D) उघडणे

उतारा – 2

आपण एखाद्या व्यक्तीला केवळ त्याच्या बाह्य स्वरूपावरून ओळखू शकत नाही. बाह्य देखावे अनेकदा फसवणूक करणारे असतात. एखाद्या व्यक्तीला एकदा पाहिले की त्याचे गुण किंवा वैशिष्ट्ये जाणून घेणे कठीण होते. कधीकधी आपण एखाद्या व्यक्तीच्या बाह्यरूपामुळे त्याच्याकडे आकर्षित होतो. पण नंतर कळते की आपण त्याचा गैरसमज करून घेतला आहे. अनेक गोष्टी बाहेरून आकर्षक दिसतात. पण अनेकदा गोष्टी दिसतात तशा नसतात. आपण एखाद्या व्यक्तीचे किंवा वस्तूचे खरे स्वरूप जाणून घेतले पाहिजे.

- बाह्य स्वरूप अनेकदा .....
(A) फसवणूक करते (B) सक्षम असतात
(C) स्पष्ट असतात (D) खरे असतात
- एका दृष्टीक्षेपातकाय जाणून घेणे कठीण आहे?
(A) एखाद्याचे नाव (B) एखाद्याचा पत्ता

(C) एखाद्याचे गुण (D) एखाद्याच्या आकांक्षा

- आपल्यापैकी बहुतेकजण एखाद्या व्यक्तीच्या ..... ने प्रभावित होतो.
(A) आंतरिक दृष्टी (C) आकर्षक व्यक्तिमत्व
(C) बाह्य देखाव्याने आकर्षित (D) मानसिक शक्ती
- 'आकर्षक'साठी ..... समानार्थी शब्द नाही.
(A) सुंदर (B) दर्शनीय
(C) प्रिय (D) कुरूप
- 'वास्तविक' शब्द ..... आहे.
(A) क्रियाविशेषण (B) क्रियापद
(C) विशेषण (D) नाम

उतारा – 3

कधी-कधी तशाच प्रकारचे काम करताना कंटाळा येतो. यामुळे आपली कार्यक्षमता कमी होते, त्यामुळे आपण करमणुकीने स्वतःला ताजेतवाने केले पाहिजे. त्यामुळे आपण आपले काम त्याच क्षमतेने आणि उत्साहाने पुन्हा सुरु करू शकतो. तणाव किंवा चिंता हा आपल्या आरोग्याचा शत्रू आहे. अनावश्यक तणाव किंवा चिंता दूर करण्यासाठी हास्य हे सर्वोत्तम औषध आहे. आपण आपला ताण कमी करण्यासाठी उद्याने, संग्रहालये, अभयारण्य इत्यादींनाही भेट देऊ शकतो. शारीरिक व्यायाम करणे हे खेळ खेळण्याइतकेच महत्त्वाचे आहे.

- आपल्याला ..... कामे करताना कंटाळा येतो.
(A) विविध प्रकारची (B) वेगळी
(C) समान (D) विभिन्न
- काही मनोरंजन केल्यानंतर आपण आपले काम ..... करू शकतो.
(A) संपविणे (B) पूर्ण
(C) बंद (D) पुन्हा सुरु
- हसण्याने आपल्याला ..... दूर होण्यास मदत होते.
(A) केवळ अनुवांशिक रोग (B) अनावश्यक ताण
(C) केवळ अनपेक्षित समस्या (D) विषाणूजन्य रोग
- 'पुन्हा प्रारंभ' म्हणजे .....
(A) माघार घेणे (B) पुन्हा सुरु करणे
(C) समाप्त करणे (D) थांबणे
- 'क्षमता' च्या विरुद्ध ..... आहे.
(A) तीक्ष्ण (B) परिणामकारकता
(C) अकार्यक्षमता (D) भावनिकता

उतारा - 4

ज्वालामुखी हा एक जळणारा पर्वत आहे ज्यामध्ये पृथ्वीच्या खोलवर एक मोठे छिद्र आहे. त्याच्या उघड्या तोंडाला ज्वालामुखीची 'तोंड-गुहा' म्हणतात. काहीवेळा ज्वालामुखी शतकानुशतके शांत राहिल्यानंतर अचानक सक्रिय होऊ शकतो. याला 'ज्वालामुखीचा उद्रेक' म्हणतात आणि राख, धूळ, वायू आणि वाफेचे मोठे ढग तयार होवून ज्वालामुखीच्या तोंड - गुहेतून आवाजासह येतात. काही वेळाने उष्ण वितळलेला खडक, ज्याला लाव्हा म्हणतात, डोंगरावरून खाली वाहू लागतो. हे अनेक दिवस किंवा आठवडे चालू राहू शकते. मग ज्वालामुखी पुन्हा 'शांत होतो' किंवा अनेक वर्षे 'सुप्तावस्था' मध्ये राहतो. अनेक ज्वालामुखी समुद्राजवळ आढळतात, जे बेटे बनवतात.

16. ज्वालामुखीबद्दल काय खरे नाही?
 (A) हे एका मोठ्या वणव्यासारखे आहे.
 (B) ते राख, धूळ आणि लाव्हा बाहेर फेकते.
 (C) हे मुख्यतः समुद्राजवळ आढळते.
 (D) यामध्ये पृथ्वीच्या खाली एक मोठे खोल छिद्र आहे.
17. जेव्हा ज्वालामुखीचा उद्रेक होतो तेव्हा त्याला ..... म्हणतात.
 (A) सुप्त (B) झोपलेला
 (C) सक्रिय (D) शांत
18. डोंगराच्या खाली वाहणारा लाव्हा ..... असतो.
 (A) घन (B) द्रव
 (C) वाफ (D) वायू
19. येथे 'शांत' चा विरुद्धशब्द ..... आहे.
 (A) गतिहीन (B) सुंदर
 (C) स्थिर (D) सक्रिय
20. लेखात वापरलेल्या 'सह' चा अर्थ ..... आहे.
 (A) च्या सोबत (B) मागून
 (C) कमी (D) सतत

उतारा - 5

रविवार होता. हरीश पार्कमध्ये तुमच्या मित्रांसोबत खेळत होता. जवळच एक तलाव होता. हरीशला पोहायचे होते. त्याने धैर्याने तलावात उडी मारली. तलावाच्या दुसऱ्या टोकाला पाण्यात काही बदके होती. हरीश थंड पाण्याचा आणि हलक्या सूर्यप्रकाशाचा आनंद घेत पोहत होता. अचानक त्याला मोठा आवाज ऐकू आला आणि सर्वत्र पाणी उडाले. तलावात कोणी डुबकी मारली आहे का हे पाहण्यासाठी त्याने आजूबाजूला पाहिले. त्याला कोणीच दिसले नाही.

21. हरीश पार्क मध्ये ..... सह खेळत होता.
 (A) भाऊ (B) वर्गमित्र
 (C) मित्र (D) संघ

22. हरीशने ..... तलावात उडी घेतली.

- (A) पोहण्यासाठी
 (B) मासे पकडण्यासाठी
 (C) बदकांचा पाठलाग करण्यासाठी
 (D) आंघोळ करण्यासाठी

23. .... दिवस होते.

- (A) खूप गरम (B) थोडे गरम
 (B) खूप थंड (D) थंडी आणि पावसाचे

24. तलावात आणखी कोण होते?

- (A) काही बदके (B) दोन मुले
 (C) हरीशचे मित्र (D) मच्छीमार

25. 'सुर मारणे' याशब्दाचा ..... सारखाच अर्थ आहे.

- (A) सरकणे (B) पडणे
 (C) उडी मारणे (D) चढणे

उतारा - 6

साप सरपटणाऱ्या प्राण्यांच्या श्रेणीत येतात. या गटात मगरी, सरडे आणि कासवांचाही समावेश आहे. साप जंगले, वाळवंट आणि तलाव इत्यादी सर्वत्र आढळतात. वर्षभर बर्फाने झाकलेल्या ठिकाणी ते जगू शकत नाहीत. सापांची दृष्टी खूपच कमी असते. नुकसान टाळण्यासाठी आणि अन्न शोधण्यासाठी ते इतर इंद्रियांचा वापर करतात. काही साप त्यांच्या नाकाने वास घेतात, परंतु बहुतेक त्यांच्या जिभेने वास घेतात. सापाचे शरीर पेशींच्या थरांनी बनलेल्या आवरणाने झाकलेले असते. वर्षातून अनेक वेळा साप त्यांच्या मृत त्वचेचा बाहेरील थर टाकतो. त्याखालील पेशी लगेच बाहेरील आवरण तयार करतात, ज्यामुळे सापाचे संरक्षण होते.

26. सापांना ..... म्हणतात.

- (A) सरडे (B) आवरण
 (C) सरपटणारा (D) कासव

27. साप कोठे जगू शकत नाहीत?

- (A) बर्फ गोठलेली ठिकाणे (B) वाळवंट
 (C) जंगले (D) तलाव

28. सापांची ..... कमजोर असते.

- (A) वासाची क्षमता (B) ऐकणे
 (C) स्पर्शाचीक्षमता (D) दृष्टी

29. .... सापाला इजा होण्यापासून वाचवते.

- (A) जीभ (B) आवरण
 (C) मृत त्वचा (D) नाक

30. 'जगणे' या शब्दाचा अर्थ ..... आहे.

- (A) जिवंत (B) चालणे
 (C) सुटणे (D) संबंधित असणे

उतारा - 10

दिपक उत्साहित होता. तो रविवारी काका आणि चुलतभाऊ - बहिण प्रीता आणि रिया सोबत पिकनिकला जात होता. त्याने पोहण्यातचे सामान, खाऊ आणि खेळाचे सामान त्याने एका छोट्या बॅगमध्ये ठेवले. ते सकाळी सहा वाजता निघाले. बरेच अंतर गाडी चालवून ते सकाळी नऊ वाजता पिकनिकच्या ठिकाणी पोहोचले. ते गावातील एक फार्महाऊस होते. त्याने गावात फिरून भातशेती पाहिली आणि भात कसा पिकवला जातो हे जाणून घेतले. त्यांनी झाडांवर चढून आंबे आणि पेरू तोडले. दुपारी एका झाडाखाली बसून त्यांनी जेवण केले. त्यांना गाव खूप आवडल्याने काकांनी घरी परतण्याची वेळ झाली असे सांगितल्यावरही त्यांना तेथे जास्त वेळ राहायचे होते.

46. 'उत्साहित' शब्दाचा अर्थ आहे.

- (A) विश्वासू (B) खूप आनंदी
(C) मग्न (D) निराश

47. दीपक आणि त्याचे चुलत भाऊ-बहीण

- (A) गावात गेल्यावर कंटाळले
(B) सहलीचा आनंद लुटला
(C) घरी परत यायचे होते
(D) झाडांवर चढू शकत नव्हते

48. दिपक आपल्या ----- सह सहलीला गेला होता.

- (A) आई-वडील
(B) काका आणि चुलत भाऊ-बहीण
(C) मित्र
(D) बहीण

49. पिकनिकचे ठिकाण एका ----- मध्ये होते.

- (A) उद्यान (B) समुद्र किनारा
(C) गाव (D) जलतरण तलाव

50. काकांनी दिपक ला दाखवले की कसे,

- (A) आपण खातो (B) पोहणे
(C) गाडी चालवतो (D) भात पिकवतो

उतारा - 11

तुम्ही रस्सीखेच खेळ खेळला आहात का? हा एक मनोरंजक खेळ आहे. रस्सीखेच खेळण्यासाठी, तुम्हाला काही मोकळी जागा, एक लांब, मजबूत दोरी आणि खेळाडूंच्या दोन संघांची आवश्यकता असते. जेव्हा दोन्ही संघ तुल्यबळ असतील तेव्हाच खेळ रंजक होईल. दोन संघांमध्ये एक रेषा आखली जाते. जो संघ ओढला जातो आणि मध्य रेषा ओलांडतो, तो खेळ हरतो. संघातील सर्वात मजबूत सदस्याने दोरीचे टोक घट्ट धरले पाहिजे आणि संघाने संघटितपणे दोरी ओढली पाहिजे. खेळण्याच्या जागेतून दगड साफ केले पाहिजेत. अन्यथा दुखापत होऊ शकते.

51. रस्सीखेच आहे.

- (A) एक युद्ध (B) दोरी

- (C) एक खेळ (D) एक भांडण

52. 'रस्सीखेच' मध्ये आपण

- (A) बॉक्सिंग करतो
(B) लपवा छपवी करतो
(C) दोरी ओढतो
(D) फलंदाजी आणि गोलंदाजी करतो

53. जो दोरीचे टोक धरतो तो संघाचा असतो.

- (A) सर्वात उंच (B) सर्वात छोटा
(C) सर्वात मजबूत (D) सर्वात तरुण

54. जो संघ मध्य रेषेच्या पुढे ओढला जातो.

- (A) जिंकतो (B) हरतो
(C) यशस्वी होतो (D) दुसरी संधी दिली जाते

55. 'संघटित' शब्दाचा अर्थ आहे.

- (A) सोबत (B) भांडण
(C) खेचणे (D) जिंकणे

उतारा - 12

शरीराचे वजन कमी करण्यासाठी किंवा निरोगी वजन राखण्यासाठी फक्त दोन सोपे नियम आहेत. ते म्हणजे कमी प्रमाणात मेद आणि साखरेचा संतुलित आहार घेणे आणि अधिक व्यायाम करणे. वजन कमी करण्यासाठी तुम्हाला उपाशी राहण्याची गरज नाही. जर तुम्ही साखर, केक, बिस्किटे कमी खाल्ली आणि जास्त फळे आणि भाज्या खाल्ल्या आणि पुरेसे पाणी प्यायलात तर तुमचे वजन कमी होईल आणि तुमचे आरोग्य चांगले राहील. रोज फिरायला जा किंवा सायकल चालवा. टेलिव्हिजन पाहण्याऐवजी किंवा व्हिडिओ गेम खेळण्याऐवजी अधिक सक्रिय व्हा.

56. आपण निरोगी कसे राहू शकतो?

- (A) फक्त बिस्किटे खाऊन
(B) फक्त व्यायाम करून
(C) संतुलित आहार घेणे आणि व्यायाम करणे
(D) अधिक फळे खाणे

57. वजन कमी करण्यासाठी आपण अधिक काय खावे?

- (A) साखर आणि केक
(B) फळे आणि भाज्या
(C) बिस्किटे आणि साखर
(D) बिस्किटे आणि फळे

58. निरोगी राहण्यासाठी आपण अधिक काय प्यावे?

- (A) थंडपेय (B) फळांचा रस
(C) पाणी (D) भाज्यांचा रस

59. कोणता व्यायाम प्रत्येकासाठी चांगला आहे?

- (A) चालणे आणि सायकल चालवणे
(B) पतंग उडवणे
(C) व्हिडिओ गेम खेळणे

चिकनमध्ये अनेक पदार्थ मिसळले जातात.

- (A) मऊ करणे (B) सुवासिक बनवणे
(C) घट्ट करणे (D) गोड करणे

115. या परिच्छेदासाठी योग्य शीर्षक निवडा :

- (A) गम (B) चिकलेरो
(C) चिकलेरोची गोष्ट (D) च्युइंगमची गोष्ट

उतारा – 24

भारत हा यात्रेकरू आणि तीर्थक्षेत्रांचा देश आहे. ते पवित्र स्थान पर्वतामध्ये असो किंवा मैदानी प्रदेशात, सामान्यतः एकतर नद्यांच्या काठावर किंवा समुद्राच्या किनाऱ्यावर वसलेले असले तरी, या तीर्थक्षेत्रांना भेट देणारे केवळ धार्मिक लोकच नाहीत, तर देश-विदेशातील पर्यटक आणि प्रवासीही येतात. जिथे जिथे दोन किंवा अधिक नद्या मिळतात तिथे तीर्थयात्री स्नान करतात आणि पूजा करतात कारण ते स्थान पवित्र मानले जाते. असेच एक ठिकाण गंगा नदीच्या काठावर वसलेले हरिद्वार आहे.

116. पवित्र स्थळांना भेट देणारे लोक धार्मिक, प्रवासी आणि

- (A) मुले (B) पर्यटक
(C) व्यापारी (D) समुद्र प्रवासी

117. खालीलपैकी कोणता शब्द 'सामान्यतः' साठी समानार्थी आहे?

- (A) सर्वसाधारणपणे (B) सार्वजनिकपणे
(C) कधी कधी (D) परिणामी

118. ते ठिकाण 'पवित्र' मानले जाते जेथे दोन किंवा अधिक नद्या भेटतात. या विधानातील 'पवित्र' शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द आहे.

- (A) दैवी (B) धार्मिक
(C) अपवित्र (D) धर्मनिष्ठ

119. लोक गंगा नदीवर स्नान आणि पूजा करण्यासाठी येतात कारण तिचे पाणी आहे,

- (A) पवित्र (B) नीटनेटके आणि स्वच्छ
(C) शांत (D) आरोग्यवर्धक

120. लोक तीर्थयात्रेला जातात कारण तेथे ..... स्थान आहेत.

- (A) उत्सुक (B) धार्मिक, पवित्र
(C) शोधक (D) वृद्ध

उतारा – 25

गावात बाजाराच्या दिवशी लहान मुले, महिला आणि पुरुष आनंदी असतात. शेतकऱ्यांसाठी त्यांच्या भाजीपाला आणि धान्य आणि त्यांच्या शेतात पिकवलेल्या सर्व गोष्टी विकण्यासाठी हे एक चांगले ठिकाण आहे. भल्या पहाटे, शेतकरी त्यांच्या बैलगाड्या आणि ट्रॅक्टरवर धान्याची पोती, फळे आणि भाज्यांच्या टोपल्या भरतात. ते त्यांच्या

शेळ्या-मेंढ्या, गुरे आणि कोंबड्या घेऊन जातात ज्या त्यांना बाजारात विकायच्या आहेत. त्यांना काही वस्तू बाजारातूनही विकत घ्यायच्या असतात. त्यांना कपडे आणि मसाल्यांसारख्या अनेक घरगुती वस्तूंची गरज असते. त्यांच्या शेतात या गोष्टी सहजासहजी मिळत नाहीत. बांगड्या विक्रेत्याकडून महिला रंगीबेरंगी काचेच्या बांगड्या खरेदी करतात. आग पेटवली जाते, पकोडे, पुरी, भाजी शिजवली जाते. समोसे आणि उसाचा रसही खूप लोकप्रिय आहे. मुले त्यांच्या मित्रांसोबत सगळीकडे फिरतात, धावतात. पाळणा किंवा चरक्यावर बसतात. बाजाराचा दिवस सर्वांनाच आवडतो.

121. शेतकरी आपला भाजीपाला आणि धान्य बाजारात कसे घेऊन जातात?

- (A) त्यांच्या ट्रक आणि कारमध्ये
(B) त्यांच्या बैलगाड्या आणि ट्रॅक्टरमध्ये
(C) ते डोक्यावर घेऊन जातात
(D) मित्र आणि सहकारी घेवून जातात

122. शेतकरी बाजारात आणखी काय घेऊन जातात?

- (A) पाळीव प्राणी व कोंबड्या (B) फर्निचर
(C) कपडे (D) खेळणी

123. खालीलपैकी 'पोती' म्हणजे काय?

- (A) खोके (B) पिशव्या
(C) डबे (D) पॅकेट

124. मुले बाजारात काय करतात?

- (A) भाजीपाला आणि धान्य विकतात
(B) कोंबडी आणि बकरी खरेदी करतात
(C) मित्रांसोबत खेळतात
(D) पकोडे आणि समोसे विकतात

125. खेड्यातील बाजाराचे दिवस शेतकऱ्यांसाठी का चांगले आहेत?

- (A) शेतकरी त्यांच्या मित्रांना बाजारात भेटतात.
(B) शेतकऱ्यांनी पिकवलेल्या वस्तू विकण्यासाठी हे उत्तम ठिकाण आहे
(C) बाजारात शेतकऱ्यांची खूप मजा असते
(D) शेतकऱ्यांना बसून समोसे खाण्याची संधी मिळते

उतारा – 26

एप्रिलमध्ये, परीक्षेच्या दोन आठवड्यांपूर्वी, स्वामीला वाटले की त्यांच्या वडिलांचा स्वभाव आणखीनच बदलत आहे. ते अतिशय रागीट स्वभावाचे आणि चिडखोर होत आहेत. जेव्हा स्वामीला त्यांच्या आजीशी बोलताना पाहिले तेव्हा त्याला सांगण्यात आले, लक्षात ठेव बाळा, परीक्षा होणार आहेत. तुझी आजी वाट पाहू शकते, परीक्षा नाही. तो आईच्या मागे जाताना दिसला तेव्हा त्याला पकडून अभ्यासाच्या टेबलवर पाठवण्यात आले. शहराच्या घड्याळात नऊ वाजल्यानंतर कुटूनही त्याचा आवाज

200. संगीत उपचारपद्धतीमध्ये संगीताचा वापर केला जातो

- (A) उंदीरांच्या मनोरंजनात
- (B) कीटकांच्या उपचारात
- (C) शेतकऱ्यांचे उत्पन्न वाढवणे
- (D) उद्योगांना चालना देण्यासाठी

उतारा - 41

चित्रपटाच्या दिग्दर्शकाला प्रसंगाचे चित्रिकरण करताना मोठ्या अडचणीचा सामना करावा लागला. अडचण अशी होती की त्याने निवडलेली जागा कोणत्याही शहर किंवा गावापासून दूर होती. जिथे नजर जाईल तिथपर्यंत काटेरी झुडपे आणि वाळलेले गवत यांच्यासह सगळीकडे वाळूच दिसत होती. या वाळवंटातून एक रेल्वे मार्ग असा जात होता की जणू त्याला सुरुवात आणि अंत नाही. चित्रिकरण जैसलमेरमध्ये होणार होते आणि 'गुप'ला सर्व उपकरणे निवडलेल्या ठिकाणी घेऊन जायची होती. रेल्वेच्या दिशेने धावणाऱ्या उंट्यांचे फोटो काढण्यासाठी कॅमेरामनला आपले कॅमेरे खुल्या छताच्या जीपमध्ये घेऊन जावे लागले. त्यामुळे शूटिंगच्या ठिकाणी उंट आणि कॅमेरे नेण्यासाठी खड्डेमुक्त रस्ता असणे आवश्यक होते. पुढची गोष्ट म्हणजे ट्रेन मिळणे. अचानक कोळशाच्या किमती वाढल्या आणि ते जी ट्रेन वापरणार होते एका दिवसाच्या नोटीसवर रद्द करण्यात आली.

201. 'वाढले'चा विरुद्ध शब्द आहे.

- (A) स्थिर झाले
- (B) अस्थिर झाले
- (C) वृद्धि झाली
- (D) कमी झाले

202. चित्रपटाचे चित्रीकरण करायचे होते

- (A) शहरात
- (B) गावात
- (C) वाळवंटात
- (D) राजवाड्यात

203. दिग्दर्शकाला वाटले की कदाचित चित्रिकरण होणार नाही

- (A) कोळसा उपलब्ध नव्हता
- (B) कोळशाची किंमत कमी झाली.
- (C) ट्रेन रद्द झाली
- (D) ट्रेन उशीरा आली होती

204. खुल्या छताच्या जीपची गरज होती कारण

- (A) दिग्दर्शकाला दृश्यांचा आनंद घ्यायचा होता
- (B) धावणाऱ्या उंट्यांचे चित्रीकरण करायचे होते
- (C) त्याला शंभर मैल चालायचे होते
- (D) ट्रेन उपलब्ध नव्हती

205. आजूबाजूला काटेरी झुडपे होती

- (A) झुडपे कुठेही वाढतात.
- (B) दिग्दर्शकाला हेच हवे होते
- (C) ती जागा वाळवंटात होती
- (D) कॅमेरामनला त्यांची गरज होती.

उतारा - 42

एके दिवशी बापूंचे सहकारी श्री पोलक यांनी गांधीजींचा तेरा वर्षांचा मुलगा मणिलाल याला ऑफिसमधून पुस्तक आणायला सांगितलं. पण पोलकने संध्याकाळी त्याला आठवण करून देईपर्यंत मणिलाल ते पूर्णपणे विसरला होता. गांधीजींनी हे समजले आणि ते म्हणाले, बेटा, रात्र अंधारलेली आहे आणि लांब आणि निर्जन मार्ग, तुला सहा मैल चालावे लागेल, पण तू श्री पोलक यांना वचन दिले आहेस. जा आणि आता घेऊन ये.

बापूंच्या निर्णयाबद्दल बा आणि कुटुंबीयांना कळले तेव्हा ते खूप घाबरले. बापूंनी एकदा ठरवले की ते कोणीही बदलू शकत नाही हे त्यांना माहित होते. दयाळू आणि उदार बापू कधी-कधी खडकासारखे खंबीर होत. मणिलाल त्यांनी जे वचन दिले होते ते पूर्ण करेल याची त्यांनी खात्री होती.

206. या कथेत गांधीजींचे कोणते वैशिष्ट्य दिसते?

- (A) क्रूरता
- (B) निश्चय
- (C) चिकाटी
- (D) प्रामाणिकपणा

207. गांधीजींनी मणिलालला रात्री कार्यालयात पाठवण्याचा आग्रह धरला, कारण त्यांना वाटत होते की मणिलालला,

- (A) शिक्षा करावी
- (B) धैर्यवान बनवावे
- (C) खूप चालावे
- (D) वचन पूर्ण करण्यास शिकवावे

208. कथेत आधी काय घडले?

- (A) मणिलाल पुस्तकाबद्दल पूर्णपणे विसरला
- (B) गांधीजींनी मणिलालला पुस्तक आणण्यास सांगितले
- (C) पोलकने मणिलालला पुस्तक आणायला सांगितले
- (D) बा आणि कुटुंब गांधीजींच्या बोलण्याने घाबरले

209. मणिलालने श्री पोलकसाठी पुस्तक आणले नाही कारण

- (A) तो खूप आळशी होता
- (B) तो आज्ञाधारक नव्हता
- (C) तो विसरला होता.
- (D) त्याला मिळाले नाही

210. बापूंनी मणिलालला काय करायला सांगितले?

- (A) त्यांच्या कार्यालयात तीन मैल चालत जा
- (B) पुस्तक ताबडतोब आण
- (C) कल्याण भाईसोबत जा
- (D) पोलक साहेबांची माफी माग

उतारा - 43

तुम्हाला माहित आहे का की कोळी कीटक नाहीत? ते अशा प्राण्यांच्या गटाशी संबंधित आहेत ज्यांना आठ पाय आहेत आणि त्यांच्यामध्ये विष असते. कोळीचे अनेक प्रकार आहेत. ते जगभर राहतात आणि कोणत्याही वस्तीत आढळतात. ते तुमचे घर, तुमची कोठडी, अगदी

तळघर यासारख्या अंधाऱ्या ठिकाणी राहणे पसंत करतात.

कोळी खूप मजेदार आहेत. काही जण आपले भक्ष्य पकडण्यासाठी जाळे विणतात आणि खातात. काही इतके मोठे आहेत की ते सरडे आणि उंदीर देखील खाऊ शकतात. काही लोक कोळीला घाबरतात कारण ते चावतात. बहुतेक कोळी फक्त तेव्हाच चावतात जेव्हा त्यांना धोका वाटतो, परंतु बहुतेक वेळा ते आपल्याला कोणताही त्रास देत नाहीत. वास्तविक कोळी मानवांसाठी उपयुक्त आहेत कारण त्यातील बहुतेक झुरळ आणि डास यांसारख्या प्राण्यांना खातात.

211. 'वस्ती' म्हणजे

- (A) जाळी (B) कोठडी
(C) तळघर (D) राहण्याची जागा

212. काही कोळी त्यांचे भक्ष्य पकडतात

- (A) त्यांच्यावर हल्ला करून
(B) त्यांना ओढून
(C) त्यांना जाळ्यामध्ये अडकवून
(D) त्यांना चावून

213. कोळी माणसासाठी कसे उपयुक्त आहेत?

- (A) ते जगभर राहतात.
(B) ते कीटक खातात.
(C) काही सरडे खातात.
(D) त्यांना आठ पाय आहेत.

214. कोळ्यांना पाय असतात.

- (A) चार (B) दहा
(C) आठ (D) दोन

215. कोळ्यांबद्दल कोणते विधान खरे नाही?

- (A) काही कोळी त्यांच्या शिकारीवर हल्ला करतात.
(B) सर्व कोळी सरडे आणि उंदीर खातात.
(C) कोळ्यांना अंधारी जागा आवडते.
(D) कोळी माणसाला उपयुक्त आहेत.

उतारा – 44

प्रिय मित्रा, पुढच्या बुधवारी रात्री तू मला सुलतानच्या घरी भेटायला यावे, माझी इच्छा आहे की तू माझे काही व्यवहार मिटवावे, आणि मला तुझ्या वस्तूही द्यायच्या आहेत. मला माहित आहे की तुला त्या मिळाल्याने आनंद होईल, तू हजार डॉलर्स खर्च करून देखील त्यांची डुप्लिकेट बनवू शकला नाहीस. जिम्मी, मी एक वर्षापूर्वी माझा जुना व्यवसाय सोडला आहे, आता माझ्याकडे एक छान दुकान आहे, मी प्रामाणिक जीवन जगत आहे, आणि आतापासून आठवड्याभरात मी जगातील सर्वात सुंदर मुलीशी लग्न करत आहे. हेच खरे आयुष्य आहे, जिम्मी साधे-सरळ जीवन शेवटी मी चोरी सोडली आहे आणि यापुढे लाखो डॉलर्ससाठीही करणार नाही. त्यामुळे सुलतानच्या घरी नक्की भेटू. मला तुला भेटायचे आहे. मी माझ्यासोबत तुझ्या वस्तु घेवून येईल. तुझा मित्र जिम्मी.

216. 'माझे काही व्यवहार मिटव' येथे 'मिटव' म्हणजे

- (A) फूस लावणे (B) पूर्ण करणे
(C) वाढवणे (D) दाखविणे

217. पत्राचा प्रेषक प्राप्तकर्त्याला काय सादर करू इच्छितो?

- (A) एक पत्र
(B) साहित्याची थैली (पिशवी)
(C) दहा लाख डॉलर्स
(D) एक हजार डॉलर्स

218. जिम्मी आता उदरनिर्वाह कसा करत आहे?

- (A) त्याच्या नवीन दुकानातून
(B) सर्वात श्रीमंत मुलीशी लग्न करून
(C) साहित्य विकून
(D) साधने भेट देवून

219. हे पत्र कोणाला लिहिले आहे?

- (A) मुलगीला (B) सुलतानला
(C) मांजराला (D) जिम्मीला

220. जिम्मीला त्याच्या मित्राला कुठे भेटायचे आहे?

- (A) त्याचे व्यवसायाचे ठिकाण
(B) सुलतानचे घर
(C) त्याच्या घरी
(D) त्याच्या दुकानात

उतारा – 45

29 जुलै 2020 रोजी नवीन शैक्षणिक धोरण अस्तित्वात आले. भारताच्या केंद्रीय मंत्रिमंडळाची शैक्षणिक धोरण मंजूर करण्याची जबाबदारी आहे. हे नवीन धोरण 1986 च्या पूर्वीच्या शैक्षणिक धोरणाची जागा आहे. या धोरणांतर्गत राज्याचा शिक्षणावरील खर्च टक्क्यांवरून टक्के करण्यात येणार आहे. हे इयत्ता 5 पर्यंतच्या विद्यार्थ्यांना शिकवण्यासाठी स्थानिक भाषेचा वापर लागू करते. नवीन मॉडेल 5+3+3+4 सादर करण्यात आले आहे. ज्यात 3 वर्षांचे प्री स्कूल आणि 12 वर्षांचे शालेय शिक्षण आहे. ही परीक्षा प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाऐवजी फक्त इयत्ता 2, 5 आणि 8 मध्ये घेतली जाईल. विद्यार्थ्यांचा वर्गाचा भार कमी करणे आणि त्यांना अधिक आंतरविद्याशाखीय आणि बहुभाषिक बनवणे हा त्याचा मुख्य उद्देश आहे.

221. शैक्षणिक धोरणात सुधारणा करण्याची जबाबदारी कोणाची आहे?

- (A) केंद्रीय मंत्रिमंडळ (B) पंतप्रधान
(C) मुख्यमंत्री (D) यापैकी नाही

222. फक्त इयत्ता 2, 5 आणि 8 मध्ये प्रत्येकी परीक्षा ..... मध्ये होणार आहे.

- (A) तिमाही (B) महिना
(C) सहामाही (D) शैक्षणिक वर्ष

223. नवीन शैक्षणिक धोरण कधी अस्तित्वात आले?

- (A) 1986 (B) 2020

- (C) 2040 (D) 2010
224. खर्चाच्या विरुद्धार्थी शब्द
 (A) खर्च (B) भांडवल
 (C) बचत (D) किंमत
225. शाळेच्या नवीन मॉडेलमधील प्रीस्कूल ..... वर्षे समाविष्ट आहेत.
 (A) 5 (B) 3
 (C) 4 (D) वरील सर्व

उतारा -46

नरेंद्र मोदी हे 2014 मध्ये निवडून आलेले भारताचे 14 वे पंतप्रधान आहेत. नरेंद्र मोदी हे 2001 ते 2014 पर्यंत गुजरातचे मुख्यमंत्री होते. 1970 मध्ये त्यांनी आरएसएसमध्ये प्रवेश केला, तर 1985 मध्ये त्यांनी भाजपमध्ये प्रवेश केला. त्यांचा जन्म 17 सप्टेंबर 1950 रोजी गुजरातमधील वडनगर येथे झाला. त्यांच्या वडिलांचे नाव मूलचंद मोदी आणि आईचे नाव हीराबेन मोदी आहे. ते यूपीच्या वाराणसी मतदारसंघातून खासदार आहेत. वयाच्या अठराव्या वर्षी त्यांनी जशोदाबेन मोदी यांच्याशी लग्न केले. राजकारणात येण्यापूर्वी नरेंद्र मोदी गुजरात राज्यातील रेल्वे स्टेशनवर चहा विकायचे. पंतप्रधान हे मंत्रिमंडळाचे प्रमुख असतात.

226. नरेंद्र मोदी यांचा जन्म 17 सप्टेंबर ..... रोजी झाला.
 (A) 1985 (B) 1950
 (C) 1980 (D) 1951
227. त्याच्या आईचे नाव काय आहे?
 (A) हिराबेन मोदी (B) मूलचंद मोदी
 (C) जशोदाबेन मोदी (D) यापैकी नाही
228. 'आंदोलन' साठी दुसरा कोणता शब्द वापरला गेला आहे?
 (A) मतदारसंघ (B) परिषद
 (C) मोहीम (D) सामील व्हा
229. नरेंद्र मोदी आरएसएस मध्ये ..... साली सामील झाले:
 (A) 1985 (B) 1990
 (C) 1987 (D) 1970
230. राजकारणात येण्यापूर्वी ते..... काम करत होते.
 (A) सरकारी कर्मचारी (B) पुस्तक विक्रेते
 (C) चाई विकणारा (D) यापैकी नाही

उतारा - 47

महात्मा गांधी हे आपल्या देशाच्या महान नेत्यांपैकी एक होते. त्यांचा जन्म 2 ऑक्टोबर 1869 रोजी पोरबंदर, भारत येथे झाला. त्यांचे वडील करमचंद गांधी दिवानजी होते आणि आई पुतलीबाई एक धर्मनिष्ठ स्त्री होती. गांधीजी बॅरिस्टर होण्यासाठी इंग्लंडला गेले. 1893 मध्ये ते दक्षिण आफ्रिकेत गेले आणि आमच्या लोकांच्या हक्कांसाठी त्यांनी काम केले. 1915 मध्ये ते भारतात परतले आणि स्वातंत्र्य लढ्यात सामील

झाले. इंग्रजांविरुद्ध लढण्यासाठी त्यांनी असहकार आंदोलन, मीठ सत्याग्रह, भारत छोडो आंदोलन अशा अनेक राजकीय चळवळी सुरु केल्या. जानेवारी रोजी नथुराम गोडसे ने त्यांची हत्या केली. त्यांना राष्ट्रपिता म्हणून ओळखले जाते.

231. महात्मा गांधी कोणत्या वर्षी दक्षिण आफ्रिकेतून परतले होते?
 (A) 1893 (B) 1915
 (C) 1948 (D) 1869
232. 'पवित्र' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता?
 (A) दैवी (B) भक्त
 (C) पवित्र (D) अशुद्ध
233. गांधीजी बॅरिस्टर होण्यासाठी ..... गेले होते.
 (A) दक्षिण आफ्रिका (B) इंग्लंड
 (C) गुजरात (D) यापैकी नाही
234. गांधीजींना ..... 'पिता' म्हणून ओळखले जाते.
 (A) देश (B) राज्य
 (C) राष्ट्र (D) जग
235. गांधीजीने ..... यांच्या विरुद्ध लढण्यासाठी विविध चळवळी सुरु केल्या.
 (A) इंग्रज (B) यूरोपीय
 (C) फ्रेंच (D) वरील सर्व

उतारा-48

अकबर हा भारताचा तिसरा मुघल सम्राट होता. त्यांचा जन्म 1542 मध्ये उमरकोट येथे झाला, जो आता पाकिस्तानात आहे. अकबर, त्याचे वडील हुमायून यांच्यानंतर गादीवर आला. ते 'अकबर द ग्रेट' या नावाने प्रसिद्ध होते. त्याची राजवट 1556 ते 1605 पर्यंत होती आणि मुघल सत्तेचा विस्तार बहुतेक भारतीय उपखंडात झाला. अकबराची मानसिकता अत्यंत धर्मनिरपेक्ष होती. अकबर अतिशय भावनिक आणि विश्लेषणात्मक होता. अकबराची सर्वात उल्लेखनीय पत्नी जोधाबाई होती. अकबराला त्याच्या दयाळूपणा, निर्भयपणा आणि शौर्यामुळे 'शहेनशाह' ही पदवी मिळाली. 25 ऑक्टोबर 1605 रोजी अकबराचा मृत्यू झाला.

236. अकबर कोणाचा गादीवर आला?
 (A) त्याचा भाऊ (B) वडील
 (C) मुलगा (D) शत्रू
237. अकबराचा जन्म.....मध्ये घडले.
 (A) 1556 (B) 1605
 (C) 1542 (D) 1544
238. अकबर हा भारताचा ..... मुघल सम्राट होता.
 (A) तिसरा (B) दुसरा
 (C) प्रथम (D) चौथा
239. अकबराचा मृत्यू ..... रोजी झाला?
 (A) 26 ऑक्टोबर 1605 (B) 25 ऑक्टोबर 1605

- (C) 22 ऑक्टोबर 1605 (D) 27 ऑक्टोबर 1605
 240. 'शौर्य' चा समानार्थी शब्द आहे:
 (A) भीती (B) अशक्तपणा
 (C) भित्रा (D) धैर्य

उतारा - 49

प्लॅस्टिक पिशव्या हे जलप्रदूषणाचे एक प्रमुख कारण आहे, कारण प्लास्टिकचा कचरा सहसा जलकुंभात टाकला जातो. प्लॅस्टिक पिशव्यांची अयोग्य विल्हेवाट लावल्यामुळे अनेक प्राणी चुकून त्या खारून गुदमरतात आणि त्यामुळे अनेक प्राण्यांचा मृत्यू झाला आहे. प्लास्टिक पिशव्या जाळल्याने विषारी धूर निघतो ज्यामुळे श्वास घेतल्यास प्राणघातक रोग होऊ शकतात. प्लॅस्टिक कचरा जमिनीमध्ये टाकला जातो तेव्हा जमिनीची सुपीकता कमी होते. प्लास्टिक पिशव्यांमुळे होणाऱ्या प्रदूषणामुळे अनेक प्रजाती नामशेष झाल्या आहेत. सरकारने प्लास्टिकवर बंदी घातली असून कापडी, ज्यूट पिशव्या असे वेगवेगळे पर्याय वापरण्यास सुरुवात केली आहे.

241. प्लास्टिक पिशव्या जाळल्या मुळे ..... होईल
 (A) सुगंध (B) घातक रोग
 (C) A आणि B दोन्ही (D) यापैकी नाही
242. प्लास्टिक पिशव्या पासून..... प्रदूषण होते.
 (A) आवाज (B) पाणी
 (C) हवा (D) जमीन
243. 'श्वास घेण्याच्या उलट
 (A) उच्छ्वास (B) श्वास घेणे
 (C) प्रवृत्त करणे (D) ओढणे
244. प्लॅस्टिक कचरा लँडफिलमध्ये टाकल्यावर त्याची सुपीकता नष्ट होते. ते खालीलपैकी कशाचे प्रदूषण होते?
 (A) मूळ (B) पाणी
 (C) जमीन (D) माती
245. प्लास्टिकच्या पिशव्या जाळल्याने बाहेर येणारा धूर असतो.
 (A) फायदेशीर (B) सुवासिक
 (C) विषारी (D) स्पष्ट

उतारा -50

ईद-उल-फितर किंवा ईद हा समाप्तीनिमित्त जगभरातील मुस्लिमांनी साजरा केला जाणारा एक धार्मिक सण आहे. 30 दिवसांच्या उपवासानंतर, मुस्लिमांना रमजान महिन्यात उपवास ठेवायचा नसलेला एकमेव दिवस म्हणजे ईद. ईद-उल-फितर ची सुरुवात पैगंबर मुहम्मद यांनी केली होती. या परंपरेचा उगम प्रथम मक्का येथे झाला आणि अनेकांचा असा विश्वास आहे की या दिवशी पैगंबर मदिना येथे आले होते. ईदी ही एक भेटवस्तू आहे जी तरुणांना मोठ्यांकडून पैशाच्या रूपात मिळते. शेवया नावाने ओळखल्या जाणार्या गोड शेवया तयार करणे हा एक विधी आहे. कबाब, बिर्याणी, कोरमा आणि इतर अनेक पदार्थ तयार केले जातात. त्यामुळे आनंद आणि बंधुभाव पसरतो.

246. ईद-उल-फितर ची परंपरा कोणत्या पवित्र स्थानापासून सुरु झाली?
 (A) मदिना (B) मका
 (C) दोन्ही A आणि B (D) यापैकी नाही
247. ईदीच्या स्वरूपात..... दिल्या जातात.
 (A) धनादेश (B) महागड्या भेटवस्तू
 (C) अन्न (D) पैसा
248. रमजान महिनामध्ये..... उपवास असतात.
 (A) 20 (B) 30
 (C) 31 (D) 29
249. विधी मध्ये..... गोड पदार्थ तयार केलाजातो.
 (A) कबाब (B) बिर्याणी
 (C) शेवया (D) यापैकी नाही
250. 'बंधुत्व' चे विरुद्ध शब्द
 (A) नातलग (B) सहवास
 (C) मित्रत्व (D) विलगीकरण

उतारा -51

अरविंद केजरीवाल हे 14 फेब्रुवारी 2015 पासून दिल्लीचे विद्यमान मुख्यमंत्री आहेत. नोव्हेंबर मध्ये स्थापन झालेल्या आम आदमी पक्षाचे ते संस्थापक आहेत. त्यांचा जन्म 16 ऑगस्ट 1968 रोजी हरियाणातील एका दुर्गम गावात झाला. अरविंदने पहिल्याच प्रयत्नात परीक्षा उत्तीर्ण केली आणि पश्चिम बंगालमधील पीजे खरगपूरमध्ये प्रवेश घेतला, त्याने मेकॅनिकल इंजिनीअरिंगची निवड केली. 1993 मध्ये त्यांनी नागरी सेवा परीक्षा उत्तीर्ण केली आणि भारतीय महसूल सेवेत रुजू झाले. 2006 मध्ये त्यांनी नोकरीचा राजीनामा दिला आणि पब्लिक कॉज रिसर्च फाउंडेशनची स्थापना केली.

251. अरविंद केजरीवाल यांचा जन्म..... रोजी झाला.
 (A) 14 फेब्रुवारी (B) 16 ऑगस्ट
 (C) 10 ऑगस्ट (D) 17 फेब्रुवारी
252. त्याने कोणत्या वर्षी नागरी परीक्षा उत्तीर्ण केली?
 (A) 1993 (B) 2012
 (C) 2015 (D) 2006
253. आम आदमी पक्षाची स्थापना ..... मध्ये केली.
 (A) फेब्रुवारी 2015 (B) ऑगस्ट
 (C) नोव्हेंबर 2012 (D) ऑगस्ट 2016
254. त्यांनी IIT खरगपूरमध्ये अभियांत्रिकीचे शिक्षण घेत असताना ..... शाखा निवडली.
 (A) इलेक्ट्रिकल (B) यांत्रिक
 (C) रासायनिक (D) यापैकी नाही
255. महसूलच्या विरुद्धार्थी शब्द -
 (A) विक्री (B) खर्च
 (C) नफा (D) उत्पन्न

- (C) खत (D) यापैकी नाही
312. निरोगी पिके वाढवण्याची शेवटची पायरी कोणती होती?
 (A) फवारणी (B) सिंचन
 (C) पिके तोडणे (D) कीटकनाशके
313. ज्या प्रक्रियेमध्ये अनावश्यक वनस्पती नष्ट होतात त्या प्रक्रियेचे नाव सांगा?
 (A) सिंचन (B) वळण
 (C) पीक (D) तण
314. पिके वाढवण्यासाठी प्रथम जमिनीत ..... मिश्रित केले जाते आहे.
 (A) कीटकनाशक (B) पीक
 (C) खत (D) यापैकी नाही
315. 'शेती' या शब्दाला समानार्थी शब्द कोणता ?
 (A) वावर (B) धरती
 (C) पृथ्वी (D) जमीन

उतारा 64

मल्लखांब हा एक पारंपारिक भारतीय जिम्नॅस्टिक खेळ आहे. यामध्ये, जिम्नॅस्ट सहसा उभ्या लाकडी खांबाचा वापर करून पराक्रम करतात. 'मल्ला' किंवा 'मल्लर' या शब्दाचा अर्थ 'एक पैलवान' आणि 'खांबा' म्हणजे 'एक खांब', म्हणून या खेळाचे नाव ढोबळपणे 'एक कुस्ती पोल' असे भाषांतरित केले जाते. मल्लखांब कॉन्फेडरेशन ऑफ वर्ल्ड या खेळाच्या 3 आवृत्त्यांना स्पर्धात्मक खेळ म्हणून मान्यता देते. पोल किंवा स्थिर, लटकणारी आणि दोरी. 2013 मध्ये, मध्य प्रदेशने मल्लखांबला राज्याचा खेळ म्हणून घोषित केले. यामध्ये परफॉर्मरला पोलवर माउंट-रनिंग आणि जंपिंग, अॅक्रोबॅटिक्स-परफॉर्मिंग टिव्हस्ट आणि फिलिप्स, बॅलन्स, कॅच आणि डिस्माउंट- पोलच्या शीर्षस्थानी उभे राहणे आणि उडी मारणे यावर आधारित सिलेक्शनधनिवड केल्या जाते.

316. कोणत्या राज्याने मल्लखांबला राज्य खेळ म्हणून घोषित केले आहे?
 (A) आंध्र प्रदेश (B) केरळ
 (C) गुजरात (D) मध्य प्रदेश
317. मल्लखांब या शब्दात 'मल्लर' असा अर्थ होतो
 (A) पैलवान (B) एक खांब
 (C) A आणि B दोन्ही (D) यापैकी नाही
318. मल्लखांबमध्ये 'धावणे आणि खांबावर उडी मारणे' म्हणजे
 (A) शिल्लक (B) उतरणे
 (C) माउंट (D) कलाबाजी
319. मल्लखांब हा कोणत्या खेळाचा प्रकार आहे?
 (A) ऍथलेटिक्स (B) बोर्ड

- (C) जिम्नॅस्टिक्स (D) लढा
320. 'पिळणे' चे विरुद्धार्थी शब्द आहेत:
 (A) वाकणे (B) तिरकस
 (C) तटस्थ (D) अनुरूपता

उतारा 65

ध्यानचंद यांनी भारताला ऑलिम्पिकच्या नकाशावर नेले. सलग तीन ऑलिम्पिक खेळांमध्ये हॉकीमध्ये सुवर्णपदक जिंकण्याची जबाबदारी त्यांच्यावर होती. तो हॉकीचा जादूगार होता. ध्यानचंद यांचा जन्म 29 ऑगस्ट 1905 रोजी अलाहाबाद येथे झाला. ते वयाच्या सोळाव्या वर्षी सैन्यात दाखल झाले. तिथे त्याने हॉकी खेळायला सुरुवात केली. भारतीय हॉकी संघाने 1928 च्या अॅमस्टरडम ऑलिम्पिकसाठी ध्यानचंद यांची निवड केली. 1936 च्या बर्लिन ऑलिम्पिकमध्ये सुवर्णपदक विजेत्या भारतीय हॉकी संघाचे ते कर्णधार होते. ध्यानचंद यांनी ऑलिम्पिक खेळांमध्ये 101 गोल आणि इतर आंतरराष्ट्रीय सामन्यांमध्ये 300 गोल केले.

321. कोणत्या वर्षी तो भारतीय हॉकी संघाचा कर्णधार होता?

- (A) 1905 (B) 1936
 (C) 1928 (D) 1922

322. तो ..... हॉकी होता

- (A) जादूगार (B) धावपटू
 (C) नायक (D) यापैकी नाही

323. ध्यानचंद यांनी ऑलिम्पिक खेळात किती गोल केले?

- (A) 300 (B) 101
 (C) 100 (D) 301

324. त्यांचा ..... जन्म झाला

- (A) 1988 (B) 1936
 (C) 1905 (D) 1999

325. 'विजेता' च्या विरुद्ध आहे:

- (A) विक्रेता (B) विजयी
 (C) पराभूत (D) जिंकणारा

उतारा 66

सरदार वल्लभभाई पटेल ज्यांना 'भारताचे लोहपुरुष' आणि भारताचे बिस्मार्क म्हणून ओळखले जाते, ते भारतातील सर्वात प्रभावशाली राजकारणी आणि स्वातंत्र्य सैनिकांपैकी एक आहेत. ते भारताचे पहिले उपपंतप्रधान आणि स्वातंत्र्यानंतरचे पहिले गृहमंत्री बनले. त्यांचा जन्म 31 ऑक्टोबर 1875 मध्ये गुजरात मधील नदीयाड या छोट्याशा गावात झाला. त्यांचा जन्मदिवस दरवर्षी राष्ट्रीय एकता दिवस म्हणून साजरा केला जातो. सरदार वल्लभभाई पटेल यांची 'स्टॅच्यु ऑफ युनिटी' 31 ऑक्टोबर 2014 मध्ये स्थापन केली आणि हा भारताचे पंतप्रधान नरेंद्र

- (C) 1967 (D) 2005
373. लहिरीला 2017 मध्ये ..... साठी पुलित्झर पुरस्कार मिळाला होता.
 (A) कादंबरी (B) निबंध
 (C) लघुकथा (D) कविता
374. लहीरीचा जन्म ..... मध्ये झाला होता.
 (A) रोड आयलंड (B) अमेरिका
 (C) लंडन (D) यापैकी नाही
375. 'विस्तृत' चा समानार्थी शब्द आहे.
 (A) मृत (B) आखूड
 (C) ओसाड (D) रचनात्मक

उतारा 76

शरदचंद्र चटोपाध्याय एका गरीब कुटुंबातील होते कारण त्यांच्या वडिलांच्या नोकऱ्या अनियमित होत्या. असे असले तरी त्यांचे वडील आशावादी आणि लेखक होते. त्यांच्या या उत्साहामुळे शरदला एक कादंबरीकार होण्याची प्रेरणा मिळाली. ते किशोरावस्था मध्ये असतानाच त्यांनी प्रसिद्ध असे निबंध लिहिले. ते स्त्रीवादी असल्याने त्यांनी कट्टरपणा आणि पितृसत्ताक समाजा विषयी लेखन केले. देवदास (1917), परिणिता (1914), बिराज बाऊ (1914) आणि पल्ली समाज (1916) ही त्यांची सर्वाधिक लोकप्रिय साहित्य आहेत.

376. शरदला कादंबरीकार होण्यासाठी कोणी प्रेरित केले?
 (A) आई (B) वडील
 (C) मुलगा (D) पत्नी
377. शरद ..... लेखक होते.
 (A) स्त्रीवादी (B) आशावादी
 (C) आत्मवादी (D) यापैकी नाही
378. उत्साहच अर्थ आहे.
 (A) आळस (B) सुस्त
 (C) उदासीन (D) उत्सुकता
379. परिणिता हे लोकप्रिय लेखन साहित्य कोणत्या वर्षी पूर्ण झाले?
 (A) 1914 (B) 1917
 (C) 1916 (D) 1999
380. 'कट्टरता' ला समानार्थी शब्द आहे.
 (A) निपक्षता (B) सहिष्णुता
 (C) निपक्षता (D) पूर्वग्रह

उतारा 77

आपल्या संसदेची दोन सभागृह आहेत. खालच्या सभागृहाला लोकसभा किंवा लोकांचे सभागृह म्हणतात. तर वरच्या सभागृहाला राज्यसभा किंवा राज्यांची परिषद म्हणून ओळखले जाते. राष्ट्रपती हे आपल्या संसदेचे पदसिद्ध सदस्य असतात. संसद, राष्ट्रपती, राज्यसभा

आणि लोकसभा या तिघांनी मिळून बनते. लोकसभेत 552 पेक्षा जास्त सदस्य नसतात. यापैकी 530 सदस्य वेगवेगळ्या राज्यांचे प्रतिनिधी आहेत आणि 20 पेक्षा जास्त सदस्य केंद्रशासित प्रदेशातील नाहीत. राज्यसभेत 250 सदस्य असतात. त्यापैकी 238 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांचे प्रतिनिधी आहेत.

381. संसदेच्या खालच्या सभागृहाचे दुसरे नाव काय आहे?
 (A) लोकसभा (B) राज्यसभा
 (C) केंद्रशासित प्रदेश (D) यापैकी नाही
382. आपल्या संसदेत ..... सभागृहे आहेत.
 (A) 3 (B) 2
 (C) 4 (D) 1
383. संसदेत ..... असतात.
 (A) लोकसभा (B) राज्यसभा
 (C) राष्ट्रपती (D) वरील सर्व
384. केंद्रशासित प्रदेशांतील किती किती सदस्य राज्यसभेचे प्रतिनिधी आहेत?
 (A) 250 (B) 528
 (C) 20 (D) 520
385. 'वरचा' या शब्दाचा विरुद्धार्थी आहे.
 (A) वरती (B) जास्त
 (C) अधिक (D) खालचा

उतारा 78

2022 इंडियन प्रीमियर लीग, ज्याला IPL T20 असेही म्हणतात. इंडियन प्रीमियर लीग (आयपीएल) व्यावसायिक टी-20 क्रिकेट लीग आहे. इंडियन प्रीमियर लीग (IPL) ही जगातील सर्वात मोठी लीग आहे. याची स्थापना भारतीय क्रिकेटबोर्ड (BCCI)ने 2007 मध्ये केली होती. ही भारतातील सर्वात लोकप्रिय स्पर्धा आहे ज्याची सुरुवात 2008 मध्ये झाली होती. 15 व्या हंगामात, IPL 2022 मध्ये अनेक बदल केले गेले. आजपर्यंत यामध्ये भारतातील आठ राज्यांचे प्रतिनिधित्व करणारे संघ यामध्ये भाग घेत होते, पण 2022 मध्ये यामध्ये दहा संघ भाग घेणार आहेत. एका आयपीएल संघात 18 ते 25 खेळाडू असतात ज्यापैकी 8 खेळाडू विदेशी असू शकतात.

386. पहिला आयपीएलचा हंगाम कोणत्या वर्षी खेळला गेला होता?
 (A) 2007 (B) 2008
 (C) 2022 (D) 2006
387. एका आयपीएल संघात ..... ते ..... खेळाडू असतात.
 (A) 15, 16 (B) 8, 12
 (C) 18, 25 (D) 7, 8
388. BCCI मध्ये दुसऱ्या कबचा अर्थ काय आहे?
 (A) कंट्रोल (B) क्राऊन

- (C) कॅमेरा (D) क्रिकेट
389. IPL2022 ला ..... या नावाने सुद्धा ओळखले जाते.
- (A) T16 (B) T12
(C) T22 (D) T20
390. 'व्यावसायिक' च्या विरुद्ध आहे.
- (A) कुशल (B) कुशल
(C) प्रायोगिक (D) अनुभवी

उत्तरा 79

आसाम हे उत्तर-पूर्व भारतातील एक राज्य आहे. ते चहा उद्योग आणि विविधतेसाठी प्रसिद्ध आहे. आसामची सीमा अरुणाचल प्रदेश, नागालँड, मिझोरम, मणिपूर, त्रिपुरा, मेघालय आणि पश्चिम बंगाल या 7 प्रदेशांशी लागून आहे. गुवाहाटी हे आसाममधील सर्वात प्रसिद्ध ठिकाण आणि राजधानीचे शहर आहे. ब्रम्हपुत्रा नदी आसाममधून वाहते. आसामची मूळ भाषा असामिया आहे. आसाम एकशिगी भारतीय गॅड्याचे ठिकाण आहे. रेशीम उत्पादनासाठीही हे राज्यप्रसिद्ध आहे. विद्यार्थी संघटनेच्या नेतृत्वाखाली 1980 च्या दशकात झालेले आसाम आंदोलन हे एक प्रमुख राजकीय आंदोलन होते. बिहू सण हा आसाममधील महत्वाचा सांस्कृतिक उत्सव आहे.

391. आसामची राजधानीकोणती आहे?
- (A) मिझोरम (B) गुवाहाटी
(C) नागालँड (D) भूतान
392. आसाम ..... उत्पादनासाठी प्रसिद्ध आहे.
- (A) रेशीम (B) ज्यूट
(C) रबर (D) दूध
393. आसामची सीमा किती राज्यांना लागून आहे?
- (A) 5 (B) 4
(C) 6 (D) 7
394. आसाम मध्ये 'बिहू' काय आहे?
- (A) जमीन (B) चलन
(C) सण (D) आंदोलन
395. खालीलपैकी कोणते जैवविविधतेचे उदाहरण आहे?
- (A) झाडे (B) प्राणी
(C) पक्षी (D) वरील सर्व

उत्तरा 80

महावीर जैन हे जैन धर्माचे शेवटचे 24 वे तीर्थंकर भगवान महावीरांच्या जयंती स्मरणार्थ जगभरातील जैन समुदायाद्वारे साजरा केला जाणारा एक महत्वाचा सण आहे. महावीर जयंती मोठ्या उत्साहात आणि भक्तिभावाने साजरी केली जाते. आणि हिंदू कॅलेंडर प्रमाणे चैत्र (मार्च-एप्रिल) महिन्याच्या 13 व्या दिवशी येते. भगवान महावीरांचा जन्म ईसवी पूर्व 599 मध्ये वैशाली राज्यात झाला होता, जो आता भारतातील बिहारचा भाग

- आहे. त्यांचा जन्म राजा सिद्धार्थ आणि राणी त्रिशला या दोघांच्या पोटी झाला, जे जैन धर्माचे अनुयायी होते. अहिंसा हे जैन धर्माचे मूलतत्त्व आहे.
396. महावीर जयंती चैत्र महिन्यात ..... दिवशी असते.
- (A) 14 व्या (B) 12 व्या
(C) 13 व्या (D) 10 व्या
397. जैन धर्माचे मूलतत्त्व आहे.
- (A) हिंसा (B) अहिंसा
(C) सुन्यवाद (D) यापैकी नाही
398. भगवान महावीर जैन धर्माचे ..... तीर्थंकर होते.
- (A) 21 वे (B) 20 वे
(C) 22 वे (D) 24 वे
399. भगवान महावीर यांचा जन्म कोठे झाला?
- (A) आसाम (B) उत्तर प्रदेश
(C) पंजाब (D) बिहार
400. 'उत्साह' या शब्दाचा विरुद्धार्थी आहे.
- (A) उत्सुकता (B) जोश
(C) उदासीनता (D) आवड

उत्तरा 81

गुजरात हे भारताचे एक राज्य आहे आणि त्याची स्थापना 1 मे 1960 मध्ये झाली. गुजरातमध्ये 33 जिल्हांचा समावेश आहे आणि त्याची राजधानी गांधीनगर आहे. अहमदाबाद हे गुजरातचे सर्वात मोठे शहर आहे. गुजरातचे गरबा नृत्य प्रसिद्ध आहे. गुजरातच्या पश्चिम सीमेला पाकिस्तान आणि अरबी समुद्र आहे. येथे मुख्यतः कापूस, तंबाखू आणि सोयाबीनची शेती केली जाते. येथील गुजराती, हिंदी आणि इंग्रजी या प्रमुख भाषा आहेत. गुजरातमध्ये अंदाजे 40 बंदरे आहेत ज्यापैकी कांडला हे प्रमुख बंदर आहे. महात्मा गंधी, सरदार वल्लभभाई पटेल आणि नरेंद्र मोदी यांसारख्या प्रमुख नेत्यांचा जन्म येथे झाला.

401. गुजरातमध्ये किती जिल्हा आहेत?
- (A) 40 (B) 1
(C) 33 (D) 5
402. गुजरातची राजधानी कोणती आहे?
- (A) गांधीनगर (B) अहमदाबाद
(C) कांडला (D) यापैकी नाही
403. नरेंद्र मोदींचा जन्मकोठे झाला?
- (A) बिहार (B) गुजरात
(C) कांडला (D) नवी दिल्ली
404. .... हे गुजरातचे प्रसिद्ध नृत्य आहे.
- (A) भांगडा (B) गरबा
(C) बिहू (D) नागा
405. आपल्याला तंबाखू कोठून मिळतो?
- (A) पाने (B) प्राणी
(C) पर्वत (D) डोंगर

(C) कोकणी (D) मराठी

454. गोव्याची राजधानी आहे.

(A) मिरामार (B) पणजी
(C) कोकण (D) मराठी

455. 'आकर्षक' हा शब्द आहे.

(A) नाम (B) सर्वनाम
(C) उपसर्ग (D) विशेषण

उतारा 92

बाळ गंगाधर टिळक यांचा जन्म 23 जुलै 1856 रोजी झाला. ते जन्माने मराठी असून रत्नागिरी शहरातील होते.

ते तत्कालीन महाराष्ट्राचे राज्यकर्ते छत्रपती शिवाजी महाराज यांना मानणारे होते. त्यांना भारतीय असंतोषाचे जनक म्हणून ओळखले जाते आणि त्यांनी भारतातील जनतेला स्वराज्याची संकल्पना दिली. त्यांना 'लोकमान्य' असे म्हणतात. आत्मनिर्भरता किंवा स्वावलंबनाची संकल्पना ज्याबाबत आज आपण बोलते, ती बाळ गंगाधर टिळक यांनी भारतीय स्वातंत्र्य चळवळी दरम्यान तयार केली होती.

456. बाळ गंगाधर टिळक हे ..... राज्याचे रहिवासी होते.

(A) हरियाणा (B) दिल्ली
(C) महाराष्ट्र (D) केरळ

457. स्वावलंबनाची संकल्पना कोणी दिली?

(A) बाळ गंगाधर टिळक (B) छत्रपती शिवाजी महाराज
(C) महात्मा गांधी (D) यापैकी नाही

458. बाळ गंगाधर टिळक यांनी कोणती संकल्पना मांडली होती?

(A) लोकमान्य (B) स्वराज्य
(C) रत्नागिरी (D) यापैकी नाही

459. जन्माने बाळ गंगाधर टिळक ..... होते.

(A) पंजाबी (B) मराठी
(C) शीख (D) यापैकी नाही

460. 'जय हो' एक आहे.

(A) संकल्पना (B) जन्म
(C) ओळख (D) आदर

उतारा 93

पंजाब हे पाकिस्तानातील प्रांतांपैकी एक आहे. ते मध्य पूर्व क्षेत्रामध्ये स्थित आहे. पंजाब म्हणजे पाच नद्यांची भूमी. व्यास, चिनाब, झेलम, रावी आणि सतलज या पाच नद्या या प्रांतातून वाहतात. हा क्षेत्रफळाच्या दृष्टीने पाकिस्तानातील दुसऱ्या क्रमांकाचा प्रांत आहे. येथील लोक पंजाबी बोलतात. लाहोर ही पंजाबची राजधानी आहे. पंजाबची लोकसंख्या अंदाजे 120 दशलक्ष आणि क्षेत्रफळ 205, 244 चौ. कि.मी. आहे. येथे सुपीक जमीन असून शेतीही प्रमुख अर्थव्यवस्था आहे.

461. पंजाबची राजधानी कोणती आहे?

(A) चिनाब (B) पाकिस्तान
(C) लाहोर (D) रावी

462. पंजाब पाकिस्तानातील ..... सर्वात मोठा प्रांत आहे.

(A) तिसरा (B) दुसरा
(C) चौथा (D) पाचवा

463. पंजाबमध्ये ..... जमीन आहे.

(A) नापीक (B) सुपीक
(C) भरपूर (D) यापैकी नाही

464. खालीलपैकी कोणती पंजाबमधील नदी नाही?

(A) रावी (B) चिनाब
(C) सतलज (D) गंगा

465. 'प्रांत' चा पर्यायी शब्द आहे.

(A) मागेजाणे (B) मजा
(C) राज्य (D) संपूर्ण

उतारा 94

इंदिरा गांधींचा जन्म 19 नोव्हेंबर 1917 रोजी अलाहाबाद, उत्तर प्रदेश, भारत येथे झाला. त्यांचे पूर्ण नाव इंदिरा प्रियदर्शिनी गांधी होते. पंडित जवाहरलाल नेहरू आणि कमला नेहरू यांची एकुलती एक मुलगी होती. त्यांचे वडील जवाहरलाल नेहरू यांनी ब्रिटिश राजवटीपासून स्वातंत्र्यासाठी भारताच्या राजकीय लढ्याचे नेतृत्व केले आणि ते भारताचे पहिले पंतप्रधान बनले. त्यांनी शांतिनिकेतन आणि विश्वभारतीमध्येही शिक्षण घेतले. इंदिरा गांधी यांनी भारताच्या तिसऱ्या पंतप्रधान म्हणून काम पाहिले. सतवंत सिंग आणि बेअंत सिंग या त्यांच्या दोन अंगरक्षकांनी इंदिराजींना मारले. 31 ऑक्टोबर 1984 मधील या घटनेने आपण एका रत्नाला हरवून बसलो.

466. इंदिरा गांधी यांचा जन्म ..... साली झाला.

(A) 1917 (B) 1984
(C) 1999 (D) 1976

467. इंदिरा गांधींनी भारताचे ..... पंतप्रधान म्हणून काम केले.

(A) दुसरे (B) तिसरे
(C) चौथे (D) पाचवे

468. इंदिरा गांधींची हत्या कोणी केली?

(A) पोलीस कर्मचारी (B) राजकारणी
(C) अंगरक्षक (D) यापैकी नाही

469. कमला नेहरू कोण होत्या?

(A) आई (B) वडील
(C) मुलगा (D) भाऊ

470. 'पहिला' च्या विरुद्धार्थी शब्द आहे.

उत्तरा 98

पंधराव्या शतकात्तर शहराची उत्तम पद्धतीने पुर्नबांधणी झाली. 1417 पासून पोप राजकीयदृष्ट्या मजबूत झाले कारण दोन प्रतिस्पर्धी पोपांच्या दरम्यान झालेल्या निवडणुकांमुळे आलेला क्षीण संपला होता. त्याने सक्रियपणे रोमन इतिहासाचा प्रचार केला. पुरातत्वशास्त्रज्ञांच्या मदतीने रोममधील अवशेषांचे काळजीपूर्वक खोदकाम केले. सर्वात महत्वाचे उदाहरण माइकल ऍंजेलो बुओनारोती हे (1475-1564) आहे. सिस्टिनचौपालमध्ये पोपसाठी रेखाटलेले 'द पीएटा' नावाचे शिल्प आणि रोममधील सेंट पिटर चर्चच्या घुमटाची रचना यामुळे तो अजरामर झाला.

486. कोणत्या वर्षी पोप राजकीयदृष्ट्या अधिक मजबूत होते?
 (A) 1475 (B) 1564
 (C) 1417 (D) 1378
487. मूर्तीकलेला काय म्हटले जात होते?
 (A) पीएटा (B) सिस्टीन
 (C) A आणि B दोन्ही (D) यापैकी नाही
488. खालीलपैकी कोणता शब्द 'अमर'चा समानार्थी नाही?
 (A) आदित्य (B) देवता
 (C) चिरंतन (D) नाश करणे
489. रोममधील अवशेषांचे सावधानीपूर्वक खोदकाम ..... च्या मदतीने केले गेले.
 (A) पुरातत्वशास्त्रज्ञ (B) पीएटा
 (C) सिस्टिन (D) यापैकी नाही
490. रोम शहराची ..... शतकात उत्तम पद्धतीने पुर्न बांधणी केली गेली.
 (A) 16 व्या (B) 15 व्या
 (C) 12 व्या (D) 17 व्या

उत्तरा 99

वकील, स्वातंत्र्य कार्यकर्ते, राजनीतीतज्ञ आणि राजकारणी सी. राजगोपालचारी यांचा जन्म 1878 मध्ये झाला. 1948 मध्ये लॉर्ड माऊंटबॅटन यांनी भारत सोडल्यानंतर ते भारताचे पाहिले आणि शेवटचे गव्हर्नर जनरल होते. त्यांनी मद्रास प्रेसिडेंसीचे प्रमुख, पश्चिम बंगालचे गव्हर्नर आणि मद्रास राज्याचे मुख्यमंत्री म्हणून काम पाहिले. त्यांना सर्वप्रथम 1955 मध्ये भारताचा सर्वोच्च नागरी पुरस्कार 'भारतरत्न'ने सन्मानित करण्यात आले. त्यांना 'राजाजी' म्हणून ओळखले जाते. गांधीजींनी त्यांना 'माझ्या विवेकाचा रक्षक' म्हटले आहे.

491. सी. राजगोपालचारी यांना भारतरत्न कोणत्या वर्षी देण्यात आला?
 (A) 1879 (B) 1878
 (C) 1955 (D) 1966
492. सी. राजगोपालचारी कोण होते?
 (A) वकील (B) राजकारणी

- (C) स्वातंत्र्य कार्यकर्ता (D) वरील सर्व

493. गांधीजींनी त्यांचे वर्णन कोणत्या प्रकारे केले आहे?
 (A) रामजी (B) माझ्या विवेकाचा रक्षक
 (C) राजाजी (D) यापैकी नाही
494. ते भारताचे ..... आणि ..... गव्हर्नर जनरल होते.
 (A) पहिले (B) दुसरे
 (C) शेवटचे (D) A आणि C दोन्ही
495. 'विवेक'च्या विरुद्धार्थी शब्द आहे.
 (A) कर्तव्य (B) आंतरिक आवाज
 (C) नैतिकता (D) अनैतिकता

उत्तरा 100

मर्यादा पुरुषोत्तम श्री राम हे विष्णूचे सातवे अवतारहोते. हिंदू धर्मातील महान देवतांमध्ये भगवान रामाची गणना केली जाते. भगवान श्रीराम यांचा जन्म त्रेतायुगात सध्याच्या उत्तर प्रदेशातील अयोध्येत झालाहोता. श्रीरामाचा जन्मदिवस चैत्र महिन्याच्या नवव्या दिवशी साजरा केला जातो. श्री राम हे अयोध्येचे राजा दशरथ यांचे सर्वात ज्येष्ठ पुत्र होते. सीता ही भगवान श्रीरामाची पत्नी होती. श्रीरामांनी अनेक राक्षसांचा वध केला. त्यांनी महाबली लंकापती रावणाचा वध केला.

496. राजा दशरथचा सर्वात मोठा मुलगा कोण?
 (A) भगवान विष्णू (B) भगवान राम
 (C) भगवान कृष्ण (D) यापैकी नाही
497. 'अवतार' चा विरुद्धार्थी शब्द आहे.
 (A) प्रतिकृती (B) अवतारी
 (C) आदर्श (D) मतीहीन
498. श्रीरामाने अनेक ----- वध केला.
 (A) राक्षस (B) कंस
 (C) A आणि B (D) यापैकी नाही
499. श्रीरामाचा जन्म ----- युगात झाला होता.
 (A) कृत (B) कली
 (C) द्वापार (D) त्रेता
500. 'दानव'साठी उताऱ्यामधील हा शब्द आहे.
 (A) त्रेता (B) राक्षस
 (C) महा (D) चैत्र

मराठी व्याकरण		उत्तरपत्रिका										दॉपिक - उत्तारा					
उत्तारा - 1	1	2	3	4	5	उत्तारा - 18	86	87	88	89	90	उत्तारा - 35	171	172	173	174	175
	1	2	4	2	3		A	C	D	A	A		C	A	A	B	B
उत्तारा - 2	6	7	8	9	10	उत्तारा - 19	91	92	93	94	95	उत्तारा - 36	176	177	178	179	180
	1	3	3	4	3		A	D	B	C	C		C	A	D	B	B
उत्तारा - 3	11	12	13	14	15	उत्तारा - 20	96	97	98	99	100	उत्तारा - 37	181	182	183	184	185
	3	4	2	2	3		A	C	B	A	B		A	D	B	D	C
उत्तारा - 4	16	17	18	19	20	उत्तारा - 21	101	102	103	104	105	उत्तारा - 38	186	187	188	189	190
	1	3	2	4	1		C	B	C	C	B		C	C	C	A	A
उत्तारा - 5	21	22	23	24	25	उत्तारा - 22	106	107	108	109	110	उत्तारा - 39	191	192	193	194	195
	3	1	2	1	3		B	A	D	A	C		B	C	D	C	A
उत्तारा - 6	26	27	28	29	30	उत्तारा - 23	111	112	113	114	115	उत्तारा - 40	196	197	198	199	200
	3	1	4	2	1		A	C	B	C	D		C	C	D	A	C
उत्तारा - 7	31	32	33	34	35	उत्तारा - 24	116	117	118	119	120	उत्तारा - 41	201	202	203	204	205
	2	3	4	1	3		B	A	C	A	B		D	C	C	B	C
उत्तारा - 8	36	37	38	39	40	उत्तारा - 25	121	122	123	124	125	उत्तारा - 42	206	207	208	209	210
	2	2	2	1	3		B	A	B	C	B		C	D	C	C	B
उत्तारा - 9	41	42	43	44	45	उत्तारा - 26	126	127	128	129	130	उत्तारा - 43	211	212	213	214	215
	3	1	2	1	3		D	B	D	C	A		D	C	B	C	B
उत्तारा - 10	46	47	48	49	50	उत्तारा - 27	131	132	133	134	135	उत्तारा - 44	216	217	218	219	220
	2	2	2	3	4		D	C	C	A	D		B	B	A	C	B
उत्तारा - 11	51	52	53	54	55	उत्तारा - 28	136	137	138	139	140	उत्तारा - 45	221	222	223	224	225
	C	C	C	B	A		B	D	A	D	A		A	D	B	C	B
उत्तारा - 12	56	57	58	59	60	उत्तारा - 29	141	142	143	144	145	उत्तारा - 46	226	227	228	229	230
	C	B	C	A	B		B	C	B	A	B		B	A	B	D	C
उत्तारा - 13	61	62	63	64	65	उत्तारा - 30	146	147	148	149	150	उत्तारा - 47	231	232	233	234	235
	C	A	C	B	B		A	C	B	A	C		B	D	B	C	A
उत्तारा - 14	66	67	68	69	70	उत्तारा - 31	151	152	153	154	155	उत्तारा - 48	236	237	238	239	240
	C	B	B	A	A		B	C	C	D	C		B	C	A	B	D
उत्तारा - 15	71	72	73	74	75	उत्तारा - 32	156	157	158	159	160	उत्तारा - 49	241	242	243	244	245
	C	D	A	B	B		C	D	B	B	B		B	D	A	D	C
उत्तारा - 16	76	77	78	79	80	उत्तारा - 33	161	162	163	164	165	अनुच्छेद - 50	246	247	248	249	250
	B	D	A	A	C		C	A	C	B	A		B	D	B	C	D
उत्तारा - 17	81	82	83	84	85	उत्तारा - 34	166	167	168	169	170	उत्तारा - 51	251	252	253	254	255
	B	D	C	B	A		C	C	B	D	C		B	A	C	D	B

मराठी व्याकरण						उत्तरकुंजी					टॉपिक - उत्तारा						
उत्तारा - 52	256	257	258	259	260	उत्तारा - 69	341	342	343	344	345	उत्तारा - 86	426	427	428	429	430
	B	B	C	A	B		C	D	B	C	A		B	D	C	D	C
उत्तारा - 53	261	262	263	264	265	उत्तारा - 70	346	347	348	349	350	उत्तारा - 87	431	432	433	434	435
	A	C	D	B	D		C	D	C	A	C		D	D	B	A	C
उत्तारा - 54	266	267	268	269	270	उत्तारा - 71	351	352	353	354	355	उत्तारा - 88	436	437	438	439	440
	A	D	C	C	C		A	C	B	D	A		C	C	B	D	D
उत्तारा - 55	271	272	273	274	275	उत्तारा - 72	356	357	358	359	360	उत्तारा - 89	441	442	443	444	445
	D	C	C	C	D		B	C	A	D	B		D	C	B	C	A
उत्तारा - 56	276	277	278	279	280	उत्तारा - 73	361	362	363	364	365	उत्तारा - 90	446	447	448	449	450
	C	C	A	B	D		A	B	D	A	C		B	C	D	A	D
उत्तारा - 57	281	282	283	284	285	उत्तारा - 74	366	367	368	369	370	उत्तारा - 91	451	452	453	454	455
	C	C	D	A	C		A	C	B	B	C		B	A	C	B	D
उत्तारा - 58	286	287	288	289	290	उत्तारा - 75	371	372	373	374	375	उत्तारा - 92	456	457	458	459	460
	C	C	D	D	A		A	B	C	C	D		C	A	B	B	D
उत्तारा - 59	291	292	293	294	295	उत्तारा - 76	376	377	378	379	380	उत्तारा - 93	461	462	463	464	465
	C	B	C	B	D		B	A	D	A	D		C	B	B	D	C
उत्तारा - 60	296	297	298	299	300	उत्तारा - 77	381	382	383	384	385	उत्तारा - 94	466	467	468	469	470
	C	A	D	B	A		A	B	D	C	D		A	B	C	A	A
उत्तारा - 61	301	302	303	304	305	उत्तारा - 78	386	387	388	389	390	उत्तारा - 95	471	472	473	474	475
	A	D	C	B	D		B	C	A	D	C		B	C	B	A	D
उत्तारा - 62	306	307	308	309	310	उत्तारा - 79	391	392	393	394	395	उत्तारा - 96	476	477	478	479	480
	B	C	A	A	A		B	A	D	C	D		C	B	D	A	C
उत्तारा - 63	311	312	313	314	315	उत्तारा - 80	396	397	398	399	400	उत्तारा - 97	481	482	483	484	485
	B	C	D	C	B		C	B	D	D	C		A	B	B	C	D
उत्तारा - 64	316	317	318	319	320	उत्तारा - 81	401	402	403	404	405	उत्तारा - 98	486	487	488	489	490
	D	A	C	C	D		C	A	B	B	A		C	A	D	A	B
उत्तारा - 65	321	322	323	324	325	उत्तारा - 82	406	407	408	409	410	उत्तारा - 99	491	492	493	494	495
	B	A	B	C	D		C	B	C	D	B		C	D	B	D	D
उत्तारा - 66	326	327	328	329	330	उत्तारा - 83	411	412	413	414	415	उत्तारा - 100	496	497	498	499	500
	B	C	B	D	D		D	C	A	C	C		B	A	A	D	B
उत्तारा - 67	331	332	333	334	335	उत्तारा - 84	416	417	418	419	420						
	B	C	D	D	A		A	C	D	B	C						
उत्तारा - 68	336	337	338	339	340	उत्तारा - 85	421	422	423	424	425						
	B	A	D	B	A		B	D	C	A	B						

रोल नंबर

--	--	--	--	--	--	--

चाचणी पुस्तिका

चाचणी पुस्तिका

मराठी (MARATHI)

गट

उमेदवाराचे नाव

उमेदवाराची सही

वेळ : 2 तास

कमाल गुण :100

उमेदवारांकरिता सर्वसाधारण सूचना

- तुम्हाला 16 पृष्ठांची एक चाचणी पुस्तिका, तसेच ओ.एम. आर. (ऑप्टिकल मार्क रेकग्निशन) असलेले उत्तरपृष्ठ देण्यात आलेले आहे. चाचणी पुस्तिकेत क्रमवार 1 ते 80 प्रश्न दिलेले आहेत. पुस्तिकेची व ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठ याची कुटसंख्या समान आहे, हे पहा, जर चाचणी पुस्तिका आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठ यामध्ये विसंगती अथवा त्रुटी असेल तर ती पर्यवेक्षकांस परत करून योग्य चाचणी पुस्तिका आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठ घ्या.
- खलील उदाहरणानुसार प्रश्नांची उत्तरे केवळ ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठतच द्या. उमेदवारांना ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठवर उचित ठिकाणी आपली उत्तरे दाखवावी लागतील. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठाच्या साईड -1 वर दिलेल्या सूचनांप्रमाणे प्रत्येक प्रश्नाकरिता केवळ एकच वर्तुळ काळे करा.
- प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. त्यापैकी एकच बरोबर आहे. उमेदवारांना बरोबर उत्तर निवडून ते वर्तुळ काळे करावे लागेल. उदाहरणार्थ : जर प्रश्न 37 करिता तुमचे उत्तर (C) असेल तर खाली दिल्याप्रमाणे (C) काळे करा.

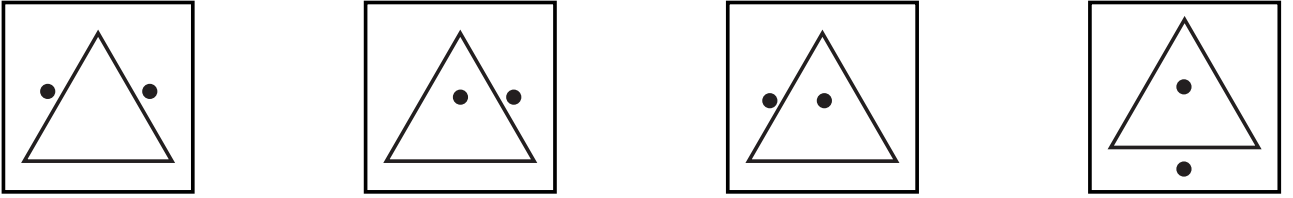

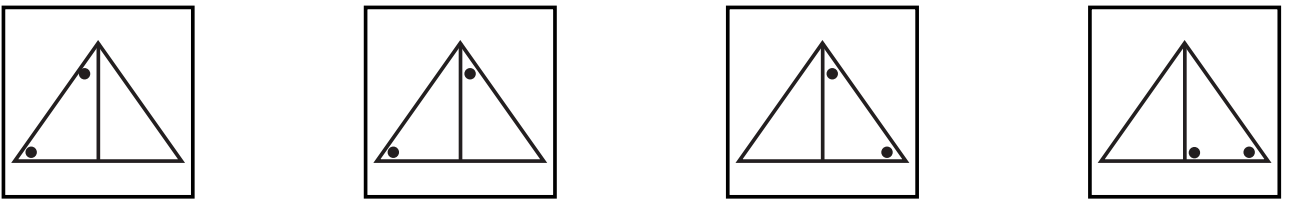
Q.No.	RESPONSE
37.	(A) (B) (C) (D)

- ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठवर लिहिण्याकरिता केवळ निळ्या / काळ्या बॉलपेनचाच वापर करा. उमेदवाराने स्वतःचे बॉलपेन आणावे लागेल. पेन्सिलचा वापर करण्यास मनाई आहे.
- परीक्षेची वेळ सकाळी 11:30 पासून दुपारी 01:30 पर्यंत दोन तासांची आहे आणि त्यात 3 खंड असतील परीक्षेत केवळ वस्तुनिष्ठ प्रश्न असतील.
- दिव्यांग विद्यार्थ्यांकरिता जादा 40 मिनिटे देण्यात येतील.
- प्रत्येक उमेदवारास सगळ्या तीन खंडांची एक चाचणी पुस्तिका देण्यात येतील.
- खलील वर्णनानुसार 100 गुणांचे 80 प्रश्न असतील. सूचना वाचण्याकरिता सकाळी 11 :15 पासून 11:30 पर्यंत 15 मिनिटे जादा वेळ दिला जाईल.

परीक्षेचा प्रकार	खंड	प्रश्नांची संख्या	गुण
मानसिक क्षमता परीक्षण	खंड - I	1 ते 40 = 40 प्रश्न	50
अंकगणित परीक्षण	खंड - II	41 ते 60 = 20 प्रश्न	25
भाशा परीक्षण	खंड - III	61 ते 80 = 20 प्रश्न	25
एकूण			100

- सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावी लागतील. प्रत्येक प्रश्नाकरिता समान गुण असतील.
- तुम्हाला प्रत्येक खंडात क्वालिफाय व्हावे लागेल. त्यासाठी प्रत्येक खंडाची उत्तरे द्यावी लागतील.
- 1 खंडात 10 भाग आहेत. प्रत्येक भागाकरिता वेगवेगळ्या सूचना दिलेल्या आहेत.
- ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठाकरिता एक अक्षरावर दुसरे अक्षर लिहणे, खाडाखोड करणे, अक्षरांवर रेघा मारणे, पांढरा/ दुरुस्तीचा द्रव वापरणे. तसेच अक्षरे खोडून याला परवानगी नाही. अशी उत्तरे तपासली जाणार नाहीत. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर वेगळ्या काही खुणा करू नका. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर एकदा खूण केल्यानंतर त्यात कुठलाही बदल करू नये.
- ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर कच्चे काम करू नये. कच्च्या कामासाठी चाचणी पुस्तिकेच्या पृष्ठ 16 चा वापर करा.
- प्रत्येक 30 मिनिटांनंतर घंटा वाजवली जाईल.
- कोणत्याही प्रकारचे ऋणात्मक गुण नसतील

सूचना : प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 मध्ये, चार आकृत्या (A), (B), (C) आणि (D) दाखविलेल्या आहेत. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान आहेत आणि एक आकृती त्यांच्यापासून निराळी आहे. त्या निराळ्या आकृतीची निवड करा. आपले उत्तर दाखविण्यासाठी ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

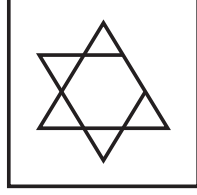
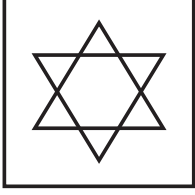
1.
- (A) (B) (C) (D)
2.
- (A) (B) (C) (D)
3.
- (A) (B) (C) (D)
4.
- (A) (B) (C) (D)

सूचना : प्रश्न क्रमांक 5 ते 8 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि उजव्या बाजूस (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तर आकृत्या दिलेल्या आहेत. उत्तर आकृत्यांपैकी प्रश्न आकृतीशी समान अशा आकृतीची निवड करा आणि आपले उत्तर दाखविण्याकरिता ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

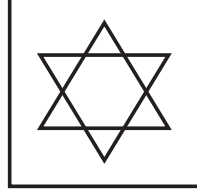
प्रश्न आकृती

उत्तर आकृत्या

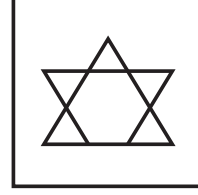
5.

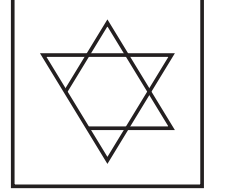
(A)

(B)

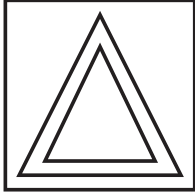

(C)

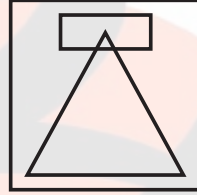

(D)

6.

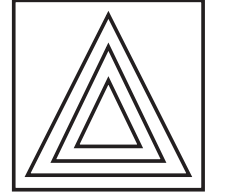
(A)

(B)

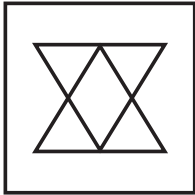

(C)

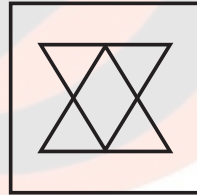

(D)

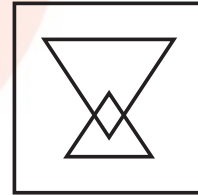
7.

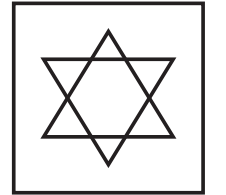
(A)

(B)

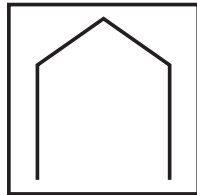
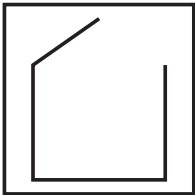

(C)

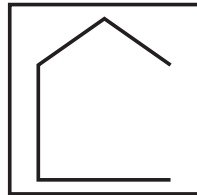

(D)

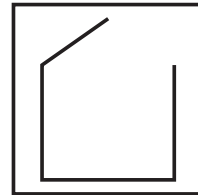
8.

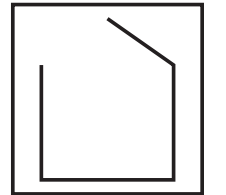
(A)

(B)

(C)

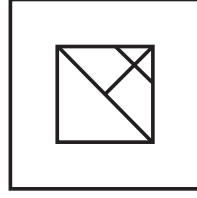
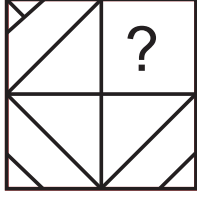
(D)

सूचना : प्रश्न क्रमांक 9 ते 12 मध्ये, डाव्या बाजूला एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि त्याचा एक भाग लुप्त आहे. उजव्या बाजूस दिलेल्या (A), (B), (C) आणि (D) अशा उत्तर आकृत्यांवर विचार करा आणि दिशा न बदलता प्रश्न आकृतीच्या संरचनेत आढळणारे असे प्रश्न आकृतीच्या संरचनेतील लुप्त भागात बरोबर बसेल अशी आकृती शोधून काढा. तुमचे उत्तर ओ. एम. आर. उत्तरपुष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील क्रमांकामध्ये इष्ट पर्यायास काळे करून दाखवा.

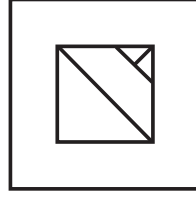
प्रश्न आकृती

उत्तर आकृत्या

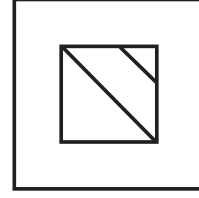
9.

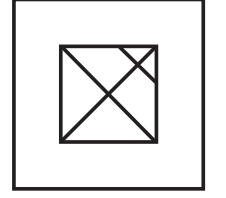
(A)

(B)

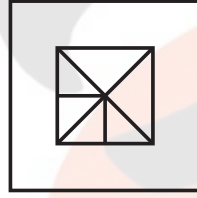
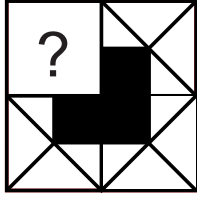

(C)

(D)

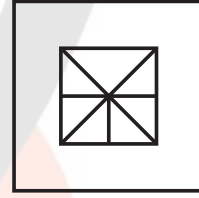
10.

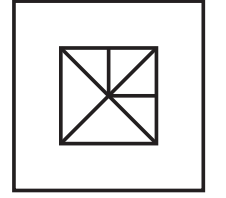
(A)

(B)

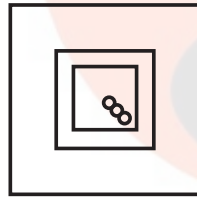
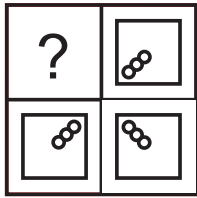

(C)

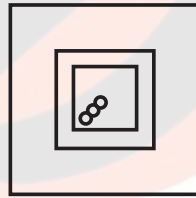

(D)

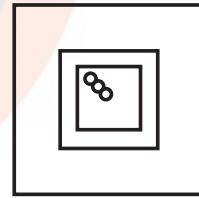
11.

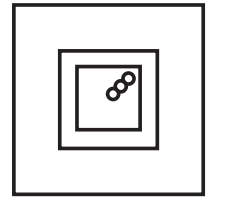
(A)

(B)

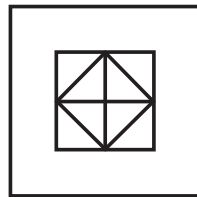
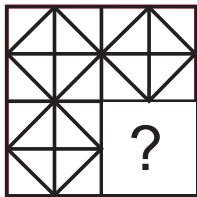

(C)

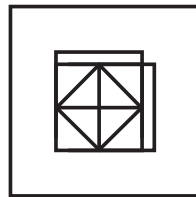

(D)

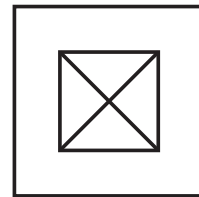
12.

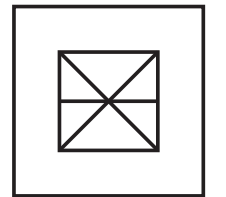
(A)

(B)

(C)

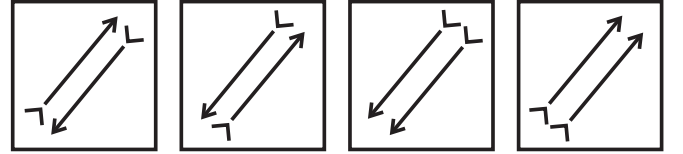
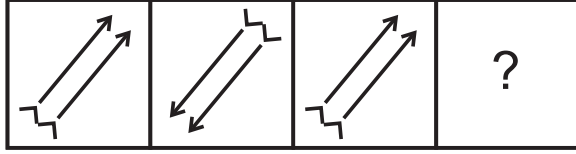
(D)

सूचना : प्रश्न क्रमांक 13 ते 16 मध्ये, डाव्या बाजूस तीन प्रश्न आकृत्या दिलेल्या आहेत आणि चौथ्या आकृतीसाठी जागा रिकामी सोडलेली आहे. प्रश्न आकृत्या विशिष्ट अनुक्रमाने आहेत. उजव्या बाजूला दिलेल्या उत्तर आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधून काढा जी मोकळ्या सोडलेल्या प्रश्न आकृतीची जागा घेईल आणि अनुक्रम पूर्ण करेल. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावरील प्रश्नाशी जुळेल अशा क्रमांकासमोरील पर्याय काळा करून तुमचे उत्तर दिग्दर्शित करा.

प्रश्न आकृती

उत्तर आकृत्या

13.

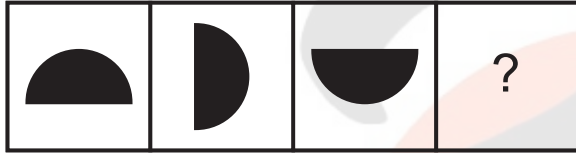
(A)

(B)

(C)

(D)

14.

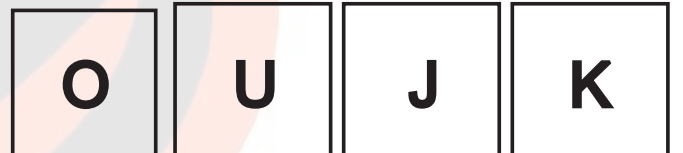
(A)

(B)

(C)

(D)

15.

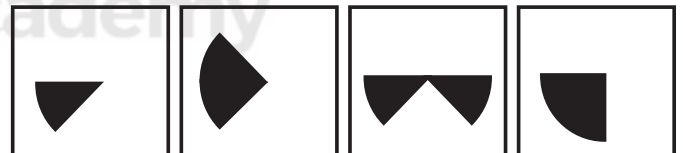
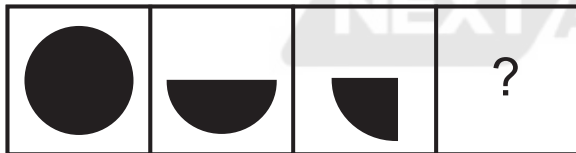
(A)

(B)

(C)

(D)

16.

(A)

(B)

(C)

(D)

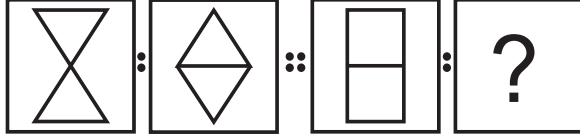
कच्चा कामासाठी जागा

सूचना : प्रश्न क्रमांक 17 ते 20 मध्ये, प्रत्येकी दोन प्रश्न आकृतीचे दोन गट आहेत. दुसऱ्या गटामध्ये एक प्रश्नचिन्ह (?) आहे. पहिल्या दोन प्रश्न आकृतींमध्ये काहीएक नाते आहे. तिसऱ्या व चौथ्या प्रश्न आकृतींमध्ये तसलेच नाते असावयास हवे. प्रश्नचिन्हाची जागा घेऊ शकेल अशी आकृती उत्तर आकृतींमधून शोधून काढा. प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील तो पर्याय ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर वर्तुळ काळे करून तुमचे उत्तर दाखवा.

प्रश्न आकृती

उत्तर आकृत्या

17.

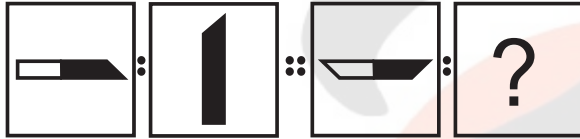
(A)

(B)

(C)

(D)

18.

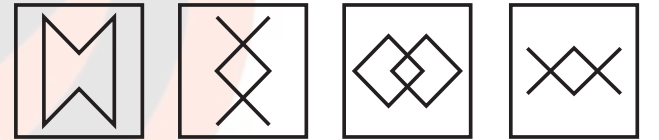
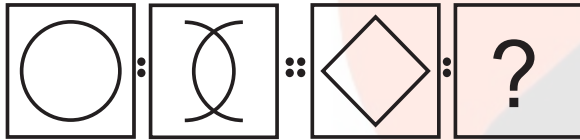
(A)

(B)

(C)

(D)

19.

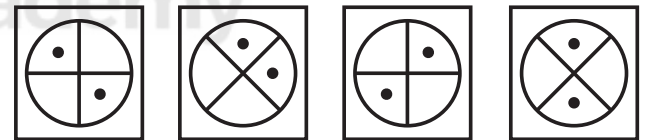
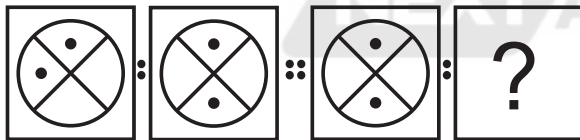
(A)

(B)

(C)

(D)

20.

(A)

(B)

(C)

(D)

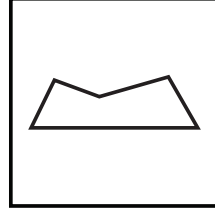
कच्चा कामासाठी जागा

सूचना : प्रश्न क्रमांक 21 ते 24 मध्ये एका भूमितीतील आकृतीचा (त्रिकोण, चौरस, वर्तुळ) एक भाग डाव्या बाजूस प्रश्नाकृतीच्या स्वरूपात आहे आणि दुसरा भाग उजव्या बाजूच्या चार उत्तराकृतींमध्ये (A), (B), (C) आणि (D) यांमध्ये आहे. उजव्या बाजूची अशी आकृती शोधून काढा की जी त्या भूमितीतील आकृतीस पूर्ण करेल आणि ओ.एम.आर. उत्तर पृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

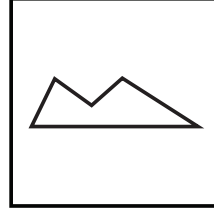
प्रश्न आकृती

उत्तर आकृत्या

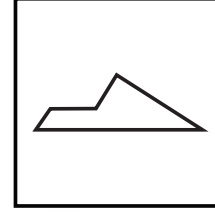
21.

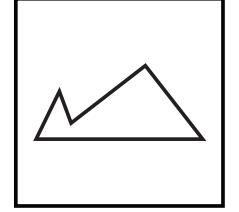
(A)

(B)

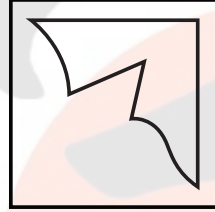
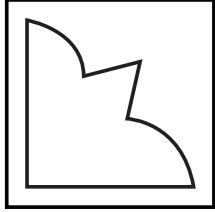

(C)

(D)

22.

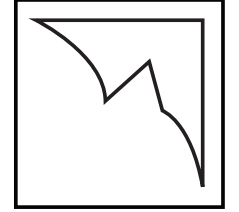
(A)

(B)

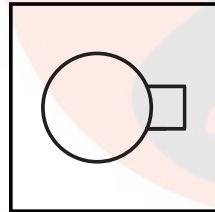
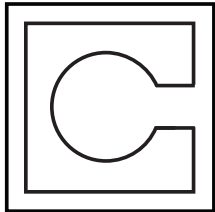

(C)

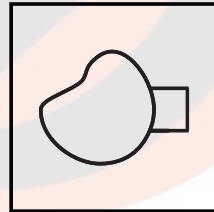

(D)

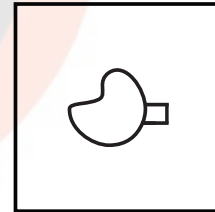
23.

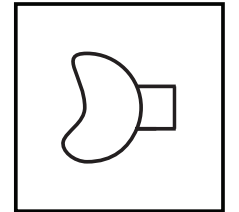
(A)

(B)

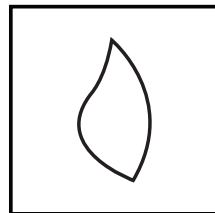
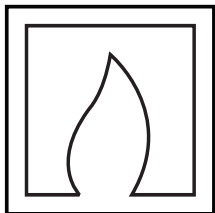

(C)

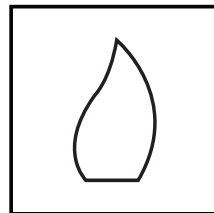

(D)

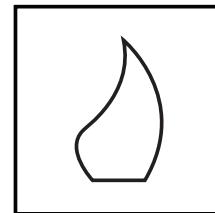
24.

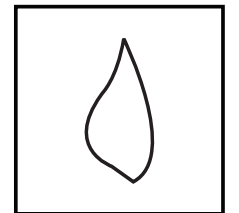
(A)

(B)

(C)

(D)

सूचना : प्रश्न क्रमांक 25 ते 28 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत. प्रश्नाकृतीचे तंतोतंत प्रतिबिंब असणारी उत्तराकृती शोधून काढा. XY वर आरसा ठेवलेला आहे असे समजा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करून तुमचे उत्तर दाखवा.

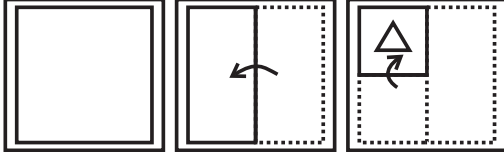
	प्रश्न आकृती	उत्तर आकृत्या			
25.		 (A)	 (B)	 (C)	 (D)
26.		 (A)	 (B)	 (C)	 (D)
27.		 (A)	 (B)	 (C)	 (D)
28.		 (A)	 (B)	 (C)	 (D)

सूचना : प्रश्न क्रमांक 29 ते 32 मध्ये, डाव्या बाजूकडील प्रश्नाकृतीत दाखविल्याप्रमाणे एका कागदाच्या घड्या घालून त्याला भोके पाडलेली आहेत आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार आकृत्या उजवीकडे दिलेले आहेत. घड्या उलगडल्यावर कागद कसा दिसेल तशा उत्तर आकृतीची निवड करा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करून तुमचे उत्तर दर्शवा.

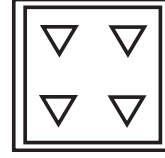
प्रश्न आकृती

उत्तर आकृत्या

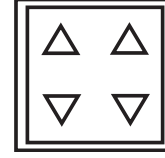
29.

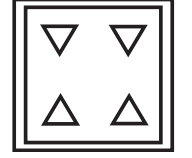
(A)

(B)

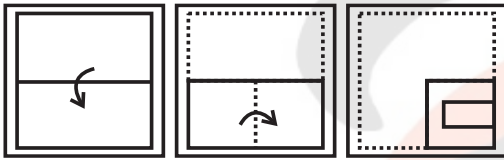

(C)

(D)

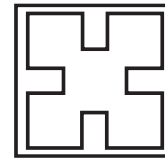
30.

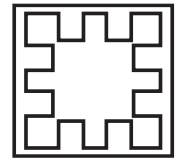
(A)

(B)

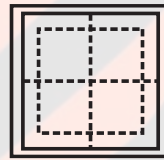
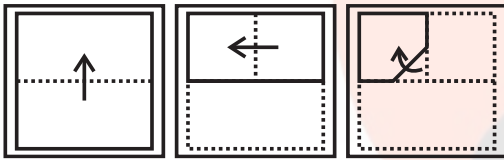

(C)

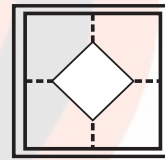

(D)

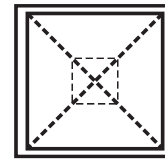
31.

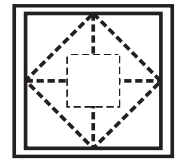
(A)

(B)

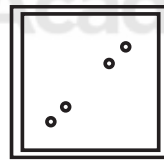
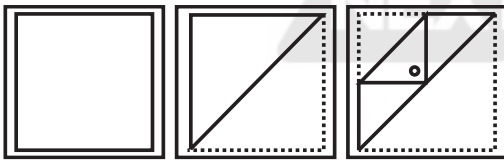

(C)

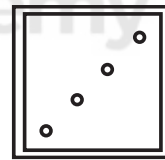

(D)

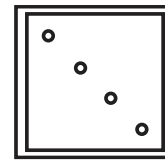
32.

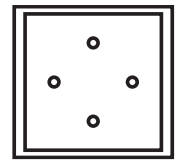
(A)

(B)

(C)

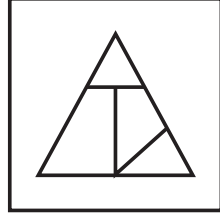
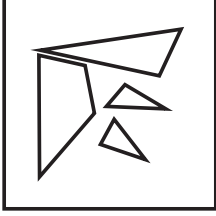
(D)

सूचना : प्रश्न क्रमांक 33 ते 36 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिलेली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तरे असलेल्या उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत. तुकडे केलेल्या प्रश्नाकृतीमधून तयार होईल अशी उत्तराकृती निवडा ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकाच्या समोरील वर्तुळ काळे करा.

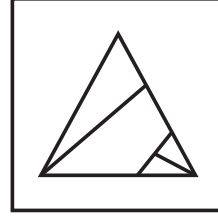
प्रश्न आकृती

उत्तर आकृत्या

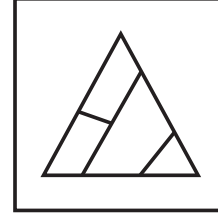
33.

(A)

(B)

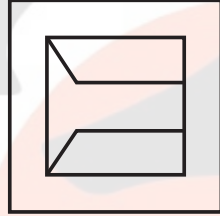
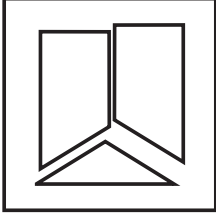

(C)

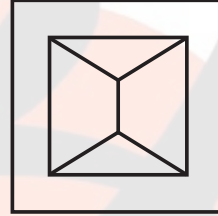

(D)

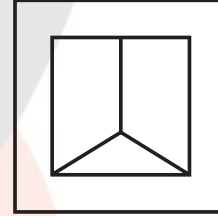
34.

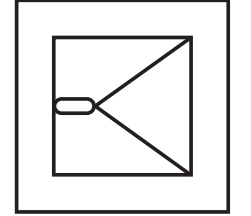
(A)

(B)

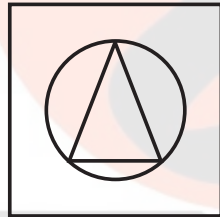

(C)

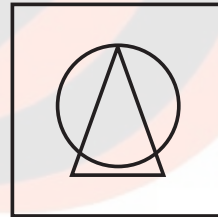

(D)

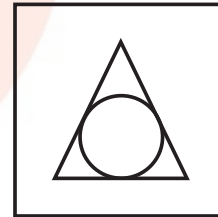
35.

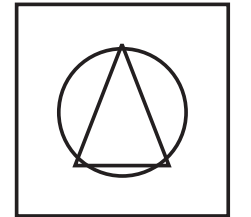
(A)

(B)

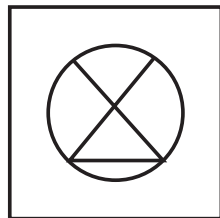
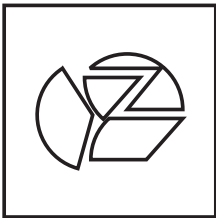

(C)

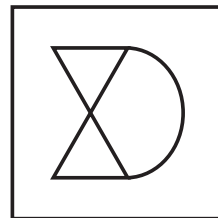

(D)

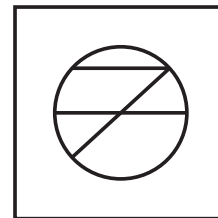
36.

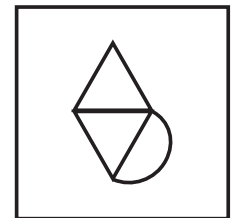
(A)

(B)

(C)

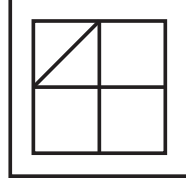
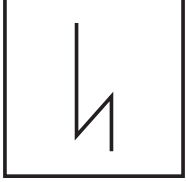
(D)

सूचना : प्रश्न क्रमांक 37 ते 40 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत जिच्यामध्ये प्रश्नाकृती लपलेली / जडवलेली आहे, अशी उत्तराकृती निवडा. ओ. एम. आर. उत्तरपुष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

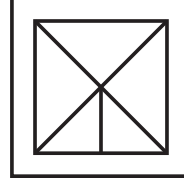
प्रश्न आकृती

उत्तर आकृत्या

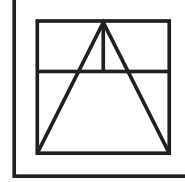
37.

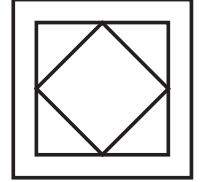
(A)

(B)

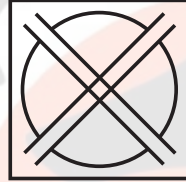
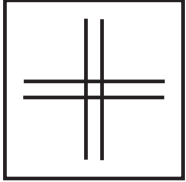

(C)

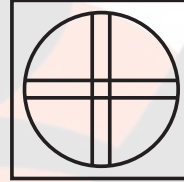

(D)

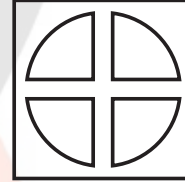
38.

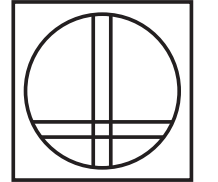
(A)

(B)

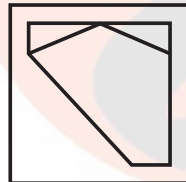
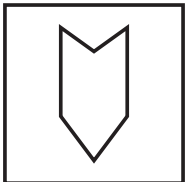

(C)

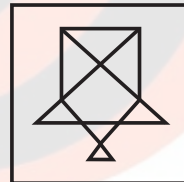

(D)

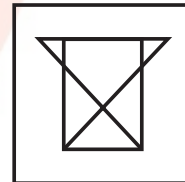
39.

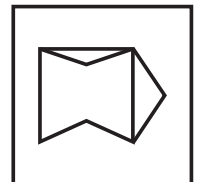
(A)

(B)

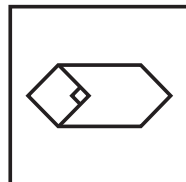
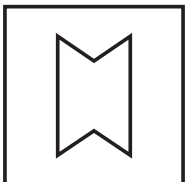

(C)

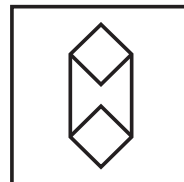

(D)

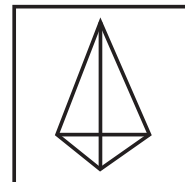
40.

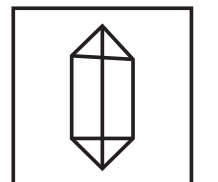
(A)

(B)

(C)

(D)

अंकगणित परीक्षण

सूचना: प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे (A),(B),(C) आणि (D) अशी दिलेली आहेत. यांपैकी केवळ एकच बरोबर आहे. ते बरोबर उत्तर निवडा आणि ओ. एम. आर. उत्तर पृष्ठाच्या संबंधित प्रश्न क्रमांकासमोरचे वर्तुळ काळे करा.

41. खालीलपैकी कोणती संख्या लहानात-लहान आहे?

80080, 80088, 80880, 80808

(A) 80080 (B) 80880

(C) 80088 (D) 80808

42. सात लाख सातशे सात या संख्येत कसे लिहितात?

(A) 700770 (C) 777000

(B) 707007 (D) 700707

43. खालील संख्यांचा योग्य उतरत्या क्रम असा असेल-

(A) 432690, 432609, 243609, 432603, 342609

(B) 432690, 432609, 342609, 432603, 243609

(C) 432690, 432609, 432603, 342609, 243609

(D) 432690, 432609, 432603, 243609, 342609

44. 21 आणि 50 मध्ये अशा किती संख्या आहेत ज्यात दोन घटक आहेत?

(A) 5 (B) 6

(C) 7 (D) 8

45. यापैकी कोणते चढत्या क्रमाने आहेत?

(A) $\frac{2}{5}, \frac{2}{3}, \frac{7}{9}, \frac{8}{9}$

(B) $\frac{2}{3}, \frac{2}{5}, \frac{7}{9}, \frac{8}{9}$

(C) $\frac{8}{9}, \frac{7}{9}, \frac{2}{3}, \frac{2}{5}$

(D) $\frac{7}{9}, \frac{2}{3}, \frac{2}{5}, \frac{8}{9}$

46. जर सीताने पुस्तकाचा $\frac{1}{5}$ भाग सकाळी आणि

$\frac{2}{5}$ भाग संध्याकाळी वाचला, तर अजून किती

भाग वाचायचे बाकी आहेत?

(A) $\frac{1}{5}$ (B) $\frac{4}{5}$

(C) $\frac{2}{5}$ (D) $\frac{3}{5}$

47. $(2.68 + 17.32) \times 0 + 15 \dots\dots\dots (27.22 + 2.78) \times 10 - 200$ खालीलपैकी कोणते चिन्ह रिक्त जागेवर योग्य असेल?

(A) > (C) =

(B) < (D) यापैकी नाही

48. 18 ला 44 ने गुणा आणि येणाऱ्या गुणाकारात 243 मिळवा, आलेल्या बेरीजस 15 ने भागल्यास किती उत्तर मिळेल?

(A) 67 (C) 75

(B) 69 (D) 60

49. $20 \times 20 + [400 \div \{120 - (70 - 3 \times 10)\}] \dots\dots$ सरळ रूप द्या ?

(A) 400 (C) 500

(B) 405 (D) 510

50. 12 आणि 16 चे सामाईक विभाजक -

(A) 1, 2, 4

(B) 1, 2, 4, 8, 16

(C) 2, 4, 8, 16

(D) 4, 8, 16

51. खालीलपैकी कोणते 30 च्या समान नाही?

- (A) $10 + (100 \div 5)$
 (B) $90 - (600 \div 10)$
 (C) $(13 \times 2) + (6 \times 5) - 30$
 (D) $15 + (15 \times 5) - 60$

52. कुंपनाची लांबी आणि रुंदी 5:2 च्या प्रमाणात आहे, जर रुंदी 14 मीटर असेल जी कुंपणाचे क्षेत्रफळ काढा?

- (A) 490 (B) 700
 (C) 420 (D) 560

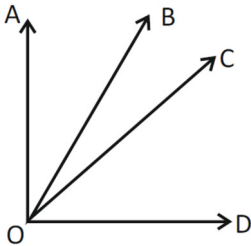
53. 540 किमी/तास मीटर/सेकंद मध्ये रूपांतरित करून काय प्राप्त होईल?

- (A) 100 मीटर/सेकंद
 (B) 50 मीटर/सेकंद
 (C) 150 मीटर/सेकंद
 (D) 500 मीटर/सेकंद

54. 4 महिने, 3 आठवडे आणि 15 दिवसात किती दिवस असतात?

- (A) 150 दिवस
 (B) 156 दिवस
 (C) 210 दिवस
 (D) 120 दिवस

55. खाली दिलेल्या आकृतीत किती कोन आहेत?

- (A) 5 (C) 3
 (B) 7 (D) 6

56. दुकानात रेफ्रिजरेटरची किंमत रु. 12000 आहे. ज्यावर दुकानदाराने 10% अधिक किंमत चिन्हांकित केली आणि चिन्हांकित किंमतीवर 10% सूट दिली. त्याचा नफा किंवा तोटा शोधा.

- (A) रु. 120 (B) रु. 140
 (C) रु. 100 (D) रु. 80

57. खालीलपैकी कोणत्या कोनाचे माप सर्वात जास्त आहे?

- (A) सरळ कोन (C) काटकोन
 (B) विशाल कोन (D) लघु कोन

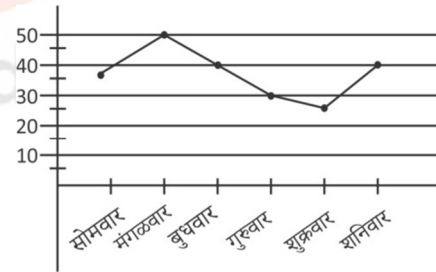
58. 30 सेमी x 15 सेमीचा एक आयताकृती तुकडा. 12 सेमी पायाचा आणि 5 सेमी उंचीचा त्रिकोणी तुकडा कापला आहे. उरलेल्या तुकड्याचे क्षेत्रफळ शोधा.

- (A) 240 सेमी² (C) 420 सेमी²
 (B) 400 सेमी² (D) 450 सेमी²

59. आयताकृती मैदानाची लांबी 150 मीटर आणि रुंदी 175 मीटर आहे. जर त्या मैदानाला तीन फेऱ्या पूर्ण केल्यास एकूण अंतर होईल?

- (A) 1800 मीटर (B) 1950 मीटर
 (C) 2400 मीटर (D) 1500 मीटर

60. खालील रेषा आलेख सोमवार ते शनिवार वगळता उपस्थित असलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या दर्शवितो.

बुधवारी व शुक्रवारी बसलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या मंगळवारी आलेल्या विद्यार्थ्यांच्या संख्येपेक्षा किती जास्त आहे?

- (A) 25 (C) 40
 (B) 30 (D) 15

सूचना : या खंडात चार उतारे आहेत. प्रत्येक उतरल्यानंतर पाच प्रश्न आहेत. प्रत्येक उतारा काळजीपूर्वक वाचा आणि त्यानंतरच्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. प्रत्येक प्रश्नाकरिता (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. यापैकी केवळ एकच उत्तर बरोबर आहे. बरोबर उत्तर शोधा आणि ओ. एम. आर.उत्तरपृष्ठामध्ये प्रश्नक्रमांकाशी संबंधित वर्तुळ काळे करा.

उतारा - 1

जन्माष्टमी हा हिंदूंचा प्रसिद्ध सण आहे. हे भगवान श्रीकृष्णाच्या जयंतीनिमित्त साजरे केले जाते. याला गोकुळ अष्टमी आणि कृष्ण जन्माष्टमी असेही म्हणतात. या दिवशी आपण भगवान श्रीकृष्णाची पूजा करतो. दरवर्षी भाद्रपद महिन्याच्या आठव्या दिवशी हा उत्सव साजरा केला जातो. या दिवशी मथुरेत भगवान श्रीकृष्णाचा जन्म झाला. भगवान श्रीकृष्ण हे भगवान विष्णूचे आठवे अवतार आहेत. भगवान श्रीकृष्ण हातात बासरी धरतात. भगवान श्रीकृष्ण डोक्यावर मोरपंख धारण करतात. भगवान श्रीकृष्णाने मथुरेचा दुष्ट राजा "कंस" याचा वध केला.

61. भगवान कृष्ण हे भगवान विष्णूचे _____ अवतार आहेत.

- (A) प्रथम (B) सातवा
(C) दुसरा (D) आठवा

62. _____ च्या जयंतीदिनी जन्माष्टमी साजरी केली जाते.

- (A) भगवान श्रीकृष्ण (B) भगवान विष्णू
(C) भगवान राम (D) यापैकी नाही

63. जन्माष्टमी कोणत्या महिन्यात साजरी केली जाते?

- (A) चैत्र (B) कार्तिक
(C) भाद्रपद (D) वैशाख

64. मथुरेचा राजा कोण होता?

- (A) राम (B) कंस
(C) विष्णू (D) यापैकी नाही

65. "वाईट" चे विरुद्धार्थी शब्द आहेत:

- (A) चांगले (B) वाईट
(C) कुरूप (D) द्वेषपूर्ण

उतारा - 2

रुपया हे आपल्या भारत देशाचे राष्ट्रीय चलन आहे. रुपयाची नियामक आणि जारी करणारी रिझर्व्ह बँक आहे. वेगवेगळ्या देशांच्या चलनातही फरक असतो. आपल्या देशात रुपये दोन प्रकारात उपलब्ध आहेत भारतात रुपया नाणी आणि नोटांमध्ये आहेत, नाण्यांची टांकसाळ आणि नोटांची छपाई फक्त देशातच केली जाते. किती रुपयांची नाणी आणि किती नोटा छपायच्या याचा आदेश फक्त रिझर्व्ह बँकच देऊ शकते. नोटा फक्त सरकारी छापखान्यात छापल्या जातात. भारतात नाशिक, म्हैसूर, देवास आणि साल्हेनी या चार सरकारी छापखान्या आहेत.

66. रुपयाचे नियामक आणि जारीकर्ता .....ही बँक आहे.

- (A) संघ (B) रिझर्व्ह बँक
(C) आंध्र बँक (D) यापैकी नाही

67. नोटांची छपाई कोठे केली जाते?

- (A) बँक (B) एक संघटना
(C) कंपनी (D) छापखाना

68. रुपये ..... आणि ..... पासून तयार होतात.

- (A) नोट्स (B) नाणी
(C) A आणि B दोन्ही (D) यापैकी नाही

69. खालीलपैकी कोणत्या शहरात सरकारी प्रेस नाही?

- (A) नाशिक (B) म्हैसूर
(C) अलवर (D) देवास

70. "टांकसाळ आणि छपाई" चा अर्थ आहे:

- (A) धातूचा शिक्का मारून नाणे तयार करणे
(B) नोटांची छपाई
(C) A आणि B दोन्ही
(D) यापैकी नाही

उतारा - 3

डॉ राजेंद्र प्रसाद हे भारताचे पहिले राष्ट्रपती होते. त्यांचा जन्म 3 डिसेंबर 1884 रोजी झाला. त्यांनी भारताच्या स्वातंत्र्य लढ्यात सक्रिय सहभाग घेतला. काँग्रेसमध्ये प्रवेश करणाऱ्या बिहारमधील प्रमुख नेत्यांमध्ये त्यांचा समावेश होता. पदव्युत्तर डॉ. राजेंद्र प्रसाद हे वकिलीत महात्मा गांधींचे मोठे समर्थक होते. डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांना 1931 मध्ये सत्याग्रह आंदोलन आणि भारत छोडो आंदोलनासाठी महात्मा गांधींसोबत तुरुंगात जावे लागले होते.

71. डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांना कोणासोबत तुरुंगात जावे लागले?

- (A) महात्मा गांधी
(B) जवाहरलाल नेहरू
(C) A आणि B दोन्ही
(D) यापैकी नाही

72. डॉ. राजेंद्र प्रसाद हे भारताचे _____ राष्ट्रपती होते.

- (A) चौथे (B) दुसरे
(C) तिसरे (D) पहिला

73. त्यांचा जन्म कोणत्या वर्षी झाला?

- (A) 1888 (B) 1889
(C) 1884 (D) 1887

74. ते ..... राष्ट्रीय काँग्रेसचे प्रमुख नेते होते.

- (A) आसाम (B) बिहार
(C) पश्चिम बंगाल (D) पंजाब

75. "एखाद्या कल्पनेला, कृतीचा मार्ग किंवा विश्वासाला सार्वजनिक समर्थन देणे" हे आहे:

- (A) वकिली (B) चळवळ
(C) समर्थक (D) यापैकी नाही

उतारा - 4

झाकीर हुसेन खान यांचा जन्म मध्य भारतातील हैदराबाद राज्यात 8 फेब्रुवारी 1897 रोजी झाला. ते एक भारतीय अर्थशास्त्रज्ञ आणि राजकारणी होते ज्यांनी 13 मे 1967 ते 3 मे 1969 रोजी त्यांचा मृत्यू होईपर्यंत भारताचे तिसरे राष्ट्रपती म्हणून काम केले. ते पहिले मुस्लिम होते. भारताचे राष्ट्रपती आणि 1 भारतीय राष्ट्रपती पदावर मरण पावतील. त्यांना 1963 मध्ये भारताचा सर्वोच्च नागरी सन्मान भारतरत्न देण्यात आला. त्यांनी 1957 ते 1962 पर्यंत बिहारचे राज्यपाल आणि 1962 ते 1967 पर्यंत भारताचे उपराष्ट्रपती म्हणून काम केले.

76. झाकीर हुसेन खान हे भारताचे..... मुस्लिम राष्ट्रपती होते.

- (A) दुसरे (B) पहिले
(C) तिसरे (D) चौथे

77. 1957 ते 1962 पर्यंत ते होते-

- (A) उपाध्यक्ष (B) अध्यक्ष
(C) बिहारचे राज्यपाल (D) यापैकी नाही

78. झाकीर हुसेन खान यांचा जन्म कधी झाला?

- (A) 1969 (B) 1962
(C) 1967 (D) 1897

79. त्यांना कोणत्या वर्षी भारतरत्न देण्यात आला?

- (A) 1969 (B) 1962
(C) 1967 (D) 1957

80. "अर्थशास्त्राचा अभ्यास करणारी व्यक्ती" आहे"

- (A) राजकारणी
(B) अर्थशास्त्रज्ञ
(C) कलाकार
(D) नागरी

(TO BE FILLED BY CANDIDATE)

अनुक्रमांक Roll No.	प्रश्न पुस्तिका क्रमांक Test Booklet No.
0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9

अभ्यर्थी का नाम (बड़े अक्षरों में)
NAME OF THE CANDIDATE (IN CAPITAL LETTERS)

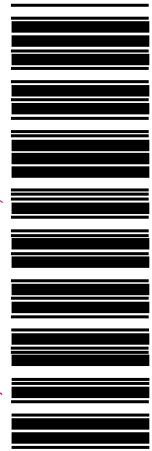
पिता का नाम (बड़े अक्षरों में)
FATHER'S NAME (IN CAPITAL LETTERS)

(TO BE FILLED BY INVIGILATOR)

State	Distt.	Block	Centre
0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9	0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 8 8 8 8 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9

ANSWERS																			
Q.No.	Response				Q.No.	Response				Q.No.	Response								
01	☒	☐	☐	☐	21	☐	☒	☐	☐	41	☒	☐	☐	☐	61	☐	☐	☐	☒
02	☐	☐	☐	☒	22	☐	☐	☒	☐	42	☐	☐	☐	☒	62	☒	☐	☐	☐
03	☒	☐	☐	☐	23	☒	☐	☐	☐	43	☐	☐	☒	☐	63	☐	☐	☒	☐
04	☐	☒	☐	☐	24	☐	☒	☐	☐	44	☐	☐	☒	☐	64	☐	☒	☐	☐
05	☐	☒	☐	☐	25	☐	☐	☐	☒	45	☒	☐	☐	☐	65	☒	☐	☐	☐
06	☐	☐	☒	☐	26	☐	☐	☒	☐	46	☐	☐	☒	☐	66	☐	☒	☐	☐
07	☐	☒	☐	☐	27	☐	☐	☐	☒	47	☐	☒	☐	☐	67	☐	☐	☐	☒
08	☐	☐	☒	☐	28	☐	☐	☒	☐	48	☐	☒	☐	☐	68	☐	☐	☒	☐
09	☐	☒	☐	☐	29	☐	☐	☒	☐	49	☐	☐	☒	☐	69	☐	☐	☒	☐
10	☐	☒	☐	☐	30	☒	☐	☐	☐	50	☒	☐	☐	☐	70	☐	☐	☒	☐
11	☒	☐	☐	☐	31	☐	☒	☐	☐	51	☐	☐	☒	☐	71	☒	☐	☐	☐
12	☒	☐	☐	☐	32	☐	☐	☒	☐	52	☒	☐	☐	☐	72	☐	☐	☐	☒
13	☐	☐	☒	☐	33	☐	☒	☐	☐	53	☐	☐	☒	☐	73	☒	☐	☐	☐
14	☐	☒	☐	☐	34	☐	☐	☒	☐	54	☐	☒	☐	☐	74	☐	☒	☐	☐
15	☒	☐	☐	☐	35	☒	☐	☐	☐	55	☐	☐	☐	☒	75	☐	☒	☐	☐
16	☒	☐	☐	☐	36	☐	☐	☒	☐	56	☒	☐	☐	☐	76	☐	☒	☐	☐
17	☒	☐	☐	☐	37	☐	☒	☐	☐	57	☒	☐	☐	☐	77	☐	☐	☒	☐
18	☐	☒	☐	☐	38	☐	☒	☐	☐	58	☐	☒	☐	☐	78	☐	☐	☐	☒
19	☐	☒	☐	☐	39	☐	☒	☐	☐	59	☐	☒	☐	☐	79	☒	☐	☐	☐
20	☐	☒	☐	☐	40	☐	☒	☐	☐	60	☐	☐	☐	☒	80	☐	☒	☐	☐

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका नं. / Answer Sheet No.

2250001

पुस्तिका कोड
Booklet Code

R

ओ.एम.आर. उत्तर पत्रिका निरीक्षक को सौंपने से पहले परीक्षार्थी को यह जाँच करनी चाहिए कि अनुक्रमांक एवं प्रश्न पुस्तिका संख्या सही ढंग से भर दिये गए और चिह्नित कर दिये गये हैं।
Before handing over the OMR Answer Sheet to the Invigilator, the candidate should check that Roll Number and testbooklet number are filled in and marked correctly.

Signature of Candidate in running hand

Signature of Invigilator

INVIGILATOR PUT CENTRE STAMP INDICATING STATE, DISTT., BLOCK & CENTRE CODE

How to fill OMR Sheet
Know More
Scan QR Code

STATE DISTT BLOCK CENTRE

प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो आणि पालकहो,
जवाहर नवोदय विद्यालय प्रवेश परीक्षा ही केवळ एक परीक्षा नसून,
विद्यार्थ्यांच्या उज्ज्वल भविष्यासाठीची सुवर्णसंधी आहे. योग्य मार्गदर्शन,
सातत्यपूर्ण अभ्यास आणि भरपूर सराव यांच्या जोरावर प्रत्येक विद्यार्थी यश
संपादन करू शकतो.

ही मार्गदर्शिका विद्यार्थ्यांचा अभ्यास अधिक सोपा, समजण्यास सुलभ आणि
परीक्षाभिमुख करण्यासाठी विशेष तयार करण्यात आली आहे. यात समाविष्ट
असलेले ४५००+ सराव प्रश्न, घटकनिहाय माहिती आणि परीक्षेच्या
स्वरूपानुसार दिलेला सराव विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास निश्चितच वाढवेल.

“यश हे मेहनत, सराव आणि योग्य दिशेचे फलित असते.”

प्रत्येक विद्यार्थ्यांमध्ये क्षमता आहे, फक्त त्या क्षमतेला योग्य दिशा देण्याची
गरज आहे. आम्हाला विश्वास आहे की ही मार्गदर्शिका तुमच्या यशाच्या प्रवासात
एक विश्वासू साथीदार ठरेल.

तुमच्या उज्ज्वल भविष्यासाठी हार्दिक शुभेच्छा!

— Next Academy

मार्गदर्शिका

NEXT ACADEMY

नाशिक, महाराष्ट्र

संपर्क - 9168667007

- www.thenextacademy.in
- www.aapalathakare.in